

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

**«ΝΕΟ ΣΧΟΛΕΙΟ (Σχολείο 21ου αιώνα) – Νέο Πρόγραμμα Σπουδών»
με κωδικό ΟΠΣ: 295450
Οριζόντια Πράξη στις 8 Π.Σ., 3 Π.Στ. Εξ., 2 Π.Στ. Εισ.**

Υποέργο 1 : «Εκπόνηση Προγραμμάτων Σπουδών Υποχρεωτικής Εκπαίδευσης»

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

Επιστημονικό Πεδίο:

ΓΛΩΣΣΑ-ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Διδακτικό Μαθησιακό Αντικείμενο/Τάξη/επίπεδο εκπαίδευσης:

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ Α΄-ΣΤ΄ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ & Α΄-Γ΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ,

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ Α΄-ΣΤ΄ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ & Α΄-Γ΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ,

**ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ
& ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ Α΄-Γ΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ**

ΑΝΑΘΕΩΡΗΜΕΝΗ ΕΚΔΟΣΗ, ΑΘΗΝΑ 2014

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Υπεύθυνος/η Επιστημονικού Συντονισμού στο Επιστημονικό Πεδίο Γλώσσα-Λογοτεχνία:

Άννα Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, Ομ. καθηγήτρια Γλωσσολογίας Α.Π.Θ.

Εμπειρογνώμονες Εκπόνησης του Προγράμματος Σπουδών

Νέα ελληνική γλώσσα

Προσχολική-Πρωτοσχολική

Ζωή Γαβριηλίδου, Καθηγήτρια, Τμήμα Φιλολογίας Πανεπιστημίου Θράκης

Μαρία Παπαδοπούλου, Αν. Καθηγήτρια ΠΤΠΕ Πανεπιστημίου Θεσσαλίας

Μαρία Ποιμενίδου, π. σχολική σύμβουλος

Κυριακή Βέλκου, σχολική σύμβουλος Νηπιαγωγών

Ζαχαρούλα Θεοδωροπούλου & Αργυρώ Παρασκευά, εκπαιδευτικοί Π.Ε., κάτοχοι

Μεταπτυχιακού Τίτλου Σπουδών

Γ'-Στ' Δημοτικού

Άννα Ιορδανίδου, Καθηγήτρια ΠΤΔΕ Πανεπιστημίου Πατρών

Παναγιώτης Βασιλόπουλος, εκπαιδευτικός Π.Ε.

Πηνελόπη Παπαϊωάννου, εκπαιδευτικός Δ.Ε., ΙΕΠ

Αλεξάνδρα Σταθοπούλου, κάτοχος Τίτλου Μεταπτυχ. Σπουδών, εκπαιδευτικός Π.Ε.

Γυμνάσιο

† Σωφρόνης Χατζησαββίδης, Καθηγητής ΤΕΠΑΕ ΑΠΘ

Ζωή Γαβριηλίδου, Καθηγήτρια, Τμήμα Φιλολογίας Πανεπιστημίου Θράκης

Σταυρούλα Τσιπλάκου, Αν. Καθηγήτρια, Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου

Μαρία Τζεβελέκου, Δρ. Γλωσσολογίας, Διευθύντρια ερευνών ΙΕΛ-ΕΚ «Αθηνά»

Ελευθερία Ζάγκα, Δρ., Σχολική Σύμβουλος Φιλολόγων

Μαργαρίτα Καλογρίδου, Σχολική Σύμβουλος Φιλολόγων, Εθνική Επιθεωρήτρια στα

Ευρωπαϊκά Σχολεία Δ.Ε.

Φώτης Καβουκόπουλος, Δρ. Γλωσσολογίας, αποσπασμένος εκπαιδευτικός στο Π.Ι.

Μαρία Παραδιά, π. Πάρεδρος ε.θ. Π.Ι., σύμβουλος Α' ΙΕΠ

Ιωάννα Κατσούλη, φιλόλογος Δ.Ε.

Μαρία Μητσιάκη, Δρ., φιλόλογος Δ.Ε.

Λογοτεχνία

Βενετία Αποστολίδου, Αν. Καθηγήτρια, ΠΤΔΕ Α.Π.Θ.

Ελένη Χοντολίδου, Αν. Καθηγήτρια, Φιλοσοφική Α.Π.Θ.

Νικολίνα Κουντουρά, Δρ. Σχολική Σύμβουλος Φιλολόγων

Αικατερίνη Προκοπίου, φιλόλογος, εκπαιδευτικός Δ.Ε.

Αρχαία ελληνική γλώσσα

Ελένη Καραντζόλα, Αν. Καθηγήτρια, Τμήμα Μεσογειακών Σπουδών Πανεπιστημίου

Αιγαίου

Χαρά Κοσεγιάν, Δρ. Διδακτικής ΑΕ, Σχολική Σύμβουλος Φιλολόγων

Βασιλική Παπαθανασίου, φιλόλογος, κάτοχος μεταπτυχιακού τίτλου στην κλασική

φιλολογία, εκπαιδευτικός Δ.Ε.

Ασημάκης Φλιάτουρας, Δρ. Γλωσσολογίας, εκπαιδευτικός Δ.Ε.

Αρχαία ελληνική γραμματεία

Χαρά Κοσεγιάν, Δρ. Διδακτικής ΑΕ, Σχολική Σύμβουλος Φιλολόγων

*Βασιλική Παπαθανασίου, φιλόλογος, κάτοχος μεταπτυχιακού τίτλου στην κλασική
φιλολογία, εκπαιδευτικός Δ.Ε.*

ΤΠΕ (για όλα τα αντικείμενα)

Για την Πρωτοβάθμια

Γιάννης Σπαντιδάκης, Αν. Καθηγητής ΠΤΔΕ Παν/μιο Κρήτης

Για το Γυμνάσιο

Αλέξανδρος Τάντος, λέκτορας Τμήμα Φιλολογίας Α.Π.Θ.

Ευχαριστίες για τα επικοδομητικά σχόλια στο κείμενο της νεοελληνικής γλώσσας
στην κ. *Νικολέττα Γκλιάου-Χριστοδούλου* και στην κ. *Αλεξάνδρα Κουλουμπαρίτση* του

Παιδαγωγικού Ινστιτούτου καθώς και στη

Μαρία Παραδιά, π. Πάρεδρο ε.θ. του Π.Ι., σύμβουλο Α΄ ΙΕΠ

1. ΓΕΝΙΚΑ

Η ιστορία όλων σχεδόν των εκπαιδευτικών συστημάτων χαρακτηρίζεται από συνεχείς μεταρρυθμίσεις. Ιδιαίτερα η ιστορία του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος, ιδίως μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο, χαρακτηρίζεται από συνεχείς προσπάθειες για ανανέωση και προσαρμογή στις μεταβαλλόμενες κοινωνικές συνθήκες. Στον τομέα μάλιστα των γλωσσικών μαθημάτων (νέα και αρχαία ελληνική) και της λογοτεχνίας, που στη συνείδηση των Ελλήνων και στην πρακτική της ελληνικής εκπαίδευσης συνδέονταν άρρηκτα, οι αναθεωρήσεις ήταν στην πλειονότητα των περιπτώσεων ριζικές λόγω κυρίως του γλωσσικού ζητήματος, που έφερε σε σύγκρουση δύο γλωσσικές μορφές της νέας ελληνικής (Καθαρεύουσα-Δημοτική), αλλά και δύο διαφορετικές αντιλήψεις για την ελληνική ταυτότητα.

Την τελευταία τριακονταετία, που εξέλιπε το ζήτημα της σύγκρουσης των δύο γλωσσικών μορφών με την επικράτηση της καθομιλουμένης ως πρότυπης γλώσσας, ανέκυψαν νέες ανάγκες κοινωνικές, παιδαγωγικές και πολιτισμικές, οι οποίες οδήγησαν σε νέες μεταρρυθμίσεις, η τελευταία από τις οποίες πραγματοποιήθηκε με την έκδοση νέων Προγραμμάτων Σπουδών (στο εξής ΠΣ) το 1999 και το 2003 και διδακτικών βιβλίων το 2006-2007. Χαρακτηριστικό των μεταρρυθμίσεων αυτών ήταν η στροφή προς μορφές της κειμενοκεντρικής και της επικοινωνιακής προσέγγισης, οι οποίες έρχονταν σε αντίθεση με παλαιότερες, γραμματικοκεντρικές μορφές διδασκαλίας.

Στη δεκαετία του '90 σημειώθηκαν σημαντικές αλλαγές στην παγκόσμια σκηνή με τις διεκδικήσεις εθνικών και θρησκευτικών ομάδων να έρχονται στο προσκήνιο, με την αμφισβήτηση των συνόρων και την ανάδυση νέων κρατών-εθνών, με την κλιματική αλλαγή, με την παγκοσμιοποίηση και τις αναδυόμενες οικονομίες της Ασίας να συμπιέζουν και να μεταβάλλουν τις εδραιωμένες εργασιακές σχέσεις του δυτικού κόσμου, με τις αναγκαστικές μετακινήσεις πληθυσμών λόγω πολιτικών και θρησκευτικών συγκρούσεων, αλλά και λόγω ανέχειας, με τη διεύρυνση της οικονομικής ανισότητας μεταξύ χωρών και ατόμων και τη συνακόλουθη αβεβαιότητα για το μέλλον, την οποία βιώνουμε με ένταση στις μέρες μας.

Παράλληλα η ανάπτυξη της τεχνολογίας δημιούργησε τις συνθήκες για μια χωρίς προηγούμενο επικοινωνία και ανταλλαγή πληροφοριών, προϊόντων και υπηρεσιών σε ένα τεράστιο εύρος πληθυσμού. Το νέο αυτό περιβάλλον που δημιουργήθηκε είχε ως αποτέλεσμα τις αλλαγές σε διάφορους τομείς της κοινωνικής ζωής, τις αλλαγές σε αξίες, συμπεριφορές των ανθρώπων, σε τρόπους προσέγγισης κάποιων πολιτισμικών αγαθών και στη θέαση του παρελθόντος αλλά και του μέλλοντος.

Στο επίπεδο της γλώσσας ο σύγχρονος άνθρωπος είναι αποδέκτης μιας τεράστιας ποσότητας κειμένων προφορικών, γραπτών και υβριδικών που μεταδίδονται τόσο με τα παραδοσιακά μέσα (ραδιόφωνο, τηλεόραση, έντυπα) όσο και με τα μέσα της σύγχρονης τεχνολογίας (διαδίκτυο, κινητή τηλεφωνία κτλ.). Παράλληλα ο ήχος, η εικόνα, το σκίτσο και κάθε άλλη μορφή εικονιστικής αναπαράστασης –με ή χωρίς συνδυασμό λόγου– είναι παρόντα καθημερινά και σε μεγάλο βαθμό και έκταση. Η παρουσία αυτή των μορφών εικονιστικής αναπαράστασης σε συνδυασμό με τον ήχο έχει διαμορφώσει ή τείνει να διαμορφώσει νέες κοινωνικές πρακτικές έκφρασης και επικοινωνίας και μια νέα σύλληψη της έννοιας του κειμένου και της γλώσσας, η οποία είναι σαφώς διαφορετική από εκείνες που είχαν οι άνθρωποι πριν από είκοσι ή τριάντα χρόνια. Η νέα διαμορφωμένη αντίληψη συμπαρασύρει αναγκαστικά και τους τρόπους

πρόσληψης με τους οποίους προσεγγίζει το νέο άτομο όχι μόνο τον λόγο αλλά και όλες τις μορφές πολιτισμικής και πολιτιστικής έκφρασης.

Στον τομέα της λογοτεχνίας είναι εμφανείς οι διαφορές σε σχέση με τα προηγούμενα χρόνια, τόσο ως προς την παραγωγή, την έκδοση, τη διάδοση όσο και ως προς την πρόσληψη των λογοτεχνικών έργων, πρωτότυπων ή μεταφρασμένων. Η αγορά του λογοτεχνικού βιβλίου έχει διευρυνθεί (άρα και η επικράτηση των κανόνων της), ενώ η κριτική αξιολόγηση των έργων περνά σήμερα όχι μόνο μέσα από τους παραδοσιακούς θεσμούς των κριτικών στηλών των εφημερίδων και των λογοτεχνικών περιοδικών, αλλά και μέσα από τη διαδικτυακή επικοινωνία (ιστολόγια, κοινωνικά μέσα δικτύωσης). Το αποτέλεσμα για τον σύγχρονο αναγνώστη και τη σύγχρονη αναγνώστρια είναι διττό: από τη μια έχει αυξημένες δυνατότητες επιλογής αλλά και έκφρασης προσωπικών κρίσεων, αλλά από την άλλη κατακλύζεται από έναν όγκο προτάσεων για ανάγνωση, απόψεων, αξιολογικών κριτηρίων, τα οποία, καθώς είναι αντιφατικά μεταξύ τους και προέρχονται από διαφορετικές πολιτισμικές παραδόσεις, μπορούν να δημιουργήσουν σύγχυση και να οδηγήσουν στον αναγνωστικό κορεσμό και την αδράνεια.

Οι κλασικές σπουδές, τόσο στην αρχαία ελληνική, όσο και τη λατινική γλώσσα και γραμματεία, οι οποίες ήκμαζαν σε πανεπιστημιακό και προπανεπιστημιακό επίπεδο μέχρι τη δεκαετία του 1980 στην Ευρώπη και γενικότερα στον διεθνή χώρο, άρχισαν να φθίνουν σταδιακά. Ειδικά στην Ελλάδα η ενασχόληση των μαθητών και μαθητριών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση με την αρχαία ελληνική γλώσσα (στο εξής ΑΕ) περιορίστηκε λόγω εγγενών αδυναμιών – γνώσεως του αντικείμενου, στοχοθεσίας, διδακτικής προσέγγισης και παιδαγωγικής πρακτικής– σε επίπεδο επιφανειακής (καθαρά γλωσσικής) διδασκαλίας, αφαιρώντας από τους μαθητές μια ακόμα ευκαιρία επαφής με το πνεύμα, τις αντιλήψεις και τις ιδέες των στοχαστών και των δημιουργών της αρχαιότητας για τον άνθρωπο, την κοινωνία και τη ζωή.

Η νέα και η αρχαία ελληνική γλώσσα, καθώς και η λογοτεχνία αποτελούσαν σε όλη τη νεότερη ελληνική ιστορία αντικείμενο διδασκαλίας στους έλληνες μαθητές και τις ελληνίδες μαθήτριες. Ο τρόπος όμως διδακτικής προσέγγισης παρέμεινε, με μικρές και σποραδικές παραλλαγές, εγκλωβισμένος στη διδασκαλία μιας τυποποιημένης γραμματικής, η οποία με τα χρόνια παγιώθηκε σαν αντικείμενο στείρας αποστήθισης και έχασε την πρωταρχική της διάσταση ως μορφής στοχασμού πάνω στη γλώσσα. Έτσι, η διδασκαλία έμεινε καθηλωμένη σε παλαιότερα πρότυπα που δεν κινούσαν το ενδιαφέρον, δεν κινητοποιούσαν τη δημιουργικότητα και τη φαντασία, δεν δημιουργούσαν γέφυρες ανάμεσα στο παρελθόν και στο παρόν και δεν διαμόρφωναν ουσιαστικούς τρόπους κατανόησης και αλληλεπίδρασης με το παρόν.

Οι κοινωνικές αλλαγές που έχουν επέλθει τα τελευταία χρόνια, όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, οδηγούν σε νέους στόχους και νέα περιεχόμενα, συμβατά με τις διαμορφωθείσες κοινωνικές και πολιτισμικές συνθήκες. Το σχολείο καλείται να αναπτύξει στους μαθητές και στις μαθήτριες ένα εύρος δεξιοτήτων που θα τους επιτρέψει να κινηθούν με ευελιξία και δημιουργικότητα σε ένα εργασιακό και κοινωνικό περιβάλλον που έχει αυξημένες και μεταβαλλόμενες απαιτήσεις. Αυτές οι συνθήκες οδηγούν αναγκαστικά επίσης σε νέες διδακτικές προσεγγίσεις και σε νέα παιδαγωγική «φιλοσοφία», που έχει ως επίκεντρο τον μαθητή, που δίνει έμφαση στην καινοτομία και στη χρήση των νέων μέσων, στη δημιουργικότητα, στη φαντασία, στην αισθητική καλλιέργεια, που εδραιώνει στη συνείδηση των μαθητών και των μαθητριών τις δημοκρατικές αξίες, τις αρχές της ισονομίας μεταξύ των πολιτών και της αποδοχής της διαφορετικότητας, το σεβασμό στο περιβάλλον και τη λογική της αειφόρου ανάπτυξης, την ανθρώπινη αλληλεγγύη και την αποδοχή της διαφορετικότητας. Παράλληλα ενισχύει το διερευνητικό και κριτικό πνεύμα απέναντι στη γλώσσα και στον τριπλό ρόλο που αυτή επωμίζεται: ως το βασικό μέσο επικοινωνίας ανάμεσα στους

ανθρώπους, ως το μέσο που αντικατοπτρίζει με τη μεγαλύτερη πιστότητα τον ανθρώπινο νου και ως μηχανισμός κατασκευής ή/και αναδόμησης στάσεων, αξιών, κοινωνικών τάσεων και ιδεολογίας.

Τις τελευταίες δεκαετίες, λόγω των αναγκαστικών μετακινήσεων των οικονομικών μεταναστών και των πολιτικών προσφύγων, παρατηρείται μια σημαντική αύξηση των μαθητών και μαθητριών που προέρχονται από διαφορετικές φυλές, εθνότητες και διαφορετικά πολιτισμικά περιβάλλοντα. Το σχολικό σύστημα, παραμένοντας ασφαλώς ελληνοκεντρικό ή ευρωκεντρικό ως προς τον προσανατολισμό του, καλείται να αναπτύξει μηχανισμούς που θα συμβάλουν στην ένταξη των μαθητών και μαθητριών που προέρχονται από αλλόγλωσσα περιβάλλοντα ή όσους προέρχονται από ξένες χώρες. Καλείται να ενθαρρύνει τη συνάντηση, την επικοινωνία αλλά και τη γνώση της ιδιαίτερης ταυτότητας των πολιτισμών. Από μια τέτοια στάση θα ωφεληθούν τόσο οι μαθητές και οι μαθήτριες της πλειονότητας όσο και εκείνοι των μειονοτήτων: οι μεν πρώτοι θα έρθουν σε επαφή και θα γνωρίσουν άλλες πολιτισμικές παραδόσεις και γλώσσες, διευρύνοντας έτσι τον ορίζοντά τους· οι δε δεύτεροι θα αναπτύξουν τις δυνατότητές τους και θα βελτιώσουν τις επιδόσεις τους, στον βαθμό που αισθανθούν ότι στο περιβάλλον του σχολείου δεν υψώνεται ένα φράγμα το οποίο, αποκλείοντας τα διαφορετικά βιώματα, αξίες και νοοτροπίες, δημιουργεί συνθήκες ανισότητας και επιτείνει τη σχολική διαρροή.

Ο εκπαιδευτικός, ως προς τη δεύτερη ομάδα μαθητών και μαθητριών, οφείλει να έχει επίγνωση ότι ο σεβασμός και η έμπρακτη αναγνώριση της μητρικής τους γλώσσας και κουλτούρας, που είναι βασικό στοιχείο τόσο της ταυτότητάς τους όσο και της γνωσιακής τους ανάπτυξης, είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την αποτελεσματική διδασκαλία της ελληνικής. Επίσης βασικές προϋποθέσεις είναι η επέκταση των γνώσεών του και της εμπειρίας του γύρω από τις εκφάνσεις του φαινομένου της διγλωσσίας/πολυγλωσσίας και η εμπλοκή των γονέων στη μαθησιακή διαδικασία. Η διδασκαλία της γλώσσας της πλειονότητας μέσα σε συνθήκες κοινωνικής ανισότητας δεν είναι ένα τεχνικό ζήτημα, αλλά άπτεται μιας γενικότερης εκπαιδευτικής στάσης που βλέπει την εκπαιδευτική διαδικασία ως μια διαπραγμάτευση ταυτοτήτων τόσο ανάμεσα στον εκπαιδευτικό και τους μαθητές όσο και ανάμεσα στους ίδιους τους μαθητές. Έτσι αποφεύγεται ο αποκλεισμός των μειονοτήτων, ενώ παράλληλα η πλειονότητα έχει πολλά να κερδίσει από το άνοιγμα στη διαφορετικότητα.

Με παρόμοιο τρόπο τοποθετείται και το ζήτημα της παρουσίας στην τάξη παιδιών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και μαθησιακές δυσκολίες, που προκύπτουν από δυσλεξία, δυσγραφία, σύνδρομο ελλειμματικής προσοχής κ.ά. αλλά και αναπηρίες, όπως η ελλειμματική όραση ή η κώφωση. Στην τελευταία περίπτωση τα παιδιά μαθαίνουν συχνά τα ελληνικά ως δεύτερη γλώσσα, στο βαθμό που η πρώτη τους γλώσσα είναι η Ελληνική Νοηματική Γλώσσα (ΕΝΓ). Οι μαθητές αυτοί με διαφορετικές ανάγκες και ταυτότητες χρειάζονται μια διαφοροποιημένη διδασκαλία για να αναπτύξουν τις δεξιότητές τους και να ενταχθούν στην τάξη. Ειδικά σχέδια διδασκαλίας, έχουν εκπονηθεί, για παράδειγμα για τη Γλώσσα και τα Μαθηματικά και χρησιμοποιούνται στα τμήματα ένταξης, τα οποία πρέπει κάθε σχολείο απαραίτητως να οργανώνει σε συγκεκριμένες ώρες.

Ταυτόχρονα και μέσα στις τάξεις και για όλες τις ώρες μπορεί να βοηθήσει τον εκπαιδευτικό στο έργο του η ανάπτυξη της τεχνολογίας, και ειδικότερα της γλωσσικής τεχνολογίας με τα εργαλεία που προσφέρει, καθώς επιτρέπει στον εκπαιδευτικό να οργανώσει μια διαφοροποιημένη διδασκαλία που να καλύπτει ένα ευρύ φάσμα αναγκών. Πέρα από τους ευρέως πλέον διαδεδομένους επεξεργαστές κειμένων και συστήματα ορθογραφικής διόρθωσης, μπορούν να χρησιμοποιηθούν επίσης εργαλεία ταυτοποίησης των γραμματικών τύπων, επινοητές λέξεων, συστήματα αναγνώρισης και

σύνθεσης προφορικού λόγου καθώς και ένα πλήθος γλωσσικών πόρων (μέθοδοι εκμάθησης της γλώσσας, λεξικά και σώματα κειμένων) που βρίσκονται σε ηλεκτρονική μορφή και παρέχουν πολλές δυνατότητες αναζήτησης, ανάκτησης της πληροφορίας και διαδραστικής αλληλεπίδρασης. Βέβαια απαιτείται ειδικός διδακτικός σχεδιασμός για την αξιοποίησή τους.

Για όλους τους παραπάνω λόγους το ΠΣ που ακολουθεί είναι ένα πρόγραμμα που στηρίζεται στις αρχές του *κριτικού γραμματισμού*, σύμφωνα με τον οποίο κάθε πολιτισμικό προϊόν (και στην περίπτωσή μας η γλώσσα και η λογοτεχνία), προσεγγίζεται μαθησιακά ως ένα πολυεπίπεδο αποτέλεσμα ιδεολογικών, κοινωνικών και τεχνολογικών διεργασιών, οι οποίες στο πλαίσιο της παιδαγωγικής του κριτικού γραμματισμού είναι –και πρέπει να είναι– διερευνήσιμες και ερμηνεύσιμες.

Επιπλέον, το ΠΣ βρίσκεται σε πλήρη αρμονία και σύγκλιση στόχων με το Ψηφιακό Σχολείο [ΨΣ] (<http://dschool.edu.gr/>), το οποίο είναι βασικό συστατικό του οράματος του Νέου Σχολείου. Η ανάπτυξη ψηφιακής πλατφόρμας παροχής εκπαιδευτικού υλικού και βοήθειας σε μαθητή και εκπαιδευτικό αποτελεί έναν από τους πέντε πυλώνες δράσης του ΨΣ, ο οποίος βρίσκεται σε διαρκή ανάπτυξη και εξέλιξη. Το ΠΣ ενσωματώνει πλήρως τους στόχους του πυλώνα αυτού για «πλούσιο, διαδραστικό και αντιστοιχισμένο με τα προγράμματα σπουδών ψηφιακό εκπαιδευτικό περιεχόμενο (e-books) για όλες τις τάξεις και τα μαθήματα» (<http://dschool.edu.gr/>) και τους ενισχύει με στοχευμένες δράσεις, εξειδικευμένες για κάθε γλωσσικό μάθημα.

Το ΠΣ που ακολουθεί φιλοδοξεί με τους στόχους, το περιεχόμενο καθώς και τις μεθοδολογικές αρχές που προτείνει, να δώσει όλα τα εφόδια ώστε οι μαθητές και οι μαθήτριες να αποκτήσουν τις ιδιότητες ενός κριτικού και σε εγρήγορση ατόμου, που είναι σε θέση να αναγνωρίζει την ιστορικότητα των διαφόρων πολιτισμικών παραδόσεων, καθώς και τη σημασία της γλώσσας και της λογοτεχνίας στη συγκρότησή τους. Ενός κοινωνικού υποκειμένου το οποίο, χωρίς να του λείπουν οι ειδικές γνώσεις για την ίδια τη γλώσσα και τη λογοτεχνία, θα είναι πρωτίστως σε θέση να κατανοεί πώς λειτουργούν οι γλώσσες στα οικονομικά, πολιτικά, κοινωνικοπολιτισμικά και ιδεολογικά τους συμφραζόμενα και αντίστοιχα να αναγνωρίζει την πολυπλοκότητα των διαδικασιών νοηματοδότησης των λογοτεχνικών κειμένων. Παράλληλα, το νέο ΠΣ θα βοηθήσει τους μαθητές και τις μαθήτριες να αποκτήσουν τα χαρακτηριστικά ενός πολίτη που αγωνίζεται για τη δημοκρατία και την ισονομία μεταξύ των πολιτών, για το σεβασμό των δικαιωμάτων των αδύναμων κοινωνικά ατόμων, για την ειρήνη και την κατανόηση και την αλληλεγγύη μεταξύ των λαών και των ανθρώπων. Όλα αυτά τα επιμέρους στοιχεία συγκροτούν τον σύγχρονο πολίτη μέσα σε ένα ανθρωποκεντρικό περιβάλλον.

2. Η ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

2.1. Εισαγωγή

Για πάρα πολλά χρόνια η διδακτική της γλώσσας έδινε έμφαση στη διδασκαλία του συστήματος της γλώσσας και στους κανόνες που τη διέπουν και καθόλου σχεδόν στην κοινωνική και επικοινωνιακή διάσταση. Τα τελευταία πενήντα χρόνια η επικοινωνιακή διάσταση κυριάρχησε στη διδασκαλία της γλώσσας. Η βασική αρχή της επικοινωνιακής προσέγγισης ήταν η επεξεργασία και παραγωγή λόγου/κειμένων με βασικό κριτήριο την καταλληλότητά τους ανάλογα με την περίσταση επικοινωνίας. Από το κριτήριο αυτό, αν και απόλυτα θεμιτό, απουσίαζε συνήθως η διάσταση της κριτικής διερεύνησης των διαφόρων γλωσσικών μορφωμάτων ως φορέων στάσεων, αξιών και ιδεολογίας, δηλαδή ως μηχανισμών διαμόρφωσης κοινωνικών, πολιτικών και πολιτισμικών συνθηκών.

Σήμερα η ύπαρξη μιας τεράστιας ποικιλίας μορφών κειμένου και γλωσσών φέρνει τα άτομα σχολικής ηλικίας αντιμέτωπα με μια κατάσταση, η οποία απαιτεί για την προσέγγιση και την κατανόησή της γλωσσικές, επικοινωνιακές και κοινωνικές δεξιότητες που θα τα βοηθήσουν να γίνουν ισότιμοι και δημιουργικοί πολίτες, να ελέγξουν και να διαχειριστούν τη ζωή τους διά του λόγου και να είναι σε θέση να συνδιαμορφώνουν κριτικά το πολιτικό, κοινωνικό και πολιτισμικό γίγνεσθαι. Άρα, αυτό που χρειάζεται να δοθούν στα άτομα αυτά δεν είναι η απλή επαφή με ορισμένα κείμενα και με τις περιστάσεις μέσα στις οποίες παράγονται, με σκοπό απλώς και μόνον την οικονομική και κοινωνική τους ενδυνάμωση μέσω της αποτελεσματικής χρήσης της γλώσσας, αλλά και οι κριτικές εκείνες δεξιότητες που θα τους επιτρέψουν να αξιολογούν την πολιτική, κοινωνική και ιδεολογική διάσταση της γλώσσας και τον ρόλο της στη διαμόρφωση της κοινωνικοπολιτικής πραγματικότητας.

Μέσα στο πλαίσιο της συνεχούς αλλαγής των κοινωνιών και του κόσμου εντάσσεται και η ανάγκη αλλαγής των πλαισίων διδασκαλίας πολλών γνωστικών αντικειμένων, ανάμεσα σε αυτά και της γλώσσας, ώστε εκπαιδευόμενοι και εκπαιδευτικοί να κατανοήσουν τον τρόπο με τον οποίο τα κείμενα οικοδομούν κοινωνικές σχέσεις, αναπαράγουν ιδεολογικές θέσεις, προβάλλουν απόψεις για την πραγματικότητα και αποδομούν στερεότυπα και κυρίαρχες ιδεολογίες. Οι στόχοι αυτοί μπορεί να επιτευχθούν στο σχολείο μέσα από την παιδαγωγική του *κριτικού γραμματισμού*, με την οποία επιδιώκεται να καταστούν οι μαθητές και οι μαθήτριες ενεργοί πολίτες, που θα ενεργούν με ισονομία, με δημοκρατικότητα και θα μάχονται κάθε κοινωνικό αποκλεισμό από όπου κι αν προέρχεται.

Το πρόγραμμα της διδασκαλίας της νέας ελληνικής (στο εξής ΝΕ) που παρουσιάζεται εδώ είναι ένα πρόγραμμα κριτικού γραμματισμού και εκπληρώνει τις παραπάνω ανάγκες, εφόσον μάλιστα θεωρεί ότι η διδασκαλία της γλώσσας δεν περιορίζεται αυστηρά στο πλαίσιο του γλωσσικού μαθήματος, αλλά διαχέεται σε όλα τα γνωστικά αντικείμενα του Προγράμματος Σπουδών (στο εξής ΠΣ), τα οποία αξιοποιούνται για την ανάπτυξη γλωσσικών δεξιοτήτων και την κατάκτηση ακαδημαϊκού λεξιλογίου και σύνθετων μορφοσυντακτικών δομών.

2.2. Σκοποί και στόχοι

Το ΠΣ της ΝΕ, χωρίς να αρνείται τις κλασικές αρχές ενός προγράμματος γλωσσικής διδασκαλίας για καλλιέργεια του γλωσσικού γραμματισμού των μαθητών και των μαθητριών, στηρίζεται στις αρχές της διαφοροποίησης στη διδασκαλία, τη μάθηση και την αξιολόγηση, της ενίσχυσης της καινοτομίας και της δημιουργικότητας,

της προώθησης της ψηφιακής επικοινωνίας, της διαπολιτισμικής συνεργασίας, της δημοκρατίας και της ισονομίας των πολιτών, της διάχυσης των ιδεών της αειφορίας και της προστασίας του περιβάλλοντος.

Στη βάση των παραπάνω αρχών επιδιώκεται με τη διδασκαλία του μαθήματος της ΝΕ οι μαθητές και οι μαθήτριες να αποκτήσουν γνώσεις, δεξιότητες και στάσεις οι οποίες αφορούν όχι μόνο με την ίδια τη γλώσσα και την αποτελεσματική γλωσσική επικοινωνία αλλά και με την προσωπική και κοινωνική τους ζωή και τη συνδιαμόρφωση του κοινωνικού γίνεσθαι.

Πιο συγκεκριμένα, όσον αφορά τη γλώσσα και τη γλωσσική επικοινωνία επιδιώκεται οι μαθητές και οι μαθήτριες:

- ✓ Να είναι σε θέση να αποτιμούν τα σημεία σύγκλισης μεταξύ προφορικού και γραπτού λόγου αλλά και τις αποκλίσεις μεταξύ τους· να κατανοούν ότι οι αποκλίσεις οφείλονται είτε σε ιστορικούς λόγους είτε στην ύπαρξη γλωσσικής ποικιλότητας, τόσο γεωγραφικής όσο και κοινωνικής.
- ✓ Να αποκτήσουν τις απαραίτητες δεξιότητες που δίνουν τη δυνατότητα κατανόησης και παραγωγής προφορικού και γραπτού λόγου, ώστε να είναι σε θέση να κατανοούν και να μεταδίδουν γλωσσικά μηνύματα με τρόπο διαφοροποιημένο ανάλογα με την περίπτωση επικοινωνίας και το κειμενικό είδος.
- ✓ Να κατανοήσουν ότι η ανάγνωση και η γραφή είναι κοινωνικοπολιτισμικές και κοινωνιογνωσιακές δραστηριότητες κατασκευής νοήματος και επίλυσης προβλήματος.
- ✓ Να κατανοήσουν ότι η αναγνωστική δραστηριότητα είναι διαδικασία ανάλυσης και η παραγωγή διαδικασία σύνθεσης, όμως και οι δύο είναι πλευρές μιας ενιαίας δραστηριότητας, της επικοινωνίας.
- ✓ Να κατακτήσουν τον μηχανισμό προφοράς και γραφής της πρότυπης ΝΕ, ώστε να είναι σε θέση να προφέρουν σύμφωνα με τους παραδεκτούς φωνολογικούς κανόνες της ελληνικής, να κωδικοποιούν προφορικά μηνύματα χρησιμοποιώντας τα γράμματα της ΝΕ και να αποκωδικοποιούν γραπτά μηνύματα.
- ✓ Να αποκτήσουν στέρεη μεταγλωσσική ενημερότητα της μορφολογίας και της σύνταξης της ΝΕ, που έχουν ήδη κατακτήσει με φυσικό τρόπο· να κατακτήσουν πτυχές της σύνταξης της πρότυπης γλώσσας που ενδεχομένως δεν γνωρίζουν (π.χ. αρχαιοπρεπείς συντακτικές δομές, δομές της πρότυπης γλώσσας που αποκλίνουν από αυτές των τοπικών ποικιλιών)· και να αποτιμούν κριτικά τη συντακτική και μορφολογική ποικιλότητα.
- ✓ Να αποκτήσουν το απαραίτητο λεξιλόγιο για τις επικοινωνιακές τους ανάγκες, ώστε να είναι σε θέση να εκφράζουν τα νοήματα που επιθυμούν· να είναι σε θέση να αποτιμούν κριτικά τη διαφοροποίηση στο λεξιλόγιο, όχι μόνο ως απόρροια διαφορετικών σημασιολογικών πεδίων αλλά και ως ενδείκτη κοινωνικών και πολιτισμικών σχέσεων.
- ✓ Να κατανοήσουν ότι οι γλωσσικές μορφές (τρόποι γραφής και προφοράς, μορφολογικές, συντακτικές και λεξιλογικές επιλογές, κειμενικά είδη) λειτουργούν ως ενδείκτες κοινωνικών παραμέτρων και ως μηχανισμοί δόμησης ταυτοτήτων, ιδεολογιών, στάσεων και συμπεριφορών, ώστε να είναι σε θέση να αναδεικνύουν τη σχέση της γλώσσας των κειμένων με ποικίλες κοινωνικές συνθήκες και ιδεολογίες και να προσεγγίζουν κριτικά αυτές τις σχέσεις.
- ✓ Να κατανοήσουν ότι τα κειμενικά είδη και η γλωσσική τους μορφή αποτελούν προϊόντα κοινωνικών παραγόντων και σχέσεων εξουσίας μεταξύ των επικοινωνούντων, δηλαδή ότι δεν είναι τυπολογικά σταθερές και αναλλοίωτες κατηγορίες, αλλά ότι μετασχηματίζονται ιστορικά αλλά και συγχρονικά ανάλογα με τις επικοινωνιακές ανάγκες της εκάστοτε κοινότητας αλλά και στη βάση οικονομικών, πολιτικών και πολιτισμικών αλλαγών.

- ✓ Να κατανοήσουν ότι κατανόηση σημαίνει ικανότητα εντοπισμού όχι μόνο των δηλούμενων αλλά και των υπο-δηλούμενων νοημάτων ενός κειμένου μέσω επανορθωτικών διαδικασιών, για να γεφυρώνουν τα χάσματα συνοχής του κειμένου· κατ' επέκταση να συνειδητοποιήσουν ότι κατανόηση σημαίνει στάση «κριτικού αναγνώστη» απέναντι στις ιδέες του κειμένου και την οργάνωσή τους.
- ✓ Να κατανοήσουν ότι η κατανόηση ενός κειμένου απαιτεί εκ μέρους του αναγνώστη γνώσεις για τον κόσμο (καταστάσεις, κοινωνικο-πολιτισμικές συνθήκες, συμβάσεις και αξίες, συμπεριφορές οργανωμένες σε γνωστικά σχήματα), γνώσεις για τη γλώσσα και συγκεκριμένα τους κειμενογλωσσολογικούς μηχανισμούς που καθιστούν το κείμενο μια ενότητα λόγου με επικοινωνιακό, λειτουργικό χαρακτήρα και γνωστικές δεξιότητες για την παρακολούθηση της σκέψης.
- ✓ Να κατακτήσουν τις αναγκαίες στρατηγικές για την κατανόηση και παραγωγή κειμένων, όπως: κατανόηση άγνωστων λέξεων από τα συμφραζόμενα, περίληψη βασικών σημείων του κειμένου, χρήση γραφικών οργανωτών κτλ.
- ✓ Να αποτιμούν κριτικά τους διαφόρους τρόπους γραφής με βάση τα κοινωνικά συμφραζόμενα μέσα στα οποία εμφανίζονται.
- ✓ Να κατακτήσουν τους απαραίτητους επικοινωνιακούς κανόνες της ΝΕ, ώστε να είναι σε θέση να διαφοροποιούν τον λόγο τους ανάλογα με την περίσταση επικοινωνίας.
- ✓ Να κατανοήσουν ότι η νέα ελληνική, όπως και κάθε ζωντανή γλώσσα, χαρακτηρίζεται από γεωγραφική και κοινωνική ποικιλότητα, η οποία χρησιμοποιείται από τους/τις χρήστες της για την κωδικοποίηση κοινωνικών και πολιτισμικών νοημάτων, ώστε να είναι σε θέση να χρησιμοποιούν δημιουργικά την ποικιλότητα και να αποτιμούν τον κοινωνικοπολιτισμικό της ρόλο.
- ✓ Να κατανοήσουν ότι ο λόγος των κειμένων που αναδύονται μέσα από τις τεχνολογίες της πληροφορίας και των πολυμέσων είναι λόγος που διαφέρει ως προς τα χαρακτηριστικά του από τον καθημερινό προφορικό και γραπτό λόγο, ώστε να είναι σε θέση να τον αναγνωρίζουν, να τον αξιολογούν και να τον χρησιμοποιούν.
- ✓ Να κατανοήσουν ότι η γλώσσα κατέχει μεν κεντρική θέση στην πρόσληψη της πραγματικότητας και στην επικοινωνία, αλλά ότι και άλλα σημειωτικά συστήματα, όπως οι εικόνες, τα γραφήματα, τα σύμβολα, τα διαγράμματα και άλλα οπτικά σύμβολα παίζουν κι αυτά σημαντικό ρόλο.
- ✓ Να κατανοήσουν και να αποδεχτούν τα εργαλεία του ιστού δεύτερης γενιάς (web.2.0) ως μια πρακτική του ψηφιακού γραμματισμού, η οποία συνδυάζει τη λεκτική με την οπτική παράμετρο και να είναι σε θέση οι νέοι μαθητές και μαθήτριες, που ανήκουν στη γενιά του διαδικτύου, να μεταφέρουν τις δεξιότητες που έχουν αποκτήσει από την επαφή τους με τις ΤΠΕ στη μάθηση.
- ✓ Να κατανοήσουν ότι κάθε επικοινωνιακό συμβάν διαμορφώνεται από διάφορους επικοινωνιακούς παράγοντες (σκοπός, πομπός, δέκτης, κοινωνικό πλαίσιο, θεσμοθετημένες κοινωνικές πρακτικές, σχέσεις ισότητας, ανισότητας, αυθεντίας, αλληλεγγύης μεταξύ των συμμετεχόντων, παγιωμένες ή μη γλωσσικές και κειμενικές πρακτικές κτλ.), ώστε να είναι σε θέση να τους ανακαλύπτουν, να τους κατονομάζουν και να εξηγούν τον ρόλο τους.
- ✓ Να κατανοήσουν τη σχέση οπτικού και λεκτικού γραμματισμού.
- ✓ Να αποκτήσουν δεξιότητες ακαδημαϊκού γραμματισμού που θα τους επιτρέψουν να αντεπεξέρχονται στις απαιτήσεις όχι μόνο του γλωσσικού μαθήματος αλλά και όλων των γνωστικών αντικειμένων του ΠΣ.

Όσον αφορά την προσωπική και κοινωνική τους ζωή επιδιώκεται:

- ✓ Να αντιληφθούν ότι η κατανόηση και παραγωγή κειμένων αποτελούν κοινωνικές πράξεις με την αντίστοιχη βαρύτητα και τον ρόλο που έχουν όλες οι κοινωνικές πράξεις, ώστε να είναι σε θέση να τις αντιμετωπίζουν ως τέτοιες.
- ✓ Να κατανοήσουν ότι η επικοινωνία αποτελεί μια διαδικασία κατά την οποία ανταλλάσσονται διαφορετικές γνώσεις, στάσεις και ιδεολογίες, ώστε να είναι σε θέση να τις διαπραγματεύονται με σεβασμό στην προσωπικότητα των συνομιλητών και συνομιλητριών τους.
- ✓ Να κατανοήσουν ότι τα μέσα της σύγχρονης τεχνολογίας διαδραματίζουν τον ρόλο της μεταφοράς και της μετάδοσης μηνυμάτων, ώστε να είναι σε θέση να προσλαμβάνουν τα νοήματα ως προϊόντα διαμεσολάβησης.
- ✓ Να κατανοήσουν ότι οι διαφορετικές γλώσσες και διάλεκτοι αποτελούν γλωσσικές μορφές που μεταφέρουν διαφορετικές κουλτούρες και συμπεριφορές από τη δική τους, έτσι ώστε να τις αντιμετωπίζουν ως διαφορετικές αλλά ισότιμες με τη γλώσσα τους και να αποδέχονται τα νοήματα και την προσωπικότητα των ατόμων που τα παράγουν.
- ✓ Να κατανοήσουν ότι στον σύγχρονο κόσμο κυρίαρχος τρόπος μάθησης είναι ο διερευνητικός, ώστε να είναι σε θέση να λειτουργούν ως ερευνητές και ερευνήτριες και να αποκτούν πρόσβαση σε πρακτικές γραμματισμού εκτός σχολείου.
- ✓ Να κατανοήσουν ότι οι ΤΠΕ αποτελούν φορείς πρακτικών γραμματισμού, ώστε να αποκτήσουν δεξιότητες παραγωγής λόγου με τη βοήθεια εφαρμογών της σύγχρονης τεχνολογίας (εργαλεία επικοινωνίας, συνεργασίας, κοινωνικής δικτύωσης, μάθηση μέσω διαδικτύου κτλ.).

Η επιλογή του ΠΣ να χρησιμοποιούνται ποικίλα πολυτροπικά κείμενα, συνεχούς και ασυνεχούς λόγου, ώστε να εξοικειώνονται οι μαθητές και οι μαθήτριες με τις στρατηγικές και τις δεξιότητες που απαιτούνται για την κατανόηση των πληροφοριών που μεταφέρει η γλώσσα αλλά και οι άλλοι σημειωτικοί τρόποι που συνυπάρχουν στα σύγχρονα κείμενα θα επιτρέψει τη δημιουργία πιο αποτελεσματικών κριτικών αναγνωστών. Στην ίδια κατεύθυνση εκτιμάται ότι θα συνεισφέρει η εκπαίδευση των μαθητών και μαθητριών στην ανάπτυξη στρατηγικών κατανόησης προφορικών και γραπτών κειμένων όπως και η ποικιλία των τρόπων ανάγνωσης, η οποία προβλέπεται στο νέο ΠΣ ανάλογα με τους σκοπούς του αναγνώστη, το περιεχόμενο των κειμένων και άλλες παραμέτρους της περίπτωσης επικοινωνίας.

2.3. Το περιεχόμενο

Το περιεχόμενο στο μάθημα της διδασκαλίας της ΝΕ είναι από τη φύση του ευρύτατο, επειδή εκ των πραγμάτων περιλαμβάνει δυνάμει όλα τα προφορικά, γραπτά, υβριδικά, ψηφιακά και πολυτροπικά κείμενα που έχουν παραχθεί ή πρόκειται να παραχθούν εκτός αλλά και εντός σχολικού χώρου και από πολίτες που συμμετέχουν σε ποικίλες τοπικές, ψηφιακές και άλλες εξωσχολικές κειμενικές κοινότητες αλλά και από άτομα που συμμετέχουν στην ευρύτερη ή την περιορισμένη σχολική κειμενική κοινότητα. Τα κείμενα αυτά λειτουργούν ως αφορμήσεις για τη διδασκαλία και ως πόροι μέσω των οποίων οι μαθητές και οι μαθήτριες θα αναπτύξουν δεξιότητες καλλιέργειας της γλώσσας και του γραμματισμού τους. Παράλληλα μέσα από τα κείμενα οι μαθητές και οι μαθήτριες θα καλλιεργήσουν τη στάση τους απέναντι στη γλώσσα, τη γνώση και τον κόσμο, που είναι απαραίτητες για τη διαμόρφωσή τους ως εγγράμματων, δημοκρατικών και κριτικά σκεπτόμενων πολιτών. Στο περιεχόμενο του μαθήματος της διδασκαλίας της γλώσσας συμπεριλαμβάνονται οπωσδήποτε και κείμενα που παραπέμπουν στη διερεύνηση του συστήματος της γλώσσας, δηλαδή τα κείμενα της Γραμματικής και των Λεξικών, τα οποία αποτελούν προϋποθέσεις για την κατανόηση

στοιχείων που αφορούν τα υπόλοιπα κείμενα. Εκείνο που έχει σημασία για το περιεχόμενο του μαθήματος δεν είναι απλώς η ποικιλία των κειμένων αλλά και το περιβάλλον μέσα στο οποίο παρήχθη ένα κείμενο, καθώς και οι κοινωνικές σχέσεις που αναδύονται μέσα από τα κείμενα, στοιχεία που έχουν φαινομενικά άυλο χαρακτήρα, αλλά που συμβάλλουν στην καλλιέργεια των δεξιοτήτων και του κριτικού γραμματισμού. Όλα τα παραπάνω οδηγούν στο συμπέρασμα ότι η έμφαση στο περιεχόμενο του μαθήματος δίνεται σε δύο τομείς: α) γενικά στον τομέα των κειμένων (προφορικών, γραπτών, ψηφιακών, υβριδικών, πολυτροπικών) και β) στον τομέα των κειμένων που αναφέρονται στο σύστημα της γλώσσας (Γραμματική σε όλα τα επίπεδα: Φωνολογία, Μορφολογία, Σύνταξη, Σημασιολογία, Πραγματολογία, στο Λεξιλόγιο, καθώς και Λεξικά).

Στον τομέα των κειμένων περιλαμβάνεται γενικά ποικιλία κειμένων, χρηστικών και λογοτεχνικών, τα οποία ανήκουν σε διάφορα κειμενικά είδη και περιλαμβάνουν διάφορους κειμενικούς τύπους και γλωσσικές λειτουργίες. Ορισμένα από αυτά τα κείμενα είναι τα εξής: *αιτήσεις, αινίγματα, ανακοινώσεις, αναφορές, ανέκδοτα, απομνημονεύματα, αρχικές σελίδες ιστότοπων, αυτοβιογραφίες, αφηγήσεις προσωπικές, αφηγήματα, βιογραφικά, κείμενα γνώμης, γελοιογραφίες, γραφήματα, δελτία καιρού, διαγράμματα, διακηρύξεις, διαλέξεις, διάλογοι, διαφημίσεις, διηγήματα, δοκίμια, ειδήσεις, επιστολές, επιφυλλίδες, έρευνες, ευθυμογραφήματα, ηλεκτρονικά μηνύματα, ημερολόγια, θεατρικά έργα, κατάλογοι, κόμικς, κριτικές, λεζάντες, μελέτες, μικρές αγγελίες, μυθιστορήματα, νομοθετικά κείμενα, οδηγίες χρήσης, παραμύθια, παρουσιάσεις, πεζοτράγουδα, πινακίδες, ποιήματα, πρακτικά συνεδριάσεων, προσκλήσεις, πίνακες, ρεπορτάζ, σημειώματα, συζητήσεις, συμβόλαια, συνεντεύξεις, συνταγές, συστατικές επιστολές, σχόλια, τουριστικοί οδηγοί, τιμολόγια κοινωφελών οργανισμών (ΟΤΕ, ΔΕΗ κτλ.), φόρμες αιτήσεων, χάρτες, πιστοποιητικά, τραγούδια, υπομνήματα, χρονογραφήματα, χρονικά και άλλα.*

Στον τομέα των κειμένων που αναφέρονται στο σύστημα της γλώσσας περιλαμβάνονται κείμενα που αφορούν όλα τα τεχνικά και λιγότερο τεχνικά θέματα που περιέχει ένα βιβλίο Γραμματικής και ένα Λεξικό, όπως ορολογία (*φθόγγος, στίξη, επιτονισμός, επίθετο, ρήμα, πρόθεση, υποκείμενο, ρηματικό σύνολο, λαϊκό/λόγιο λεξιλόγιο, ύφος, κείμενο, πρόταση, κειμενικό είδος, επίπεδο ύφους* κτλ.), κλιτικά παραδείγματα, μορφοσυντακτικοί κανόνες, κανόνες ορθογραφίας, διαφορές προφορικού-γραπτού- υβριδικού λόγου. Τα βιβλία γραμματικής όπως και τα λεξικά αποτελούν και αυτά με τη σειρά τους κειμενικά είδη, τα οποία οφείλουμε να αντιμετωπίσουμε με κριτική σκέψη. Στην εκπαιδευτική πρακτική έχει υπερτονιστεί ο ρυθμιστικός τους ρόλος –κανόνες της ορθής χρήσης της γλώσσας– και έχει υποβαθμιστεί η ερμηνευτική και περιγραφική τους διάσταση. Αποτελούν ωστόσο προϊόντα μιας μακρόχρονης ιστορικής παράδοσης, η οποία δεν είναι ενιαία, καθώς κατά τη διάρκεια των αλληπάλλληλων διαμορφώσεων /αναμορφώσεών της εμπλέκεται με διαφορετικές θεωρήσεις για τη δομή της γλώσσας και με ποικίλες φιλοσοφικές παραδόσεις. Είναι επομένως απαραίτητο να αναδειχθεί ο ρόλος τους ως αντιλήψεων για την οργάνωση της γλώσσας.

Η γραμματική επομένως αντιμετωπίζεται *κριτικά* και *λειτουργικά*: οι κανόνες και οι ταξινομήσεις αξιολογούνται ως προς την ακρίβεια και επάρκειά τους σε σχέση με την πραγματική χρήση της γλώσσας, οι μορφές συνδυάζονται με λειτουργίες και οι γραμματικές επιλογές αξιολογούνται ως μηχανισμοί κατασκευής *ύφους*, και το ύφος με τη σειρά του ως μια κατηγορία που δεν είναι κοινωνικά και πολιτισμικά «αθώα», αλλά ενδεικτής κοινωνικών σχέσεων και φορέας κοινωνικών, πολιτικών και ιδεολογικών μηνυμάτων. Στο πλαίσιο αυτό η ενημερότητα σχετικά με τη δομή της πρότυπης

γλώσσας εμπλουτίζεται με ενημερότητα σχετικά με τη δομή τοπικών γεωγραφικών ποικιλιών, κοινωνικών ποικιλιών κτλ., καθώς και με τη δομή άλλων γλωσσών.

Τα κείμενα τόσο του πρώτου όσο και του δεύτερου τομέα διαπλέκονται μέσα σε θεματικές ενότητες, που αποτελούν το σημείο εκκίνησης και το θεματικό-εννοιολογικό πλαίσιο μέσα στο οποίο κινείται η διδασκαλία, έτσι ώστε να είναι εφικτή η σύγκριση μεταξύ κειμενικών ειδών που αναδύονται μέσα από την ίδια θεματική-εννοιολογική περιοχή και προφανώς από την ίδια κειμενική κοινότητα.

Τέτοιου είδους θεματικές ενότητες, οι οποίες μπορούν να γίνουν αντικείμενο διδασκαλίας και διαπραγμάτευσης –με τα αντίστοιχα κειμενικά είδη και κείμενα που αφορούν το σύστημα της γλώσσας– ενδεικτικά είναι οι εξής:

ΘΕΜΑΤΙΚΗ	ΤΥΠΟΙ ΚΕΙΜΕΝΩΝ	ΚΕΙΜΕΝΙΚΟ ΕΙΔΟΣ	ΣΥΝΑΦΗ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑ ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ
Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΚΑΙ Η ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΤΟΥ	Περιγραφή	-αυτοπαρουσίαση -συνέντευξη -βιογραφικό σημείωμα -αυτοβιογραφικό κείμενο (π.χ. στη λογοτεχνία)	-προσωπικές αντωνυμίες -λειτουργία ενεστώτα (χωρίς χρονική δήλωση) -λειτουργία επιθέτων -ευθύς-πλάγιος λόγος -ονοματική-ρηματική φράση
	Αφήγηση	αφήγηση προσωπικής εμπειρίας (π.χ. στη λογοτεχνία)	-παρελθοντικοί χρόνοι των ρημάτων -χρονικές προτάσεις -χρονικά επιρρήματα -ρηματική όψη
	Επιχειρηματολογία	-συστατικές επιστολές	-αιτιολογικές προτάσεις -ρηματική δήλωση του παρόντος και του μέλλοντος
Η ΦΥΣΗ ΚΑΙ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	Περιγραφή γεγονότος	-ειδήσεις -ρεπορτάζ	-παρελθοντικοί χρόνοι των ρημάτων -χρονικές προτάσεις -χρονικά επιρρήματα
	Περιγραφή τόπου	-εγκυκλοπαιδικά άρθρα	-λειτουργία επιθέτων -ονοματική- ρηματική φράση -δήλωση παρόντος
	Αφήγηση	-αφήγηση προσωπικής εμπειρίας (π.χ. στη λογοτεχνία)	-χρόνοι των ρημάτων -χρονικές προτάσεις -χρονικά επιρρήματα
	Επιχειρηματολογία	-φυλλάδια, αφίσες και προκηρύξεις οικολογικών οργανώσεων	-αιτιολογικές προτάσεις -απρόσωπα ρήματα (π.χ. <i>δεν πρέπει</i>) -παθητική σύνταξη
ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΤΡΟΦΗ	Περιγραφή	-ετικέτες τροφίμων, κρασιών, φαρμάκων κτλ.	-λειτουργία επιθέτων -ονοματική-ρηματική φράση
	Αφήγηση	-αφήγηση προσωπικής εμπειρίας (π.χ. στη λογοτεχνία)	-χρόνοι των ρημάτων -χρονικές προτάσεις -χρονικά επιρρήματα
	Οδηγίες	-συνταγές μαγειρικής	-εγκλίσεις
	Επιχειρηματολογία	-δημοσιογραφικά άρθρα -επιστημονικά, εγκυκλοπαιδικά κτλ. άρθρα	-αιτιολογικές προτάσεις -τελικές προτάσεις -αποτελεσματικές/ συμπερασματικές προτάσεις -ενεργητική-παθητική σύνταξη
	Περιγραφή	-ταξιδιωτικοί οδηγοί	-λειτουργία επιθέτων

ΤΑΞΙΔΙΑ			-ονοματική- ρηματική φράση
	Αφήγηση	αφήγηση προσωπικής εμπειρίας (π.χ. στη λογοτεχνία)	-χρόνοι των ρημάτων -χρονικές προτάσεις -χρονικά επιρρήματα
	Οδηγίες	-τουριστικοί οδηγοί -προγράμματα ταξιδιών -πινακίδες	-εγκλίσεις
	Επιχειρηματολογία	-διαφημίσεις	-αιτιολογικές προτάσεις -τελικές προτάσεις -αποτελεσματικές/συμπερασματικές προτάσεις -ενεργητική- παθητική σύνταξη
ΤΕΧΝΗ	Περιγραφή	-βιβλιοπαρουσιάσεις -παρουσιάσεις έργων τέχνης	-λειτουργία επιθέτων -ονοματική- ρηματική φράση
	Αφήγηση	-διηγήματα -θεατρικά κείμενα	-χρόνοι των ρημάτων -χρονικές προτάσεις -χρονικά επιρρήματα
	Επιχειρηματολογία	-κριτικές -διάλογοι στο ραδιόφωνο και στην τηλεόραση -διαφημίσεις -διαδικτυακές συζητήσεις	αιτιολογικές προτάσεις -τελικές προτάσεις -αποτελεσματικές/συμπερασματικές προτάσεις -ευθύς-πλάγιος λόγος

Καλό είναι οι θεματικές να αγγίζουν και τα άλλα γνωστικά αντικείμενα του σχολικού προγράμματος για να δίνεται η δυνατότητα ενεργοποίησης των εκπαιδευτικών των άλλων ειδικοτήτων, ώστε να αξιοποιηθεί όλο το εύρος του σχολικού χρόνου στις τυπικές και άτυπες διδακτικές πρακτικές (π.χ. εκδρομές, σχολικές γιορτές κτλ.).

2.4. Μεθοδολογία

Το μεθοδολογικό πλαίσιο μέσα στο οποίο κινείται το ΠΣ αποτελεί έναν συνδυασμό των σύγχρονων γλωσσοπαιδαγωγικών απόψεων, οι οποίες βάζουν στο κέντρο της εκπαιδευτικής διαδικασίας τον μαθητή και τη μαθήτριά, στηρίζουν τη μάθηση σε εκπαιδευτικό υλικό που έχει νόημα για τη ζωή των μαθητών και των μαθητριών και στοχεύουν συνολικά στην κατάκτηση δεξιοτήτων γραμματισμού και κριτικής θεώρησης των πραγμάτων.

Ειδικά οι δεξιότητες που καλείται ο/η εκπαιδευτικός να καλλιεργήσει μέσω της διδασκαλίας είναι οι εξής τέσσερις:

- α) κατανόηση προφορικού λόγου,
- β) παραγωγή προφορικού λόγου,
- γ) κατανόηση γραπτού λόγου,
- δ) παραγωγή γραπτού λόγου.

Στο πλαίσιο αυτών των γενικών δεξιοτήτων καλούνται να καλλιεργήσουν ειδικότερες δεξιότητες, όπως δεξιότητες αναγνώρισης του κάθε κειμενικού είδους, των κοινωνικών χαρακτηριστικών των συμμετεχόντων σε μια επικοινωνιακή περίσταση, του περιεχομένου (τόσο του άμεσου, π.χ. πομπός, δέκτης, σκοπός, όσο και του ευρύτερου

κοινωνικοπολιτισμικού, π.χ. θεσμοθετημένες κοινωνικές συνθήκες και πρακτικές που καθορίζουν την παραγωγή και την πρόσληψη των συγκεκριμένων κειμενικών ειδών), ερμηνείας της λειτουργίας επιμέρους γλωσσικών στοιχείων, αξιολόγησης της αποτελεσματικότητας ενός κειμένου, επιλογής χαρακτηριστικών για τον σχεδιασμό ενός κειμένου.

Για να είναι δυνατό να καλλιεργηθούν αυτές και ανάλογες δεξιότητες, θα πρέπει στη διδασκαλία τα κείμενα, που είναι ούτως ή άλλως μέσα ανάπτυξης των μεταγνωσιακών δεξιοτήτων και της κριτικής σκέψης, να αντιμετωπίζονται ως προϊόντα επικοινωνίας, ως γλωσσικές και νοηματικές δομές, ως φορείς ιδεολογικών και κοινωνικοπολιτισμικών νοημάτων, και ως αντικείμενα αξιολόγησης. Με άλλα λόγια τα κείμενα αντιμετωπίζονται ως προϊόντα που κατασκευάζονται μέσα σε συγκεκριμένες το καθένα επικοινωνιακές συνθήκες, από τις οποίες καθορίζονται σε μεγάλο βαθμό οι μορφοσυντακτικές συμβάσεις που χρησιμοποιούνται και οι οποίες με τη σειρά τους κατασκευάζουν νοήματα που σχετίζονται με την ιδεολογία και την κοινωνικοπολιτισμική θέση των συμμετεχόντων στην επικοινωνία αλλά και ως προϊόντα που προσφέρονται για αξιολόγηση από τους αποδέκτες.

Η αντιμετώπιση και η διδακτική προσέγγιση του κειμένου ως προϊόντος επικοινωνίας αναδεικνύει το νόημα που αποκτά αυτό όταν εντάσσεται σε ένα συγκεκριμένο επικοινωνιακό πλαίσιο ή σε ένα θεσμό (εκπαίδευση, εκκλησία, δικαιοσύνη κτλ.).

Η αντιμετώπιση και η διδακτική προσέγγιση του κειμένου ως γλωσσική και νοηματική δομή αναδεικνύει τις λεξιλογικές, μορφοσυντακτικές και κειμενικές επιλογές που κάνει ο/ συντάκτης/-τρια του κειμένου για να αναπαραστήσει ένα θέμα και να προσδώσει το νόημα που επιθυμεί.

Η αντιμετώπιση και η διδακτική προσέγγιση του κειμένου ως φορέας ιδεολογικών και κοινωνικοπολιτισμικών νοημάτων αναδεικνύει τον τρόπο διαπραγμάτευσης κοινωνικών σχέσεων, τη δόμηση ταυτοτήτων και την ή τις ιδεολογίες που ενυπάρχουν σε αυτό.

Τέλος, η αντιμετώπιση και η διδακτική προσέγγιση του κειμένου ως αντικειμένου αξιολόγησης αναδεικνύει την καταλληλότητα του κειμένου για την περίπτωση επικοινωνίας μέσα στην οποία εντάχθηκε ως προϊόν επικοινωνίας και τη συνακόλουθη αποτελεσματικότητά του.

Εννοείται ότι και οι τέσσερις στάσεις λειτουργούν συμπληρωματικά με στόχο να προσδιορίσουν την έννοια του κριτικού γραμματισμού μέσα από τις δραστηριότητες της ανάγνωσης και της γραφής.

Πιο συγκεκριμένα, η μεθοδολογία στηρίζεται στις εξής αρχές:

α) Αξιοποιούνται στη διδασκαλία στοιχεία από την εμπειρία των μαθητών και των μαθητριών.

β) Τα θέματα με τα οποία ασχολείται η τάξη προέρχονται από διάφορες πηγές έντυπου, ηλεκτρονικού και προφορικού λόγου που παράγεται σε ποικίλες επικοινωνιακές συνθήκες. Το υλικό αυτό, εφόσον είναι κατάλληλο για διδασκαλία, προσκομίζεται στην τάξη είτε από τον/την εκπαιδευτικό είτε από τους μαθητές και τις μαθήτριες.

γ) Δίνεται η δυνατότητα παραγωγής από όλους τους μαθητές και όλες τις μαθήτριες διαφόρων ειδών προφορικού και γραπτού λόγου που απευθύνεται σε κάποιον πραγματικό αποδέκτη.

δ) Ο διδάσκων και η διδάσκουσα έχουν ρόλο συντονιστή και συντονίστριας και ισότιμου συνομιλητή και ισότιμης συνομιλήτριας κατά τη διδασκαλία και τη διεξαγωγή των διαφόρων γλωσσικών δραστηριοτήτων.

ε) Οι ενότητες που σχεδιάζονται για την καλλιέργεια του γραμματισμού έχουν τη μορφή σχεδίων δράσης (project) που αξιοποιούν και εμπλουτίζουν τις γνώσεις γραμματισμού των μαθητών και των μαθητριών.

στ) Η διδασκαλία της δομής της ΝΕ γίνεται με σκοπό την εμπέδωση και την κατανόηση της κειμενικής και υφολογικής λειτουργίας των γραμματικών φαινομένων. Για τον λόγο αυτό δίνεται έμφαση όχι μόνο στη διδασκαλία της μικροδομής (γραμματική της λέξης ή της πρότασης) αλλά και της μακροδομής (γραμματική της λεκτικής πράξης, της γλωσσικής λειτουργίας, του κειμενικού είδους/τύπου).

ζ) Η πολυγλωσσία που παρουσιάζεται ενδεχομένως στην τάξη γίνεται αντικείμενο αξιοποίησης, στον βαθμό που υπάρχει αφενός η δυνατότητα χειρισμού των βασικών δομικών διαφορών μεταξύ των γλωσσών που χρησιμοποιούνται από τους μαθητές και τις μαθήτριες της τάξης και αφετέρου η δυνατότητα αξιοποίησης των πολλαπλών πρακτικών γραμματισμού που είναι δυνατό να φέρουν στην τάξη μαθητές και μαθήτριες φυσικοί ομιλητές και ομιλήτριες άλλων γλωσσών.

η) Ο χρόνος διεκπεραίωσης των γλωσσικών δραστηριοτήτων και η ολοκλήρωση μιας θεματικής ενότητας εξαρτώνται από το ενδιαφέρον και τη συμμετοχή των μαθητών και των μαθητριών.

θ) Κατά τη διδασκαλία δίνεται ιδιαίτερη σημασία στην καλλιέργεια επικοινωνιακών στρατηγικών και στρατηγικών εκμάθησης της γλώσσας.

ι) Η προσέγγιση και η επεξεργασία των προφορικών και των γραπτών κειμένων γίνεται με τέτοιο τρόπο, ώστε να φωτίζονται τα κείμενα από όλες τις δυνατές πλευρές που αναφέρθηκαν στην αρχή αυτής της ενότητας και ιδίως ως φορείς ιδεολογικών και κοινωνικοπολιτισμικών νοημάτων.

ια) Μια μεθοδολογική αρχή είναι αυτή που υποδεικνύει η παιδαγωγική αρχή του σχεδίου («design») που αφορά τη διδακτική πορεία και που θα μπορούσε να είναι η εξής: η αναγνώριση από τους μαθητές των συνθηκών επικοινωνίας μέσα στις οποίες έχει παραχθεί το κείμενο (ή τα κείμενα), η προσέγγισή του ως κειμενική μορφή αλλά και ως κοινωνικό και ιδεολογικό προϊόν και η παραγωγή κειμένου προφορικού ή γραπτού ή πολυτροπικού σε πλαίσια που θα έχουν διαμορφωθεί από τη δυναμική της διδασκαλίας.

ιβ) Όσον αφορά τη διδασκαλία της γραμματικής εφαρμόζεται η Συστημική Λειτουργική Γραμματική, η οποία αποτελεί ένα θεωρητικό πλαίσιο που συνδέει τα γραμματικά στοιχεία με την κοινωνική πραγματικότητα. Επειδή βέβαια για λόγους διδακτικούς απαιτείται η εκμάθηση της μεταγλωσσικής ορολογίας στα πρώτα στάδια χρησιμοποιείται η γραμματική μεταγλώσσα ως στοιχείο κατανόησης της λειτουργίας των γλωσσικών στοιχείων και όχι ως στοιχείο προς απομνημόνευση, ενώ σε ένα επόμενο στάδιο χρησιμοποιούνται τα εγχειρίδια της γραμματικής ως βιβλία αναφοράς και διάφορες τεχνικές που περιγράφονται στα σημεία β), γ) και δ) που ακολουθούν.

Πρακτικά, όλες αυτές οι αρχές υλοποιούνται με τους εξής τρόπους:

α) Με δραστηριότητες που επικεντρώνονται στην κατανόηση, παραγωγή και κριτική επεξεργασία αυθεντικών κειμένων, προφορικών και γραπτών, έντυπων, ψηφιακών και πολυτροπικών.

Πρόκειται για δραστηριότητες που αποσκοπούν στην καλλιέργεια ποικίλων γλωσσικών δεξιοτήτων των μαθητών και των μαθητριών, με απώτερο σκοπό οι μαθητές και οι μαθήτριες να αποκτήσουν όσο το δυνατό μεγαλύτερο βαθμό επικοινωνιακής ικανότητας και γλωσσικού-κριτικού γραμματισμού. Τα μαθήματα αυτά είναι έτσι σχεδιασμένα, ώστε να λαμβάνονται υπόψη το γλωσσικό επίπεδο των μαθητών και των μαθητριών, οι γλωσσικές ανάγκες τους και τα ενδιαφέροντά τους. Επίσης είναι

συγκροτημένα με τέτοιο τρόπο, ώστε να εναλλάσσονται διάφορες μορφές λόγου και να δίνεται η ευκαιρία να έρχονται οι μαθητές και οι μαθήτριες σε επαφή με διάφορα είδη αυθεντικών κειμένων, ώστε να χρησιμοποιούν τη γλώσσα σε διάφορες περιστάσεις και για ποικίλους επικοινωνιακούς στόχους. Τα μαθήματα αυτά δεν περιορίζονται σε μία ή δύο διδακτικές ώρες, αλλά μπορούν να επεκτείνονται χρονικά όσο οι μαθητές και οι μαθήτριες δείχνουν ενδιαφέρον και φαίνεται ότι η γλωσσική καλλιέργεια είναι αποτελεσματική. Πιο συγκεκριμένα, με τις δραστηριότητες αυτές οι μαθητές και οι μαθήτριες έρχονται σε επαφή με διάφορα είδη προφορικών και γραπτών κειμένων της καθημερινής ζωής τα οποία έχουν νόημα σε δεδομένες περιστάσεις επικοινωνίας, επιχειρούν με τη βοήθεια του διδάσκοντα και της διδάσκουσας να κατανοήσουν τις πρακτικές γραμματισμού που υποδηλώνουν, αλλά και να παραγάγουν κείμενα εντάσσοντάς τα μέσα σε πραγματικές συνθήκες, ώστε να έχουν νόημα και να περιέχουν τον απαιτούμενο γλωσσικό γραμματισμό. Οι δραστηριότητες αυτές έχουν κοινωνιοκεντρικό χαρακτήρα, αφού ασχολούνται οι μαθητές και οι μαθήτριες με θέματα σύγχρονα και επίκαιρα, που έχουν σχέση με την κοινωνία στην οποία ζουν, οδηγούνται στη διενέργεια ερευνών για θέματα που απασχολούν το άμεσο περιβάλλον τους και την κοινωνία, παίρνουν συνεντεύξεις από συνομηλικούς τους και μεγαλύτερους, αναγκάζονται να παρακολουθούν την επικαιρότητα και συμμετέχουν σε συζητήσεις μέσα στην τάξη. Σε τελευταία ανάλυση το μάθημα της διδασκαλίας της ΝΕ συνδέεται άμεσα με την κοινωνία και τα κοινωνικά τεκταινόμενα.

Εννοείται ότι στο πλαίσιο αυτών των αρχών και αυτών των μεθοδολογικών οδηγιών και με γνώμονα πάντα τις επιδιώξεις του μαθήματος, οι διδάσκοντες και οι διδάσκουσες χρησιμοποιούν κάθε πρόσφορο μέσο, όπως συνεργασία με άλλα σχολεία, με άλλους εκπαιδευτικούς οργανισμούς και τοπικούς φορείς, με άλλους εκπαιδευτές και άλλες εκπαιδευτριες, επισκέψεις σε διάφορους χώρους κτλ.

β) Με δραστηριότητες παραγωγής και επεξεργασίας κειμένων με σκοπό την κατανόηση της λειτουργίας του μηχανισμού της γλώσσας σε επίπεδο μικροδομής και μακροδομής.

Πρόκειται για δραστηριότητες με τις οποίες επιδιώκεται να γίνουν κατανοητοί οι μηχανισμοί και οι δομές της ΝΕ. Δεν αντιμετωπίζονται όμως οι δομές ως αφηρημένες κατασκευές, αλλά ως λειτουργικά εργαλεία, η γνώση και η συνειδητοποίηση των οποίων επιτρέπει την παραγωγή προτάσεων που είναι φωνολογικά και μορφοσυντακτικά κατάλληλα για τους σκοπούς της επικοινωνίας. Δεν περιορίζεται δηλαδή η διδασκαλία στην απομνημόνευση του κλιτικού συστήματος, της μορφολογίας ή των κανόνων γενικότερα που διέπουν το σύστημα, αλλά επιχειρείται να γίνει κατανοητή η σχέση μορφής και λειτουργίας και η λειτουργία του κάθε γλωσσικού στοιχείου σε σχέση με τα άλλα γλωσσικά στοιχεία που έχουν διαφορετική λειτουργία. Για την επίτευξη του στόχου αυτού χρησιμοποιούνται τεχνικές δανεισμένες από την επιστήμη της Γλωσσολογίας, όπως παραφράσεις, εντοπισμός των λειτουργικών λέξεων σε σώματα κειμένων και ερμηνεία των ποικίλων λειτουργιών τους, υποκαταστάσεις, απαλοιφές, μετασχηματισμοί, αλλαγές θέσεων των γλωσσικών στοιχείων που έχουν την ίδια λειτουργία κτλ., όπως και δραστηριότητες αντιπαραβολής και μετασχηματισμού ενός κειμενικού είδους σε ένα άλλο, ώστε να γίνουν αντιληπτές συνολικά οι λειτουργίες των στοιχείων τόσο της μικροδομής όσο και της μακροδομής, δραστηριότητες πύκνωσης (περίληψης) ενός κειμένου και σύγκρισης των διαφορετικών ειδών πύκνωσης.

γ) Με δραστηριότητες οι οποίες επικεντρώνονται στην επαναδιατύπωση των κειμένων των μαθητών και των μαθητριών, που μπορεί να γίνουν είτε στην ολομέλεια

της τάξης είτε στο πλαίσιο μικρότερων ομάδων με σκοπό τη βελτίωση της επικοινωνιακής τους επάρκειας. Πρόκειται για μια διαδικασία με την οποία επιδιώκεται να επιλέξουν οι μαθητές και οι μαθήτριες τις στρατηγικές εκείνες που θα τους επιτρέπουν να παράγουν λόγο γραπτό και προφορικό, έντυπο, ψηφιακό και πολυτροπικό προσαρμοσμένο στο κατάλληλο κειμενικό είδος και στο κατάλληλο επίπεδο ύφους. Η διαδικασία αυτή μπορεί, λόγου χάρη, να διενεργείται με πρωτοβουλία του διδάσκοντα και της διδάσκουσας και με συμμετοχή όλων των μαθητών και μαθητριών σε διάφορους κύκλους αλληλεπίδρασής τους με τα παραγόμενα κείμενα. Πιο συγκεκριμένα, όσον αφορά τον γραπτό λόγο, επιλέγονται ένα ή περισσότερα κείμενα από αυτά που έχουν γράψει οι μαθητές και οι μαθήτριες με διαφορετικά επίπεδα κειμενικής ικανότητας, ο/η εκπαιδευτικός διαβάζει ολόκληρο το κείμενο στην τάξη και στη συνέχεια το αντιγράφει στον πίνακα ή, αν υπάρχει η δυνατότητα, το δίνει σε φωτοτυπία ή το προβάλλει στον διαδραστικό πίνακα. Μετά την παρουσίαση του κειμένου καλεί τους μαθητές και τις μαθήτριες να επισημάνουν τυχόν ορθογραφικά, εκφραστικά λάθη ή ανεπιτυχείς επιλογές και να προτείνουν τροποποιήσεις και αλλαγές του κειμένου, ώστε να γίνει πιο κατάλληλο και πιο αποτελεσματικό για την περίπτωση επικοινωνίας. Με τη διαδικασία αυτή δίνεται η ευκαιρία να αναφερθούν ορθογραφικοί κανόνες και να γίνουν παρατηρήσεις και επισημάνσεις υφολογικής υφής και άλλες που σχετίζονται με τη γλωσσική ικανότητα και την επικοινωνιακή ικανότητα. Μετά τη διαδικασία αυτή γίνεται σύγκριση των δύο κειμένων (αρχικού και τελικού) και αξιολογείται το αποτέλεσμα.

Η μέθοδος αυτή δίνει έμφαση όχι στο τελικό προϊόν αλλά στην ίδια τη διαδικασία ως τρόπο καλλιέργειας γλωσσικών δεξιοτήτων και διαδικαστικών γνώσεων, και διαρκεί όσο είναι απαραίτητο, προκειμένου οι μαθητές και οι μαθήτριες να είναι ικανοποιημένοι και ικανοποιημένες με τη δουλειά τους. Ο/η εκπαιδευτικός παίζει τον ρόλο του συντονιστή και της συντονίστριας.

δ) Όσον αφορά τη διαδικασία επαναδιατύπωσης συνεχούς προφορικού λόγου, αυτή μπορεί να γίνει σε κάποιες περιπτώσεις με τη βοήθεια της σύγχρονης τεχνολογίας, που μπορεί να συμβάλει στο να εντοπιστούν τα σημεία εκείνα όπου ο λόγος παρουσιάζει κάποιες επικοινωνιακές δυσχέρειες (εκφράσεις που μπορούν να παραπέμπουν σε διαφορετικά νοήματα, ασάφειες κτλ.) και γίνεται με συμμετοχή όλων των μαθητών και μαθητριών προσπάθεια βελτίωσης της επικοινωνιακής του αποτελεσματικότητας. Το στοιχείο που πρέπει να καλλιεργηθεί δεν είναι η αντιμετώπιση του προφορικού λόγου με αυστηρά γραμματικοσυντακτικά κριτήρια αλλά με κριτήριο την καλλιέργεια της ικανότητας των ατόμων να προβαίνουν σε διαπραγμάτευση του περιεχομένου ενός κειμένου, καθώς αυτό εκφωνείται, όπως συμβαίνει σε όλες τις περιπτώσεις προφορικών διεπιδράσεων.

ε) Με την αξιοποίηση κατά τη συγγραφή του πολυ-νοητικού δυναμικού των μαθητών και του ιδιοσυγκρασιακού τρόπου με τον οποίο καθένας από αυτούς επεξεργάζεται και εσωτερικεύει τις πληροφορίες του περιβάλλοντος, δηλαδή με την ενεργοποίηση των ισχυρών τύπων νοημοσύνης που μπορούν να χρησιμοποιηθούν στο εκάστοτε συγγραφικό έργο (λογικο-μαθηματική, γλωσσική, οπτικο-χωρική, ενδοπροσωπική-διαπροσωπική, κιναισθητική, μουσική, φυσιοκρατική). Με αυτόν τον τρόπο ο/η εκπαιδευτικός, αν και απευθύνεται σε ανομοιογενή τάξη, προσαρμόζει τη διδασκαλία του/της στις ατομικές διαφορές, οι μαθητές και οι μαθήτριες αποκτούν επίγνωση των δυνάμεών τους βελτιώνεται η αυτοεκτίμησή τους και επιτυγχάνεται η μεγαλύτερη γνωστική δέσμευση με τους στόχους της συγγραφής.

στ) Με την αξιοποίηση των ΤΠΕ στα μαθήματα με τέτοιο τρόπο, ώστε να έρχονται οι μαθητές και οι μαθήτριες σε επαφή με ποικίλα περιβάλλοντα, ώστε να αποκτούν εκτός των άλλων γραμματισμών νέους γραμματισμούς που έχουν σχέση με την τεχνολογία και τον ψηφιακό κόσμο. Προς αυτήν την κατεύθυνση μπορούν να χρησιμοποιούνται σχέδια μαθημάτων (σενάρια), τα οποία βρίσκονται αναρτημένα στο διαδίκτυο προς χρήση των εκπαιδευτικών.

Εννοείται πως στον Οδηγό για τον εκπαιδευτικό θα δίνονται όλες οι αναγκαίες οδηγίες αλλά και προτάσεις για την επιλογή και τη διδασκαλία των κειμένων.

2.5. Αξιολόγηση

Η αξιολόγηση είναι μια ιδιαίτερα ουσιαστική εκπαιδευτική διαδικασία και μέσο άντλησης πληροφοριών για την αναδιαμόρφωση της διδασκαλίας, των διδακτικών και παιδαγωγικών επιλογών και του προγράμματος της τάξης. Παρότι συχνά ταυτίζεται με τον έλεγχο του βαθμού κατοχής των γνώσεων από το μαθητικό κοινό, αντικείμενο αξιολόγησης μπορεί να αποτελέσει οποιαδήποτε παράμετρος της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

Η αξιολόγηση μπορεί να γίνεται σε διάφορες φάσεις της εκπαιδευτικής διαδικασίας και να έχει διαφορετικούς σκοπούς. Μέσω της *αρχικής* ή *διαγνωστικής* αξιολόγησης ο/η εκπαιδευτικός προσδιορίζει το επίπεδο γνώσεων των μαθητών και των μαθητριών, τις γλωσσικές και επικοινωνιακές τους ανάγκες, τα ενδιαφέροντα και τα κίνητρά τους για μάθηση, τις εμπειρίες, τις συνήθειες και τα χαρακτηριστικά τους, ώστε να διαμορφωθεί ανάλογα το πρόγραμμα διδασκαλίας και μάθησης της γλώσσας, να οριστούν οι στόχοι, τα μέσα και τα υλικά υλοποίησής τους, οι στρατηγικές που θα χρησιμοποιηθούν, οι δεξιότητες στις οποίες θα στοχεύει το γλωσσικό πρόγραμμα. Στη διάρκεια του προγράμματος, η *διαμορφωτική αξιολόγηση* επιτρέπει τον έλεγχο της εξελικτικής πορείας των μαθητών και των μαθητριών σε σχέση με τους εκπαιδευτικούς στόχους και παρέχει στον/στην εκπαιδευτικό πληροφορίες, ώστε να βελτιώσει γενικότερα τη μαθησιακή διαδικασία. Τέλος, η *τελική* ή *αθροιστική αξιολόγηση* επιτρέπει την εκφορά μιας συνολικής κρίσης για τον βαθμό επίτευξης των διδακτικών και παιδαγωγικών στόχων και για την αποτελεσματικότητα του προγράμματος. Ειδικά για την τελική αξιολόγηση υπάρχει ανάλογη πρόταση συμβατή με τις αρχές του ΠΣ, η οποία ωστόσο λαμβάνει υπόψη της και το πλαίσιο λειτουργίας του ελληνικού σχολείου (βλ. στον Οδηγό για τον εκπαιδευτικό).

Ειδικότερα, όσον αφορά το μαθητικό κοινό, η αξιολόγηση θα πρέπει να εναρμονίζεται με το ευρύτερο πλαίσιο προσέγγισης του γλωσσικού μαθήματος, όπως αυτό προσδιορίζεται παραπάνω. Με αυτήν την έννοια, η αξιολογική διαδικασία δε θα πρέπει να περιορίζεται στα στενά πλαίσια ελέγχου της ατομικής ικανότητας των μαθητών και των μαθητριών για ανάκληση προγενέστερων γνώσεων, αλλά να διερευνά τον βαθμό αποτελεσματικής χρήσης των γνώσεων αυτών σε νέες καταστάσεις.

Σε αυτή την κατεύθυνση εναλλακτικές μορφές αξιολόγησης όπως: ο *φάκελος αξιολόγησης για τη γλώσσα* (portfolio), η *συστηματική παρατήρηση*, η *αξιολόγηση μέσω των σχεδίων εργασίας* και η *αυτοαξιολόγηση* και *αλληλοαξιολόγηση* φαίνεται να εξυπηρετούν αποτελεσματικότερα το νέο πλαίσιο για τη διδασκαλία/μάθηση της γλώσσας.

Ο *φάκελος αξιολόγησης για τη γλώσσα* ή portfolio αφορά κυρίως την αυτοαξιολόγηση των μαθητών και μαθητριών ως προς τις δεξιότητες, γνώσεις και στρατηγικές που αναπτύσσουν σε σχέση με τη γλώσσα, αλλά και διαμέσου της γλώσσας. Προκύπτει από μια συστηματική καταγραφή τους από τους ίδιους τους

μαθητές και τις ίδιες τις μαθήτριες ή/και συμπληρωματικά από τους/τις εκπαιδευτικούς. Στοχεύει στη συνειδητοποίηση εκ μέρους του μαθητικού κοινού των δεξιοτήτων και ικανοτήτων που αναπτύσσει σταδιακά, καθώς έρχεται σε επαφή με προφορικά και γραπτά κείμενα στο πλαίσιο ποικίλων περιστάσεων επικοινωνίας. Στην περίπτωση δίγλωσσων μαθητών και μαθητριών ο *φάκελος αξιολόγησης για τη γλώσσα* μπορεί να διευρύνεται, ώστε να συμπεριλαμβάνει τις επικοινωνιακές και γλωσσικές γνώσεις και δεξιότητες των παιδιών στις δύο γλώσσες, καθώς και τη δυνατότητα μεταφοράς γνώσεων και εμπειριών από τη μια γλώσσα στην άλλη.

Η μέθοδος της *συστηματικής παρατήρησης* των γλωσσικών και επικοινωνιακών δεξιοτήτων των μαθητών και των μαθητριών παρέχει στους/στις εκπαιδευτικούς τη δυνατότητα να συλλέξουν στοιχεία που αφορούν δεξιότητες και γνώσεις των μαθητών και των μαθητριών αλλά ταυτόχρονα και των ιδιαίτερων στάσεων και των προβλημάτων που ενδεχομένως αναστέλλουν τη μάθηση της γλώσσας. Η συστηματική παρατήρηση εκτείνεται επιπλέον στις δυνατότητες συνεργασίας μεταξύ των μαθητών και των μαθητριών.

Η αξιολόγηση μέσω *σχεδίων εργασίας* παρέχει ευκαιρίες στον/στην εκπαιδευτικό να παρακολουθήσει την πορεία μάθησης που ακολουθούν οι μαθητές και οι μαθήτριες και ταυτόχρονα να αξιολογήσει τις γνώσεις και δεξιότητες που αναπτύσσουν μέσα σε καθημερινές αυθεντικές καταστάσεις επίλυσης προβλημάτων.

Η *αυτοαξιολόγηση* είναι η διαδικασία κατά την οποία το μαθητικό κοινό αξιολογεί την πρόοδο και την επίδοσή του βασισμένο σε συγκεκριμένα κριτήρια. Με τον τρόπο αυτό έχει τη δυνατότητα να εντοπίσει τα δυνατά και αδύνατα σημεία του με σκοπό τη βελτίωση της επίδοσής του. Τέλος, η *αλληλοαξιολόγηση* ή *ετεροαξιολόγηση* αφορά διαδικασίες αξιολόγησης του μαθητή και της μαθήτριας από τους συμμαθητές και συμμαθήτριες του με βάση συγκεκριμένα κριτήρια.

2.6 ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΣΤΗΝ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

2.6.1 Α' και Β' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

Α. ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΠΡΟΦΟΡΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ			
Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Βασικά θέματα-Κειμενικά είδη	Δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό
Α' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ			
ΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ & ΜΑΘΗΤΡΙΕΣ ΩΣ ΑΚΡΟΑΤΕΣ & ΑΚΡΟΑΤΡΙΕΣ ΚΕΙΜΕΝΩΝ ΠΟΥ ΑΞΙΟΠΟΙΟΥΝΤΑΙ ΣΤΗ ΣΧΟΛΙΚΗ ΤΑΞΗ ΚΑΙ ΩΣ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ/-ΟΥΣΕΣ ΣΕ ΕΝΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΟ ΓΕΓΟΝΟΣ ΕΙΝΑΙ ΣΕ ΘΕΣΗ ΝΑ: 1. Αναγνωρίζουν τον πομπό και τον δέκτη μιας	<i>Βασικά θέματα:</i> Ο Άνθρωπος και η ταυτότητά του, Η κοινωνική ζωή, Η φύση και το περιβάλλον <i>Κειμενικά είδη:</i> - παραμύθια - ποιήματα - ιστορίες - βιοματικές αναδιηγήσεις - ποιήματα, τραγούδια, αινίγματα, γλωσσοδέτες, παροιμίες	1, 2. Ακρόαση κειμένων, παιχνίδια ρόλων και αξιοποίηση υλικού από τη σχολική βιβλιοθήκη ή το διαδίκτυο με στόχο τη διατύπωση υποθέσεων για τον πομπό και δέκτη. 3, 4. Επεξεργασία οπτικοακουστικού υλικού στην τάξη. Διατύπωση υποθέσεων και εξαγωγή συμπερασμάτων σχετικά με το θέμα και τους	Διάφορα προφορικά κείμενα του επιπέδου της ηλικίας των μαθητών και μαθητριών που συγκαταλέγονται στα κειμενικά είδη που περιγράφονται στη β' στήλη «Βασικά θέματα-

<p>προφορικής επικοινωνίας.</p> <p>2. Συνειδητοποιούν ότι ο προφορικός λόγος αποτελεί κείμενο.</p> <p>3. Συνειδητοποιούν ότι η ακρόαση γίνεται με διαφορετικούς κάθε φορά σκοπούς .</p> <p>4. Διευρύνουν τις γνώσεις τους σχετικά με την ποικιλία των σκοπών της ακρόασης (π.χ. ακρόαση για πρόσκτηση πληροφοριών, επίλυση προβλήματος, απόλαυση λόγου κ.ο.κ.).</p> <p>5. Διευρύνουν τις γνώσεις τους σχετικά με περιστάσεις κατά τις οποίες χρησιμοποιούνται διαφορετικά είδη προφορικών κειμένων (πρόσκληση, παράκληση, διαταγή, κτλ.).</p> <p>6. Συνειδητοποιούν διαισθητικά τις γραμματικές και λεξιλογικές επιλογές του ομιλητή και της ομιλήτριας ανάλογα με το κειμενικό είδος (περιγραφή, αφήγηση, επεξήγηση, επιχειρηματολογία).</p> <p>7. Αντιλαμβάνονται διαισθητικά ότι η μορφή του προφορικού κειμένου εξαρτάται από τις σχέσεις μεταξύ των συνομιλητών, το θέμα, το σκοπό του ομιλητή.</p> <p>8. Αξιοποιούν το επικοινωνιακό πλαίσιο για να κάνουν αρχικές υποθέσεις για το θέμα του προφορικού κειμένου.</p> <p>9. Αξιοποιούν γλωσσικά στοιχεία (π.χ. κωδικοποιημένες φράσεις έναρξης και λήξης παραμυθιών και ιστοριών, ρίμα) ως ενδείξεις για επιβεβαίωση των αρχικών υποθέσεων που έχουν διατυπώσει για το υπό ακρόαση επικοινωνιακό γεγονός ή το κειμενικό είδος.</p> <p>10. Αναγνωρίζουν διαφορετικού τύπου επικοινωνιακές στρατηγικές που</p>	<p>- προφορικές αφηγήσεις προς οικείους</p> <p>- περιγραφές αντικειμένων ή προσώπων της καθημερινότητας της τάξης, του οικογενειακού περιβάλλοντος, του ευρύτερου περιγύρου</p> <p>- καθημερινοί διάλογοι ή/και συζητήσεις μεταξύ οικείων και μη προσώπων, με συγκεκριμένο θέμα και για συγκεκριμένο σκοπό (π.χ. για πρόσκληση, καθοδήγηση, προ-σανατολισμό κ.ο.κ.)</p> <p>-απλοί διάλογοι μεταξύ αγνώστων με συγκεκριμένο στόχο (π.χ. οδηγίες/προσανατολισμός, προφορική πρόσκληση, κανόνες παιχνιδιού κτλ.)</p> <p>-κειμενικά είδη του τηλεοπτικού και ραδιοφωνικού λόγου (π.χ. διαφημίσεις, παιδικές εκπομπές, συνταγές κτλ.)</p> <p>- προφορικά παραμύθια</p> <p>- πολυτροπικά κείμενα, κείμενα, δηλαδή, που συνδυάζουν προφορικό λόγο, ήχο/μουσική και εικόνα, π.χ. διαφημίσεις, συνταγές (βλ. και παραπάνω)</p>	<p>σκοπούς που εξυπηρετεί το κάθε προφορικό κείμενο. Εστίαση (με τη βοήθεια προγραμμάτων όπως το prezji) σε παρουσίαση με slides εμπλουτισμένα με ψηφιακές φωτογραφίες ή/και video τα οποία απεικονίζουν μια τυπική περίπτωση επικοινωνίας και σχολιασμός στην τάξη.</p> <p>5. Οι μαθητές αναζητούν στο διαδίκτυο και επεξεργάζονται στην τάξη διαφορετικά προφορικά κείμενα τα ταξινομούν με βάση χαρακτηριστικά που προκύπτουν μέσα από συζήτηση και σχολιάζουν τότε χρησιμοποιείται κάθε ομάδα κειμένων.</p> <p>6α. Οι μαθητές συγκρίνουν στην τάξη κείμενα που ανήκουν σε διαφορετικά είδη και καταγράφουν σε μορφή πίνακα τις γραμματικές και λεξιλογικές διαφορές των κειμένων. Έπειτα συζητούν για αυτές.</p> <p>6β Επεξεργασία μικρών ιστοριών με λογικές συσχετίσεις, ώστε να αποκαλυφθούν οι γραμματικές επιλογές που οργανώνουν τις σημασιολογικές σχέσεις.</p> <p>7. Παρακολούθηση δραματοποιημένων διαλόγων στο διαδραστικό πίνακα ή σε άλλα μέσα όπου υπάρχει διαφορετική σχέση μεταξύ των συνομιλητών (π.χ. οικεία ή σχέση εξουσίας) ή διαφορετικό θέμα ή διαφορετικό πλαίσιο επικοινωνίας.</p> <p>8. Οι μαθητές ακούν στην τάξη μαγνητοφωνημένα προφορικά κείμενα και μαντεύουν το είδος τους αιτιολογώντας την άποψή τους.</p> <p>9. Τα παιδιά παρακολουθούν βιντεοσκοπημένους διαλόγους και σε ομάδες</p>	<p>Κειμενικά είδη». Επιπλέον:</p> <p>- Εκπαιδευτικό λογισμικό για Α΄ και Β΄ Δημοτικού</p> <p>-Μαθαίνω τη γλώσσα μου (υποστηρικτικό εκπαιδευτικό λογισμικό για Προσχολική, Α΄ & Β΄ Δημοτικού)</p> <p>-Ψηφιακά παραμύθια</p>
--	---	---	--

<p>χρησιμοποιεί ο συνομιλητής (αναδιατυπώσεις, παραφράσεις για λέξεις που δεν θυμάται, αυτοδιορθώσεις).</p> <p>11. Αναπτύσσουν στρατηγικές κατανόησης των κειμένων.</p> <p>12. Αρχίζουν να συνειδητοποιούν τη λειτουργία των παραγωγιστικών και εξωγωγιστικών μέσων στο λόγο.</p> <p>13. Αρχίζουν να διακρίνουν την οπτική γωνία του ομιλητή.</p> <p>14. Συνειδητοποιούν ότι ο προφορικός λόγος δεν αποτελεί ένα σύνολο από λέξεις ή προτάσεις, αλλά ένα κείμενο με νόημα.</p> <p>15. Επιλέγουν στρατηγικές για να πάρουν το λόγο, να ζητήσουν διευκρινίσεις, να δηλώσουν τη συμφωνία τους ή την αντίθεσή τους στο συνομιλητή.</p> <p>15. Θέτουν ερωτήσεις στον συνομιλητή ή τη συνομιλήτριά τους, προκειμένου να κατανοήσουν πληροφορίες που δεν έγιναν αντιληπτές.</p>		<p>καταγράφουν σε σχάρα παρατήρησης τις επικοινωνιακές στρατηγικές των συνομιλητών. Έπειτα τις σχολιάζουν.</p> <p>10. Συζήτηση στην τάξη όπου τα παιδιά εξηγούν τον τρόπο με τον οποίο σκέφτηκαν, ώστε να κατανοήσουν τη σημασία λέξεων ή φράσεων που τους ήταν άγνωστες.</p> <p>11. Θεατρικό παιχνίδι με διαλόγους όπου χρησιμοποιούνται ή όχι τα παραγωγιστικά και εξωγωγιστικά στοιχεία, ώστε οι μαθητές βιωματικά να αντιληφθούν τον ρόλο τους στη μετάδοση των μηνυμάτων ενός προφορικού κειμένου.</p> <p>Βιντεοσκόπηση του παιχνιδιού ρόλων των μαθητών και σχολιασμός των κινήσεων και των φράσεων που χρησιμοποιήθηκαν.</p> <p>Επιπλέον, ο δάσκαλος μπορεί να προβεί σε οπτικοακουστική επεξεργασία των video με απλά εργαλεία από το web 2.0, για να αναδείξει τα παραγωγιστικά στοιχεία που χρησιμοποιήθηκαν.</p> <p>13α. Αντιπαραβολή κειμένων που ενδιατρίβουν στο ίδιο θέμα, αλλά το παρουσιάζουν μέσα από διαφορετικές οπτικές (παραμύθι και κινούμενα σχέδια, θεατρικό έργο).</p> <p>13β. Στο πλαίσιο της τάξης δημιουργούν παραμύθια ή ιστορίες από την οπτική γωνία ενός άλλου πρωταγωνιστή (π.χ. το παραμύθι της Κοκκινισκουφίτσας από την πλευρά του Κακού Λύκου) και συγκρίνουν τα κείμενα μεταξύ τους ή τα σχολιάζουν.</p> <p>13γ. Προετοιμασία περισσότερων του ενός</p>	
--	--	--	--

		<p>ηλεκτρονικών κόμικς (λ.χ. με τα εργαλεία Go!Animate, Pixton ή Toondo) όπου κάθε φορά οι ήρωες έχουν διαφορετικά χαρακτηριστικά και οπτική γωνία. Με τη χρήση διαφορετικών χαρακτήρων του κόμικ ή και την αλλαγή των υπαρχόντων στα εξωτερικά χαρακτηριστικά τους, μπορεί να υλοποιηθεί η αλλαγή στην οπτική γωνία των ηρώων.</p> <p>15. Αξιοποίηση οπτικοακουστικού υλικού στην τάξη και σχολιασμός των λεξιλογικών και γραμματικών επιλογών των ομιλητών.</p> <p>16, 17. Οι μαθητές επιλύουν προβλήματα ή διαφωνίες που προκύπτουν στη σχολική ζωή. Παίρνουν ευγενικά τον λόγο, διατυπώνουν ή αιτιολογούν τις προσωπικές θέσεις τους και θέτουν συναφή ερωτήματα με ευγενικό τρόπο στους συνομιλητές τους.</p>	
--	--	--	--

Β΄ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ			
<p>1. Αναγνωρίζουν εκτός από τον πομπό και τον δέκτη, το σκοπό μιας προφορικής επικοινωνίας (πρόσκτηση πληροφορίας, επίλυση προβλήματος).</p> <p>2. Αναγνωρίζουν πώς οι σχέσεις μεταξύ των συνομιλητών, το θέμα και ο σκοπός επηρεάζουν το παραγόμενο κείμενο.</p> <p>3. Αναπτύσσουν στρατηγικές (π.χ. αξιοποίηση του πλαισίου επικοινωνίας, των γλωσσικών στοιχείων, κτλ.) για τη διατύπωση αρχικών υποθέσεων για το θέμα και τον σκοπό του υπό ακρόαση κειμένου.</p> <p>4. Αναγνωρίζουν</p>	<p><i>Βασικά θέματα:</i> Ο Άνθρωπος και η ταυτότητά του, Η κοινωνική ζωή, Η φύση και το περιβάλλον</p> <p><i>Κειμενικά είδη:</i> - παραμύθια - ποιήματα - ιστορίες - βιοματικές αναδιηγήσεις - προφορικές αφηγήσεις προς οικείους - περιγραφές αντικειμένων ή προσώπων της καθημερινότητας της τάξης, του οικογενειακού περιβάλλοντος, του ευρύτερου περιγύρου - καθημερινοί διάλογοι ή/και συζητήσεις μεταξύ</p>	<p>1. Δημιουργούνται στην τάξη συνθήκες «προβληματικής κατάστασης» (π.χ. θέλουμε να μάθουμε πού βρίσκεται το μουσείο της πόλης, για να το επισκεφτούμε, και ζητούμε οδηγίες προσανατολισμού, θέλουμε να μάθουμε τι είναι υγιεινό να τρώμε και ζητάμε τη γνώμη ενός ειδικού) για την επίλυση των οποίων τα παιδιά πρέπει να αναζητήσουν στο διαδίκτυο προφορικά κείμενα.</p> <p>2. Παιχνίδια ρόλου στην τάξη όπου τα παιδιά υποδύονται ρόλους και</p>	<p>Διάφορα προφορικά κείμενα του επιπέδου της ηλικίας των μαθητών και μαθητριών που θα συγκαταλέγονται στους τύπους κειμένου που περιγράφονται στη β΄ στήλη «Βασικά θέματα-Κειμενικά είδη».</p> <p>- Εκπαιδευτικό λογισμικό για Α΄ και Β΄ Δημοτικού</p>

<p>διαφορετικού τύπου επικοινωνιακές στρατηγικές που χρησιμοποιεί ο συνομιλητής π.χ. αναδιατύπωση, αυτοδιόρθωση, παράφραση κτλ.</p> <p>5. Κατανοούν και εξηγούν απλά παραγλωσσικά στοιχεία (επιτόνιση, κινήσεις σώματος, γκριμάτσες προσώπου κτλ.) στην οργάνωση και εκφορά του προφορικού λόγου.</p> <p>6. Συνειδητοποιούν ότι ο προφορικός λόγος δεν αποτελεί ένα σύνολο από λέξεις ή προτάσεις, αλλά ένα κείμενο με νόημα.</p> <p>7. Θέτουν ερωτήσεις στον συνομιλητή και στη συνομιλήτριά τους, προκειμένου να κατανοήσουν πληροφορίες που δεν έγιναν αντιληπτές</p> <p>8. Καλλιεργούν διαφορετικές στρατηγικές κατανόησης του προφορικού κειμένου (συνολική κατανόηση, επικέντρωση σε συγκεκριμένη πληροφορία, προσωπική ερμηνεία με βάση σημεία του κειμένου).</p> <p>9. Κατανοούν το λεξιλόγιο και τις γραμματικές επιλογές του συνομιλητή τους ανάλογα με το χρησιμοποιούμενο κειμενικό είδος.</p> <p>10. Επιλέγουν στρατηγικές για να πάρουν τον λόγο, να ζητήσουν διευκρινίσεις, να δηλώσουν τη συμφωνία τους ή την αντίθεσή τους στο συνομιλητή.</p> <p>11. Επιλέγουν το κατάλληλο κειμενικό είδος ανάλογα με το πλαίσιο επικοινωνίας, όταν πρέπει να συνεισφέρουν σε μια συνομιλία.</p> <p>12. Εναλλάσσουν τον τόνο (φιλικός, τυπικός κτλ.) ανάλογα με το πλαίσιο ή την πρόθεση της επικοινωνίας.</p> <p>13. Αντιλαμβάνονται διαισθητικά την</p>	<p>οικείων και μη προσώπων, με συγκεκριμένο θέμα και για συγκεκριμένο σκοπό (π.χ. για πρόσκληση, καθοδήγηση, προσανατολισμό κ.ο.κ.)</p> <p>-απλοί διάλογοι μεταξύ αγνώστων με συγκεκριμένο στόχο (π.χ. οδηγίες/προσανατολισμός, προφορική πρόσκληση, κανόνες παιχνιδιού κτλ.)</p> <p>-κειμενικά είδη του τηλεοπτικού και ραδιοφωνικού λόγου (π.χ. διαφημίσεις, παιδικές εκπομπές, συνταγές κτλ.)</p> <p>- προφορικά παραμύθια</p> <p>- ποιήματα, τραγούδια, αινίγματα, γλωσσοδέτες, παροιμίες</p> <p>- πολυτροπικά κείμενα, κείμενα, δηλαδή, που συνδυάζουν προφορικό λόγο, ήχο/μουσική και εικόνα, π.χ. διαφημίσεις, συνταγές (βλ. και παραπάνω).</p>	<p>συνομιλούν για διαφορετικά θέματα σε διαφορετικό πλαίσιο κάθε φορά.</p> <p>3, 4. Τα παιδιά παρακολουθούν βιντεοσκοπημένους διαλόγους, συζητούν και στη συνέχεια καταγράφουν τα στοιχεία στα οποία βασίζουν τις υποθέσεις τους για το θέμα και το σκοπό των κειμένων καθώς επίσης σχολιάζουν τις στρατηγικές των συνομιλητών.</p> <p>3α. Περιήγηση στο youtube σε παλαιότερες διαφημίσεις ή ειδήσεις και σύγκρισή τους με αντίστοιχες σύγχρονες.</p> <p>5. Παρακολουθούν κινούμενα σχέδια ή βιντεοσκοπημένες παιδικές σειρές και σχολιάζουν τα χρησιμοποιούμενα παραγλωσσικά στοιχεία.</p> <p>7, 10. Οι μαθητές επεξεργάζονται ηχογραφημένες συνομιλίες και σχολιάζουν τις στρατηγικές αναζήτησης διευκρινίσεων, δήλωσης συμφωνίας κτλ. που χρησιμοποιούν οι συνομιλητές.</p> <p>8. Οι μαθητές καταγράφουν και συζητούν με τους συμμαθητές τους στην τάξη στρατηγικές που χρησιμοποίησαν για την κατανόηση των υπό ακρόαση κειμένων.</p> <p>9α. Οι μαθητές συγκρίνουν διαφορετικού τύπου ηχογραφημένα προφορικά κείμενα (οδηγίες, περιγραφές αντικειμένων, οδηγίες χρήσης, αφηγήσεις κτλ.) και καταγράφουν σε σχάρες τις ομοιότητες και διαφορές τους ως προς τις λεξιλογικές και γραμματικές επιλογές.</p> <p>9β. Αντιστοιχίση</p>	<p>-Μαθαίνω τη γλώσσα μου (υποστηρικτικό εκπαιδευτικό λογισμικό για Προσχολική, Α΄ & Β΄ Δημοτικού)</p> <p>-Ψηφιακά παραμύθια</p>
--	--	---	--

<p>προθετικότητα του συνομιλητή τους και είναι σε θέση να προβάλλουν τη δική τους προθετικότητα.</p>		<p>φράσεων με ψηφιακές φωτογραφίες που θα αποδίδουν όσο πιστά κρίνουν οι μαθητές τη σημασία των φράσεων αυτών σε πληθώρα επικοινωνιακών περιστάσεων. 11. Οι μαθητές σχολιάζουν στην τάξη την αποτελεσματικότητα της επιλογής κειμενικών ειδών σε μαγνητοφωνημένους διαλόγους. 12, 13. Οι μαθητές επεξεργάζονται βιντεοσκοπημένους διαλόγους και διατυπώνουν υποθέσεις σχετικά με την προθετικότητα των ομιλητών και τον τόνο της συνομιλίας.</p>	
--	--	--	--

B. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΠΡΟΦΟΡΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ			
Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Βασικά θέματα- Κειμενικά είδη	Δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό
Α΄ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ			
<p>ΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ & ΜΑΘΗΤΡΙΕΣ ΩΣ ΠΑΡΑΓΩΓΟΙ ΠΡΟΦΟΡΙΚΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ ΕΙΝΑΙ ΣΕ ΘΕΣΗ ΝΑ:</p> <ol style="list-style-type: none"> Επικοινωνούν για διαφορετικούς λόγους κάθε φορά, για να δημιουργήσουν φιλικές σχέσεις, να εκφράσουν ή και να διερευνήσουν τις ιδέες τους, να διηγηθούν ιστορίες, να εκφράσουν τα συναισθήματά τους και τις απόψεις τους, να δώσουν οδηγίες ή να ακολουθήσουν οδηγίες, να περιγράψουν γεγονότα και αντικείμενα. Διατυπώνουν προτάσεις, ερωτήσεις, εντολές για να υποστηρίξουν τον λόγο για τον οποίο μιλούν. Σχεδιάζουν τα βασικά σημεία του προφορικού τους μηνύματος Επιλέγουν το είδος λόγου ή τον τύπο κειμένου που θα χρησιμοποιήσουν ανάλογα με την περίπτωση (περιγραφή, αφήγηση, επιχειρηματολογία, επεξήγηση), τον χρησιμοποιούν σωστά και ορίζουν τις παραμέτρους του πλαισίου επικοινωνίας. Επιλέγουν το λεξιλόγιο που θα χρησιμοποιήσουν - Χρησιμοποιούν τις κατάλληλες για την περίπτωση γραμματικές δομές και μηχανισμούς κειμενικής συνοχής. Επιλέγουν τα παραγλωσσικά μέσα που θα υιοθετήσουν. Χρησιμοποιούν σταδιακά επικοινωνιακές στρατηγικές (παράφραση, επαναδιατύπωση) ή αντισταθμιστικές στρατηγικές (αναζήτηση 	<p><i>Βασικά θέματα:</i> Ο Άνθρωπος και η ταυτότητά του, Η κοινωνική ζωή, Η φύση και το περιβάλλον</p> <p><i>Κειμενικά είδη:</i> -Προφορικές διηγήσεις, περιγραφές προσώπων, αντικειμένων, βιωματικές αναδιηγήσεις -Διάλογοι για παροχή πληροφορίας, έκφραση γνώμης, παροχή οδηγιών -Αφηγήσεις παραμυθιών και ιστοριών φανταστικών ή πραγματικών</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1α. Με αφορμή ενότητες του βιβλίου, άλλα αναγνώσματα ή εικόνες ψηφιακές ή μη ή cartoons τα παιδιά καλούνται να διηγηθούν πραγματικά γεγονότα σχετικά με τις εμπειρίες τους ή φανταστικά γεγονότα στους συμμαθητές τους. 1β. Τα παιδιά καλούνται να αφηγηθούν ιστορίες ή να εκφράσουν τις εμπειρίες τους περιγράφοντας αντικείμενα, πρόσωπα ή χώρους που τους εντυπωσίασαν ή που κίνησαν το ενδιαφέρον τους. 1γ. Τα παιδιά με τη συνεχή καθοδήγηση του δασκάλου δημιουργούν ηλεκτρονικούς χαρακτήρες cartoons και σκηνοθετούν μικρές ιστορίες με αυτούς τους χαρακτήρες που θα αποδίδουν τα κύρια σημεία μιας ιστορίας που οι μαθητές αφηγήθηκαν στην τάξη. 2. Οι μαθητές συμμετέχουν σε συζητήσεις στην τάξη σχετικές με θέματα που τους ενδιαφέρουν. 3. Μέσα από εργασίες σε ομάδες τα παιδιά επεξεργάζονται θέματα που τους ενδιαφέρουν και κάθε ομάδα σχεδιάζει και παρουσιάζει στην τάξη το υλικό της ή την άποψή της γύρω από το θέμα. 4α. Μέσα από παιχνίδι ρόλου δημιουργούνται επικοινωνιακά πλαίσια και τα παιδιά εξασκούνται στην παραγωγή προφορικών κειμένων σύμφωνα με τις δεσμεύσεις που κάθε φορά ισχύουν (π.χ. ποιος μιλά, για ποιο θέμα, με τι σκοπό, 	<p>Διάφορα προφορικά κείμενα του επιπέδου της ηλικίας των μαθητών και μαθητριών που θα συγκαταλέγονται στα κειμενικά είδη που περιγράφονται στη β΄ στήλη «Βασικά θέματα-Κειμενικά είδη».</p> <p>Επίσης, βιβλίο Γλώσσας Α΄ Δημοτικού «Γράμματα, λέξεις, Ιστορίες» Ενότητες: Α1, Α3, Α4 Α0, Α1, Α2, Α3, Α4, Β5, Β6, Β7, Β8, Β9, Β10 Α3 (1 & 8), Α4 (2, 3 & 8)+ Β6 (1 & 2), Β5 (4 & 5), Β7 (1 & 4 & 5), Β8 (3, 5 & 8), Β9 (1 & 5)</p>

<p>βοήθειας). 8. Αναπροσαρμόζουν τον λόγο τους ανάλογα με τη συνεισφορά του συνομιλητή τους στον διάλογο ή την αντίδραση των ακροατών τους.</p>		<p>σε τι χώρο). 4β. Μέσα από δραματοποίηση ή στο πλαίσιο οργανωμένων δραστηριοτήτων επιλέγουν ποιο προφορικό κείμενο ενδείκνυται για την κάθε περίπτωση. 5. Μαγνητοφωνείται ο λόγος των μαθητών και γίνεται ομαδική αξιολόγηση ως προς την επιτυχία των λεξιλογικών και γραμματικών επιλογών. 6. Τα παιδιά μέσα από παιχνίδια ρόλων πειραματίζονται, ώστε να επιλέξουν τα κατάλληλα παραγωγικά, εξωγλωσσικά και πολυτροπικά στοιχεία, για να στηρίξουν τις πληροφορίες που κάθε φορά θέλουν να μεταδώσουν. (λ.χ. οδηγίες προσανατολισμού, διαφήμιση) Σύγκριση αποτελεσματικότητας λόγου ομάδων που χρησιμοποίησαν ή όχι αυτά τα στοιχεία. -Βιντεοσκόπηση ομάδων μαθητών που παράγουν λόγο με συγκεκριμένο επικοινωνιακό στόχο (λ.χ. δημιουργία διαφημιστικού σποτ) και σχολιασμός μέσα στην τάξη. 7α. Οι μαθητές παρακινούνται να χρησιμοποιούν παραφράσεις ή επαναδιατυπώσεις όταν τίθεται πρόβλημα στον λόγο τους. 7β. Παιχνίδια ρόλων μέσω των οποίων οι μαθητές και οι μαθήτριες καλλιεργούν την ενσυναίσθηση, ώστε να καταφέρνουν να αντιληφθούν πότε ένας συμμαθητής ή μια συμμαθήτριά τους έχει ανάγκη από βοήθεια στο πλαίσιο της επικοινωνίας και προσαρμόζουν τον λόγο τους, ώστε να διασφαλιστεί η επικοινωνία.</p>	
Β΄ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ			

<p>1. Σχεδιάζουν τα βασικά σημεία του προφορικού τους μηνύματος.</p> <p>2. Επιλέγουν το είδος λόγου ή τον τύπο κειμένου που θα χρησιμοποιήσουν ανάλογα με την περίπτωση (περιγραφή, αφήγηση, επιχειρηματολογία, επεξήγηση), τον χρησιμοποιούν σωστά και ορίζουν τις παραμέτρους του πλαισίου επικοινωνίας.</p> <p>3. Επιλέγουν το λεξιλόγιο και τις γραμματικές δομές που θα χρησιμοποιήσουν.</p> <p>4. Επιλέγουν τα παρακλιωστικά μέσα που θα υιοθετήσουν.</p> <p>5. Χρησιμοποιούν σταδιακά επικοινωνιακές στρατηγικές (παράφραση, επαναδιατύπωση) ή αντισταθμιστικές στρατηγικές (αναζήτηση βοήθειας).</p> <p>6. Μαθαίνουν να ακούν προσεκτικά τον συνομιλητή τους πριν (ξανα)πάρουν το λόγο.</p> <p>7. Διατυπώνουν διευκρινιστικές ερωτήσεις όταν δεν κατανοούν κάτι, ώστε η συνεισφορά τους στη συνομιλία να είναι συναφής.</p> <p>8. Τηρούν βασικούς κανόνες ευγένειας απέναντι στον συνομιλητή.</p> <p>9. Καταφέρνουν να δηλώσουν την προθετικότητα τους.</p> <p>10. Αναπροσαρμόζουν τον λόγο τους ανάλογα με τη συνεισφορά του συνομιλητή τους στον διάλογο ή την αντίδραση των ακροατών τους.</p> <p>11. Αξιολογούν το προφορικό τους μήνυμα με βάση το κατά πόσο έγινε αποδεκτό με επιτυχία από τον συνομιλητή-αποδέκτη.</p>	<p><i>Βασικά θέματα:</i> Ο Άνθρωπος και η ταυτότητά του, Η κοινωνική ζωή, Η φύση και το περιβάλλον</p> <p><i>Κειμενικά είδη:</i> -Προφορικές διηγήσεις, περιγραφές προσώπων, αντικειμένων, βιοματικές αναδιηγήσεις -Διάλογοι για παροχή πληροφορίας, έκφραση γνώμης, παροχή οδηγιών -Αφηγήσεις παραμυθιών και ιστοριών φανταστικών ή πραγματικών</p>	<p>1. Διοργανώνονται στην τάξη λογομαχίες (debate) σχετικά με θέματα που ενδιαφέρουν τα παιδιά (π.χ. αν τους άρεσε μια καινούρια ταινία που προβλήθηκε στον κινηματογράφο) και οι μαθητές χωρίζονται σε ομάδες. Κάθε ομάδα κρατά σημειώσεις με τα επιχειρήματά της και τη σειρά που θα τα παρουσιάσει.</p> <p>2, Οι μαθητές χωρισμένοι σε ομάδες συμμετέχουν σε σχέδια δράσης και επιλέγουν τον τύπο κειμένου και το λεξιλόγιο που θα χρησιμοποιήσουν για να παρουσιάσουν τη δουλειά της ομάδας τους στην τάξη.</p> <p>3. Τα παιδιά μέσα από παιχνίδια ρόλων πειραματίζονται, ώστε να επιλέξουν τα κατάλληλα παρακλιωστικά, εξωκλιωστικά και πολυτροπικά στοιχεία, για να στηρίξουν τις πληροφορίες που κάθε φορά θέλουν να μεταδώσουν.</p> <p>4. Μέσα από συμμετοχή σε συζητήσεις οι μαθητές μαθαίνουν να ακούν προσεκτικά τον συνομιλητή και, όταν δεν καταλαβαίνουν κάτι, να ρωτούν με ευγενικό τρόπο.</p> <p>5. Αφηγούνται ή περιγράφουν κάτι (π.χ. ένα συμβάν στην αυλή του σχολείου, μια ταινία που είδαν κτλ.) από διαφορετικές σκοπιές.</p> <p>6. Διηγούνται ένα παραμύθι π.χ. «Τα τρία γουρουνάκια» από μια άλλη οπτική (π.χ. την οπτική του Κακού Λύκου).</p> <p>7. Αναστοχασμός στην τάξη σχετικά με την παραγωγή λόγου των μαθητών στο σχολικό πλαίσιο.</p>	<p>Διάφορα προφορικά κείμενα του επιπέδου της ηλικίας των μαθητών και μαθητριών που θα συγκαταλέγονται στους τύπους κειμένου που περιγράφονται στη β' στήλη «Βασικά θέματα-Κειμενικά είδη».</p> <p>Επίσης: Βιβλίο Γλώσσας Β' Δημοτικού «Ταξίδι στον κόσμο της Γλώσσας» Ενότητες 9 «Που λες, είδα...», 12 «Ποπο! Κόσμος που περνά!», 13 «Μες στο μουσείο», 19 «Τα μάθατε τα νέα;»</p> <p>8. Γλώσσα Β' Δημοτικού «Ταξίδι στον κόσμο της Γλώσσας» Ενότητα 2 «Με το σεας και με το σεας»</p>
---	--	---	--

Γ. ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΓΡΑΠΤΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ			
Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Βασικά θέματα- Κειμενικά είδη	Δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό
Α΄ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ			
<p>ΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ & ΜΑΘΗΤΡΙΕΣ ΕΙΝΑΙ ΣΕ ΘΕΣΗ ΝΑ:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Διευρύνουν τις αρχικές τους γνώσεις σχετικά με τις λειτουργίες του γραπτού λόγου. 2. Συνειδητοποιούν τους λόγους για τους οποίους χρειάζεται να κατακτήσει κανείς τον μηχανισμό ανάγνωσης (λειτουργικός γραμματισμός, αναδυόμενος γραμματισμός). 3. Αναγνωρίζουν τους διαφορετικούς σκοπούς της ανάγνωσης (απόκτηση πληροφορίας, ενημέρωση, απόλαυση). 4. Διαβάζουν κάποιες λέξεις ολικά-αυτοματοποιημένα, χρησιμοποιώντας την προηγούμενη γνώση τους ή μαντεύοντας ή επιβεβαιώνοντας λέξεις, χρησιμοποιώντας γραφοφωνημικές αντιστοιχίες, σημασιολογικές ή συντακτικές αλληλουχίες. 5. Αναγνωρίζουν ένα μονοτροπικό από ένα πολυτροπικό κείμενο. 6. Χρησιμοποιούν στρατηγικές για να βγάλουν νόημα από τα γλωσσικά, οπτικά και δομικά στοιχεία των κειμένων. 7. Συνειδητοποιούν τον τρόπο που οργανώνονται οι πληροφορίες των πολυτροπικών κειμένων. 8. Ανασύρουν στρατηγικές για να κατανοήσουν το νόημα (διαβάζοντας και ξαναδιαβάζοντας) ή συλλαβίζοντας. 9. Κατανοούν υποστηρικτικά κείμενα ανακαλώντας ή εντοπίζοντας πληροφορίες που βρίσκονται στο κείμενο, αναδηγούμενοι/ες γεγονότα, με στόχο να συνοψίσουν τις πληροφορίες και να 	<p><i>Βασικά θέματα:</i> Η κοινωνική ζωή, Ο άνθρωπος και η υγεία του, Η σύγχρονη τεχνολογία και ο άνθρωπος, Το ταξίδι</p> <p><i>Κειμενικά είδη:</i> Έντυπα όπως: -Λογαριασμοί, αποδείξεις αγορών, εισιτήρια, πινακίδες καταστημάτων -Προσκλήσεις, αφίσες, ανακοινώσεις, επιστολές, ευχετήριες κάρτες, ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, μαγειρικές συνταγές, οδηγίες παιχνιδιών, κατάλογοι, ετικέτες προϊόντων, λεζάντες -Παραμύθια, εικονογραφημένα βιβλία, εξώφυλλα βιβλίων, τουριστικοί οδηγοί -Πολυτροπικά κείμενα (π.χ. διαφημίσεις, κόμιξ) -Χάρτες, απλοί πίνακες και σχεδιαγράμματα, φόρμες αιτήσεων</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Οι μαθητές μέσα από την επεξεργασία γραπτών κειμένων που αναζητήσαν στο διαδίκτυο ή σε άλλες πηγές έρχονται σε επαφή με διάφορα είδη του γραπτού λόγου και κατανοούν τις λειτουργίες που αυτός επιτελεί. 2α. Οι μαθητές καλούνται να αντιμετωπίσουν μέσα στην τάξη προβληματικές καταστάσεις, η διαχείριση των οποίων απαιτεί δεξιότητες ανάγνωσης. 2β, 3. Επεξεργασία στην τάξη ποικίλων εντύπων και σύγκρισή τους (π.χ. πρόσκλησης, καταλόγου, σημειωμάτων, αφισών, εφημερίδων, περιοδικών κτλ.). 4. Τα παιδιά επεξεργάζονται ερεθίσματα γραπτού λόγου που βρίσκονται στις τάξεις (λειτουργικοί πίνακες αναφοράς, ανακοινώσεις, πινακίδες, έντυπα, βιβλία) ή στο ευρύτερο περιβάλλον τους (ταμπέλες με τις οδούς, διαφημίσεις, αφίσες, πινακίδες στο σούπερ μάρκετ, προσκλήσεις, εφημερίδες). 5. Με αφορμή τις σελίδες του βιβλίου ή άλλο έντυπο υλικό που προσκόμισαν οι μαθητές, ο δάσκαλος τους ζητά να προσπαθήσουν να καταλάβουν τι μπορεί να λέει το κείμενο και να του εξηγήσουν πώς το κατάλαβαν. Οι μαθητές ανασύρουν εμπειρίες από προηγούμενες επαφές με γραπτά κείμενα, συζητούν και ανακοινώνουν τα πορίσματά τους εξηγώντας τον τρόπο που έφτασαν σε αυτά. 6α. Μετασχηματισμοί των μορφών οπτικής 	<p>Αυθεντικά έντυπα, ψηφιακά και πολυτροπικά κείμενα του επιπέδου των μαθητών και μαθητριών της τάξης που θα συγκαταλέγονται στους τύπους κειμένου που περιγράφονται στη β΄ στήλη «Βασικά θέματα-Κειμενικά είδη».</p> <p>Επίσης: Βιβλίο Γλώσσα Α΄ Δημοτικού «Γράμματα, Λέξεις, Ιστορίες» Ενότητα Α2: Η παρέα, πρώτη επαφή με ποικίλα είδη λόγου, όπως πεζός, έμμετρος, αίνιγμα Ενότητα Α3: Αφίσα, συνταγή, λάχνισμα Ενότητα Α4: Παραμύθι, κάρτα, οδηγίες κατασκευής Ενότητα Β5: Έκφραση συναισθημάτων, εντυπώσεων Ενότητα Β6: Αγγελία, ταυτότητα Β7, 8: Επιστολή, χάρτης, συνταγή, ημερολόγιο, περιγραφικός ορισμός, οδηγίες, αφηγηματικός λόγος, πληροφοριακό</p>

<p>καταλήξουν σε απλά συμπεράσματα από οπτικά, έντυπα ή ηλεκτρονικά κείμενα.</p> <p>10. Διευρύνουν τις γνώσεις τους σχετικά με τις μορφολογικές καταλήξεις των λέξεων (κλίση ουσιαστικών και ρημάτων) και συνειδητοποιούν τον λειτουργικό τους ρόλο (π.χ. πληθυντικός ευγενείας, χρήση παρελθοντικών χρόνων σε αφηγήσεις, χρήση προστακτικής σε κατευθυντικά κείμενα κτλ.).</p> <p>11. Αναλύουν διαισθητικά τις λέξεις σε μορφήματα και τα κείμενα σε συντακτικές φράσεις, με σκοπό τη διευκόλυνση της ανάγνωσης και της πρωτοεπίπεδης κατανόησης.</p> <p>12. Διευρύνουν το λεξιλόγιό τους.</p> <p>13. Διερευνούν τον τρόπο που τα κείμενα χρησιμοποιούν μεταφορικό λόγο, για να σχηματίσουν εικόνες ή ομοιοκαταληξία.</p> <p>14. Καλλιεργούν διαφορετικές αναγνωστικές στρατηγικές του γραπτού κειμένου (συνολική κατανόηση, επικέντρωση σε συγκεκριμένη πληροφορία).</p>		<p>αναπαράστασης ενός κειμένου (μορφή γραμμάτων, γραμματοσειρά, οπτική διάταξη στοιχείων) και συζήτηση των αλλαγών που επιφέρουν οι μετασχηματισμοί αυτοί στο κοινωνικό νόημα και την αποδεκτότητα του κειμένου.</p> <p>6β. Μετασχηματισμοί μονοτροπικών κειμένων σε πολυτροπικά και αντίστροφα, και συζήτηση των αλλαγών που επιφέρουν οι μετασχηματισμοί αυτοί.</p> <p>7. Παιχνίδια - δραστηριότητες προσδιορισμού πληροφοριών που στο ένα κείμενο παρουσιάζονται ως βασικές, ενώ σε άλλο ή άλλα ως απόρροια της γνώσης που εκλαμβάνεται ως γνωστή στους αποδέκτες και στις αποδέκτριες.</p> <p>8. Παιχνίδια με μορφήματα: σπάσιμο λέξης σε μορφήματα, τοποθέτηση μορφημάτων σε ακατάλληλες θέσεις, ρίμες με μορφήματα.</p> <p>-Παιχνίδια στον προφορικό λόγο με τεμαχισμό φράσεων ή κειμένων σε μικρότερα νοηματικά σύνολα.</p> <p>9. Οι μαθητές καλούνται να βρουν τη σημασία ή τις σημασίες νέων λέξεων χρησιμοποιώντας το γλωσσικό/εξωγλωσσικό συγκεκριμένο ή καταφεύγοντας στο σχολικό λεξικό. Καταγράφουν τις σχετικές πληροφορίες στο προσωπικό τους λεξικό.</p> <p>10. Οργανώνονται δραστηριότητες που περιλαμβάνουν αναζήτηση στη βιβλιοθήκη, τα λεξικά και κείμενα που φέρνει ο δάσκαλος στην τάξη για τη δημιουργία οικογενειών λέξεων και γλωσσικών χαρτών.</p> <p>11. Οι μαθητές ασκούνται</p>	<p>κείμενο, εγκυκλοπαίδειες, λεξικά</p> <p>Ενότητες Β9-10: ανακοίνωση, πρόσκληση, πληροφοριακό-αφηγηματικό κείμενο, πίνακες, διαγράμματα, γραφήματα</p> <p>Επιπλέον:</p> <p>-Μαθαίνω τη γλώσσα μου (υποστηρικτικό εκπαιδευτικό λογισμικό για Προσχολική, Α΄ & Β΄ Δημοτικού)</p> <p>-Εκπαιδευτικό λογισμικό για Α΄ και Β΄ Δημοτικού</p>
--	--	---	--

		με βιωματικό τρόπο στη χρήση στρατηγικών κατανόησης κειμένου και στη συνέχεια αξιολογούν την επιτυχία της κάθε στρατηγικής ανάλογα με τον τύπο του κειμένου.	
--	--	--	--

Β΄ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ			
<p>1. Διευρύνουν τις αρχικές τους γνώσεις σχετικά με τις λειτουργίες του γραπτού λόγου.</p> <p>2. Αρχίζουν να αναγνωρίζουν τους διαφορετικούς σκοπούς της ανάγνωσης (αναζήτηση πληροφορίας, επίλυση προβλήματος, απόλαυση και ψυχαγωγία).</p> <p>3. Αναγνωρίζουν τα στοιχεία που απαρτίζουν το πλαίσιο του κειμένου.</p> <p>4. Εντοπίζουν στοιχεία πολυτροπικότητας σε κείμενα και συζητούν τη συνεισφορά των επιμέρους τρόπων (επαύξηση πληροφορίας, αναίρεση πληροφορίας, επεξήγηση πληροφορίας)</p> <p>5. Καλλιεργούν διαφορετικές αναγνωστικές στρατηγικές του γραπτού κειμένου (συνολική κατανόηση, επικέντρωση σε συγκεκριμένη πληροφορία, προσωπική ερμηνεία με βάση σημεία του κειμένου).</p> <p>6. Καλλιεργούν διαφορετικές στρατηγικές κατανόησης του γραπτού κειμένου (υποθέσεις με βάση τα συμφραζόμενα, το ευρύτερο πλαίσιο, αξιοποίηση εικόνας, τίτλου, λέξεων κλειδιών).</p> <p>7. Καλλιεργούν διαφορετικές αναγνωστικές στρατηγικές ανάλογα με το αν το κείμενο είναι συνεχές, μη συνεχές (χάρτης, γράφημα, σχεδιάγραμμα κτλ.) ή υπερκείμενο.</p> <p>8. Διευρύνουν και σταθεροποιούν τις γνώσεις τους σχετικά με τις μορφολογικές καταλήξεις των λέξεων (κλίση ουσιαστικών και ρημάτων) και συνειδητοποιούν τον</p>	<p><i>Βασικά θέματα:</i> Η κοινωνική ζωή, Ο άνθρωπος και η υγεία του, Η σύγχρονη τεχνολογία και ο άνθρωπος, Το ταξίδι</p> <p><i>Κειμενικά είδη:</i> Έντυπα όπως λογαριασμοί, αποδείξεις αγορών, εισιτήρια -Προσκλήσεις, αφίσες, ανακοινώσεις, επιστολές, ευχετήριες κάρτες, ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, μαγειρικές συνταγές, οδηγίες παιχνιδιών, κατάλογοι, ετικέτες προϊόντων, λεζάντες -Παραμύθια, εικονογραφημένα βιβλία, εξώφυλλα βιβλίων, τουριστικοί οδηγοί -Πολυτροπικά κείμενα (π.χ. διαφημίσεις, κόμιξ)</p>	<p>1. Οι μαθητές επεξεργάζονται στην τάξη πληθώρα γραπτών κειμένων και τα ταξινομούν με βάση τη λειτουργικότητά τους.</p> <p>2α. Οι μαθητές βρίσκονται αντιμέτωποι με προβληματικές καταστάσεις και καταφεύγουν σε γραπτά κείμενα για να τις επιλύσουν.</p> <p>2β. Συμμετοχή σε αναγνωστικές εμπνευστικές.</p> <p>3. Αντιπαραβολή μονοτροπικών και πολυτροπικών κειμένων στην τάξη π.χ. μετατροπή αφηγήματος σε κόμικ (ηλεκτρονικά ή μη) και αντίστροφα.</p> <p>4. Οι μαθητές προσεγγίζουν τα κείμενα με τη βοήθεια διαφορετικού τύπου ερωτήσεων, οι οποίες άλλοτε πριμοδοτούν τη συνολική κατανόηση, άλλοτε εστιάζουν σε συγκεκριμένη πληροφορία, άλλοτε εκμαιεύουν μια προσωπική ερμηνεία του κειμένου.</p> <p>5. Τα παιδιά ασκούνται στη διατύπωση και στον έλεγχο υποθέσεων σχετικά με τα κείμενα που επεξεργάζονται.</p> <p>6. Οι μαθητές επεξεργάζονται στην τάξη και μαθαίνουν να «διαβάζουν» συνεχή και μη συνεχή κείμενα π.χ. παρουσιάζουν τα δεδομένα ενός πίνακα σε κείμενο, ή διαβάζουν ένα χάρτη και αντλούν πληροφορίες από αυτόν.</p> <p>7α. Παιγνιώδεις</p>	<p>Αυθεντικά έντυπα, ψηφιακά και πολυτροπικά κείμενα του επιπέδου των μαθητών και μαθητριών της τάξης που θα συγκαταλέγονται στα κειμενικά είδη που περιγράφονται στη β΄ στήλη «Βασικά θέματα-Κειμενικά είδη».</p> <p>Επίσης: Βιβλίο Γλώσσας Β΄ Δημοτικού «<i>Ταξίδι στον κόσμο της Γλώσσας</i>» Ενότητα 4 «Ετομασίες για το ταξίδι», Ενότητα 5 «Πάμε για ψώνια», Ενότητα 6 «Είμαστε έτοιμοι;» 4. Γλώσσα Β΄ Δημοτικού «<i>Ταξίδι στον κόσμο της Γλώσσας</i>» Ενότητα 18 «Ένα βιβλίο που σε ταξιδεύει» 6. Γλώσσα Β΄ Δημοτικού «<i>Ταξίδι στον κόσμο της Γλώσσας</i>» Ενότητα 14 «Με προσκαλούν και προσκαλώ» 7. Γλώσσα Β΄</p>

<p>λειτουργικό τους ρόλο (π.χ. πληθυντικός ευγενείας, χρήση παρελθοντικών χρόνων σε αφηγήσεις, χρήση προστακτικής σε κατευθυντικά κείμενα κτλ.).</p> <p>9. Διευρύνουν το λεξιλόγιό τους (αρχική διάκριση μεταξύ λόγιου και μη λόγιου λεξιλογίου, γενικού και ειδικού λεξιλογίου, επίσημου και ανεπίσημου, διαλεκτικού και λεξιλογίου της κοινής νεοελληνικής).</p> <p>10. Αναγνωρίζουν τη λειτουργία βασικών μορφών κειμενικής οργάνωσης.</p> <p>11. Αναγνωρίζουν τη λειτουργία βασικών σημείων στίξης καθώς και τυπογραφικών συμβάσεων (π.χ. τύπο και μέγεθος γραμματοσειράς, πλάγια ή έντονα γράμματα, κτλ.).</p> <p>12. Αναγνωρίζουν την προθετικότητα του συγγραφέα.</p> <p>13. Αρχίζουν να αναγνωρίζουν στοιχεία που υπονοούνται και μπορούν σιγά σιγά να κατανοούν το χιούμορ.</p> <p>14. Αρχίζουν να αξιολογούν τα υπό ανάγνωση κείμενα και την αποτελεσματικότητά τους.</p>		<p>δραστηριότητες που εξασκούν τους μαθητές στην κλίση ουσιαστικών και ρημάτων.</p> <p>7β. Οι μαθητές συζητούν στην τάξη τη λειτουργία διαφορετικών γραμματικών δομών και διατυπώνουν υποθέσεις για τη χρήση τους.</p> <p>8α. Κατασκευή λεξικού της τάξης και προσωπικού λεξικού των μαθητών, όπου σημειώνονται λέξεις και σχέσεις μεταξύ των λέξεων (συνώνυμα, αντώνυμα).</p> <p>8β. Παιχνίδια με οικογένειες λέξεων και χρήση ηλεκτρονικών εννοιολογικών χαρτών.</p> <p>9. Μετασχηματισμός κειμένων με αλλαγή ή κατάργηση δεικτών κειμενικής οργάνωσης.</p> <p>10. Μετασχηματισμός κειμένων με απαλοιφή των σημείων στίξης.</p> <p>114. Με τη βοήθεια ερωτήσεων διερευνούν την προθετικότητα των κειμένων, επεξεργάζονται χιουμοριστικά κείμενα και αξιολογούν την αποτελεσματικότητά τους.</p>	<p>Δημοτικού «<i>Ταξίδι στον κόσμο της Γλώσσας</i>» Ενότητα 18 «Ένα βιβλίο που σε ταξιδεύει» 8. Γλώσσα Β΄ Δημοτικού «<i>Ταξίδι στον κόσμο της Γλώσσας</i>» Ενότητα 17 «Εφημερίδες! Εφημερίδες!», 18 «Ένα βιβλίο που σε ταξιδεύει», 19 «Τα μάθατε τα νέα;», 20 «Ποιος είναι; Τι κάνει;», 22 «Πώς γίνεται, πώς παίζεται;» 9. Γλώσσα Β΄ Δημοτικού «<i>Ταξίδι στον κόσμο της Γλώσσας</i>» Ενότητα 18 «Ένα βιβλίο που σε ταξιδεύει» 11. Γλώσσα Β΄ Δημοτικού «<i>Ταξίδι στον κόσμο της Γλώσσας</i>» Ενότητα 7 «Πώς λέμε ΟΧΙ;» 13. Γλώσσα Β΄ Δημοτικού «<i>Ταξίδι στον κόσμο της Γλώσσας</i>» Ενότητα 23 «Για να γελάσουμε»</p> <p>Επιπλέον: -Μαθαίνω τη γλώσσα μου (υποστηρικτικό εκπαιδευτικό λογισμικό για Προσχολική, Α΄ & Β΄ Δημοτικού) -Εκπαιδευτικό λογισμικό για Α΄ και Β΄ Δημοτικού</p>
---	--	---	---

Δ. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΓΡΑΠΤΟΥ ΛΟΓΟΥ			
Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Βασικά θέματα- Κειμενικά είδη	Δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό
Α΄ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ			
<p>ΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ & ΜΑΘΗΤΡΙΕΣ ΕΙΝΑΙ ΣΕ ΘΕΣΗ ΝΑ:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Σχεδιάζουν και οργανώνουν το δικό τους γραπτό χρησιμοποιώντας πρότυπα, ζωγραφίες, παρατηρήσεις ή σχόλια και απλές περιγραφές. 2. Χρησιμοποιούν το κατάλληλο για την περίπτωση λεξιλόγιο. 3. Χρησιμοποιούν τις κατάλληλες για την περίπτωση γραμματικές δομές και μηχανισμούς κειμενικής συνοχής. 4. Επιλέγουν τα γλωσσικά ή οπτικά στοιχεία που θα χρησιμοποιήσουν σε ένα πολυτροπικό κείμενο. 5. Εφαρμόζουν τους απαραίτητους γραμματικούς κανόνες (κλίση, σύνταξη, ορθογραφία) και χρησιμοποιούν χρηστικά βοηθήματα (λεξικά, γραμματικές, πίνακες κλίσεων, συντακτικά), για να επαληθεύσουν τις επιλογές τους. 6. Χρησιμοποιούν απλά λογισμικά για την παραγωγή πολυτροπικών κειμένων, για να αναπαραστήσουν τις ιδέες τους. 7. Χρησιμοποιούν τα βασικά σημεία στίξης. 	<p><i>Βασικά θέματα:</i> Η κοινωνική ζωή, Ο άνθρωπος και η υγεία του, Η σύγχρονη τεχνολογία και ο άνθρωπος, Το ταξίδι</p> <p><i>Κειμενικά είδη:</i> -Προσκλήσεις, αφίσες, ανακοινώσεις, επιστολές, ευχετήριες κάρτες, ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, μαγειρικές συνταγές, οδηγίες παιχνιδιών, κατάλογοι, ετικέτες προϊόντων, λεξάντες, σημειώματα, -Παραμύθια, εικονογραφημένα βιβλία, τουριστικοί οδηγοί, ρεπορτάζ -Περιγραφή προσώπων, αντικειμένων, χώρου -Πολυτροπικά κείμενα (π.χ. διαφημίσεις, κόμιξ)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Μέσα από τεχνικές όπως η ιδεοθύελλα ή η εκπόνηση σχεδιαγράμματος, τα παιδιά επιλέγουν τα στοιχεία που θα συμπεριλάβουν στο μήνυμά τους. 2. Πειραματισμοί με καθοδηγημένη γραφή (δόμηση λέξεων-κειμένων με βάση εικόνες, προεπιλογή θεματικού λεξιλογίου, σχολιασμός ύφους κ.ο.κ.). 3. Ο μαθητής ζωγραφίζει σε ηλεκτρονικό περιβάλλον και συνδέει εκφράσεις με κομμάτια της ζωγραφιάς ή προσθέτει διαλόγους μέσα σε σύννεφα cartoon με την καθοδήγηση του εκπαιδευτικού. 4. Παραγωγή πολυτροπικών κειμένων (ιστορίες με λέξεις και εικόνες, αφηγήσεις με τη μορφή διαλόγων σε κόμικς, κατάλογοι, απλές προσκλήσεις, συνταγές, ηλεκτρονικό βιβλίο για το κάθε γράμμα, π.χ. παρουσίαση Power point). 5. Αυτοδιόρθωση των παραγόμενων κειμένων από τους μαθητές με τη βοήθεια λεξικών, γραμματικών και πινάκων. 6. Συμμετοχή σε σχέδια εκπαιδευτικής δράσης και χρήση απλών λογισμικών για παραγωγή πολυτροπικών κειμένων που θα προκύψουν. 	<p>Αυθεντικά έντυπα, ψηφιακά και πολυτροπικά κείμενα του επιπέδου των μαθητών και μαθητριών της τάξης που θα συγκαταλέγονται στους τύπους κειμένου που περιγράφονται στη β΄ στήλη «Βασικά θέματα-Κειμενικά είδη».</p> <p>Επίσης Βιβλίο Γλώσσας Α΄ Δημοτικού «Γράμματα, Λέξεις, Ιστορίες». Ενότητες: Α3, Α4, Β6, Β7, Β9, Β10</p> <p>Επιπλέον: -Μαθαίνω τη γλώσσα μου (υποστηρικτικό εκπαιδευτικό λογισμικό για Προσχολική, Α΄ & Β΄ Δημοτικού)</p> <p>-Εκπαιδευτικό λογισμικό για Α΄ και Β΄ Δημοτικού</p>

Β΄ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ			
<ol style="list-style-type: none"> 1. Αποφασίζουν ποια είναι τα ουσιώδη στοιχεία που θα χρησιμοποιήσουν στο κείμενό τους. 2. Επιλέγουν το κειμενικό είδος που θα 	<p><i>Βασικά θέματα:</i> Η κοινωνική ζωή, Ο άνθρωπος και η υγεία του, Η σύγχρονη τεχνολογία και ο άνθρωπος, Το ταξίδι</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1α. Ασκήσεις οργάνωσης κειμένου στην τάξη και παραγωγή κειμένου με υποβοήθηση. Χρήση της λειτουργίας των σχολίων στον κειμενογράφο. 	<p>Αυθεντικά έντυπα, ψηφιακά και πολυτροπικά κείμενα του επιπέδου των μαθητών και</p>

<p>χρησιμοποιήσουν.</p> <p>3. Χρησιμοποιούν το κατάλληλο για την περίπτωση λεξιλόγιο.</p> <p>4. Χρησιμοποιούν τις κατάλληλες για την περίπτωση γραμματικές δομές και μηχανισμούς κειμενικής συνοχής.</p> <p>5. Επιλέγουν τα γλωσσικά ή οπτικά στοιχεία που θα χρησιμοποιήσουν σε ένα πολυτροπικό κείμενο.</p> <p>6. Εφαρμόζουν τους απαραίτητους γραμματικούς κανόνες (κλίση, σύνταξη, ορθογραφία) και χρησιμοποιούν χρηστικά βοηθήματα (λεξικά, γραμματικές, πίνακες κλίσεων, συντακτικά), για να επαληθεύσουν τις επιλογές τους.</p> <p>7. Χρησιμοποιούν τα βασικά σημεία στίξης αυξάνοντας τη λειτουργικότητα των κειμένων τους.</p> <p>8. Χειρίζονται κειμενογράφο και επιλέγουν κατάλληλες οπτικές και τυπογραφικές συμβάσεις (π.χ. τύπο και μέγεθος γραμματοσειράς, πλάγια ή έντονα γράμματα, κτλ.).</p> <p>9. Επιχειρούν σταδιακά να προβάλλουν τη δική τους οπτική γωνία σε σχέση με ένα θέμα.</p> <p>10. Αυτοαξιολογούν το κείμενό τους με βάση προκαθορισμένα κριτήρια (χρήση κατάλληλου κειμενικού είδους, τήρηση των χαρακτηριστικών του κειμενικού είδους, δείκτες συνοχής του κειμένου, γραμματική του κειμένου, προβολή της οπτικής τους) και προβαίνουν σε διορθώσεις όπου το κρίνουν αναγκαίο.</p>	<p><i>Κειμενικά είδη:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> -Προσκλήσεις, αφίσες, ανακοινώσεις, επιστολές, ευχετήριες κάρτες, ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, μαγειρικές συνταγές, οδηγίες παιχνιδιών, κατάλογοι, ετικέτες προϊόντων, λεζάντες, σημειώματα, μηνύματα, αγγελίες -Παραμύθια, εικονογραφημένα βιβλία, τουριστικοί οδηγοί, ρεπορτάζ -Περιγραφή προσώπων, αντικειμένων, χώρου -Πολυτροπικά κείμενα (π.χ. διαφημίσεις, κόμιξ) 	<p>1β. Ανάλυση βασικών χαρακτηριστικών των υπό παραγωγή κειμένων (έκταση, τύπος πληροφορίας, μορφή), με σκοπό να αξιοποιηθούν ως πόροι για τη συγγραφή.</p> <p>2. Μέσα από οργανωμένες δραστηριότητες οι μαθητές καλούνται να επιλέξουν το κειμενικό είδος που είναι προσφορότερο για την κάθε κοινωνική κατάσταση (π.χ. πρόσκληση σε εκδήλωση που οργανώνουν, ανακοίνωση, αφίσα, λεζάντα κ.ά.).</p> <p>3α. Ασκήσεις χρήσης λεξικού κατά τη διαδικασία παραγωγής κειμένων.</p> <p>3β. Εργασία σε ομάδες. Παιχνίδια-δοκιμές παραγωγής γραπτού λόγου σε χαρτί του μέτρου.</p> <p>Συζήτηση για την καταλληλότητα ή την επάρκεια των προτεινόμενων κειμένων (επιλογή γλωσσικών στοιχείων και ύφους, οπτικών στοιχείων, ηχητικής επένδυσης κ.ά.).</p> <p>4. Ασκήσεις χρήσης μηχανισμών κειμενικής συνοχής με υποβοήθηση.</p> <p>5α. Οργάνωση δράσεων όπου οι μαθητές καλούνται να αποφασίσουν (π.χ. στην κατασκευή αφίσας, σύνταξη πρόσκλησης ή άρθρου σε εφημερίδα σχολείου) για το πώς θα κατανεύμουν γλωσσικό υλικό, εικόνες, χάρτες ή διαγράμματα.</p> <p>5β. Αντιπαραβολή σημειωτικών μέσων, όπως είναι, για παράδειγμα, ο τύπος και το μέγεθος της γραμματοσειράς σε πολυτροπικά κείμενα.</p> <p>6. Αυτοαξιολόγηση στην τάξη των παραγόμενων κειμένων με τη βοήθεια χρηστικών βοηθημάτων.</p> <p>7. Χρήση στην τάξη απλών προγραμμάτων κειμενογράφου ή δημιουργίας παρουσιάσεων για την παραγωγή</p>	<p>μαθητριών της τάξης που θα συγκαταλέγονται στους τύπους κειμένου που περιγράφονται στη β' στήλη «Βασικά θέματα-Κειμενικά είδη».</p> <p>Επίσης:</p> <p>.Γλώσσα Β' Δημοτικού «Ταξίδι στον κόσμο της Γλώσσας», Ενότητα 13 «Μες στο μουσείο»</p> <p>2. Γλώσσα Β' Δημοτικού «Ταξίδι στον κόσμο της Γλώσσας» Ενότητες 9 «Που λες, είδα...», 12 «Ποπο! Κόσμος που περνά!», 13 «Μες στο μουσείο», 19 «Τα μάθατε τα νέα.»</p> <p>Κείμενα των κειμενικών τύπων που περιγράφονται στη β' στήλη</p> <p>Επιπλέον:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Μαθαίνω τη γλώσσα μου (υποστηρικτικό εκπαιδευτικό λογισμικό για Προσχολική, Α' & Β' Δημοτικού) -Εκπαιδευτικό λογισμικό για Α' και Β' Δημοτικού
---	--	---	--

		<p>πολυτροπικών κειμένων που προκύπτουν από ομαδικές εργασίες.</p> <p>8. Εργασία σε ομάδες. Κάθε ομάδα καλείται να δώσει λύση σε ένα πρόβλημα ή να τοποθετηθεί σε ένα θέμα που μελετήθηκε ή προέκυψε στη σχολική ζωή ή την επικαιρότητα, υιοθετώντας το ρόλο ενός εμπλεκόμενου ατόμου ή φορέα.</p> <p>9. Ασκήσεις αυτοαξιολόγησης των παραγόμενων κειμένων με χρήση βοηθημάτων.</p>	
--	--	---	--

2.6.2 Γ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

Α. ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΠΡΟΦΟΡΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ			
Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Βασικά θέματα Κειμενικά είδη	Ενδεικτικές δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό
<p>ΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ & ΜΑΘΗΤΡΙΕΣ ΩΣ ΑΚΡΟΑΤΕΣ ΚΑΙ ΑΚΡΟΑΤΡΙΕΣ ΚΑΙ ΩΣ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ/ΟΥΣ ΣΕ ΕΝΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΟ ΓΕΓΟΝΟΣ ΕΙΝΑΙ ΣΕ ΘΕΣΗ ΝΑ:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Διακρίνουν με ευχέρεια τους φθόγγους μέσα στη λέξη και τις λέξεις μέσα στην πρόταση. ✓ Παρατηρούν τα παραγλωσσικά φαινόμενα (επιτονισμός, ύψος της φωνής, εκφράσεις του προσώπου, κινήσεις του σώματος) και αντιλαμβάνονται την επικοινωνιακή λειτουργία τους σε συνάρτηση με τα λόγια που συνοδεύουν. ✓ Αναγνωρίζουν και περιγράφουν διαθέσεις, συναισθήματα και επικοινωνιακές προθέσεις των ομιλητών 	<p><i>Βασικά θέματα:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Σχολική ζωή ✓ Κοινωνικές σχέσεις ✓ Η ζωή στο σπίτι και στη γειτονιά ✓ Γη και Θάλασσα ✓ Περιβάλλον ✓ Ανακύκλωση ✓ Ιστορίες του χειμώνα ✓ Ο καιρός ✓ Κοινωνικές εκδηλώσεις ✓ Ανθρώπινα έργα και κατασκευές ✓ Άνθρωποι και μηχανές ✓ Λαϊκά παραμύθια-μύθοι ✓ Αγροτικές εργασίες ✓ Παραδοσιακές εργασίες ✓ Υγιεινή διατροφή ✓ Παιδιά του κόσμου <p><i>Κειμενικά είδη:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Λογοτεχνικά κείμενα 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ παιχνίδια ρόλων ✓ παρακολούθηση θεατρικών παραστάσεων ✓ προετοιμασία θεατρικών παραστάσεων ✓ ανακοινώσεις σε ακροατήριο ✓ απαγγελίες και θεατρικά δρώμενα σε σχολικές γιορτές ✓ ακρόαση ανάγνωσης παραμυθιών ✓ ακρόαση και ανάλυση ραδιοφωνικών εκπομπών και μηνυμάτων ✓ διεξαγωγή παιχνιδιών μετά από ακρόαση και προφορική επεξεργασία των κανόνων τους ✓ διάλογος μεταξύ των μελών της τάξης ως μιας κοινότητας αναγνωστών και 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Οι ενότητες του γλωσσικού εγχειριδίου της Γ' Δημοτικού, καθώς και του λογισμικού Γ' και Δ' Δημοτικού, προσφέρονται για δραστηριότητες κατανόησης προφορικών κειμένων, εφόσον περιλαμβάνουν ασκήσεις παραγωγής προφορικού λόγου και αξιοποιούν υλικό από προφορικά κείμενα. <p>Ενδεικτικά:</p> <p>B.M.: τ.α. σ. 29 άσκηση 2 B.M.: τ.α. σ. 37 άσκηση 2 B.M.: τ.β. σ. 16 άσκηση 2 B.M.: τ.β. σ. 40 άσκηση 2 B.M.: τ.α. σ. 48 άσκηση 7 & 8 B.M.: τ.α. σ. 66 άσκηση 2 B.M.: τ.α. σ. 66 άσκηση 4 B.M.: τ.β. σ. 29 άσκηση 2 & 3 B.M.: τ.β. σ. 29 άσκηση 6 B.M.: τ.γ. σ. 20 άσκηση 2 T.E.: τ.α. σ. 21 άσκηση 3 (προφορική)</p> <p>Διάφορα προφορικά κείμενα του επιπέδου της ηλικίας των μαθητών και μαθητριών που θα συγκαταλέγονται στους τύπους κειμένου που περιγράφονται στη β' στήλη</p>

<p>με κριτήρια όπως η επιλογή λέξεων, η σύνταξη κτλ.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Αντιλαμβάνονται τις λειτουργικές διαφορές μεταξύ προφορικού και γραπτού λόγου. ✓ Εφαρμόζουν προφορικές οδηγίες. ✓ Αναγνωρίζουν τις βασικές διαφορές ανάμεσα σε διαφορετικά είδη και επίπεδα ύφους προφορικού λόγου. ✓ Συνειδητοποιούν τους σκοπούς της ακρόασης κειμένων (π.χ. ακρόαση για πρόσκτηση πληροφοριών, επισήμανση πληροφοριών, επίλυση προβλήματος, απόλαυση κ.ο.κ.). ✓ Εντοπίζουν συγκεκριμένες πληροφορίες στο περιεχόμενο του κειμένου. ✓ Συμμετέχουν σε διάλογο εκπαιδευτικών και μαθητών και μαθητριών στα πλαίσια του κριτικού γραμματισμού. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Κείμενα-σχόλια σε φωτογραφίες (λεζάντες) ✓ Μαρτυρίες-βιοματική αφήγηση ✓ Ενημερωτικά κείμενα από ιστοσελίδες ✓ Κόμικς ✓ Χάρτες ✓ Ημερολογιακά κείμενα ✓ Εννοιολογικοί χάρτες ✓ Μικρές αγγελίες ✓ Μύθοι ✓ Πληροφοριακά κείμενα ✓ Ειδησεογραφικά κείμενα ✓ Θεατρικός διάλογος ✓ Άρθρα εφημερίδων ✓ Ρεπορτάζ ✓ Δελτίο καιρού ✓ Χρηστικά κείμενα (συνταγές, κατάλογοι, προσκλήσεις, χάρτες, προγράμματα, διαφημιστικά φυλλάδια, οδηγίες χρήσης και οδηγίες κατασκευής) ✓ Εγκυκλοπαιδικά κείμενα ✓ Διαφημιστικά φυλλάδια ✓ Άρθρα εφημερίδων ✓ Τεχνικές περιγραφές ✓ Πληροφοριακά-επεξηγηματικά σκίτσα ✓ Οδηγοί μέσω μεταφοράς ✓ Κείμενα επιστημονικής φαντασίας ✓ Διαφημιστικοί και πληροφοριακοί πίνακες ✓ Λαϊκά παραμύθια ✓ Παροιμίες ✓ Λαϊκό θέατρο ✓ Μαρτυρίες ✓ Λεζάντες ✓ Διαγράμματα 	<p>αναγνωστριών για την ανάδειξη του νοήματος ενός κειμένου</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ σύγκριση διαφορετικών κειμένων και κειμενικών ειδών για το ίδιο θέμα 	<p>«Βασικά θέματα-Είδη κειμένων».</p>
---	---	--	---------------------------------------

	✓ Ενημερωτικά έντυπα		
--	----------------------	--	--

Β. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΠΡΟΦΟΡΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ			
Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Βασικά θέματα Κειμενικά είδη	Ενδεικτικές Δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό
<p>ΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ & ΜΑΘΗΤΡΙΕΣ ΩΣ ΠΑΡΑΓΩΓΟΙ ΣΥΝΕΧΟΥΣ ΠΡΟΦΟΡΙΚΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ ΕΙΝΑΙ ΣΕ ΘΕΣΗ ΝΑ:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Προφέρουν τονίζοντας σωστά τις λέξεις. ✓ Διαβάζουν μεγαλόφωνα αποδίδοντας τα σημεία στίξης και το νόημα του κειμένου. ✓ Χρησιμοποιούν σταδιακά σύνθετη προτασιακή δομή. ✓ Συμμετέχουν σε συζητήσεις με κατάλληλες ερωτήσεις, απαντήσεις και προτάσεις. ✓ Ανακοινώνουν σε ακροατήριο στοιχεία ενός μαθήματος, μιας συζήτησης, ενός αναγνώσματος, ενός ραδιοφωνικού ή τηλεοπτικού προγράμματος, μιας ταινίας κτλ. ✓ Διατυπώνουν υποθέσεις ή εναλλακτικές εκδοχές για τη συνέχεια μιας αφήγησης. ✓ Συνειδητοποιούν τα παραγλωσσικά φαινόμενα της δικής τους ομιλίας προσαρμόζοντάς τα αναλόγως. ✓ Αξιολογούν τα λεγόμενά τους με κριτήριο την επενέργειά τους στους αποδέκτες. ✓ Διατυπώνουν ερωτήματα, προσδιορίζουν προβλήματα, αναζητούν απαντήσεις στα προβλήματα που έχουν τεθεί, αναλύουν και συνθέτουν δεδομένα. ✓ Μαθαίνουν να καταλήγουν σε συμπεράσματα και προτάσεις, δημοσιοποιούν τα κείμενά τους στην κοινότητα και δέχονται την κριτική της. ✓ Ασκούνται στην ενεργητική αξιοποίηση της γλώσσας σε αλληλεπίδραση με άλλους σημειωτικούς κώδικες, όπως της εικόνας και του ήχου, ώστε να παράγονται 	<p>Τα ίδια βασικά θέματα και είδη και τύποι κειμένων που περιγράφονται στην κατανόηση προφορικών κειμένων</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ αναγνώσεις παραμυθιών ✓ ανακοινώσεις σε ακροατήριο ✓ αφηγήσεις και αναδιηγήσεις πραγματικών ή φανταστικών ιστοριών ✓ αναφορές προσωπικών παρατηρήσεων συναφών με τα περιεχόμενα των σχολικών μαθημάτων ✓ δομημένοι διάλογοι με ορισμένο στόχο και πιθανούς «κριτές» τους μαθητές ✓ δραστηριότητες ακρόασης και ομιλίας που περιλαμβάνουν προσομοίωση περιστάσεων της πραγματικής ζωής ✓ θεατρικά παιχνίδια ✓ θεατρικές παραστάσεις ✓ συνεντεύξεις ✓ αξιοποίηση των περιστάσεων και των συμβάντων της σχολικής ζωής με στόχο την παραγωγή λόγου από τους μαθητές ✓ βιωματικές αναδιηγήσεις ✓ παραγωγή διαλόγων με συγκεκριμένο θέμα και για συγκεκριμένο σκοπό ✓ προφορικά κείμενα σε 	<p><i>Ενότητες σχολικών εγχειριδίων:</i> Όλες οι ενότητες του γλωσσικού εγχειριδίου της Γ' Δημοτικού, καθώς και του λογισμικού Γ'-Δ' Δημοτικού, περιλαμβάνουν δραστηριότητες παραγωγής προφορικών κειμένων. Ενδεικτικά: Β.Μ.: τ.α. σ. 48 άσκηση 9 & 10 Β.Μ.: τ.α. σ. 66 άσκηση 3, 4 & 5 Β.Μ.: τ.β. σ. 16 άσκηση 4 Β.Μ.: τ.β. σ. 29 άσκηση 4 Β.Μ.: τ.β. σ. 29 άσκηση 7 Β.Μ.: τ.β. σ. 40 άσκηση 2 Β.Μ.: τ.β. σ. 68 άσκηση 5 Β.Μ.: τ.γ. σ. 20 άσκηση 4 Β.Μ.: τ.γ. σ. 42 άσκηση 2 Β.Μ.: τ.γ. σ. 51 άσκηση 2 Β.Μ.: τ.γ. σ. 52 άσκηση 5 Τ.Ε.: τ.α. σ. 23 άσκηση 4 Διάφορα προφορικά κείμενα του επιπέδου της ηλικίας των μαθητών και μαθητριών που θα συγκαταλέγονται στα κειμενικά είδη που περιγράφονται στη β' στήλη «Βασικά θέματα-Είδη κειμένων».</p>

πολυτροπικά κείμενα.		<p>δομημένα πλαίσια (σχολείο, συζητήσεις σε τηλεοπτικές εκπομπές, σειρές κτλ.)</p> <p>✓ παιχνίδια ρόλων όπου οι μαθητές βιώνουν τους χαρακτήρες των πρωταγωνιστών</p> <p>✓ παραγωγή προφορικών πολυτροπικών κειμένων, που συνδυάζουν προφορικό λόγο, ήχο/μουσική και εικόνα, π.χ. διαφημίσεις, συνταγές, παραμύθια.</p>	
----------------------	--	---	--

Γ. ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΓΡΑΠΤΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ			
Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Βασικά θέματα Κειμενικά είδη	Ενδεικτικές δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό
<p>ΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ & ΜΑΘΗΤΡΙΕΣ ΩΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΕΣ ΚΑΙ ΑΝΑΓΝΩΣΤΡΙΕΣ ΕΙΝΑΙ ΣΕ ΘΕΣΗ ΝΑ:</p> <p>✓ Διατυπώνουν υποθέσεις σχετικά με το περιεχόμενο ενός κειμένου, εντοπίζουν τις άγνωστες λέξεις και συνάγουν τη σημασία τους από το κειμενικό περιβάλλον ή/και από την επικοινωνιακή περίσταση.</p> <p>✓ Εξοικειώνονται με τη χρήση λεξικών κατά την αναζήτηση της σημασίας και της ορθογραφίας των λέξεων κτλ.</p> <p>✓ Εφαρμόζουν διαφορετικές αναγνωστικές στρατηγικές ανάλογα με το αν το κείμενο είναι συνεχές μη συνεχές (χάρτης, γράφημα, σχεδιάγραμμα κτλ.) ή υπερκείμενο.</p> <p>✓ Αντιλαμβάνονται τους τρόπους σύνδεσης των πληροφοριών ενός κειμένου και τους</p>	<p><i>Βασικά θέματα:</i></p> <p>✓ Σχολική ζωή</p> <p>✓ Κοινωνικές σχέσεις</p> <p>✓ Η ζωή στο σπίτι και στη γειτονιά</p> <p>✓ Γη και θάλασσα</p> <p>✓ Περιβάλλον</p> <p>✓ Ανακύκλωση</p> <p>✓ Ιστορίες του χειμώνα</p> <p>✓ Ο καιρός</p> <p>✓ Κοινωνικές εκδηλώσεις</p> <p>✓ Ανθρώπινα έργα και κατασκευές</p> <p>✓ Άνθρωποι και μηχανές</p> <p>✓ Λαϊκά παραμύθια-μύθοι</p> <p>✓ Αγροτικές εργασίες</p> <p>✓ Παραδοσιακές εργασίες</p> <p>✓ Υγιεινή διατροφή</p> <p>✓ Παιδιά του κόσμου</p> <p><i>Κειμενικά είδη:</i></p>	<p>✓ ερωτήσεις που κατευθύνουν τους μαθητές στην αναζήτηση πληροφοριών στο κείμενο</p> <p>✓ αποκατάσταση της σειράς των παραγράφων σε κείμενο, βάσει ορισμένου κριτηρίου, π.χ. χρονική αλληλουχία</p> <p>✓ προσομοιώσεις επικοινωνιακών περιστάσεων, παιχνίδια ρόλων</p> <p>✓ θεατρικά παιχνίδια</p> <p>✓ διατύπωση τίτλου, εναλλακτικών τίτλων</p> <p>✓ αντιστοίχιση παραγράφων με πλαγιότιτλους</p> <p>✓ διεξαγωγή παιχνιδιών μετά από ανάγνωση</p>	<p>✓ Όλες οι ενότητες του γλωσσικού εγχειριδίου της Γ' Δημοτικού, καθώς και του λογισμικού Γ'-Δ' Δημοτικού, περιλαμβάνουν δραστηριότητες κατανόησης γραπτών κειμένων.</p> <p>Ενδεικτικά:</p> <p>B.M.: τ.β. σ. 23 άσκηση 5</p> <p>B.M.: τ.β. σ. 41 άσκηση 3 & 4</p> <p>B.M.: τ.β. σ. 42 άσκηση 5</p> <p>B.M.: τ.β. σ. 44 άσκηση 5</p> <p>B.M.: τ.γ. σ. 12 άσκηση 2</p> <p>T.E.: τ.α. σ. 17 άσκηση 2</p> <p>T.E.: τ.α. σ. 27 άσκηση 4 & 5.</p> <p>T.E.: τ.α. σ. 39 άσκηση 2</p> <p>T.E.: τ.α. σ. 50 άσκηση 5</p> <p>T.E.: τ.β. σ. 14 άσκηση 4</p> <p>T.E.: τ.β. σ. 16 άσκηση 2</p> <p>T.E.: τ.β. σ. 31 άσκηση 3</p> <p>T.E.: τ.β. σ. 51 «Τι έχω καταφέρει» (δελτάριο αυτοαξιολόγησης)</p> <p>Κείμενα που επιλέγει ο/η εκπαιδευτικός ανάλογα με την επικοινωνιακή περίσταση:</p> <p>✓ Κείμενα χρηστικά (από την καθημερινή ζωή και ανάλογα με το θέμα)</p> <p>✓ Κείμενα που παρέχουν μορφωτική αξία σύμφωνα με τα</p>

<p>μηχανισμούς συνοχής του κειμένου (σύνδεσμοι, επεξηγήσεις κτλ.).</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Αναγνωρίζουν τα γλωσσικά μέσα (π.χ. λέξεις, φράσεις, συντακτικές δομές) που χαρακτηρίζουν την περιγραφή, την αφήγηση, τις οδηγίες. ✓ Διακρίνουν τις διαφορές ανάμεσα στο ανεπίσημο και στο επίσημο ύφος. ✓ Παρατηρούν και αξιολογούν τα διάφορα μέσα παρουσίασης του περιεχομένου, π.χ. πίνακες, διαγράμματα, εικόνες. ✓ Εφαρμόζουν στρατηγικές «μετά από την ανάγνωση», στις οποίες ανήκουν η ανάλυση και η επανασύνθεση του περιεχομένου, οι συνδέσεις μεταξύ των τμημάτων του καθώς και με άλλα κείμενα, η αξιολόγηση της μορφής και του περιεχομένου. ✓ Αποδίδουν το περιεχόμενο ενός κειμένου συνοπτικά. ✓ Εφαρμόζουν γραπτές οδηγίες. ✓ Διερευνούν εμπειρίες ανθρώπων διαφορετικών εποχών και πολιτισμών στα κείμενα που διαβάζουν. ✓ Εντοπίζουν τις συνάψεις ανάμεσα σε διαφορετικά κείμενα, π.χ. με το ίδιο θέμα ή την ίδια γνώμη για ένα θέμα. ✓ Επιλέγουν τις κατάλληλες πληροφορίες από το κείμενο για την απόδοση του κυρίως νοήματος. ✓ Σχολιάζουν τη λειτουργία της εικόνας και του ήχου στα πολυτροπικά κείμενα. ✓ Κατακτούν ειδικό λεξιλόγιο σε σχέση με το θέμα του κειμένου και το κειμενικό είδος. ✓ Ερμηνεύουν τη 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Λογοτεχνικά κείμενα (ποιήματα, διηγήματα) ✓ Κείμενα-σχόλια σε φωτογραφίες (λεζάντες) ✓ Μαρτυρίες-βιοματική αφήγηση ✓ Ενημερωτικά κείμενα από ιστοσελίδες ✓ Κόμικς ✓ Χάρτες ✓ Ημερολογιακά κείμενα ✓ Εννοιολογικοί χάρτες ✓ Μικρές αγγελίες ✓ Μύθοι ✓ Πληροφοριακά κείμενα ✓ Ειδησεογραφικά κείμενα ✓ Θεατρικός διάλογος ✓ Άρθρα εφημερίδων και περιοδικών ✓ Ρεπορτάζ ✓ Δελτίο καιρού ✓ Χρηστικά κείμενα (συνταγές, κατάλογοι, προσκλήσεις, χάρτες, προγράμματα, διαφημιστικά φυλλάδια, οδηγίες χρήσης και οδηγίες κατασκευής) ✓ Εγκυκλοπαιδικά κείμενα ✓ Διαφημιστικά φυλλάδια ✓ Κάρτες ✓ Ταξιδιωτικοί οδηγοί ✓ Αφίσες ✓ Τεχνικές περιγραφές ✓ Πληροφοριακά-επεξηγηματικά σκίτσα ✓ Οδηγοί μέσων μεταφοράς ✓ Κείμενα επιστημονικής φαντασίας ✓ Διαφημιστικοί και πληροφοριακοί 	<p>των κανόνων τους</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ απόδοση των βασικών πληροφοριών κάθε παραγράφου ✓ σύγκριση κειμένων διαφορετικού είδους ή προέλευσης με κοινή θεματολογία ✓ μετασχηματισμός και προσαρμογή μιας παραγράφου κειμένου σε διαφορετικό ύφος ανάλογα με τον αποδέκτη ✓ καταγραφή και παρουσίαση οδηγιών, ανάλογα με τον αποδέκτη. 	<p>ενδιαφέροντα και τις ανησυχίες των μαθητών</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Κείμενα Συνεχή-Ασυνεχή-Μικτά, π.χ.: Δήγηση με εικόνες, Ερμηνεία φωτογραφιών ✓ Κείμενα πολυτροπικά ✓ Π.χ.: Πληροφορίες από τη σχολική ιστοσελίδα ✓ Κείμενα ηλεκτρονικά ✓ Π.χ.: πληροφορίες από σχετικές με το θέμα ιστοσελίδες.
---	---	---	--

<p>λειτουργία βασικών σημείων στίξης.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Εντοπίζουν στα πολυτροπικά κείμενα το ρόλο της εικόνας στην κατασκευή του νοήματος και της νοηματικής αλληλουχίας του κειμένου. 	<p>πίνακες</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Λαϊκά παραμύθια ✓ Παροιμίες ✓ Λαϊκό θέατρο ✓ Μαρτυρίες ✓ Λεζάντες ✓ Διαγράμματα ✓ Ενημερωτικά έντυπα 		
---	---	--	--

Δ. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΓΡΑΠΤΟΥ ΛΟΓΟΥ			
Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Βασικά θέματα Κειμενικά είδη	Ενδεικτικές Δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό
<p>ΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ & ΜΑΘΗΤΡΙΕΣ ΩΣ ΠΑΡΑΓΩΓΟΙ ΓΡΑΠΤΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ ΕΙΝΑΙ ΣΕ ΘΕΣΗ ΝΑ:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Αντιγράφουν με ακρίβεια. ✓ Γράφουν ορθογραφημένα: <ul style="list-style-type: none"> - αναλύοντας τις λέξεις στα συνθετικά τους εφαρμόζοντας τους ορθογραφικούς κανόνες - χρησιμοποιώντας γνώσεις για την κλίση, την ετυμολογία, τις οικογένειες λέξεων κτλ. - αξιολογώντας λεξικά. ✓ Χρησιμοποιούν σωστά τα βασικά σημεία στίξης. ✓ Σχεδιάζουν το περιεχόμενο του κειμένου που θα συνθέσουν και στη συνέχεια το αναπτύσσουν βάσει του σχεδίου. ✓ Ελέγχουν με ορισμένα κριτήρια το γραπτό τους, αφού το ολοκληρώσουν. ✓ Προσέχουν τη χρήση των γλωσσικών μέσων κατά τη σύνθεση κειμένου και τα επιλέγουν βαθμωδόν περισσότερο συνειδητά. ✓ Συνθέτουν κείμενο για να αποδώσουν πληροφορίες άλλων σημειωτικών συστημάτων, π.χ. εικόνες, σειρές εικόνων. ✓ Επιχειρηματολογούν με συνειδητή πρόθεση να πείσουν τον αναγνώστη. ✓ Συνειδητοποιούν ειδικές παραμέτρους της περι- 	<p>Τα ίδια βασικά θέματα και κειμενικά είδη που περιγράφονται στην κατανόηση προφορικών κειμένων</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ αντιγραφή επιλεγμένων χωρίων στο πλαίσιο πραγματικής ή εικονικής περίπτωσης ✓ γλωσσικά παιχνίδια ✓ σύνθεση θεατρικών διαλόγων, διαλόγων σε εικονογραφημένες ιστορίες ✓ συμπλήρωση και σύνθεση αιτήσεων, επιστολών κτλ. ✓ κατασκευή αφισών ✓ ετοιμασία προσκλήσεων, γραφή ανακοινώσεων ✓ σύνταξη άρθρων για τη σχολική εφημερίδα ✓ μετασχηματισμός κειμένου σύμφωνα με ορισμένο κριτήριο, π.χ. αρχή του κειμένου από τη μέση της ιστορίας ✓ διοργάνωση και διεξαγωγή συζητήσεων με προετοιμασία ✓ απόρριψη ή επικύρωση θέσεων, απόψεων, 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Όλες οι ενότητες του γλωσσικού εγχειριδίου της Γ' Δημοτικού, καθώς και του λογισμικού Γ'-Δ' Δημοτικού, περιλαμβάνουν δραστηριότητες παραγωγής γραπτών κειμένων. <p>Ενδεικτικά:</p> <p>B.M.: τ.α. σ. 25 άσκηση 1 & 2</p> <p>B.M.: τ.β. σ. 44 άσκηση 5</p> <p>B.M.: τ.β. σ. 61 άσκηση 1</p> <p>B.M.: τ.γ. σ. 17 άσκηση 6</p> <p>B.M.: τ.γ. σ. 21 άσκηση 5</p> <p>T.E.: τ.α. σ. 17 άσκηση 3</p> <p>T.E.: τ.α. σ. 30 άσκηση 8</p> <p>T.E.: τ.α. σ. 57 άσκηση 4</p> <p>T.E.: τ.β. σ. 11 άσκηση 6</p> <p>T.E.: τ.β. σ. 15 άσκηση 3</p> <p>T.E.: τ.β. σ. 44 άσκηση 5</p> <p>T.E.: τ.β. σ. 49 άσκηση 3</p> <p>Κείμενα που επιλέγει ο/η εκπαιδευτικός ανάλογα με την επικοινωνιακή περίπτωση:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Κείμενα χρηστικά (από την καθημερινή ζωή και ανάλογα με το θέμα) ✓ Κείμενα Συνεχή-Ασυνεχή-Μικτά π.χ. Διήγηση με εικόνες, Ερμηνεία φωτογραφιών ✓ Κείμενα πολυτροπικά π.χ. Πληροφορίες από τη σχολική ιστοσελίδα ✓ Κείμενα Ηλεκτρονικά π.χ. πληροφορίες από σχετικές με το θέμα ιστοσελίδες.

<p>στασης επικοινωνίας, όπως είναι ο επικοινωνιακός σκοπός και τα κοινωνικά χαρακτηριστικά όσων συμμετέχουν.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Συντάσσουν περιλήψεις διαφόρων βαθμών σύμπτυξης. ✓ Σχεδιάζουν και μετασχηματίζουν κείμενα σε διαφορετικά είδη λόγου, μετά από διαπραγμάτευση, ανάλογα με τις επικοινωνιακές/κοινωνικο-πολιτισμικές συνθήκες και ανάγκες. ✓ Κατανοούν τους τρόπους με τους οποίους μπορεί να χρησιμοποιηθεί το λεξιλόγιο και η γραμματική, για να δηλωθεί η εναλλαγή από θέμα σε θέμα (βλ. αναλυτικά στον <i>Οδηγό του Εκπαιδευτικού</i>). ✓ Λαμβάνουν αποφάσεις σε σχέση με τις γραμματικές, τις λεξιλογικές, τις υφολογικές δομές, τη γλωσσική ποικιλία κτλ. που θα χρησιμοποιηθούν για την πραγμάτωση ενός κειμενικού είδους, για παράδειγμα επιλέγουν τους κατάλληλους ρηματικούς χρόνους στα αφηγηματικά κείμενα, επιλέγουν τις κατάλληλες εγκλίσεις για κείμενα οδηγιών (βλ. αναλυτικά στον <i>Οδηγό του Εκπαιδευτικού</i>). ✓ Χρησιμοποιούν πολυτροπικά στοιχεία (διαγράμματα, πίνακες κτλ.) για τη στήριξη των πληροφοριών, έτσι ώστε να είναι κατανοητές στους αποδέκτες. ✓ Αξιοποιούν διακειμενικές συνδέσεις (συσχετίσεις με άλλα κείμενα παρόντα ή με την εμπειρία και την τοπική κοινότητα των παιδιών) για την παρουσίαση των πληροφοριών του κειμένου με τρόπο κατανοητό. 		<p>αρχών των πρωταγωνιστών του κειμένου (γνώμη, επιχείρημα, συμπέρασμα)</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ χρήση εννοιολογικών χαρτών (διάρθρωση) και καταγραφή βασικών δομικών στοιχείων κειμένου για την παραγωγή γραπτού λόγου ανάλογα με την περίπτωση επικοινωνίας ✓ σύνδεση δομικών στοιχείων επικοινωνιακής περίπτωσης π.χ. αφήγηση (ποιος, πού, πότε, τι κάνει, γιατί, τι γίνεται μετά, ποιο είναι το αποτέλεσμα) και δημιουργία μαθητικών κειμένων ✓ κρυπτόλεξα, ακροστιχίδες, αραχνογράμματα με οικογένειες λέξεων αλφαβητική σειρά λέξεων, αντιστοίχιση λέξεων και φράσεων με συνώνυμες, αντιστοίχιση προτάσεων με σωστή σημασία ✓ ανάδειξη της πολυτροπικότητας των κειμένων, π.χ. μιας ευχετήριας κάρτας, αφίσας ή διαφήμισης ✓ παραγωγή πολυτροπικών κειμένων (με εικόνα και ήχο) για τις ανάγκες συγκεκριμένης περίπτωσης επικοινωνίας (π.χ. πολυτροπικά 	
---	--	--	--

		<p>κείμενα για τη δημοσιοποίηση και ανάρτηση δράσης στη σχολική ιστοσελίδα)</p> <p>✓ πειραματισμοί με καθοδηγημένο γράψιμο (δόμηση κειμένων, με βάση εικόνες ή αυτοτελείς τίτλους ή ημιτελείς προτάσεις/παραγράφους, μέσω ιδεοθύελλας κ.ο.κ.)</p> <p>✓ πειραματισμοί με δημιουργική γραφή.</p>	
--	--	--	--

2.6.3 Δ΄ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

Α. ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΠΡΟΦΟΡΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ			
Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Βασικά θέματα-Κειμενικά είδη	Ενδεικτικές δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό
<p>ΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ & ΜΑΘΗΤΡΙΕΣ ΩΣ ΑΚΡΟΑΤΕΣ ΚΑΙ ΑΚΡΟΑΤΡΙΕΣ ΚΑΙ ΩΣ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ/ΟΥΣΕΣ ΣΕ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΟ ΓΕΓΟΝΟΣ ΕΙΝΑΙ ΣΕ ΘΕΣΗ ΝΑ:</p> <p>✓ Διακρίνουν με ευχέρεια τους φθόγγους μέσα στη λέξη και τις λέξεις μέσα στην εκφωνούμενη πρόταση.</p> <p>✓ Κατανοούν την πραγματολογική λειτουργία των λεγομένων συνδέοντάς τα με την αντίστοιχη επικοινωνιακή περίσταση.</p> <p>✓ Παρατηρούν τα παραγλωσσικά φαινόμενα (επιτονισμός, ύψος της φωνής, εκφράσεις του προσώπου, κινήσεις του σώματος) και</p>	<p><i>Βασικά θέματα:</i></p> <p>✓ Σχολική ζωή</p> <p>✓ Οικογενειακή ζωή</p> <p>✓ Διακοπές</p> <p>✓ Ταξίδια στην Ελλάδα</p> <p>✓ Ελληνικοί τόποι</p> <p>✓ Οι φίλοι</p> <p>✓ Τα παιδιά του κόσμου</p> <p>✓ Τα παιδιά με τις «ειδικές ικανότητες»</p> <p>✓ Η ζωή στην πόλη</p> <p>✓ Η ζωή στο χωριό</p> <p>✓ Μύθοι και έθιμα από την Ελλάδα και άλλες χώρες</p> <p>✓ Το περιβάλλον και η προστασία του</p> <p>✓ Διατροφή και υγεία</p> <p>✓ Το θέατρο, ο κινηματογράφος, η μουσική, ο χορός, η ζωγραφική</p> <p>✓ Το ραδιόφωνο και η τηλεόραση</p> <p>✓ Αθλητισμός και αθλήματα</p>	<p>✓ Αξιοποίηση κατάλληλων τραγουδιών: αναπαραγωγή, παρατηρήσεις σχετικά με τη μορφή, π.χ. ομοιοκαταληξία</p> <p>✓ Διεξαγωγή παιχνιδιών όπου χρειάζεται προφορικός λόγος, μετά από ανακοίνωση ή και ανάλυση-επεξεργασία των κανόνων του</p> <p>✓ Υπαγόρευση</p> <p>✓ Σημειώσεις από προφορικό λόγο</p> <p>✓ Παιχνίδια ρόλων, π.χ. μετεωρολόγος-εκφωνητής, δημοσιογράφος-ανταποκριτής</p> <p>✓ Θεατρικά παιχνίδια</p> <p>✓ Παρακολούθηση θεατρικών παραστάσεων μετά από προετοιμασία και με ορισμένα κριτήρια, τα οποία γίνονται αντικείμενο επεξεργασίας στην τάξη μετά από την</p>	<p>✓ Περιστάσεις της σχολικής ζωής</p> <p>✓ Σχολικές γιορτές</p> <p>✓ Κείμενα, συνεχή και ασυνεχή, αμιγή και πολυτροπικά, και επικοινωνιακές περιστάσεις που ανήκουν στον κόσμο της εμπειρίας των μαθητών και που τον διευρύνουν</p> <p>✓ Τραγούδια και βίντεο εγκεκριμένα από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο/ ΙΕΠ και επιλεγμένα από τον εκπαιδευτικό με παιδαγωγικά κριτήρια</p> <p>✓ Έννοιες από όλα τα σχολικά μαθήματα</p> <p>✓ Σχολικά εγχειρίδια</p> <p>✓ Όλες οι ενότητες του διδακτικού πακέτου «Γλώσσα Δ΄ Δημοτικού» και του λογισμικού «Γλώσσα Γ΄-Δ΄ Δημοτικού» που</p>

<p>αντιλαμβάνονται την επικοινωνιακή λειτουργία τους σε συνάρτηση με τα λόγια που συνοδεύουν.</p> <p>✓ Αναγνωρίζουν και περιγράφουν διαθέσεις, συναισθήματα και επικοινωνιακές προθέσεις των ομιλητών, με κριτήριο τη μορφή (π.χ. επιλογή λέξεων) και την οργάνωση (π.χ. σειρά της αφήγησης ή της περιγραφής) των λόγων τους.</p> <p>✓ Ακροώνται σκοπίμως, ώστε να εντοπίζουν πληροφορίες, να κατανοούν νοήματα, να βρίσκουν ή να συνάγουν τα βασικά σημεία των λεγομένων.</p> <p>✓ Αξιολογούν ό,τι άκουσαν με ορισμένα κριτήρια κατά περίπτωση, π.χ. επιλογές των ομιλητών ως προς το λεξιλόγιο, την έκταση του λόγου, τα παραγλωσσικά φαινόμενα, την επενέργεια του λόγου στους ακροατές και στους ίδιους.</p> <p>✓ Αντιλαμβάνονται τις λειτουργικές διαφορές μεταξύ προφορικού και γραπτού λόγου.</p> <p>✓ Εφαρμόζουν προφορικές οδηγίες.</p> <p>✓ Αναγνωρίζουν τις βασικές διαφορές ανάμεσα σε διαφορετικά είδη και επίπεδα ύφους προφορικού λόγου.</p> <p>✓ Απολαμβάνουν την ακρόαση αξιολογών ομιλιών (μονολόγων, διαλόγων, συζητήσεων). Συμμετέχουν σε διάλογο εκπαιδευτικών και μαθητών και μαθητριών στο πλαίσιο του κριτικού γραμματισμού.</p>	<p>✓ Τα ζώα κοντά μας και πιο μακριά μας</p> <p>✓ Ο ηλεκτρονικός υπολογιστής και το διαδίκτυο</p> <p><i>Κειμενικά είδη:</i></p> <p>✓ Παραμύθια</p> <p>✓ Λογοτεχνήματα</p> <p>✓ Αινίγματα</p> <p>✓ Προφορικές οδηγίες</p> <p>✓ Παραγγέλματα</p> <p>✓ Ραδιοφωνικά δελτία ειδήσεων</p> <p>✓ Δελτία καιρού</p> <p>✓ Αφηγήσεις πραγματικών ή φανταστικών συμβάντων</p> <p>✓ Περιγραφές προσώπων, αντικειμένων, τόπων, διαδικασιών</p> <p>✓ Λόγος που αναπτύσσεται με επεξήγηση, αιτιολόγηση, σύγκριση, αναλογία</p> <p>✓ Αναφορές-«ανταποκρίσεις»</p> <p>✓ Διάλογοι</p> <p>✓ Συζητήσεις</p> <p>✓ Πολυτροπικός προφορικός λόγος:</p> <p>✓ Θεατρικοί διάλογοι, θεατρικά έργα</p> <p>✓ Μονόλογοι, διάλογοι και σχολιασμοί σε κινηματογραφικές ταινίες</p> <p>✓ Μονόλογοι, διάλογοι και σχολιασμοί σε βίντεο</p> <p>✓ Μονόλογοι, διάλογοι και σχολιασμοί σε ταινίες ντοκιμαντέρ με προφορικό σχολιασμό (speakage)</p> <p>✓ Όπερες & οπερέτες (λιμπρέτα)</p>	<p>παρακολούθηση, π.χ. να παρατηρήσουν οι μαθητές τις διαφορές στην ομιλία (επίπεδο ύφους) των χαρακτήρων σε μια παράσταση Καραγκιόζη</p> <p>✓ Προετοιμασία θεατρικών παραστάσεων</p> <p>✓ Θεατρικές αναγνώσεις των μαθητών, π.χ. παραμυθιών, οι οποίες μπορούν να συνδυάζονται με κατανομή ρόλων ή «διαγωνισμό» με ορισμένο κριτήριο, π.χ. η πιο διασκεδαστική ανάγνωση.</p> <p>✓ Ανακινώσεις σε ακροατήριο</p> <p>✓ Απαγγελίες και θεατρικά δρώμενα σε σχολικές γιορτές</p> <p>✓ Ακρόαση ανάγνωσης παραμυθιών π.χ. για κατασκευή «παραμυθοσαλάτας»</p> <p>✓ Ακρόαση ομιλητών, π.χ. βιντεοσκοπημένων ή διά ζώσης φωνής (προσκεκλημένων στο σχολείο ή στο χώρο της εργασίας τους), οι οποίοι αναφέρονται σε εμπειρίες από τη ζωή, την εργασία, το έργο τους</p> <p>✓ Ακρόαση και ανάλυση ραδιοφωνικών εκπομπών και μηνυμάτων</p> <p>✓ Παρακολούθηση ξεναγήσεων σε επισκέψεις διαφόρων μουσείων ή αρχαιολογικών χώρων, με στόχο π.χ. τη σύνθεση μιας ιστορίας ή μιας «ανταπόκρισης» σχετικής με τα εκθέματα π.χ. τη μορφή, τη χρήση, την ιστορία τους, με ανάλογους καταμερισμούς π.χ. ανά ομάδες μαθητών</p> <p>✓ Διεξαγωγή παιχνιδιών μετά από ακρόαση και προφορική επεξεργασία των κανόνων τους</p> <p>✓ Προετοιμασία θεατρικών δρώμενων ή θεατρικής παράστασης με εφαρμογή των</p>	<p>προσφέρονται για δραστηριότητες κατανόησης προφορικών κειμένων. Ενδεικτικά:</p> <p>✓ Ακρόαση κάθε μεγάλωφνης ανάγνωσης κειμένου στην τάξη</p> <p>✓ Συνέντευξη από ηλικιωμένο σχετικά με έθιμο ή παράδοση του τόπου του, ηχογράφηση και ακρόαση της συνέντευξης στην τάξη: ΤΕ τ. α' σ. 27</p> <p>✓ Ακρόαση λόγου σε ντοκιμαντέρ ως προετοιμασία για τη συμμετοχή σε συζήτηση σχετική με αυτό: ΒΜ τ. α' σ. 55 άσκηση 2</p> <p>✓ Ακρόαση: τραγουδιών με θέμα σχετικό με την επέτειο του Πολυτεχνείου ΒΜ τ. α. σ. 56</p> <p>Λογισμικό «Γλώσσα Γ'-Δ' Δημοτικού», ενότητα «Γνωρίζοντας τη χώρα μου», δραστηριότητα «Η Αλεξανδρούπολη», ενότητα «Η εργασία», δραστηριότητα «Το παραμύθι του παππού», δραστηριότητα «Ο αγώνας», ενότητα «Γνωρίζοντας τη χώρα μου», υποενότητα, «Η Θεσσαλονίκη», ακρόαση, κατανόηση και εφαρμογή (σε σχετική επίσκεψη) προφορικών οδηγιών για περιήγηση στο Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης.</p>
--	--	--	--

		<p>προφορικών οδηγιών του εκπαιδευτικού-«σκηνοθέτη», «χορογράφου» κτλ.</p> <p>✓ Ξεναγήσεις σε διάφορα μουσεία μετά από προετοιμασία και ανάληψη «αρμοδιοτήτων» ή ρόλων από τους μαθητές, π.χ. επιλογή του πιο εντυπωσιακού εκθέματος από κάθε αίθουσα για περιγραφή ή «κατασκευή» σχετικής ιστορίας και ανακοίνωσή της στους υπόλοιπους μαθητές ή ομάδες μαθητών</p> <p>✓ Αξιοποίηση από τον εκπαιδευτικό των περιστάσεων της σχολικής ζωής ως βιωματικό πλαίσιο για την καλλιέργεια της ικανότητας ακρόασης και παραγωγής προφορικού λόγου, π.χ. ατύχημα στο σχολείο, που γίνεται αντικείμενο δομημένης διερεύνησης σχετικά με τις αιτίες και τις συνθήκες.</p>	
--	--	--	--

Β. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΠΡΟΦΟΡΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ

Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Βασικά θέματα Κειμενικά είδη	Ενδεικτικές δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό
<p>ΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ & ΜΑΘΗΤΡΙΕΣ ΩΣ ΑΚΡΟΑΤΕΣ ΚΑΙ ΑΚΡΟΑΤΡΙΕΣ ΚΑΙ ΩΣ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ/ΟΥΣΕΣ ΣΕ ΕΝΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΟ ΓΕΓΟΝΟΣ ΕΙΝΑΙ ΣΕ ΘΕΣΗ ΝΑ:</p> <p>✓ Προφέρουν με ευκρίνεια τονίζοντας σωστά τις λέξεις.</p> <p>✓ Διαβάζουν μεγαλόφωνα, με ευχέρεια, αποδίδοντας τα σημεία στίξης και το νόημα του κειμένου.</p> <p>✓ Χρησιμοποιούν σταδιακά πιο σύνθετη προτασιακή δομή από αυτήν της πυρηνικής πρότασης.</p> <p>✓ Διαμορφώνουν τη συμπεριφορά και τα λόγια τους κατ' αναλογία με την</p>	<p>Τα ίδια βασικά θέματα και κειμενικά είδη που περιγράφονται στην ενότητα «Κατανόηση προφορικών κειμένων»</p>	<p>✓ Αναγνώσεις σε ακροατήριο, π.χ. «θεατρικές» αναγνώσεις παραμυθιών με μίμηση φωνών</p> <p>✓ Ανακοινώσεις σε ακροατήριο, όπως «ανταποκρίσεις» από την εκπαιδευτική επίσκεψη, π.χ. τόπου, μουσείου με ορισμένα κριτήρια, όπως οι καλύτερες και οι χειρότερες πλευρές της επίσκεψης</p> <p>✓ «Ανακοίνωση» γεγονότων ή παραμυθιού με την ανάλογη σκηνοθεσία, π.χ. σκηνικά, μουσική επένδυση, ρόλοι, η οποία είναι σύστοιχη με το</p>	<p>✓ Περιστάσεις της σχολικής ζωής</p> <p>✓ Σχολικές γιορτές</p> <p>✓ Ζητήματα της τοπικής κοινωνίας</p> <p>✓ Κείμενα, συνεχή και ασυνεχή, αμιγή και πολυτροπικά, και επικοινωνιακές περιστάσεις που ανήκουν στον κόσμο της εμπειρίας των μαθητών και μαθητριών και που τον διευρύνουν</p> <p>✓ Έργα τέχνης εγκεκριμένα από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο / ΙΕΠ και επιλεγμένα με παιδαγωγικά κριτήρια</p>

<p>πραγματολογική λειτουργία των λόγων.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Αφηγούνται, περιγράφουν, εξηγούν, επιχειρηματολογούν. ✓ Κατά την ακρόαση ζωντανού προφορικού λόγου υποβάλλουν συναφείς ερωτήσεις, προκειμένου να διασαφήσουν, να αναπτύξουν ή να αξιολογήσουν ιδέες και διατυπώσεις του λόγου. ✓ Συμμετέχουν σε συζητήσεις συνεισφέρον στην ανάπτυξη του θέματος με κατάλληλες ερωτήσεις, απαντήσεις και προτάσεις, ακούγοντας προσεκτικά, παίρνοντας το λόγο με τη σειρά, διατυπώνοντας με αυτοπεποίθηση και εξηγώντας ευγενικά τη συμφωνία ή τη διαφωνία τους. ✓ Ανακοινώνουν σε ακροατήριο αξιόλογα ή εντυπωσιακά στοιχεία ενός μαθήματος, μιας συζήτησης, ενός αναγνώσματος, ενός ραδιοφωνικού ή τηλεοπτικού προγράμματος, μιας ταινίας, μιας ιστοσελίδας. ✓ Αναφέρουν, αξιολογούν, αποτιμούν και σχολιάζουν διαβάσματα, ακροάματα και θεάματα, γεγονότα πραγματικά ή φανταστικά και βιόματα, με ανάλογη ανάλυση και αιτιολόγηση. ✓ Διατυπώνουν υποθέσεις ή εναλλακτικές εκδοχές για τη συνέχεια μιας αφήγησης. ✓ Εκφράζουν ιδέες, συναισθήματα και γνώμες με αυτοπεποίθηση και ανάλογα με τον εκάστοτε ακροατή. ✓ Συνειδητοποιούν τα παραγλωσσικά φαινόμενα της δικής τους ομιλίας και τα προσαρμόζουν αναλόγως. ✓ Αντιλαμβάνονται τη διαφοροποίηση των λόγων τους ανάλογα με την επικοινωνιακή περίσταση και τη δική τους κατάσταση και πρόθεση. ✓ Αξιολογούν τα λεγόμενά τους με κριτήριο την επενέργεια στους αποδέκτες. ✓ Αναπτύσσουν την ικανότητά τους να συνεργάζονται για τη δόμηση μιας γλωσσικής λειτουργίας μέσα σε 		<p>κείμενο- και αποτέλεσμα συνεργασίας των μαθητών</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Αφηγήσεις και αναδιηγήσεις πραγματικών ή φανταστικών συμβάντων ή ιστοριών, εναλλακτικές συνέχειες ιστοριών, συνδυασμοί αφηγήσεων με ορισμένο στόχο, π.χ. «Πώς θα ήταν ιδανικές οι διακοπές του καλοκαιριού» ✓ Περιγραφές πειραμάτων, διαδικασιών, αντικειμένων, σχημάτων κ.ο.κ. στα σχολικά μαθήματα ✓ Αναφορές προσωπικών παρατηρήσεων ή καταστάσεων συναφών με τα περιεχόμενα των σχολικών μαθημάτων ✓ Δομημένοι διάλογοι με ορισμένο στόχο και πιθανούς «κριτές» τους μαθητές-ακροατές και τις μαθήτριες-ακροατριες βάσει ορισμένων κριτηρίων ✓ Δραστηριότητες ακρόασης και ομιλίας που περιλαμβάνουν προσομοίωση περιστάσεων της πραγματικής ζωής, π.χ. οδηγίες σε επισκέπτη της περιοχής για ορισμένη διαδρομή, ή εύρεση συγκεκριμένου σημείου, όπως δρόμου ή πλατείας ✓ Θεατρικά παιχνίδια ✓ Θεατρικές παραστάσεις ✓ Συνεντεύξεις πραγματικές, μέσα στο σχολείο ή έξω από αυτό, π.χ. με έναν ηθοποιό ή εικονικές, π.χ. «Τι θα λέγατε στον Αϊ-Βασίλη...» ✓ Αξιοποίηση των περιστάσεων και των συμβάντων της σχολικής ζωής με στόχο την παραγωγή λόγου από τους μαθητές, π.χ. σε 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Έννοιες από όλα τα σχολικά μαθήματα ✓ Σχέδια εργασίας (πρότζεκτ) Σχολικά εγχειρίδια ✓ Όλες οι ενότητες του διδακτικού πακέτου «Γλώσσα Δ΄ Δημοτικού» και του λογισμικού «Γλώσσα Γ΄-Δ΄ Δημοτικού» που προσφέρονται για δραστηριότητες παραγωγής προφορικών κειμένων. Ενδεικτικά: <ul style="list-style-type: none"> ✓ Μεγαλόφωνη ανάγνωση: ΒΜ τ. α. σ. 25 άσκηση 3 ✓ Βιωματική διήγηση περιστατικών ή ιστοριών από τις πρόσφατες διακοπές: ΒΜ τ. α΄ σ. 14 ✓ Περιγραφή κτηρίου, ΒΜ τ. α΄ σ. 16 ✓ Συζήτηση επί του κειμένου για το νερό στη μυθολογία: ΒΜ τ. α΄ σ. 39 ✓ Συζήτηση για τη μεταφορική χρήση της λέξης «νερό» σε συμφραζόμενα: ΤΕ τ. α΄ σ. 24 ✓ Συζήτηση για την καθημερινή διαδρομή από το σπίτι στο σχολείο: ΒΜ τ. α΄ σ. 78 ✓ Συζήτηση για τα έθιμα των Χριστουγέννων: ΒΜ α΄ σ. 59 άσκηση 2, σ. 50 ✓ Παιχνίδι ρόλων βάσει της ιστορίας του βιβλίου: ΒΜ τ. β΄ σ. 12 άσκηση 2 ✓ Αναδιήγηση ιστορίας από διαφορετική οπτική γωνία: ΒΜ τ. β΄, σ. 17 άσκηση 1 ✓ Συζήτηση για τα παιδιά με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες ΒΜ τ. γ΄ σ. 44, άσκηση 2
---	--	---	---

<p>συγκεκριμένο κειμενικό και επικοινωνιακό πλαίσιο (αφήγηση, περιγραφή, επιχείρημα κτλ.) –βλ. αναλυτικά στον Οδηγό του Εκπαιδευτικού.</p>		<p>περίπτωση διαφωνίας σχετικά με την εκτίμηση για τις αιτίες ενός ατυχήματος, οι μαθητές παρουσιάζουν τη γνώμη τους προσέχοντας την ομιλία τους, με στόχο να πείσουν. ✓ Δημιουργία ραδιοφωνικών εκπομπών επί συγκεκριμένου θέματος.</p>	<p>✓ Ανάλυση ρόλων κατά το ανέβασμα θεατρικού έργου που σχεδίασαν, έγραψαν και σκηνοθέτησαν οι μαθητές και οι μαθήτριες στο πλαίσιο προτεινόμενου σχεδίου εργασίας (πρότζεκτ): ΤΕ, τ. β. σσ. 16-18 ✓ Ανακοίνωση στην τάξη της πιθανής συνέχειας και του τέλους μιας ιστορίας που προέκυψαν από ομαδική συνεργασία και συζήτηση στην τάξη: ΒΜ τ. α' σ. 59 άσκηση 2 ✓ Ανακοίνωση στην τάξη για το αγαπημένο παιχνίδι του ομιλούντος μαθητή: ΤΕ τ. β' σ. 22 άσκηση σ. 3 ✓ Συζήτηση για την εμπειρία των μαθητών και μαθητριών σχετικά με ξένες γλώσσες: ΤΕ τ. β' σ. 24 άσκηση 4 ✓ Δραματοποίηση παραμυθιού ΒΜ τ. β' σ. 78 ✓ Λογισμικό «Γλώσσα Γ'-Δ' Δημοτικού», ενότητα «Γνωρίζοντας τη χώρα μου» υποενότητα «Ο Βόλος» ✓ Ενότητα «Εργασία» υποενότητα «Αφίσα».</p>
--	--	---	---

Γ. ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΓΡΑΠΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Βασικά θέματα Κειμενικά είδη	Ενδεικτικές δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό
<p>ΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ & ΜΑΘΗΤΡΙΕΣ ΩΣ ΑΚΡΟΑΤΕΣ ΚΑΙ ΑΚΡΟΑΤΡΙΕΣ ΚΑΙ ΩΣ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ/ΟΥΣΕΣ ΣΕ ΕΝΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΟ ΓΕΓΟΝΟΣ ΕΙΝΑΙ ΣΕ ΘΕΣΗ ΝΑ: ✓ Αναγνωρίζουν με ευχέρεια</p>	<p><i>Βασικά θέματα:</i> ✓ Τα ίδια βασικά θέματα που περιγράφονται στην ενότητα «Κατανόηση προφορικών</p>	<p>✓ Συζητήσεις σχετικές με την επικοινωνιακή περίσταση εντός της οποίας παράγεται και λειτουργεί ένα κείμενο ✓ Διατύπωση εναλλακτικών τίτλων του κειμένου που προκύπτουν</p>	<p>✓ Οι ίδιες γενικές κατηγορίες υλικού που περιγράφονται στην ενότητα «Κατανόηση προφορικών κειμένων»</p>

<p>τα όρια των λέξεων και των φράσεων.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Κατανοούν την πραγματολογική λειτουργία των γραπτών κειμένων, έντυπων ή ηλεκτρονικών, συνδέοντας τα γραπτά με την αντίστοιχη κατάσταση. ✓ Σαρώνουν (scan) το κείμενο για να εντοπίσουν ορισμένες πληροφορίες. ✓ Διατρέχουν (skim) το κείμενο για να αντιληφθούν τη βασική πληροφορία, να σχηματίσουν γενική εντύπωση και να συλλάβουν την κεντρική ιδέα γύρω από την οποία αναπτύσσεται. ✓ Αναπτύσσουν στρατηγικές ανάγνωσης: ✓ Διατυπώνουν υποθέσεις σχετικά με το περιεχόμενο ενός κειμένου, βάσει του τίτλου, της έκτασης, της διάταξης, της μορφοποίησης, των συνοδευτικών εικόνων ή σχημάτων, εντοπίζουν τις άγνωστες λέξεις και συνάγουν τη σημασία τους από το κειμενικό περιβάλλον ή και από την επικοινωνιακή κατάσταση. ✓ Εξοικειώνονται με τη χρήση λεξικών κατά την αναζήτηση της σημασίας και της ορθογραφίας των λέξεων, συνωνύμων και αντωνύμων, οικογενειών λέξεων, σύνταξης ρημάτων. ✓ Εφαρμόζουν, βαθμηδόν περισσότερο συστηματικά και συνειδητά, στρατηγικές κατανόησης των γραπτών κειμένων, οι οποίες περιλαμβάνουν την παλίνδρομη ανάγνωση, τον εντοπισμό της κύριας πληροφορίας ή ιδέας, την αντίληψη των υποδηλώσεων, τη χρήση των γνώσεων και των εμπειριών τους που είναι συναφείς με τον «κόσμο» του κειμένου. ✓ Διακρίνουν το γεγονός από το σχόλιο. ✓ Αναγνωρίζουν τη μορφή, τον σκοπό και τα δομικά χαρακτηριστικά των παραγράφων. ✓ Αντιλαμβάνονται τη σειρά, τους τρόπους σύνδεσης των πληροφοριών ή και των 	<p>κειμένων»</p> <p><i>Κειμενικά είδη:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Πολυτροπικά, συνεχή ή ασυνεχή, έντυπα και ηλεκτρονικά κείμενα, π.χ. χάρτες με υπομνήματα, λεζάντες σε εικόνες, ηλεκτρονικά αρχεία παρουσίασης ✓ Κείμενα ειδίσεων και κείμενα γνώμης από έντυπες εφημερίδες ή από διαδικτυακούς τόπους ✓ Εικονογραφημένες ιστορίες (κόμικς) ✓ Έντυπα ή ηλεκτρονικά ενημερωτικά κείμενα π.χ. προγράμματα θεατρικών παραστάσεων, συναυλιών, μεταφορικών μέσων ✓ Πληροφορικά κείμενα, π.χ. λήμματα εγκυκλοπαιδείων, άρθρα εφημερίδων και περιοδικών για το φυσικό κόσμο ✓ Θεατρικά έργα ✓ Λογοτεχνήματα ✓ Μύθοι και παραμύθια ✓ Κείμενα προσωπικής έκφρασης π.χ. ημερολόγια διακοπών, αναφορές σε προτιμήσεις αθλημάτων ✓ Περιγραφές 	<p>από την παλίνδρομη ανάγνωσή του, στον εντοπισμό της κύριας πληροφορίας και στην αντίληψη των υποδηλώσεων</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Συζητήσεις επί των κειμένων με στόχο την ένταξη του περιεχομένου τους στον κόσμο της εμπειρίας και των γνώσεων των μαθητών ✓ Χρήση των λεξικών κατά τη σύνθεση κειμένων στην τάξη για την αποφυγή ορθογραφικών λαθών, λαθεμένης χρήσης λέξεων και επανάληψης των ίδιων λέξεων ✓ Κατάρτιση θεματικών λεξιλογίων ✓ Ερωτήσεις επί κειμένων των σχολικών εγχειριδίων ή άλλων, κατάλληλα επιλεγμένων εντύπων ή ηλεκτρονικών κειμένων, οι οποίες κατευθύνουν τους μαθητές στην αναζήτηση πληροφοριών στο κείμενο ✓ Αντιστοίχιση απλών και σύντομων παραγράφων με τις θεματικές προτάσεις τους ✓ Αποκατάσταση της σειράς των προτάσεων μιας απλής παραγράφου ✓ Αποκατάσταση της σειράς των παραγράφων σε απλό και σύντομο κείμενο, βάσει ορισμένου κριτηρίου, π.χ. χρονική αλληλουχία, σειρά στο χώρο (πάνω/κάτω, δεξιά/αριστερά κ.ο.κ.) ✓ Διαγραφή προτάσεων που δεν ταιριάζουν από κατασκευασμένες παραγράφους ✓ Αξιοποίηση των λαθών σε γραπτά των μαθητών ✓ Προσομιώσεις επικοινωνιακών περιστάσεων, παιχνίδια ρόλων ✓ Θεατρικά παιχνίδια με αστείες καταστάσεις λόγω της ακαταλληλότητας του 	<p><i>Σχολικά εγχειρίδια</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Όλες οι ενότητες του διδακτικού πακέτου «Γλώσσα Δ΄ Δημοτικού» και του λογισμικού «Γλώσσα Γ΄-Δ΄ Δημοτικού» που προσφέρονται για δραστηριότητες κατανόησης γραπτών κειμένων. Ενδεικτικά: ✓ Διάκριση των ορίων των γραπτών λέξεων: ΒΜ τ. α΄ σ. 87, ΒΜ τ. β΄ σ. 79, ΒΜ τ. γ΄ σ. 42 άσκηση 5, ΤΕ τ. β. σ. 69 άσκηση 1 ✓ Αντίληψη του κειμενικού είδους των τίτλων εφημερίδων και επεξεργασία των πληροφοριών που διατυπώνονται ή υποδηλώνονται σε αυτούς: ΒΜ τ. α΄ σ. 49 ✓ Αναγνώριση των γνωρισμάτων μορφής και περιεχομένου του κειμενικού είδους του άρθρου σε έντυπη και ηλεκτρονική εφημερίδα: ΒΜ τ. α. σ. 83-84 άσκηση 1 ✓ Αναγνώριση των επιμέρους θεμάτων στις αντίστοιχες στροφές ενός ποιήματος: ΒΜ τ. β΄ σ. 29, άσκηση 1 ✓ Εντοπισμός διαφορών ανάμεσα σε γραπτά κείμενα που ανήκουν σε διαφορετικό είδος: ΒΜ τ. β΄ σ. 75 άσκηση 2 ✓ Αναγνώριση των γνωρισμάτων ενός ποιήματος και πρόσληψη υποδηλούμενων σημασιών σε αυτό: ΒΜ τ. β΄ σ. 82-83 ασκήσεις 1 & 2 ✓ Κριτική ανάγνωση ηλεκτρονικών κειμένων για την
--	--	--	---

<p>συλλογισμών στην ίδια παράγραφο και σε διαδοχικές ή σε μη διαδοχικές παραγράφους ενός κειμένου.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Διακρίνουν τα δομικά και οργανωτικά χαρακτηριστικά διαφορετικών κειμενικών τύπων π.χ. παραγραφοποίηση, επικεφαλίδες, υπερσυνδέσεις, στροφές και στίχοι. ✓ Αναγνωρίζουν τα γλωσσικά μέσα (π.χ. λέξεις, φράσεις, γραμματικές κατηγορίες, συντακτικές δομές) που χαρακτηρίζουν την περιγραφή, την αφήγηση, τις οδηγίες, την αιτιολόγηση. ✓ Αναγνωρίζουν τα γλωσσικά μέσα σε επίπεδο λέξης, πρότασης και κειμένου ως προς τη συμβολή τους στο νόημα και στην επικοινωνιακή λειτουργία του κειμένου, π.χ. πώς συμβάλλουν τα επίθετα μιας περιγραφής στην εντύπωση του κειμένου, πώς επηρεάζει το μήκος των προτάσεων την κατανόηση, πώς βοηθούν την κατανόηση οι συνδετικές και μεταβατικές λέξεις και φράσεις. ✓ Διακρίνουν ανάμεσα στο οικείο και στο «επίσημο» ύφος καθώς και σε αδρές ενδιάμεσες διαβαθμίσεις. ✓ Παρατηρούν και αξιολογούν τα διάφορα μέσα παρουσίασης του περιεχομένου, π.χ. πίνακες, διαγράμματα, εικόνες, μορφοποίηση, χρώματα. ✓ Κατανοούν συντομογραφίες και αρκτικόλεξα. ✓ Εφαρμόζουν στρατηγικές «μετά από την ανάγνωση», στις οποίες ανήκουν η ανάλυση και η επανασύνθεση του περιεχομένου, οι συνδέσεις μεταξύ των τμημάτων του καθώς και με άλλα κείμενα, η αξιολόγηση της μορφής και του περιεχομένου. ✓ Αποδίδουν το περιεχόμενο ενός κειμένου με άλλα σημειωτικά συστήματα. ✓ Εξοικειώνονται με τη συνοπτική απόδοση περιεχομένου και τις τεχνικές της. ✓ Συσχετίζουν κείμενα με τα μη λεκτικά συνοδευτικά τους 	<p>προσώπων, ζώων, αντικειμένων, τόπων, διαδικασιών</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Προσκλήσεις, ανακοινώσεις, επιστολές αιτημάτων, οδηγίες κατασκευών, κανόνες παιχνιδιών ✓ Κείμενα της σχολικής ζωής, π.χ. άρθρα για τη σχολική εφημερίδα, ανακοινώσεις, εργασίες 	<p>ύφους</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Κατασκευή επιτραπέζιου παιχνιδιού όπου η πρόοδος των παικτών εξαρτάται από την επιτυχία της κατάλληλης κάθε φορά έκφρασης - κλειδιού ✓ Διατύπωση τίτλου, εναλλακτικών τίτλων ✓ Αντιστοίχιση απλών και σύντομων παραγράφων με πλαγιότιτλους ✓ Παρατήρηση, σχολιασμός, αφισών ✓ Κρυπτόλεξα ✓ «Αναγνώσεις» οδικού χάρτη, π.χ. της ευρύτερης περιοχής κατοικίας των μαθητών, σε συνδυασμό με το υπόμνημά του, π.χ. για την εύρεση διαδρομών βάσει ορισμένων κριτηρίων π.χ. συντομότερη διαδρομή από το σπίτι στο Δημαρχείο, διαδρομή μέσα από παιδικές χαρές και πάρκα κ.ο.κ. ✓ Διεξαγωγή παιχνιδιών μετά από ανάγνωση των κανόνων του ✓ Συναρμολόγηση παιχνιδιών βάσει των αντίστοιχων οδηγιών ✓ Ανακύκλωση χαρτιού στη σχολική τάξη βάσει του κειμένου με τα βήματα της διαδικασίας που έχει αναρτηθεί στον τοίχο ✓ Συζητήσεις επί κρίσεων και απόψεων που διατυπώνονται σε κείμενα 	<p>εύρεση συμμαθητών από άλλες χώρες με τους οποίους θα μπορούσε να ξεκινήσει επικοινωνία μέσω διαδικτύου: BM τ. γ' σ. 39 άσκηση 7</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ «Σάρωση» αφηγηματικού κειμένου για την κατανόηση του τρόπου δράσης καθενός από τους ήρωες της ιστορίας: BM τ. β' σ. 10-12 άσκηση 1 ✓ «Σάρωση» ποιήματος για εντοπισμό ορισμένων πληροφοριών: BM τ. γ' σ. 10 άσκηση 1 ✓ Ανάγνωση για αντίληψη υποδηλώσεων: TE τ. β' σ. 23 άσκηση 3 ✓ Κατανόηση ομοιοτήτων και διαφορών ανάμεσα σε πολυτροπικά κείμενα του ίδιου είδους: MB τ. β' σ. 50 -51 ✓ Λογισμικό «Γλώσσα Γ' - Δ' Δημοτικού»: ✓ Ενότητα «Εργασία» δραστηριότητα «Τα πεντόβολα», δραστηριότητα «Το παραμύθι του παππού» ✓ Ενότητα «Γνωρίζοντας τη χώρα μου», υποενότητα «Τα Ζαγοροχώρια» 3η δραστηριότητα: «Η μαντίλα», υποενότητα «Ο Βόλος» 2η δραστηριότητα «Η παραγγελία», υποενότητα «Η Κρήτη» 1η δραστηριότητα «Ο Μινώταυρος», υποενότητα «Ο Βόλος» 1η δραστηριότητα «Η ταμπέλα», δραστηριότητα «Ο
---	--	---	---

<p>(π.χ. πίνακες, χάρτες, διαγράμματα, μουσική, χρώματα, βίντεο), προκειμένου να συνθέσουν πληροφορίες και γνώσεις σε δεδομένη περίπτωση.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Συνδυάζουν πληροφορίες και στοιχεία από απλά συνεχή και ασυνεχή κείμενα, έντυπα ή ηλεκτρονικά, σε ενιαίο συνεκτικό περιεχόμενο. ✓ Εφαρμόζουν γραπτές οδηγίες. ✓ Βρίσκουν τις συνάψεις ανάμεσα στους ίδιους, στα κείμενα που συναντούν / επεξεργάζονται και στο πεδίο αναφοράς των κειμένων (άμεσο ή μακρινό, πραγματικό ή φανταστικό περιβάλλον). ✓ Αντιλαμβάνονται ότι τα κείμενα παρουσιάζουν ορισμένη άποψη, η οποία αναγνωρίζεται και κρίνεται. ✓ Διευρύνουν τον κόσμο της εμπειρίας τους και αναπτύσσουν ενσυναίσθηση για ανθρώπους που ζουν υπό διαφορετικούς όρους. ✓ Κατανοούν λιγότερο οικείες γνώμες και περιστάσεις, όπως αυτές παρουσιάζονται σε κείμενα. ✓ Διερευνούν εμπειρίες ανθρώπων διαφορετικών εποχών και πολιτισμών στα κείμενα που διαβάζουν. ✓ Εντοπίζουν τις συνάψεις ανάμεσα σε διαφορετικά κείμενα π.χ. με το ίδιο θέμα ή την ίδια γνώμη για ένα θέμα. ✓ Διευρύνουν τη γραμματική τους ενημερότητα, με σκοπό την κατανόηση και αξιοποίηση της λειτουργικής αξίας των γραμματικών φαινομένων για τη δόμηση νοήματος και ύφους (βλ. αναλυτικά στον Οδηγό του Εκπαιδευτικού). ✓ Ερμηνεύουν τη λειτουργία βασικών σημείων στίξης (βλ. αναλυτικά στον Οδηγό του Εκπαιδευτικού). 			<p>Όλυμπος», δραστηριότητα «Η αρκούδα», υποενότητα «Η Πελοπόννησος», ✓ Ενότητα «Ιστορία της γραφής» υποενότητα «Το ελληνικό αλφάβητο», υποενότητα «Αίγυπτος», δραστηριότητα «Ιερογλυφικά»</p>
---	--	--	---

Δ. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΓΡΑΠΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Βασικά θέματα Κειμενικά είδη	Ενδεικτικές δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό
<p>ΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ & ΜΑΘΗΤΡΙΕΣ ΩΣ ΑΚΡΟΑΤΕΣ ΚΑΙ ΑΚΡΟΑΤΡΙΕΣ ΚΑΙ ΩΣ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ/ ΟΥΣΕΣ ΣΕ ΕΝΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΟ ΓΕΓΟΝΟΣ ΕΙΝΑΙ ΣΕ ΘΕΣΗ ΝΑ:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Αντιγράφουν με ακρίβεια. ✓ Γράφουν ορθογραφημένα αναπτύσσοντας τις εξής δεξιότητες: <ul style="list-style-type: none"> - αναλύουν τις λέξεις σε συλλαβές και στα συνθετικά τους - εφαρμόζουν τους ορθογραφικούς κανόνες - διακρίνουν τις ομόηχες και τις ομώνυμες λέξεις - χρησιμοποιούν γνώσεις για τα κλιτικά συστήματα, την αναλογία, την ετυμολογία και τις οικογένειες λέξεων - αξιολογούν λεξικά - εφαρμόζουν τους κανόνες συλλαβισμού. ✓ Καταρτίζουν απλά αλφαβητικά και θεματικά λεξιλόγια. ✓ Χρησιμοποιούν σωστά τα σημεία στίξης. ✓ Εκφράζουν ιδέες, συναισθήματα και γνώμες ανάλογα με τον εκάστοτε αναγνώστη. ✓ Απευθύνονται σε πραγματικούς αναγνώστες, συμπεριλαμβανομένων εκπαιδευτικών, συμμαθητών και συμμαθητριών, φίλων, προσώπων της τοπικής και ευρύτερης κοινωνίας, καθώς και σε φανταστικούς αναγνώστες και αναγνώστριες, π.χ. σε συνομηλικούς από 	<p>Τα ίδια βασικά θέματα και κειμενικά είδη που περιγράφονται στην ενότητα «Κατανόηση γραπτών κειμένων»</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Αντιγραφή επιλεγμένων χωρίων από τα σχολικά βιβλία για αντιγραφή με ορισμένο κριτήριο και, κατά το δυνατόν, στο πλαίσιο πραγματικής ή εικονικής περιστασης, π.χ. από κείμενο για το περιβάλλον, εντοπίζονται, συνάγονται και αντιγράφονται οι σχετικές συμβουλές-συνθήματα σε χαρτόνια για ανάρτηση στην τάξη ✓ Συστηματική χρήση λεξικών κατά τη σύνθεση κειμένων στην τάξη ✓ Διόρθωση λαθών σε σκοπύμωσ ανορθόγραφες λέξεις μεμονωμένες ή σε κείμενα ✓ Αξιοποίηση των ορθογραφικών λαθών των μαθητών π.χ. για αναγωγή στις αντίστοιχες κανονικότητες ή αναλογίες ✓ Αραχνογράμματα με οικογένειες λέξεων ✓ Γλωσσικά παιχνίδια ή τραγούδια με σύνθετες λέξεις π.χ. έμμετρες «ιστορίες» με ομοιοκαταληξία λόγω του ίδιου β' συνθετικού π.χ. ρήματα σε -ώνω, -ίζω κ.ο.κ ✓ Σύνθεση θεατρικών διαλόγων, διαλόγων σε εικονογραφημένες ιστορίες ✓ Συμπλήρωση και σύνθεση αιτήσεων, επιστολών, ηλεκτρονικών μηνυμάτων ✓ Κατασκευή αφισών π.χ. για τη διαφήμιση μιας θεατρικής τους παράστασης ή ραδιοφωνικής εκπομπής ✓ Ετοιμασία προσκλήσεων, γραφή ανακοινώσεων στο ταμπλό της τάξης και του σχολείου ✓ Σύνταξη άρθρων για τη 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Οι ίδιες γενικές κατηγορίες υλικού που περιγράφονται στις προηγούμενες ενότητες <p><i>Σχολικά εγχειρίδια</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Όλες οι ενότητες του διδακτικού πακέτου «Γλώσσα Δ' Δημοτικού» και του λογισμικού «Γλώσσα Γ'-Δ' Δημοτικού» που προσφέρονται για δραστηριότητες παραγωγής γραπτών κειμένων. Ενδεικτικά: <ul style="list-style-type: none"> ✓ Αντιγραφή τμήματος κειμένου με συγκεκριμένο κριτήριο επιλογής: ΒΜ, τ. α', σελ. 12, πρώτη άσκηση, σ. 40 άσκηση 2, σ. 63 άσκηση 5, ΒΜ τ. β' σ. 14 άσκηση 7, σ. 18 άσκηση 5, σ. 25 σ. 32 άσκηση 3, σ. 38, σ. 69 άσκηση 6, σ. 73 άσκηση 5, σ. 91 άσκηση 7, ΒΜ τ. γ' σ. 14 άσκηση 4, σ. 35 άσκηση 7, σ. 46 άσκηση 6, σ. 85 άσκηση 5 ✓ Ορθογραφία με εφαρμογή ορισμένων κανόνων: ΒΜ, τ. α' σ. 19, 23, σ. 27 άσκηση 6, σ. 38 άσκηση 7, σ. 39 άσκηση 2, σ. 41 άσκηση 4, σ. 62 άσκηση 3, σ. 70 άσκηση 3, ΒΜ τ. β' σ. 12 άσκηση 6, σ. 24 άσκηση 5, σ. 34 άσκηση 3, σ. 39 άσκηση 5, σ. 64 άσκηση 3, σ. 77 ασκήσεις 4 & 5, ΒΜ τ. γ' σ. 23 άσκηση 6, σ. 24 άσκηση 7, σ. 35 ασκήσεις 4, 5, 6, σ. 52 άσκηση 6, σ. 89 άσκηση 3, ΤΕ τ. α' σ. 32 άσκηση 1, σ. 37 άσκηση 1, σ. 56 άσκηση 6, σ. 58-59 άσκηση 3, σ. 75 άσκηση 1 ✓ Γραπτή απάντηση σε γραπτές ερωτήσεις, από την οποία προκύπτει συνεχές συνεκτικό κείμενο: ΒΜ τ. α' σ. 44 άσκηση 7 ✓ Σύνθεση κειμένου με μεγάλο βαθμό

<p>άλλες χώρες.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Εξοικειώνονται με τη σύνθεση κειμένων διαφόρων ειδών, από χρηστικά, όπως πρόσκληση ή οδηγίες για τη διεξαγωγή παιχνιδιού, έως κατεξοχόν δημιουργικά, όπως κείμενα γνώμης και θεατρικά έργα. ✓ Σχεδιάζουν το περιεχόμενο του κειμένου που θα συνθέσουν, περιγράφοντας τα μέρη με τις βασικές ιδέες τους και στη συνέχεια το αναπτύσσουν βάσει του σχεδίου. ✓ Ελέγχουν το γραπτό τους αφού το ολοκληρώσουν, με ορισμένα κριτήρια κατά περίπτωση. ✓ Προσέχουν τη χρήση των γλωσσικών μέσων κατά τη σύνθεση κειμένου και τα επιλέγουν βαθμηδόν περισσότερο συνειδητά. ✓ Συνθέτουν κείμενο για να αποδώσουν πληροφορίες άλλων σημειωτικών συστημάτων, π.χ. εικόνες, σειρές εικόνων. ✓ Χρησιμοποιούν τυπική, απρόσωπη έκφραση, προκειμένου να περιγράψουν και να εξηγήσουν πληροφορίες και ιδέες, με βάση τον κόσμο της εμπειρίας τους. ✓ Πληροφορούν και εξηγούν επικεντρωμένοι στο θέμα και στον τρόπο με τον οποίο θα δώσουν τις απαραίτητες πληροφορίες στον αναγνώστη. ✓ Εκφράζουν συναισθήματα, γνώμες και ιδέες εστιάζοντας στη δημιουργική χρήση της γλώσσας και στη διατήρηση του ενδιαφέροντος του αναγνώστη. 		<p>σχολική εφημερίδα</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Σύνθεση κειμένου με μεγάλο βαθμό καθοδήγησης, π.χ. με τη μέθοδο των απαντήσεων σε ερωτήσεις ✓ Εφαρμογή «σειριακών» κριτηρίων, π.χ. χρονολογική σειρά, σειρά περιγραφής για τη σύνθεση αφήγησης και περιγραφής αντιστοίχως ✓ Μετασχηματισμός κειμένου, π.χ. ιστορίας ή παραμυθιού, σύμφωνα με ορισμένο κριτήριο, π.χ. αρχή του κειμένου από τη μέση της ιστορίας ✓ Ανάπτυξη κειμένων με ελάχιστο βαθμό καθοδήγησης, π.χ. από τίτλο ή βάση εκτενέστερης εκφώνησης ✓ Εφαρμογή δεδομένων καταλόγων με σημεία ελέγχου ✓ Κατασκευή (από τον εκπαιδευτικό σε συνεργασία με τους μαθητές ή μόνο από τους μαθητές) και εφαρμογή καταλόγων με σημεία ελέγχου ✓ Διόρθωση των γραπτών από τους ίδιους τους μαθητές ή από συμμαθητές τους π.χ. με τη χρήση προσυμφωνημένων συμβόλων ✓ Περιγραφή θεατρικής παράστασης ή μουσείου που επισκέφθηκαν οι μαθητές με τη μορφή «ανταπόκρισης» σε συμμαθητές και συμμαθήτριές τους, άρθρων στη σχολική ή τοπική εφημερίδα, ραδιοφωνικής εκπομπής ✓ Σύνθεση ποιημάτων, στίχων, λιμπρέτων για παιδικές όπερες ή μουσικές παραστάσεις, θεατρικών διαλόγων και θεατρικών έργων, διαφημιστικών μηνυμάτων ✓ Διοργάνωση και διεξαγωγή συζητήσεων με 	<p>καθοδήγησης, μέσω των απαντήσεων σε δεδομένες ερωτήσεις: ΤΕ τ. α' σ. 9, 16, σ. 21 άσκηση 1, σ. 53-54 άσκηση 1, σ. 63 άσκηση 2, σ. 64 ασκήσεις 1 & 2, ΤΕ τ. β' σ. 31 άσκηση 3, σ. 32 άσκηση 1, σ. 36 άσκηση 4, σ. 43-44 άσκηση 2, σ. 55 άσκηση 1</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Σύνθεση κειμένου με μεσαίο βαθμό καθοδήγησης, π.χ. βάσει δεδομένου λεξιλογίου: ΤΕ τ. α' σ. 17 άσκηση 3, ή γενικών οδηγιών σχετικά με τη δομή: ΤΕ σ. 73 άσκηση 1 ✓ Σύνθεση κειμένου με ελάχιστο βαθμό καθοδήγησης: ΤΕ τ. β' σ. 52 ✓ Σύνθεση κειμένου ορισμένου είδους, με ορισμένο επίπεδο είδους που απευθύνεται σε συγκεκριμένο αποδέκτη: ΤΕ τ. β' σ. 47 ✓ Εφαρμογή των σημείων στίξης: ΤΕ τ. α' σ. 27 άσκηση 2, σ. 68 άσκηση 3, σ. 75 άσκηση 3, τ. β' σ. 8 άσκηση 3, ΤΕ τ. β' σ. 16 άσκηση 1, σ. 37 άσκηση 2 ✓ Σύνθεση κειμένου βάσει εικόνων: ΤΕ τ. α' σ. 72 άσκηση 2, ΤΕ τ. β' σ. 9-10 άσκηση 1 ✓ Σύνθεση πολυτροπικού κειμένου με κατασκευή εικονογραφημένης ιστορίας: ΤΕ τ. β' σ. 36 άσκηση 4 ή με υπομνηματισμό χάρτη: ΤΕ τ. β' σ. 64 άσκηση 2 ✓ Γραφή κειμένου κατάλληλου για ταχυδρομική κάρτα, με τήρηση των συμβάσεων μορφής και περιεχομένου του συγκεκριμένου κειμενικού είδους: ΤΕ τ. β' σ. 64 -65 άσκηση 3 ✓ Συμπλήρωση εντύπων: ΤΕ τ. α' σ. 18, ΤΕ τ. β' σ. 46 άσκηση 2 ✓ Αυτοαξιολόγηση του εκάστοτε γραπτού βάσει συναφών σημείων ελέγχου: ΤΕ τ. β' σ. 36, 66
--	--	---	--

<ul style="list-style-type: none"> ✓ Επιχειρηματολογούν με συνειδητή πρόθεση να πείσουν τον αναγνώστη. ✓ Χρησιμοποιούν τη γλώσσα με φαντασία κατά τη σύνθεση κειμένων. ✓ Συνθέτουν κείμενο βάσει αποσπασματικών πληροφοριών από άλλα κείμενα ή σημειωτικά συστήματα, π.χ. χάρτες, εικόνες, βίντεο. ✓ Εξοικειώνονται με τη γραφή και την αξιοποίηση σημειώσεων κατά τις διαδικασίες της σκέψης, της αναζήτησης, της οργάνωσης και της μάθησης. ✓ Λαμβάνουν αποφάσεις σε σχέση με τις γραμματικές, τις λεξιλογικές, τις υφολογικές δομές, τη γλωσσική ποικιλία κτλ. που θα χρησιμοποιηθούν για την πραγμάτωση ενός κειμενικού είδους, για παράδειγμα επιλέγουν τους κατάλληλους ρηματικούς χρόνους στα αφηγηματικά κείμενα, επιλέγουν τις κατάλληλες εγκλίσεις για κείμενα οδηγιών (βλ. αναλυτικά στον Οδηγό του Εκπαιδευτικού). ✓ Κατανοούν τους τρόπους με τους οποίους μπορεί να χρησιμοποιηθεί το λεξιλόγιο και η γραμματική, για να δηλωθεί η εναλλαγή από θέμα σε θέμα (βλ. αναλυτικά στον Οδηγό του Εκπαιδευτικού). ✓ Διαπιστώνουν τις δυνατότητες επαύξησης και μείωσης των προτάσεων καθώς και αλλαγής της σειράς των λέξεων σε αυτές, ανάλογα με τις επικοινωνιακές 		<p>προετοιμασία</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Λογισμικό «Γλώσσα Γ΄ - Δ΄ Δημοτικού», ✓ Ενότητα «Γνωρίζοντας τη χώρα μου», υποενότητα «Η Κρήτη» γλωσσάρι με θέμα τη θάλασσα, υποενότητα «Ο Βόλος» ενότητα «Φυσικά τοπία» δραστηριότητα «Ερημωμένα χωριά»: ένα σπίτι αφηγείται το ένδοξο παρελθόν του με σημείο αναφοράς την αρχική μορφή του, υποενότητα «Ο Βόλος» δραστηριότητα «Φυσικό τοπίο» (σύνθεση κειμένου μιας ταχυδρομικής κάρτας όπου ζητείται η περιγραφή συγκεκριμένου τοπίου με προσεκτική επιλογή επιθέτων και ονομάτων), υποενότητα «Η Κρήτη» δραστηριότητα «Η θάλασσα», 5η δραστηριότητα «Η μαντινάδα» 3η δραστηριότητα «Οι τοιχογραφίες» ✓ Ενότητα «Το εργαστήρι μου», δραστηριότητα «Η σύνθεση»
--	--	---------------------	---

προθέσεις και συνθήκες.			
----------------------------	--	--	--

2.6.4 Ε΄ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

Α. ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΠΡΟΦΟΡΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ			
Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Βασικά θέματα Κειμενικά είδη	Ενδεικτικές δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό
<p>ΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ & ΜΑΘΗΤΡΙΕΣ ΩΣ ΑΚΡΟΑΤΕΣ ΚΑΙ ΑΚΡΟΑΤΡΙΕΣ ΚΑΙ ΩΣ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ/ ΟΥΣΕΣ ΣΕ ΕΝΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΟ ΓΕΓΟΝΟΣ ΕΙΝΑΙ ΣΕ ΘΕΣΗ ΝΑ:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Συνειδητοποιούν το σκοπό ή τους σκοπούς της ακρόασης κειμένων, π.χ. ακρόαση για πρόσκτηση πληροφοριών, επισημάνση πληροφοριών, επίλυση προβλήματος κ.ο.κ. ✓ Ανατρέχουν στο καταστασιακό περιβάλλον, για να κατανοήσουν δυσνόητα σημεία στο υπό ακρόαση κείμενο. <ul style="list-style-type: none"> ο Καλλιεργούν διαφορετικές στρατηγικές κατανόησης του προφορικού κειμένου (συνολική κατανόηση, επικέντρωση σε συγκεκριμένη πληροφορία, προσωπική ερμηνεία με βάση σημεία του κειμένου). ✓ Εντοπίζουν συγκεκριμένες πληροφορίες στο περιεχόμενο του κειμένου. ✓ Αναπτύσσουν την αίσθηση της γενικής κατανόησης του κειμένου. ✓ Αναπτύσσουν την αίσθηση της συνολικής 	<p><i>Βασικά θέματα:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Περιβάλλον ✓ Ταξίδια ✓ Η ζωή στην πόλη ✓ Διατροφή ✓ Κατοικίδια ζώα ✓ Φιλία ✓ Συγγενικές σχέσεις ✓ Μουσική ✓ Βιβλία ✓ Επιστημονική φαντασία ✓ Παιχνίδια ✓ Κατασκευές ✓ Ραδιόφωνο-Τηλεόραση ✓ Κινηματογράφος-Θέατρο ✓ Μουσεία ✓ Αθλητισμός ✓ Επαγγέλματα ✓ Πόλεμος και ειρήνη <p><i>Κειμενικά είδη:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Μαρτυρίες-βιοματική αφήγηση ✓ Καθημερινοί διάλογοι για αναζήτηση πληροφορίας, ανταλλαγή απόψεων κτλ. ✓ Διάλογοι σε επίσημο ύφος, συνεντεύξεις κτλ. ✓ Μύθοι-λαϊκά παραμύθια ✓ Πληροφοριακά κείμενα ✓ Ειδησεογραφικά κείμενα ✓ Θεατρικός διάλογος ✓ Ρεπορτάζ ✓ Δελτίο καιρού ✓ Χρηστικά προφορικά κείμενα 	<p>Συζητήσεις στο πλαίσιο ομάδων, αλλά και μεταξύ παιδιών και εκπαιδευτικού, και προκαταρκτική συγκριτική αντιπαραβολή προφορικών κειμένων που χαρακτηρίζονται από:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ διαφορετικό βαθμό κωδικοποίησης της προϋπάρχουσας γνώσης πάνω σε ένα θέμα (δηλαδή κείμενα που απευθύνονται σε ένα γενικό κοινό και κωδικοποιούν αρκετά στοιχεία για ένα θέμα, σε αντίθεση με κείμενα που απευθύνονται σε εξειδικευμένο κοινό και αφήνουν υπονοούμενες κάποιες πληροφορίες) ✓ υιοθέτηση διαφορετικής γλώσσας σώματος ✓ παιχνίδια ρόλων ✓ διαφορετικά μέσα μετάδοσης προφορικών κειμένων με κοινό θέμα, αντικείμενο ή περιεχόμενο ✓ συζητήσεις σε σχέση με τις προβλέψεις που διαμορφώνονται για το είδος του κειμένου που θα επιλεγεί και το ύφος (οικείο, επίσημο 	<p><i>Ενότητες σχολικών εγχειριδίων:</i></p> <p>Οι ενότητες του γλωσσικού εγχειριδίου της Ε΄ Δημοτικού καθώς και του λογισμικού Ε΄ και Στ΄ Δημοτικού προσφέρονται για δραστηριότητες κατανόησης προφορικών κειμένων, εφόσον περιλαμβάνουν ασκήσεις παραγωγής προφορικού λόγου και αξιοποιούν υλικό από προφορικά κείμενα.</p> <p>Ενδεικτικά:</p> <p>Β.Μ. τ. α΄ σ. 26 άσκηση 5 Β.Μ. τ. α΄ σ. 30 άσκηση 2 Β.Μ. τ. α΄ σ. 81 άσκηση 2 Β.Μ. τ. β΄ σ. 18 άσκηση 1 Β.Μ. τ. β΄ σ. 42 άσκηση 1 Β.Μ. τ. β΄ σ. 49 άσκηση 3 Β.Μ. τ. β΄ σ. 63 άσκηση 2 Β.Μ. τ. β΄ σ. 77 άσκηση 2 Β.Μ. τ. γ΄ σ. 37 άσκηση 2 Β.Μ. τ. γ΄ σ. 51 άσκηση 2 Β.Μ. τ. γ΄ σ. 54 άσκηση 6 Β.Μ. τ. γ΄ σ. 73 άσκηση 8</p> <p>Διάφορα προφορικά κείμενα του επιπέδου της ηλικίας των μαθητών και μαθητριών που θα συγκαταλέγονται στους τύπους κειμένου που περιγράφονται στη β΄ στήλη «Βασικά θέματα-Κειμενικά είδη».</p> <p>Γραμματική νέας ελληνικής Ε΄ & Στ΄ Δημοτικού</p>

<p>ερμηνείας του κειμένου.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Αναστοχάζονται και αξιολογούν το περιεχόμενο του κειμένου. ✓ Αναστοχάζονται και αξιολογούν τη μορφή του κειμένου. ✓ Κατανοούν τη διαφορετική οπτική γωνία των διαφόρων ομιλητών και ομιλητριών ή πιθανόν τη διαμόρφωση του λόγου τους ανάλογα με τις προθέσεις της επικοινωνίας. ✓ Συμμετέχουν σε διάλογο εκπαιδευτικών και μαθητών και μαθητριών στο πλαίσιο του κριτικού γραμματισμού. ✓ Συμμετέχουν στον διάλογο μεταξύ των «επίσημων» κειμένων με τα κείμενα της καθημερινής εμπειρίας. ✓ Συμμετέχουν στον διάλογο μεταξύ κειμένων που προέρχονται από άτομα με διαφορετικά κοινωνικά και γλωσσικά υπόβαθρα και στα οποία χρησιμοποιούνται διαφορετικές ποικιλίες και επίπεδα ύφους. ✓ Διατυπώνουν διευκρινιστικές ερωτήσεις για το είδος του κειμένου. ✓ Ασκούνται στο ρόλο που επιτελεί η υιοθέτηση της κατάλληλης «γλώσσας σώματος» για τη μετάδοση μηνυμάτων. 	<p>(π.χ. συνταγές, προσκλήσεις, οδηγίες χρήσης και οδηγίες κατασκευής)</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Πολυτροπικά κείμενα, όπως διαφημίσεις 	<p>κτλ.)</p> <p>διάλογος μεταξύ των μελών της τάξης ως μιας κοινότητας αναγνωστών/-τριών για την ανάδειξη του νοήματος ενός κειμένου</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ σύγκριση διαφορετικών κειμένων και κειμενικών ειδών για το ίδιο θέμα 	
---	--	---	--

B. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΠΡΟΦΟΡΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ			
Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Βασικά θέματα Κειμενικά είδη	Ενδεικτικές δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό
ΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ &	Τα ίδια βασικά	✓ παραγωγή	Ενότητες σχολικών

<p>ΜΑΘΗΤΡΙΕΣ ΩΣ ΑΚΡΟΑΤΕΣ ΚΑΙ ΑΚΡΟΑΤΡΙΕΣ ΚΑΙ ΩΣ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ/ΟΥΣ ΣΕ ΕΝΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΟ ΓΕΓΟΝΟΣ ΕΙΝΑΙ ΣΕ ΘΕΣΗ ΝΑ:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Διατυπώνουν ερωτήματα, προσδιορίζουν προβλήματα, αναζητούν απαντήσεις στα προβλήματα που έχουν τεθεί, αναλύουν και συνθέτουν δεδομένα. ✓ Μαθαίνουν να καταλήγουν σε συμπεράσματα και προτάσεις, παράγουν κείμενα, τα δημοσιοποιούν στην κοινότητα και δέχονται την κριτική της. ✓ Ασκούνται στην ενεργητική αξιοποίηση της γλώσσας σε αλληλεπίδραση με άλλους σημειωτικούς κώδικες, όπως της εικόνας και του ήχου, ώστε να παράγονται πολυτροπικά κείμενα. ✓ Επιλέγουν γλωσσικά στοιχεία (λεξιλόγιο, μορφολογία, σύνταξη) ανάλογα με τις επικοινωνιακές/κοινωνικοπολιτισμικές συνθήκες και ανάγκες. ✓ Αναπτύσσουν κριτική αντίσταση σε σαφή ή υπονοούμενα νοήματα, π.χ. σε κείμενα τηλεοπτικών διαφημίσεων, σε συνδυασμό με εικόνα, κίνηση, μουσική κτλ. ✓ Αναπτύσσουν την ικανότητά τους να συνεργάζονται για τη δόμηση μιας γλωσσικής λειτουργίας μέσα σε συγκεκριμένο κειμενικό και επικοινωνιακό πλαίσιο (αφήγηση, περιγραφή, επιχείρημα κτλ.) – (βλ. αναλυτικά στον <i>Οδηγό του Εκπαιδευτικού</i>). 	<p>θέματα και κειμενικά είδη που περιγράφονται στην κατανόηση προφορικών κειμένων</p>	<p>διαλόγων με συγκεκριμένο θέμα και για συγκεκριμένο σκοπό</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ συνομιλίες με άτομα με διαφορετικές σχέσεις μεταξύ τους (φίλοι, γνωστοί, επαγγελματικοί συνεργάτες κτλ.) ✓ προφορικά κείμενα σε δομημένα πλαίσια (σχολείο, συζητήσεις σε τηλεοπτικές εκπομπές, σειρές κτλ.) ✓ κείμενα λογοτεχνικού λόγου στα οποία υπάρχει συγκεκριμένη μορφή προφορικού λόγου, π.χ. φανταστικές ιστορίες, παραμύθια, ποιήματα, θρύλοι, παραδόσεις, θεατρικά δρώμενα («σκετς»), θεατρικά έργα ✓ αναζήτηση της οπτικής γωνίας διαφορετικών συνομιλητών ✓ παραγωγή προφορικών πολυτροπικών κειμένων που συνδυάζουν προφορικό λόγο, ήχο/μουσική και εικόνα, π.χ. διαφημίσεις, συνταγές κτλ. 	<p><i>εγχειριδίων:</i> Όλες οι ενότητες του γλωσσικού εγχειριδίου της Ε΄ Δημοτικού, καθώς και του λογισμικού Ε΄ και Στ΄ Δημοτικού, περιλαμβάνουν δραστηριότητες παραγωγής προφορικών κειμένων.</p> <p>Ενδεικτικά: B.M. τ. α΄ σ. 10 άσκηση 3 B.M. τ. α΄ σ. 17 άσκηση 2 B.M. τ. α΄ σ. 25 άσκηση 1 B.M. τ. α΄ σ. 59 άσκηση 2 B.M. τ. α΄ σ. 81 άσκηση 2 B.M. τ. α΄ σ. 33 άσκηση 1 B.M. τ. β΄ σ. 2 άσκηση 1 B.M. τ. β΄ σ. 63 άσκηση 2 B.M. τ. β΄ σ. 77 άσκηση 2 B.M. τ. γ΄ σ. 9 άσκηση 2 B.M. τ. γ΄ σ. 60 άσκηση 3 B.M. τ. γ΄ σ. 63 άσκηση 2</p> <p>Διάφορα προφορικά κείμενα του επιπέδου της ηλικίας των μαθητών και μαθητριών που θα συγκαταλέγονται στους τύπους κειμένου που περιγράφονται στη β΄ στήλη «Βασικά θέματα-Κειμενικά είδη».</p> <p>Γραμματική νέας ελληνικής Ε΄ & Στ΄ Δημοτικού</p>
--	---	--	---

<ul style="list-style-type: none"> ✓ Αποφασίζουν ποια είναι τα εξωγλωσσικά και παραγλωσσικά στοιχεία, εκτός από τα καθαρά γλωσσικά, που θα χρησιμοποιήσουν στον λόγο τους. ✓ Προβάλλουν τη δική τους οπτική γωνία σε σχέση με ένα θέμα. 			
---	--	--	--

Γ. ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΓΡΑΠΤΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ			
Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Βασικά θέματα Κειμενικά είδη	Ενδεικτικές δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό
<p>ΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ & ΜΑΘΗΤΡΙΕΣ ΩΣ ΑΚΡΟΑΤΕΣ ΚΑΙ ΩΣ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ/Ο ΥΣΕΣ ΣΕ ΕΝΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΟ ΓΕΓΟΝΟΣ ΕΙΝΑΙ ΣΕ ΘΕΣΗ ΝΑ:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Συνειδητοποιούν τους λόγους ανάγνωσης ενός κειμένου (π.χ. απόκτηση πληροφορίας, ενημέρωση). ✓ Καλλιεργούν αναγνωστικές στρατηγικές του γραπτού κειμένου (συνολική κατανόηση, επικέντρωση σε συγκεκριμένη πληροφορία, προσωπική ερμηνεία με βάση σημεία του κειμένου). ✓ Καλλιεργούν διαφορετικές αναγνωστικές στρατηγικές ανάλογα με το αν το κείμενο είναι συνεχές ή μη συνεχές (χάρτης, γράφημα, σχεδιάγραμμα κτλ.) ή υπερκείμενο. ✓ Αντιλαμβάνονται τους μηχανισμούς συνοχής του κειμένου (σύνδεσμοι, επεξηγήσεις κτλ.). ✓ Αξιολογούν το περιεχόμενο (θέμα) και τη μορφή (γραμματικές 	<p><i>Βασικά θέματα:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Περιβάλλον ✓ Ταξίδια ✓ Η ζωή στην πόλη ✓ Διατροφή ✓ Κατοικίδια ζώα ✓ Φιλία ✓ Συγγενικές σχέσεις ✓ Μουσική ✓ Βιβλία ✓ Επιστημονική φαντασία ✓ Παιχνίδια ✓ Κατασκευές ✓ Ραδιόφωνο-Τηλεόραση ✓ Κινηματογράφος-Θέατρο ✓ Μουσεία ✓ Αθλητισμός ✓ Επαγγέλματα ✓ Πόλεμος και ειρήνη <p><i>Κειμενικά είδη:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Λογοτεχνικά κείμενα ✓ Κείμενα-σχόλια σε φωτογραφίες (λεζάντες) ✓ Ενημερωτικά κείμενα από ιστοσελίδες ✓ Κόμικς ✓ Χάρτες ✓ Ημερολογιακά κείμενα ✓ Μικρές αγγελίες ✓ Μύθοι ✓ Πληροφοριακά 	<p>Ο/Η εκπαιδευτικός αξιοποιεί ενδεικτικές δραστηριότητες για την επίτευξη των στόχων (α' στήλη) όσον αφορά την κατανόηση γραπτών κειμένων:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ διάκριση των λόγων ανάγνωσης κάθε κειμένου ✓ απόδοση των βασικών πληροφοριών κάθε παραγράφου ✓ ερωτήσεις για την ανάδειξη συγκεκριμένων πληροφοριών του κειμένου ✓ εντοπισμός των μηχανισμών συνοχής σε μια παράγραφο (ως παράδειγμα) του κειμένου ✓ σύγκριση κειμένων διαφορετικού είδους ή προέλευσης με κοινή θεματολογία ✓ εξάσκηση στην απόδοση του κυρίως νοήματος μιας παραγράφου ✓ εξάσκηση στην απόδοση τίτλου μιας παραγράφου ✓ αφαίρεση ή προσθήκη στοιχείων πολυτροπικότητας (εικόνας, ήχου κτλ.) 	<p><i>Ενότητες σχολικών εγχειριδίων:</i></p> <p>Όλες οι ενότητες του γλωσσικού εγχειριδίου της Ε' Δημοτικού, καθώς και του λογισμικού Ε' και Στ' Δημοτικού, περιλαμβάνουν δραστηριότητες κατανόησης γραπτών κειμένων.</p> <p><i>Ενδεικτικά:</i></p> <p>Β.Μ. τ. α' σ. 13 άσκηση 1 Β.Μ. τ. α' σ. 17 άσκηση 1 Β.Μ. τ. α' σ. 18 άσκηση 4 Β.Μ. τ. α' σ. 25 άσκηση 1 Β.Μ. τ. α' σ. 33 άσκηση 1 Β.Μ. τ. α' σ. 59 άσκηση 1 Β.Μ. τ. β' σ. 61 άσκηση 1 Β.Μ. τ. β' σ. 63 άσκηση 2 Β.Μ. τ. γ' σ. 42 άσκηση 1 Β.Μ. τ. γ' σ. 68 άσκηση 1 Β.Μ. τ. γ' σ. 84 άσκηση 1</p> <p><i>Κείμενα που επιλέγει ο/η εκπαιδευτικός:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Κείμενα χρηστικά (από την καθημερινή ζωή και ανάλογα με το θέμα) ✓ Κείμενα πολυτροπικά, π.χ. πληροφορίες από τη σχολική ιστοσελίδα όπου επιλέγονται κείμενα που συνοδεύονται με εικόνα και ήχο ✓ Κείμενα ηλεκτρονικά, π.χ. πληροφορίες από σχετικές με το θέμα ιστοσελίδες <p>Γραμματική νέας ελληνικής Ε' & Στ' Δημοτικού</p>

<p>και λεξιλογικές επιλογές) του γραπτού κειμένου.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Αξιολογούν την αποτελεσματικότητα των κειμένων που επεξεργάζονται. ✓ Επιλέγουν τις κατάλληλες πληροφορίες από το κείμενο για την απόδοση του νοήματος που κάθε φορά θεωρείται πιο σημαντικό. ✓ Εντοπίζουν την πολυφωνικότητα των κειμένων και διακρίνουν την οπτική του συγγραφέα. ✓ Επισημαίνουν τυχόν πολυτροπικά στοιχεία των κειμένων. ✓ Σχολιάζουν τη σημειολογική λειτουργία της εικόνας και του ήχου στα πολυτροπικά κείμενα. ✓ Κατακτούν ειδικό λεξιλόγιο σε σχέση με το θέμα του κειμένου και το κειμενικό είδος. ✓ Διευρύνουν τη γραμματική τους ενημερότητα, με σκοπό την κατανόηση και αξιοποίηση της λειτουργικής αξίας των γραμματικών φαινομένων για τη δόμηση νοήματος και ύφους (βλ. αναλυτικά στον <i>Οδηγό του Εκπαιδευτικού</i>). ✓ Ερμηνεύουν τη λειτουργία βασικών σημείων στίξης (βλ. αναλυτικά στον <i>Οδηγό του Εκπαιδευτικού</i>). ✓ Χρησιμοποιούν λεξικά για να μάθουν άγνωστες λέξεις ή ορισμένες σημασίες λέξεων. 	<p>κείμενα</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Ειδησεογραφικά κείμενα ✓ Θεατρικός διάλογος ✓ Άρθρα εφημερίδων ✓ Ρεπορτάζ ✓ Δελτίο καιρού ✓ Χρηστικά κείμενα (συνταγές, κατάλογοι, προσκλήσεις, χάρτες, προγράμματα, διαφημιστικά φυλλάδια, οδηγίες χρήσης και οδηγίες κατασκευής) ✓ Εγκυκλοπαιδικά κείμενα ✓ Διαφημιστικά φυλλάδια ✓ Άρθρα εφημερίδων ✓ Τεχνικές περιγραφές ✓ Πληροφοριακά-επεξηγηματικά σκίτσα ✓ Οδηγοί μέσω μεταφοράς ✓ Κείμενα επιστημονικής φαντασίας ✓ Διαφημιστικοί και πληροφοριακοί πίνακες ✓ Λαϊκά παραμύθια ✓ Παροιμίες ✓ Λαϊκό θέατρο ✓ Μαρτυρίες ✓ Λεζάντες ✓ Διαγράμματα ✓ Ενημερωτικά έντυπα 	<p>σε τμήμα κειμένου</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ μετασηματισμός και προσαρμογή μιας παραγράφου κειμένου σε διαφορετικό ύφος ανάλογα με τον αποδέκτη ✓ εξάσκηση στην κατανόηση και αξιοποίηση της λειτουργικής αξίας της γραμματικής, π.χ.: <ul style="list-style-type: none"> α) ρηματικοί χρόνοι, διαφοροποίηση ανάλογα με το είδος του κειμένου, το ύφος και την κατάσταση επικοινωνίας β) λειτουργία ουσιαστικών και επιθέτων (π.χ. διάκριση μεταξύ επιθέτων που περιγράφουν και επιθέτων που δηλώνουν υποκειμενικό σχολιασμό) (βλ. αναλυτικά στον <i>Οδηγό του Εκπαιδευτικού</i>) γ) λειτουργία της σειράς των λέξεων και της εστίασης ανάλογα με το κειμενικό είδος (π.χ. προτίμηση για τη σειρά Υποκείμενο-Ρήμα-Αντικείμενο στον επίσημο/επιστημονικό λόγο και, αντίστροφα, έκφραση υποκειμενικού σχολιασμού με εστίαση σε άλλα είδη) (βλ. αναλυτικά στον <i>Οδηγό του Εκπαιδευτικού</i>)
---	--	--

Δ. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΓΡΑΠΤΟΥ ΛΟΓΟΥ			
Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Βασικά θέματα Κειμενικά είδη	Ενδεικτικές δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό
<p>ΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ & ΜΑΘΗΤΡΙΕΣ ΩΣ ΑΚΡΟΑΤΕΣ ΚΑΙ ΑΚΡΟΑΤΡΙΕΣ ΚΑΙ ΩΣ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ/ΟΥΣΕΣ ΣΕ ΕΝΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΟ ΓΕΓΟΝΟΣ ΕΙΝΑΙ ΣΕ ΘΕΣΗ ΝΑ:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Συνειδητοποιούν ειδικές παραμέτρους της περίπτωσης επικοινωνίας, όπως είναι ο επικοινωνιακός σκοπός και τα κοινωνικά χαρακτηριστικά όσων συμμετέχουν. ✓ Επιλέγουν: <ul style="list-style-type: none"> • τον τρόπο οργάνωσης των υπό δόμηση κειμένων • τον τρόπο ανάπτυξης και σύνδεσης των πληροφοριών • το ύφος • την έκταση • τα εξωγλωσσικά στοιχεία που αξιολογούνται ως κατάλληλα για στήριξη/ενίσχυση • τα σημειωτικά μέσα που θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν για στήριξη των υπό δόμηση κειμένων, ανάλογα με τις παραμέτρους της περίπτωσης επικοινωνίας ή/και τις μεταβλητές του κοινωνικοπολιτισμικού περιβάλλοντος. ✓ Σχεδιάζουν κείμενα μετά από διαπραγμάτευση, ανάλογα με τις επικοινωνιακές/κοινων 	<p>Τα ίδια βασικά θέματα και κειμενικά είδη που περιγράφονται στην κατανόηση γραπτών κειμένων</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ καταγραφή απόψεων (γνώμη, επιχείρημα, συμπέρασμα) και διαφορετικών ερμηνειών για το νόημα ενός κειμένου ✓ συλλογή, καταγραφή, σύγκριση και επιλογή πληροφοριών ανάλογα με το κείμενο και το θέμα ✓ απόρριψη ή επικύρωση θέσεων, απόψεων, αρχών που διατυπώνονται σε ένα κείμενο ✓ χαρτογράφηση σχημάτων δόμησης ενδεικτικών κειμένων (π.χ. συνεχή, ασυνεχή, μικτά, ηλεκτρονικά, πολυτροπικά) ✓ χρήση εννοιολογικών χαρτών (διάρθρωση) και καταγραφή βασικών δομικών στοιχείων για την παραγωγή γραπτού λόγου ανάλογα με την περίπτωση επικοινωνίας ✓ σύνδεση δομικών στοιχείων, π.χ. αφήγησης (ποιος, πού, πότε, τι κάνει, γιατί, τι γίνεται μετά, ποιο είναι το αποτέλεσμα) και δημιουργία μαθητικών κειμένων ✓ ανάδειξη της πολυτροπικότητας των κειμένων, π.χ. μίας ευχετήριας κάρτας, αφίσας, διαφήμισης, πρωτοσέλιδου εφημερίδας κτλ. ✓ παραγωγή πολυτροπικών κειμένων (με εικόνα και ήχο) για τις 	<p><i>Ενότητες σχολικών εγχειριδίων:</i> Όλες οι ενότητες του γλωσσικού εγχειριδίου της Ε΄ Δημοτικού, καθώς και του λογισμικού Ε΄ και Στ΄ Δημοτικού, περιλαμβάνουν δραστηριότητες παραγωγής γραπτών κειμένων.</p> <p><i>Ενδεικτικά:</i> B.M. τ. α΄ σ. 13 άσκηση 2 B.M. τ. α΄ σ. 25 άσκηση 2 B.M. τ. α΄ σ. 33 άσκηση 2 B.M. τ. α΄ σ. 52 άσκηση 2 B.M. τ. α΄ σ. 53, 54 B.M. τ. α΄ σ. 56 άσκηση 1 B.M. τ. α΄ σ. 63 άσκηση 3, 4 B.M. τ. α΄ σ. 74 άσκηση 3 B.M. τ. α΄ σ. 84 άσκηση 3 B.M. τ. β΄ σ. 37 άσκηση 1 B.M. τ. β΄ σ. 46 άσκηση 2 B.M. τ. γ΄ σ. 37 άσκηση 3 B.M. τ. γ΄ σ. 45 άσκηση 4 B.M. τ. γ΄ σ. 46 άσκηση 6, 7 B.M. τ. γ΄ σ. 60 άσκηση 5 B.M. τ. γ΄ σ. 90 άσκηση 1</p> <p><i>Κείμενα που επιλέγει ο/η εκπαιδευτικός:</i> ✓ Κείμενα χρηστικά (από την καθημερινή ζωή και ανάλογα με το θέμα) ✓ Κείμενα πολυτροπικά, π.χ. πληροφορίες από τον σχολικό ιστότοπο όπου επιλέγονται κείμενα που συνοδεύονται με εικόνα και ήχο ✓ Κείμενα ηλεκτρονικά, π.χ. πληροφορίες από σχετικούς με το θέμα ιστότοπους</p> <p>Γραμματική νέας ελληνικής Ε΄ & Στ΄ Δημοτικού</p>

<p>ικο-πολιτισμικές συνθήκες και ανάγκες.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Λαμβάνουν αποφάσεις σε σχέση με τις γραμματικές, τις λεξιλογικές, τις υφολογικές δομές, τη γλωσσική ποικιλία κτλ. που θα χρησιμοποιηθούν για την πραγμάτωση ενός τύπου κειμένου, για παράδειγμα επιλέγουν τους κατάλληλους ρηματικούς χρόνους στα αφηγηματικά κείμενα, επιλέγουν τις κατάλληλες εγκλίσεις για κείμενα οδηγιών (βλ. αναλυτικά στον <i>Οδηγό του Εκπαιδευτικού</i>). ✓ Κατανοούν τους τρόπους με τους οποίους μπορεί να χρησιμοποιηθεί το λεξιλόγιο και η γραμματική για να δηλωθεί η εναλλαγή από θέμα σε θέμα (βλ. αναλυτικά στον <i>Οδηγό του Εκπαιδευτικού</i>). ✓ Χρησιμοποιούν πολυτροπικά στοιχεία (διαγράμματα, πίνακες κτλ.) για τη στήριξη των πληροφοριών, έτσι ώστε να είναι κατανοητές στους αποδέκτες. ✓ Προσδιορίζουν τα γνωρίσματα των κειμένων υπό την οπτική γωνία πραγμάτωσής τους. ✓ Αξιοποιούν διακειμενικές συνδέσεις (συσχετίσεις με άλλα κείμενα παρόντα ή με την εμπειρία και την τοπική κοινότητα των παιδιών) για την παρουσίαση των πληροφοριών του κειμένου με τρόπο κατανοητό. ✓ Κατανοούν ότι η παραγωγή γραπτού κειμένου συνιστά μια 		<p>ανάγκες συγκεκριμένης περίπτωσης επικοινωνίας (π.χ. πολυτροπικά κείμενα για τη δημοσιοποίηση και ανάρτηση δράσης στο σχολικό ιστότοπο)</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ αξιοποίηση προσωπικών βιωμάτων των μαθητών και μαθητριών-μελών ομάδας και παραγωγή ανάλογου για την περίπτωση κειμένου ✓ προκαταρκτική γλωσσική πραγμάτωση των υπό δόμηση κειμένων μέσω κατάλληλων γραμματικών, λεξιλογικών και, ενδεχομένως, πολυτροπικών στοιχείων ✓ πειραματισμοί με καθοδηγημένη γραφή (δόμηση κειμένων με βάση εικόνες ή αυτοτελείς τίτλους ή ημιτελείς προτάσεις/παραγράφους, μέσω ιδεοθύελλας κ.ο.κ.) ✓ μετασχηματισμοί κειμενικών ειδών σε άλλα (π.χ. μίας συνεχούς ιστορίας σε κόμικς και αντίστροφα) ✓ μετασχηματισμοί του ύφους του κειμένου και αποφάνσεις σχετικά με την καταλληλότητα των μετασχηματισμών αυτών ανάλογα με το κειμενικό είδος και το πλαίσιο περίπτωσης ✓ μετασχηματισμοί της οπτικής γωνίας και αποφάνσεις σχετικά με την καταλληλότητά τους ✓ πειραματισμοί με εναλλαγή συνωνύμων ή παρεμφερών σημασιολογικά εκφράσεων και επιλογή με βάση το 	
---	--	---	--

<p>δυναμική διαδικασία που αναδύεται μέσα από την ενεργό εμπλοκή των μαθητών και μαθητριών με διαδικασίες συλλογής, σύγκρισης, καταγραφής και αναθεώρησης του περιεχομένου και της γλωσσικής του διατύπωσης.</p> <p>✓ Μαθαίνουν να κρίνουν, να επικυρώνουν ή να αμφισβητούν θέσεις και απόψεις, πάντοτε με επιχειρήματα.</p> <p>✓ Κατανοούν ότι οι παραπάνω λειτουργίες πραγματοποιούνται σε πραγματικές συνθήκες, περιέχουν προσωπικά βιώματα και ανάγκες, χρησιμοποιούνται συνδυαστικά και ανάλογα με τις επικοινωνιακές περιστάσεις.</p>		<p>κειμενικό είδος και το πλαίσιο περίπτωσης</p>	
---	--	--	--

2.6.5 Στ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

Α. ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΠΡΟΦΟΡΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ			
Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Βασικά θέματα Κειμενικά είδη	Ενδεικτικές δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό
<p>ΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ & ΜΑΘΗΤΡΙΕΣ ΩΣ ΑΚΡΟΑΤΕΣ ΚΑΙ ΑΚΡΟΑΤΡΙΕΣ ΚΑΙ ΩΣ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ/ΟΥΣΕΣ ΣΕ ΕΝΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΟ ΓΕΓΟΝΟΣ ΕΙΝΑΙ ΣΕ ΘΕΣΗ ΝΑ:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Συνειδητοποιούν το σκοπό ή τους σκοπούς της ακρόασης κειμένων, π.χ. ακρόαση για πρόσκτηση πληροφοριών, επισήμανση πληροφοριών, επίλυση προβλήματος κ.ο.κ. ✓ Ανατρέχουν στο καταστασιακό περιβάλλον, για να κατανοήσουν δυσνόητα σημεία στο υπό ακρόαση κείμενο. ✓ Καλλιεργούν διαφορετικές στρατηγικές κατανόησης του προφορικού κειμένου (συνολική κατανόηση, επικέντρωση σε συγκεκριμένη πληροφορία, προσωπική ερμηνεία με βάση σημεία του κειμένου). ✓ Εντοπίζουν συγκεκριμένες πληροφορίες στο περιεχόμενο του κειμένου. ✓ Αναπτύσσουν την αίσθηση της γενικής κατανόησης του κειμένου. ✓ Αναπτύσσουν την αίσθηση της συνολικής ερμηνείας του κειμένου. ✓ Αναστοχάζονται και αξιολογούν το περιεχόμενο του κειμένου. ✓ Αναστοχάζονται και αξιολογούν τη μορφή του κειμένου. ✓ Κατανοούν τη διαφορετική οπτική γωνία των διαφόρων ομιλητών ή 	<p><i>Βασικά θέματα:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Περιβάλλον ✓ Ταξίδια ✓ Η ζωή στην πόλη ✓ Διατροφή ✓ Κατοικίδια ζώα ✓ Φιλία ✓ Συγγενικές σχέσεις ✓ Μουσική ✓ Βιβλία ✓ Επιστημονική φαντασία ✓ Παιχνίδια ✓ Κατασκευές ✓ Ραδιόφωνο ✓ Τηλεόραση ✓ Κινηματογράφος-Θέατρο ✓ Μουσεία ✓ Αθλητισμός ✓ Επαγγέλματα ✓ Πόλεμος και ειρήνη <p><i>Κειμενικά είδη</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Μαρτυρίες-βιοματική αφήγηση ✓ Καθημερινοί διάλογοι για αναζήτηση πληροφορίας, ανταλλαγή απόψεων κτλ. ✓ Διάλογοι σε επίσημο ύφος, συνεντεύξεις κτλ. ✓ Μύθοι – Λαϊκά παραμύθια ✓ Πληροφορι 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Συζητήσεις στο πλαίσιο ομάδων, αλλά και μεταξύ παιδιών και εκπαιδευτικού, και προκαταρκτική συγκριτική αντιπαραβολή προφορικών κειμένων που χαρακτηρίζονται από: <ul style="list-style-type: none"> • διαφορετικό βαθμό κωδικοποίησης της προϋπάρχουσας γνώσης πάνω σε ένα θέμα (δηλαδή κείμενα που απευθύνονται σε ένα γενικό κοινό και κωδικοποιούν αρκετά στοιχεία για ένα θέμα σε αντίθεση με κείμενα που απευθύνονται σε εξειδικευμένο κοινό και αφήνουν υπονοούμενες κάποιες πληροφορίες) • υιοθέτηση διαφορετικής γλώσσας σώματος • παιχνίδια ρόλων • διαφορετικά μέσα μετάδοσης προφορικών κειμένων με κοινό θέμα, αντικείμενο ή περιεχόμενο. ✓ Συζητήσεις σε σχέση με τις προβλέψεις που διαμορφώνονται για το είδος του κειμενικού σχήματος που θα επιλεγεί και του ύφους του κειμένου (οικείο, επίσημο κτλ.). ✓ Διάλογος μεταξύ των μελών της τάξης ως μιας κοινότητας αναγνωστών και αναγνωστριών για την ανάδειξη του νοήματος ενός κειμένου. ✓ Σύγκριση διαφορετικών κειμένων και κειμενικών ειδών για το ίδιο θέμα. 	<p>Οι ενότητες του γλωσσικού εγχειριδίου της Στ' Δημοτικού προσφέρονται για δραστηριότητες κατανόησης προφορικών κειμένων, εφόσον περιλαμβάνουν ασκήσεις παραγωγής προφορικού λόγου και αξιοποιούν υλικό από προφορικά κείμενα.</p> <p>Ενδεικτικά:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Β.Μ. τ. α' σ. 14 άσκηση 2 ✓ Β.Μ. τ. α' σ. 17 άσκηση 1 ✓ Β.Μ. τ. α' σ. 30 άσκηση 2, 3 ✓ Β.Μ. τ. α' σ. 60 άσκηση 6 ✓ Β.Μ. τ. β' σ. 44 άσκηση 1 ✓ Β.Μ. τ. β' σ. 56 άσκηση 2 ✓ Β.Μ. τ. β' σ. 75 άσκηση 3 ✓ Β.Μ. τ. γ' σ. 39 άσκηση 2 ✓ Β.Μ. τ. γ' σ. 41 άσκηση 3 <p>Διάφορα προφορικά κείμενα του επιπέδου της ηλικίας των μαθητών και μαθητριών που θα συγκαταλέγονται στους τύπους κειμένου που περιγράφονται στη β' στήλη «Βασικά θέματα – Είδη κειμένων».</p> <p>Ψηφιακά περιβάλλοντα</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ψηφιακό Σχολείο: Το εμπλουτισμένο ηλεκτρονικό εγχειρίδιο <i>Γλώσσα Στ' Δημοτικού</i> (οπτικοακουστικοί ψηφιακοί πόροι κυρίως των ενοτήτων 1, 2, 4, 5, 9, 10, 13, 14, 15, 17. Επίσης, οι ψηφιακοί πόροι όλων των ενοτήτων μπορούν να αξιοποιηθούν ως υλικό για την παραγωγή προφορικού λόγου). <ul style="list-style-type: none"> ▪ Εμπλουτισμένα ηλεκτρονικά εγχειρίδια άλλων αντικειμένων ή και τάξεων, ανάλογα με το περιεχόμενο της διερεύνησης. ▪ Φωτόδεντρο: Πανελλήνιο Ψηφιακό Αποθετήριο Μαθησιακών Αντικειμένων. ▪ Φωτόδεντρο: Πανελλήνιο Ψηφιακό Αποθετήριο Εκπαιδευτικών Βίντεο. (περιλαμβάνει και τα βίντεο της Εκπαιδευτικής Τηλεόρασης).

<p>πιθανόν τη διαμόρφωση του λόγου των ομιλητών ανάλογα με τις προθέσεις της επικοινωνίας.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Συμμετέχουν σε διάλογο εκπαιδευτικών και μαθητών και μαθητριών στο πλαίσιο του κριτικού γραμματισμού. ✓ Συμμετέχουν στο διάλογο μεταξύ των «επίσημων» κειμένων με τα κείμενα της καθημερινής εμπειρίας. ✓ Συμμετέχουν στο διάλογο μεταξύ κειμένων που προέρχονται από άτομα με διαφορετικά κοινωνικά και γλωσσικά υπόβαθρα και στα οποία χρησιμοποιούνται διαφορετικές ποικιλίες και επίπεδα ύφους. ✓ Διατυπώνουν διευκρινιστικές ερωτήσεις για το είδος του κειμένου. ✓ Ασκούνται στο ρόλο που επιτελεί η υιοθέτηση της κατάλληλης γλώσσας σώματος για τη μετάδοση μηνυμάτων. 	<p>ακά κείμενα</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Ειδησεογραφικά κείμενα ✓ Θεατρικός διάλογος ✓ Ρεπορτάζ ✓ Δελτίο καιρού ✓ Χρηστικά προφορικά κείμενα (π.χ. συνταγές, προσκλήσεις, οδηγίες χρήσης και οδηγίες κατασκευής) ✓ Πολυτροπικά κείμενα, όπως διαφημίσεις 		<ul style="list-style-type: none"> • Ποικίλα ψηφιακά περιβάλλοντα από τα οποία μπορεί να αντληθεί χρήσιμο οπτικοακουστικό υλικό (π.χ. ψηφιακό αρχείο της ΔΤ, You Tube, ηλεκτρονικά αρχεία, βιβλιοθήκες, εφημερίδες), καθώς και περιβάλλοντα, κυρίως του web 2.0, στα οποία μπορεί να δημοσιευθεί οπτικοακουστικό υλικό που παράγουν οι μαθητές και οι μαθήτριες (π.χ. ιστολόγια, μέσα κοινωνικής δικτύωσης, wikis). ▪ Το ηλεκτρονικό εγχειρίδιο <i>Γραμματική Ε' και Στ' Δημοτικού</i> (επικουρική χρήση στο πλαίσιο της επικοινωνιακής και κριτικής προσέγγισης μεταγλωσσικών παραμέτρων). ▪ Το ηλεκτρονικό εγχειρίδιο <i>Ορθογραφικό - Ερμηνευτικό Λεξικό Δ', Ε', Στ' Δημοτικού</i> • Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα (κυρίως το <i>Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής</i> (υπάρχει παραπομπή και στην κορυφή κάθε σελίδας του ηλεκτρονικού εγχειριδίου μαθητή), το <i>Αντίστροφο Λεξικό της Νέας Ελληνικής</i> και το <i>Σώμα Νέων Ελληνικών Κειμένων</i>). • Ηλεκτρονικά σώματα κειμένων (μπορούν να αναζητηθούν κείμενα για ποικιλία θεμάτων): <ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>Σώμα Νέων Ελληνικών Κειμένων της Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα</i> ▪ <i>Σώμα Ελληνικών Κειμένων</i> (περιλαμβάνει και σώμα κειμένων προφορικού λόγου) ▪ <i>Εκπαιδευτικός Θησαυρός Ελληνικών Κειμένων</i> ▪ <i>Εθνικός Θησαυρός Ελληνικής Γλώσσας</i>
---	---	--	--

B. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΠΡΟΦΟΡΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ			
Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Βασικά θέματα Κειμενικά είδη	Ενδεικτικές δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό
ΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ & ΜΑΘΗΤΡΙΕΣ ΩΣ	Τα ίδια βασικά θέματα και	✓ Παραγωγή	Οι ενότητες του γλωσσικού εγχειριδίου της Στ' Δημοτικού

<p>ΑΚΡΟΑΤΕΣ ΚΑΙ ΑΚΡΟΑΤΡΙΕΣ ΚΑΙ ΩΣ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕ Σ'ΟΥΣΕΣ ΣΕ ΕΝΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΟ ΓΕΓΟΝΟΣ ΕΙΝΑΙ ΣΕ ΘΕΣΗ ΝΑ:</p> <p>✓ Διατυπώνουν ερωτήματα, προσδιορίζουν προβλήματα, αναζητούν απαντήσεις στα προβλήματα που έχουν τεθεί, αναλύουν και συνθέτουν δεδομένα.</p> <p>✓ Μαθαίνουν να καταλήγουν σε συμπεράσματα και προτάσεις, παράγουν έργα (ερευνητικά, καλλιτεχνικά, κατασκευαστικά κτλ.), δημοσιοποιούν τις παραγωγές τους στην κοινότητα και δέχονται την κριτική της.</p> <p>✓ Ασκούνται στην ενεργητική αξιοποίηση της γλώσσας σε αλληλεπίδραση με άλλους σημειωτικούς κώδικες, όπως της εικόνας και του ήχου, ώστε να παράγονται πολυτροπικά κείμενα.</p> <p>✓ Επιλέγουν γλωσσικά στοιχεία (λεξιλόγιο, μορφολογία, σύνταξη) ανάλογα με τις επικοινωνιακές/κοινωνικο-λιττισμικές συνθήκες και ανάγκες.</p>	<p>κειμενικά είδη που περιγράφονται στην κατανόηση προφορικών κειμένων.</p>	<p>διαλόγων με συγκεκριμένο θέμα και για συγκεκριμένο σκοπό.</p> <p>✓ Συνομιλίες με άτομα με διαφορετικές σχέσεις μεταξύ τους (φίλοι, γνωστοί, επαγγελματικοί συνεργάτες).</p> <p>✓ Προφορικά κείμενα σε δομημένα πλαίσια (σχολείο, συζητήσεις σε τηλεοπτικές εκπομπές, σειρές κτλ.).</p> <p>✓ Κείμενα λογοτεχνικού λόγου στα οποία υπάρχει μια συγκεκριμένη μορφή προφορικού λόγου, π.χ. φανταστικές ιστορίες, παραμύθια, ποιήματα, θρύλοι, παραδόσεις, θεατρικά δρώμενα (σκετς), θεατρικά έργα.</p> <p>✓ Αναζήτηση της οπτικής γωνίας διαφορετικών συνομιλητών.</p> <p>✓ Παραγωγή προφορικών πολυτροπικών κειμένων που συνδυάζουν προφορικό λόγο, ήχο/μουσική και εικόνα, π.χ. διαφημίσεις, συνταγές κτλ.</p>	<p>περιλαμβάνουν δραστηριότητες παραγωγής προφορικών κειμένων.</p> <p>Ενδεικτικά:</p> <p>B.M. τ. α' σ. 27 άσκηση 4 B.M. τ. α' σ. 33 άσκηση 2 B.M. τ. α' σ. 49 άσκηση 2 B.M. τ. α' σ. 56 άσκηση 1γ B.M. τ. β' σ. 10 άσκηση 3 B.M. τ. β' σ. 18 άσκηση 6 B.M. τ. β' σ. 46 άσκηση 7 B.M. τ. β' σ. 71 άσκηση 2 B.M. τ. γ' σ. 48 άσκηση 4 B.M. τ. γ' σ. 66 άσκηση 3 B.M. τ. γ' σ. 86 άσκηση 2</p> <p>Διάφορα προφορικά κείμενα του επιπέδου της ηλικίας των μαθητών και μαθητριών που θα συγκαταλέγονται στα είδη κειμένων που περιγράφονται στη β' στήλη «Βασικά θέματα – Είδη κειμένων».</p> <p>Ψηφιακά περιβάλλοντα</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ψηφιακό Σχολείο: Το εμπλουτισμένο ηλεκτρονικό εγχειρίδιο <i>Γλώσσα Στ' Δημοτικού</i> (οπτικοακουστικοί ψηφιακοί πόροι κυρίως των ενοτήτων 1, 2, 4, 5, 9, 10, 13, 14, 15, 17. Επίσης, οι ψηφιακοί πόροι όλων των ενοτήτων μπορούν να αξιοποιηθούν ως υλικό για την παραγωγή προφορικού λόγου). <ul style="list-style-type: none"> ▪ Εμπλουτισμένα ηλεκτρονικά εγχειρίδια άλλων αντικειμένων ή και τάξεων, ανάλογα με το περιεχόμενο της διερεύνησης. ▪ Φωτόδεντρο: Πανελλήνιο Ψηφιακό Αποθετήριο Μαθησιακών Αντικειμένων. ▪ Φωτόδεντρο: Πανελλήνιο Ψηφιακό Αποθετήριο Εκπαιδευτικών Βίντεο (περιλαμβάνει και τα βίντεο της Εκπαιδευτικής Τηλεόρασης). • Πουκίλα ψηφιακά περιβάλλοντα από τα οποία μπορεί να αντληθεί χρήσιμο οπτικοακουστικό υλικό (π.χ. ψηφιακό αρχείο της ΔΤ, You Tube, ηλεκτρονικά αρχεία, βιβλιοθήκες, εφημερίδες), καθώς και περιβάλλοντα, κυρίως του
--	---	---	---

<p>✓ Αναπτύσσουν κριτική αντίσταση σε σαφή ή υπονοούμενα νοήματα, π.χ. σε κείμενα όπως των τηλεοπτικών διαφημίσεων, σε συνδυασμό με εικόνα, κίνηση, μουσική κτλ.</p> <p>✓ Αναπτύσσουν την ικανότητά τους να συνομιλούν με πολλούς αποδέκτες και πολλές αποδέκτριες για ποικίλα θέματα.</p> <p>✓ Αναπτύσσουν την ικανότητά τους να συνεργάζονται για τη δόμηση μιας γλωσσικής λειτουργίας μέσα σε συγκεκριμένο κειμενικό και επικοινωνιακό πλαίσιο (αφήγηση, περιγραφή, επιχείρημα κτλ.) (βλ. αναλυτικά στον <i>Οδηγό του Εκπαιδευτικού</i>).</p> <p>✓ Αποφασίζουν ποια είναι τα εξωγλωσσικά και παραγλωσσικά στοιχεία, εκτός από τα καθαρά γλωσσικά, που θα χρησιμοποιήσουν στο λόγο τους.</p> <p>✓ Προβάλλουν τη δική τους οπτική γωνία σε σχέση με ένα θέμα.</p>			<p>web 2.0, στα οποία μπορεί να δημοσιευθεί οπτικοακουστικό υλικό που παράγουν οι μαθητές και οι μαθήτριες (π.χ. ιστολόγια, μέσα κοινωνικής δικτύωσης, wikis).</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Το ηλεκτρονικό εγχειρίδιο <i>Γραμματική Ε' και Στ' Δημοτικού</i> (επικουρική χρήση στο πλαίσιο της επικοινωνιακής και κριτικής προσέγγισης μεταγλωσσικών παραμέτρων). ▪ Το ηλεκτρονικό εγχειρίδιο <i>Ορθογραφικό - Ερμηνευτικό Λεξικό Δ', Ε', Στ' Δημοτικού</i> <p>• Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα (κυρίως το <i>Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής</i> (υπάρχει παραπομπή και στην κορυφή κάθε σελίδας του ηλεκτρονικού εγχειριδίου μαθητή), το <i>Αντίστροφο Λεξικό της Νέας Ελληνικής</i> και το <i>Σώμα Νέων Ελληνικών Κειμένων</i>).</p> <p>• Ηλεκτρονικά σώματα κειμένων (μπορούν να αναζητηθούν κείμενα για ποικιλία θεμάτων):</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>Σώμα Νέων Ελληνικών Κειμένων της Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα</i> ▪ <i>Σώμα Ελληνικών Κειμένων</i> (περιλαμβάνει και σώμα κειμένων προφορικού λόγου) ▪ <i>Εκπαιδευτικός Θησαυρός Ελληνικών Κειμένων</i> Εθνικός Θησαυρός Ελληνικής Γλώσσας
--	--	--	---

Γ. ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΓΡΑΠΤΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ			
Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Βασικά θέματα Κειμενικά είδη	Ενδεικτικές δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό
ΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ & ΜΑΘΗΤΡΙΕΣ ΩΣ ΑΚΡΟΑΤΕΣ ΚΑΙ ΑΚΡΟΑΤΡΙΕΣ ΚΑΙ ΩΣ	<i>Βασικά θέματα:</i> ✓ Περιβάλλον ✓ Ταξίδια ✓ Η ζωή στην πόλη	Ο/Η εκπαιδευτικός αξιοποιεί ενδεικτικές δραστηριότητες για την επίτευξη των στόχων (α' στήλη)	Οι ενότητες του γλωσσικού εγχειριδίου της Στ' Δημοτικού περιλαμβάνουν δραστηριότητες κατανόησης γραπτών κειμένων.

<p>ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕ Σ/ΟΥΣΕΣ ΣΕ ΕΝΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΟ ΓΕΓΟΝΟΣ ΕΙΝΑΙ ΣΕ ΘΕΣΗ ΝΑ:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Συνειδητοποιούν την ποικιλία των λόγων ανάγνωσης ενός κειμένου (π.χ. απόκτηση πληροφορίας, ενημέρωση). ✓ Καλλιεργούν διαφορετικές αναγνωστικές στρατηγικές του γραπτού κειμένου (συνολική κατανόηση, επικέντρωση σε συγκεκριμένη πληροφορία, προσωπική ερμηνεία με βάση σημεία του κειμένου). ✓ Καλλιεργούν διαφορετικές αναγνωστικές στρατηγικές ανάλογα με το αν το κείμενο είναι συνεχές μη συνεχές (χάρτης, γράφημα, σχεδιάγραμμα κτλ.) ή υπερκείμενο. ✓ Αντιλαμβάνονται τους μηχανισμούς συνοχής του κειμένου (σύνδεσμοι, επεξηγήσεις κτλ.). ✓ Αξιολογούν το περιεχόμενο (θέμα) και τη μορφή (γραμματικές και λεξιλογικές επιλογές, συνοχή) του γραπτού κειμένου. ✓ Αξιολογούν την αποτελεσματικότητα των κειμένων που επεξεργάζονται. ✓ Επιλέγουν τις κατάλληλες πληροφορίες από το κείμενο για την απόδοση του νοήματος που κάθε φορά θεωρείται πιο σημαντικό. ✓ Εντοπίζουν την 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Διατροφή ✓ Κατοικίδια ζώα ✓ Φιλία ✓ Συγγενικές σχέσεις ✓ Μουσική ✓ Βιβλία ✓ Επιστημονική φαντασία ✓ Παιχνίδια ✓ Κατασκευές ✓ Ραδιόφωνο-Τηλεόραση ✓ Κινηματογράφος-Θέατρο ✓ Μουσεία ✓ Αθλητισμός ✓ Επαγγέλματα ✓ Πόλεμος και ειρήνη <p><i>Κειμενικά είδη:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Λογοτεχνικά κείμενα ✓ Κείμενα-σχόλια σε φωτογραφίες (λεζάντες) ✓ Ενημερωτικά κείμενα από ιστοσελίδες ✓ Κόμικς ✓ Χάρτες ✓ Ημερολογιακά κείμενα ✓ Μικρές αγγελίες ✓ Μύθοι ✓ Πληροφοριακά κείμενα ✓ Ειδησεογραφικά κείμενα ✓ Θεατρικός διάλογος ✓ Άρθρα εφημερίδων ✓ Ρεπορτάζ ✓ Δελτίο καιρού ✓ Χρηστικά κείμενα (συνταγές, κατάλογοι, προσκλήσεις, χάρτες, προγράμματα, διαφημιστικά φυλλάδια, οδηγίες χρήσης και οδηγίες κατασκευής) ✓ Εγκυκλοπαιδικά κείμενα ✓ Διαφημιστικά 	<p>όσον αφορά την κατανόηση γραπτών κειμένων:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ διάκριση των λόγων ανάγνωσης κάθε κειμένου ✓ απόδοση των βασικών πληροφοριών κάθε παραγράφου ✓ ερωτήσεις για την ανάδειξη συγκεκριμένων πληροφοριών του κειμένου ✓ εντοπισμός των μηχανισμών συνοχής σε μια παράγραφο (ως παράδειγμα) του κειμένου ✓ σύγκριση κειμένων διαφορετικού είδους ή προέλευσης με κοινή θεματολογία ✓ εξάσκηση στην απόδοση του κυρίως νοήματος μιας παραγράφου ✓ εξάσκηση στην απόδοση τίτλου μιας παραγράφου ✓ αφαίρεση ή προσθήκη στοιχείων πολυτροπικότητας (εικόνα, ήχο κτλ.) σε τμήμα κειμένου ✓ μετασχηματισμός και προσαρμογή μιας παραγράφου κειμένου σε διαφορετικό ύφος ανάλογα με τον αποδέκτη ✓ εξάσκηση στην κατανόηση και αξιοποίηση της λειτουργικής αξίας της γραμματικής: ✓ ρηματικοί χρόνοι, διαφοροποίηση ανάλογα με το είδος του κειμένου, το ύφος και την περίσταση ✓ επικοινωνίας ✓ λειτουργία ουσιαστικών και επιθέτων (π.χ. διάκριση μεταξύ 	<p>Ενδεικτικά:</p> <p>B.M. τ. α' σ. 17 άσκηση 1 B.M. τ. α' σ. 25 άσκηση 1 B.M. τ. α' σ. 34 άσκηση 3 B.M. τ. β' σ. 23 άσκηση 3 B.M. τ. β' σ. 26 άσκηση 8 B.M. τ. β' σ. 74 άσκηση 1, 2 B.M. τ. γ' σ. 45 άσκηση 1 B.M. τ. γ' σ. 70 άσκηση 1 B.M. τ. γ' σ. 86 άσκηση 1</p> <p><i>Κείμενα που επιλέγει ο/η εκπαιδευτικός:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Κείμενα χρηστικά (από την καθημερινή ζωή και ανάλογα με το θέμα). ✓ Κείμενα πολυτροπικά, π.χ. πληροφορίες από το σχολικό ιστοτόπο όπου επιλέγονται κείμενα που συνοδεύονται με εικόνα και ήχο. ✓ Κείμενα ηλεκτρονικά, π.χ. πληροφορίες από σχετικές με το θέμα ιστοσελίδες. <p>• Ψηφιακό Σχολείο:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Το εμπλουτισμένο ηλεκτρονικό εγχειρίδιο Γλώσσα Στ' Δημοτικού (οι ψηφιακοί πόροι γραπτού/ πολυτροπικού λόγου όλων των ενοτήτων μπορούν να αξιοποιηθούν για την κατανόηση αυτών των ειδών λόγου. Επίσης, οι ψηφιακοί πόροι όλων των ενοτήτων μπορούν να αξιοποιηθούν ως υλικό για την παραγωγή γραπτού/ πολυτροπικού λόγου). ▪ Εμπλουτισμένα ηλεκτρονικά εγχειρίδια άλλων αντικειμένων ή και τάξεων, ανάλογα με το περιεχόμενο της διερεύνησης. ▪ Φωτόδεντρο: Πανελλήνιο Ψηφιακό Αποθετήριο Μαθησιακών Αντικειμένων. <p>• Ποικίλα ψηφιακά περιβάλλοντα από τα οποία μπορεί να αντληθεί υλικό χρήσιμο για την κατανόηση και την παραγωγή γραπτού και πολυτροπικού λόγου, του web 1.0 (π.χ. ιστοσελίδες, πλατφόρμες εκπαιδευτικού υλικού) και του web 2.0 (π.χ.</p>
--	--	---	--

<p>πολυφωνικότητα των κειμένων και διακρίνουν την οπτική του συγγραφέα.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Επισημαίνουν τυχόν πολυτροπικά στοιχεία των κειμένων. ✓ Σχολιάζουν τη σημειολογική λειτουργία της εικόνας και του ήχου στα πολυτροπικά κείμενα. ✓ Κατακτούν ειδικό λεξιλόγιο σε σχέση με το θέμα του κειμένου και το κειμενικό είδος. ✓ Διευρύνουν τη γραμματική τους ενημερότητα, με σκοπό την κατανόηση και αξιοποίηση της λειτουργικής αξίας των γραμματικών φαινομένων για τη δόμηση νοήματος και ύφους (βλ. αναλυτικά στον <i>Οδηγό του Εκπαιδευτικού</i>). ✓ Ερμηνεύουν τη λειτουργία βασικών σημείων στίξης (βλ. αναλυτικά στον <i>Οδηγό του Εκπαιδευτικού</i>). ✓ Χρησιμοποιούν λεξικά για να μάθουν άγνωστες λέξεις ή ορισμένες σημασίες λέξεων. 	<p>φυλλάδια</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Άρθρα εφημερίδων ✓ Τεχνικές περιγραφές ✓ Πληροφοριακά-επεξηγηματικά σκίτσα ✓ Οδηγοί μέσω μεταφοράς ✓ Κείμενα επιστημονικής φαντασίας ✓ Διαφημιστικοί και πληροφοριακοί πίνακες ✓ Λαϊκά παραμύθια ✓ Παροιμίες ✓ Λαϊκό θέατρο ✓ Μαρτυρίες ✓ Λεζάντες ✓ Διαγράμματα ✓ Ενημερωτικά έντυπα 	<p>επιθέτων που περιγράφουν και επιθέτων που δηλώνουν υποκειμενικό σχολιασμό), συντομευμένου λόγου (συντομογραφίες, αρκτικόλεξα) (βλ. αναλυτικά στον <i>Οδηγό του Εκπαιδευτικού</i>)</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ λειτουργία της σειράς των λέξεων και της εστίασης ανάλογα με το κειμενικό είδος (π.χ. προτίμηση για τη σειρά Υποκείμενο-Ρήμα-Αντικείμενο στον επίσημο/επιστημονικό λόγο και, αντίστροφα, έκφραση υποκειμενικού σχολιασμού με εστίαση σε άλλα είδη) (βλ. αναλυτικά στον <i>Οδηγό του Εκπαιδευτικού</i>). 	<p>ιστολόγια, μέσα κοινωνικής δικτύωσης, wikis). Στα περιβάλλοντα του web 2.0 οι μαθητές και οι μαθήτριες μπορούν επίσης να διαμορφώσουν και να δημοσιεύσουν τα κείμενα που παράγουν.</p>
--	---	--	---

Δ. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΓΡΑΠΤΟΥ ΛΟΓΟΥ			
Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Βασικά θέματα Κειμενικά είδη	Ενδεικτικές δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό
ΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ & ΜΑΘΗΤΡΙΕΣ ΩΣ ΑΚΡΟΑΤΕΣ ΚΑΙ ΑΚΡΟΑΤΡΙΕΣ ΚΑΙ ΩΣ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ/ΟΥΣΕΣ ΣΕ ΕΝΑ	Τα ίδια βασικά θέματα και κειμενικά είδη που περιγράφονται στην κατανόηση γραπτών κειμένων.	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Καταγραφή απόψεων (γνώμη, επιχείρημα, συμπέρασμα) και διαφορετικών ερμηνειών για το νόημα ενός κειμένου. ✓ Συλλογή, 	Οι ενότητες του γλωσσικού εγχειριδίου της Στ' Δημοτικού περιλαμβάνουν δραστηριότητες παραγωγής γραπτών κειμένων. Ενδεικτικά: B.M. τ. α' σ. 14 άσκηση 3, 4 B.M. τ. α' σ. 18 άσκηση 3, 4 B.M. τ. α' σ. 31 άσκηση 6

<p>ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΟ ΓΕΓΟΝΟΣ ΕΙΝΑΙ ΣΕ ΘΕΣΗ ΝΑ:</p> <p>✓ Συνειδητοποιούν ειδικές παραμέτρους της περίπτωσης επικοινωνίας όπως είναι ο επικοινωνιακός σκοπός και τα κοινωνικά χαρακτηριστικά όσων συμμετέχουν.</p> <p>✓ Επιλέγουν:</p> <ul style="list-style-type: none"> • τον τρόπο οργάνωσης των υπό δόμηση κειμένων • τον τρόπο ανάπτυξης και σύνδεσης των πληροφοριών των υπό δόμηση κειμένων • το ύφος • την έκταση των υπό δόμηση κειμένων • τα εξωγλωσσικά στοιχεία που αξιολογούνται ως κατάλληλα για στήριξη/ενίσχυση των υπό δόμηση κειμένων • τα σημειωτικά μέσα που θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν για στήριξη των υπό δόμηση κειμένων ανάλογα με τις παραμέτρους της περίπτωσης επικοινωνίας ή/και τις μεταβλητές του κοινωνικοπολιτισμικού περιβάλλοντος. <p>✓ Σχεδιάζουν κείμενα μετά από διαπραγμάτευση, ανάλογα με τις επικοινωνιακές/κοινωνικο-πολιτισμικές συνθήκες και</p>		<p>καταγραφή, σύγκριση και επιλογή πληροφοριών ανάλογα με το κείμενο και το θέμα.</p> <p>✓ Απόρριψη ή επικύρωση θέσεων, απόψεων, αρχών που διατυπώνονται σε ένα κείμενο.</p> <p>✓ Χαρτογράφηση σχημάτων δόμησης ενδεικτικών κειμένων (π.χ. συνεχή, ασυνεχή, μικτά, ηλεκτρονικά, πολυτροπικά).</p> <p>✓ Χρήση εννοιολογικών χαρτών (διάρθρωση) και καταγραφή βασικών δομικών στοιχείων κειμένου για την παραγωγή γραπτού λόγου ανάλογα με την περίπτωση επικοινωνίας.</p> <p>✓ Σύνδεση δομικών στοιχείων π.χ. αφήγησης (ποιος, πού, πότε, τι κάνει, γιατί, τι γίνεται μετά, ποιο είναι το αποτέλεσμα) και δημιουργία μαθητικών κειμένων.</p> <p>✓ Ανάδειξη της πολυτροπικότητας των κειμένων, π.χ. μίας ευχετήριας κάρτας, αφίσας, διαφήμισης, πρωτοσέλιδου εφημερίδας κτλ.</p> <p>✓ Παραγωγή πολυτροπικών κειμένων (με εικόνα και ήχο) για τις ανάγκες συγκεκριμένης περίπτωσης επικοινωνίας (π.χ. πολυτροπικά κείμενα για τη δημοσιοποίηση και ανάρτηση δράσης στο σχολικό ιστότοπο).</p> <p>✓ Αξιοποίηση</p>	<p>B.M. τ. α' σ. 59 άσκηση 4 B.M. τ. α' σ. 65, άσκηση 4 B.M. τ. β' σ. 13 άσκηση 9 B.M. τ. β' σ. 52 άσκηση 6 B.M. τ. β' σ. 75 άσκηση 4 B.M. τ. γ' σ. 17 άσκηση 2 B.M. τ. γ' σ. 20 άσκηση 2 B.M. τ. γ' σ. 43 άσκηση 2 B.M. τ. γ' σ. 61 άσκηση 4 B.M. τ. γ' σ. 77 άσκηση 5 B.M. τ. γ' σ. 82 άσκηση 2</p> <p><i>Κείμενα που επιλέγει ο/η εκπαιδευτικός:</i></p> <p>✓ Κείμενα χρηστικά (από την καθημερινή ζωή και ανάλογα με το θέμα).</p> <p>✓ Κείμενα πολυτροπικά, π.χ. πληροφορίες από το σχολικό ιστότοπο όπου επιλέγονται κείμενα που συνοδεύονται με εικόνα και ήχο.</p> <p>✓ Κείμενα ηλεκτρονικά, π.χ. πληροφορίες από σχετικές με το θέμα ιστοσελίδες.</p> <p>• Ψηφιακό Σχολείο:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Το εμπλουτισμένο ηλεκτρονικό εγχειρίδιο <i>Γλώσσα Στ' Δημοτικού</i> (Οι ψηφιακοί πόροι γραπτού/ πολυτροπικού λόγου όλων των ενοτήτων μπορούν να αξιοποιηθούν. Επίσης, οι ψηφιακοί πόροι όλων των ενοτήτων μπορούν να αξιοποιηθούν για την παραγωγή γραπτού/ πολυτροπικού λόγου. Στην κορυφή κάθε σελίδας του ηλεκτρονικού εγχειρίδιου υπάρχει παραπομπή στο Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής. Επιπλέον, στις ενότητες 1, 2, 7, 10 και 16 υπάρχουν παραπομπές σε ηλεκτρονικά σώματα κειμένων, ενώ στις ενότητες 2 και 7 υπάρχουν ειδικότερες παραπομπές για έρευνα στο Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής). ▪ Το ηλεκτρονικό εγχειρίδιο <i>Γραμματική Ε' και Στ' Δημοτικού</i> (επικοινωνική χρήση στο πλαίσιο της επικοινωνιακής και κριτικής προσέγγισης μεταγλωσσικών παραμέτρων). ▪ Το ηλεκτρονικό εγχειρίδιο <i>Ορθογραφικό - Ερμηνευτικό Λεξικό Δ', Ε', Στ' Δημοτικού</i> ▪ Εμπλουτισμένα ηλεκτρονικά
---	--	--	---

<p>ανάγκες.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Λαμβάνουν αποφάσεις σε σχέση με τις γραμματικές, τις λεξιλογικές, τις υφολογικές δομές, τη γλωσσική ποικιλία κτλ. που θα χρησιμοποιηθούν για την πραγμάτωση ενός κειμενικού είδους, για παράδειγμα επιλέγουν τους κατάλληλους ρηματικούς χρόνους στα αφηγηματικά κείμενα, επιλέγουν τις κατάλληλες εγκλίσεις για κείμενα οδηγιών (βλ. αναλυτικά στον <i>Οδηγό του Εκπαιδευτικού</i>). ✓ Κατανοούν τους τρόπους με τους οποίους μπορεί να χρησιμοποιηθεί το λεξιλόγιο, η γραμματική και ο συντομευμένος λόγος για να δηλωθεί η εναλλαγή από θέμα σε θέμα (βλ. αναλυτικά στον <i>Οδηγό του Εκπαιδευτικού</i>). ✓ Χρησιμοποιούν πολυτροπικά στοιχεία (διαγράμματα, πίνακες κτλ.) για τη στήριξη των πληροφοριών, έτσι ώστε να είναι κατανοητές στους αποδέκτες. ✓ Προσδιορίζουν τα γνωρίσματα των κειμένων υπό την οπτική γωνία πραγμάτωσής τους. ✓ Αξιοποιούν διακειμενικές συνδέσεις (συ- 		<p>προσωπικών βιωμάτων των μαθητών και μαθητριών-μελών ομάδας και παραγωγή ανάλογου για την περίπτωση κειμένου:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ προκαταρκτική γλωσσική πραγμάτωση των υπό δόμηση κειμένων μέσω κατάλληλων γραμματικών, λεξιλογικών και, ενδεχομένως, πολυτροπικών στοιχείων ✓ πειραματισμοί με καθοδηγημένη γραφή (δόμηση κειμένων με βάση εικόνες ή αυτοτελείς τίτλους ή ημιτελείς προτάσεις/παραγράφους, μέσω ιδεοθύελλας κ.ο.κ.) ✓ μετασχηματισμοί κειμενικών ειδών σε άλλα (π.χ. μίας συνεχούς ιστορίας σε κόμικς και αντίστροφα) ✓ μετασχηματισμοί του ύφους του κειμένου και αποφάνσεις σχετικά με την καταλληλότητα των μετασχηματισμών αυτών ανάλογα με το κειμενικό είδος και το πλαίσιο περίπτωσης ✓ μετασχηματισμοί της οπτικής γωνίας και αποφάνσεις σχετικά με την καταλληλότητά τους ✓ πειραματισμοί με εναλλαγή συνωνύμων ή παρεμφερών σημασιολογικά εκφράσεων και επιλογή με βάση το κειμενικό είδος και το πλαίσιο περίπτωσης 	<p>εγχειρίδια άλλων αντικειμένων ή και τάξεων, ανάλογα με το περιεχόμενο της διερεύνησης.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Φωτόδεντρο: Πανελλήνιο Ψηφιακό Αποθετήριο Μαθησιακών Αντικειμένων. • Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα (κυρίως το <i>Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής</i>, με παραπομπή στην κορυφή κάθε σελίδας του ηλεκτρονικού εγχειριδίου μαθητή, το <i>Αντίστροφο Λεξικό της Νέας Ελληνικής</i> και το <i>Σώμα Νέων Ελληνικών Κειμένων</i>). • Ηλεκτρονικά σώματα κειμένων: <ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>Σώμα Νέων Ελληνικών Κειμένων της Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα</i> ▪ <i>Σώμα Ελληνικών Κειμένων</i> ▪ <i>Εκπαιδευτικός Θησαυρός Ελληνικών Κειμένων</i> ▪ <i>Εθνικός Θησαυρός Ελληνικής Γλώσσας</i>
--	--	---	--

<p>σχετίσεις με άλλα κείμενα παρόντα ή με την εμπειρία και την τοπική κοινότητα των παιδιών) για την παρουσίαση των πληροφοριών του κειμένου με τρόπο κατανοητό.</p> <p>✓ Κατανοούν ότι η παραγωγή γραπτού κειμένου συνιστά μια δυναμική διαδικασία που αναδύεται μέσα από την ενεργό εμπλοκή των μαθητών και μαθητριών με διαδικασίες συλλογής, σύγκρισης, καταγραφής και αναθεώρησης του περιεχομένου και της γλωσσικής του διατύπωσης.</p> <p>✓ Μαθαίνουν να κρίνουν, να επικυρώνουν ή να αμφισβητούν θέσεις και απόψεις, πάντοτε με επιχειρήματα.</p> <p>✓ Κατανοούν ότι οι παραπάνω λειτουργίες πραγματοποιούνται σε πραγματικές συνθήκες, περιέχουν προσωπικά βιώματα και ανάγκες, χρησιμοποιούνται συνδυαστικά και ανάλογα με τις επικοινωνιακές περιστάσεις.</p>			
--	--	--	--

2.6.6 ΓΥΜΝΑΣΙΟ

Α. ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΠΡΟΦΟΡΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ			
Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα	Βασικά θέματα / Κειμενικά είδη	Δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό
Α΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ			
<p>ΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ & ΜΑΘΗΤΡΙΕΣ ΩΣ ΑΚΡΟΑΤΕΣ & ΑΚΡΟΑΤΡΙΕΣ ΚΑΙ ΩΣ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝ ΤΕΣ/-ΟΥΣΕΣ ΣΕ ΕΝΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΟ ΓΕΓΟΝΟΣ ΕΙΝΑΙ ΣΕ ΘΕΣΗ ΝΑ:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Συνειδητοποιούν την ποικιλία των λόγων ακρόασης ενός κειμένου (λ.χ. ενημέρωση για συμβάντα ή για απόψεις, άσκηση κριτικής, ψυχαγωγία, διαμόρφωση κοινωνικών σχέσεων και ταυτοτήτων κτλ.). ✓ Καλλιεργούν σταδιακά διαφορετικές στρατηγικές κατανόησης του προφορικού κειμένου (συνολική κατανόηση, επικέντρωση σε συγκεκριμένη πληροφορία, προσωπική ερμηνεία με βάση σημεία του κειμένου). ✓ Κάνουν αρχικές υποθέσεις σχετικά με τον σκοπό και το θέμα του κειμένου. 	<p><i>Βασικά θέματα:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Το σχολείο μας ✓ Η φύση ✓ Η προστασία του περιβάλλοντος ✓ Διατροφή ✓ Το θέατρο ✓ Ο κινηματογράφος ✓ Ο αθλητισμός ✓ Ο τόπος μου ✓ Ο εαυτός μου ✓ Ραδιόφωνο, τηλεόραση ✓ Διαδίκτυο ✓ Συγκοινωνιακά μέσα <p><i>Κειμενικά είδη:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Καθημερινοί διάλογοι που αφορούν αναζήτηση πληροφορίας, παροχή βοήθειας, επεξήγηση, περιγραφή κτλ. ✓ Καθημερινοί ή επίσημοι διάλογοι μεταξύ φιλικών ή μη προσώπων ✓ Τηλεφωνικές συνομιλίες ✓ Ομιλίες, διαλέξεις ✓ Συνεντεύξεις, τηλεοπτικές εκπομπές ✓ Πολυτροπικά κείμενα (π.χ. διαφημίσεις) ✓ Ραδιοφωνικές εκπομπές ✓ Βιντεοσκοπημένοι διάλογοι 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Οι μαθητές και οι μαθήτριες φέρνουν στην τάξη προφορικά κείμενα από διαφορετικά κειμενικά είδη σχετικά με ορισμένο θέμα και το επεξεργάζονται από τη διαφορετική σκοπιά κάθε κειμένου. ✓ Δημιουργούνται στην τάξη συνθήκες προβληματικής κατάστασης (π.χ. θέλουμε να μάθουμε από μια επιδημία γρίπης και ζητούμε τη γνώμη ενός ειδικού, θέλουμε να μάθουμε πού βρίσκεται ένα κτήριο και ζητούμε οδηγίες προσανατολισμού), για την επίλυση των οποίων οι μαθητές και οι μαθήτριες πρέπει να ανατρέξουν σε προφορικά κείμενα. ✓ Αναζήτηση συνομιλιών στους ηλεκτρονικούς φακέλους (e-portfolios) σχολικών δικτύων, παρακολούθηση μιας τηλεδιάσκεψης (web-conference), μιας online συζήτησης που γίνεται σε ένα άλλο σχολείο ή σε μια άλλη τάξη και σχολιασμός τους. ✓ Αναζήτηση στο διαδίκτυο βιντεοσκοπημένων διαλόγων, επεξεργασία τους στην τάξη και κατάταξη σε κειμενικά είδη με βάση το είδος της πληροφορίας, την προθετικότητα, το ύφος. 	<p>Βιβλίο <i>Νεοελληνική Γλώσσα Α΄ Γυμνασίου</i>, Ενότητα 1 (Προφορικός και γραπτός λόγος), Ενότητα 2 (Περιστάσεις επικοινωνίας), Ενότητα 3 (Είδη λόγου: περιγραφή, αφήγηση κτλ.)</p> <p><i>Γραμματική νέας ελληνικής γλώσσας</i>, κεφάλαια για την κλίση ουσιαστικών, επιθέτων και ρημάτων</p> <p><i>Γραμματική νέας ελληνικής γλώσσας</i>, κεφάλαια για την Πραγματολογία και την Κειμενογλωσσολογία</p> <p>Ψηφιακό Σχολείο:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Το εμπλουτισμένο ηλεκτρονικό εγχειρίδιο <i>Νεοελληνική Γλώσσα Α΄ Γυμνασίου</i> (ψηφιακοί πόροι ειδικότερα των ενοτήτων 1 και 2 και γενικότερα ο πληροφοριακού χαρακτήρα εμπλουτισμός των υποενοτήτων «Εισαγωγικά κείμενα» και «Διαθεματική εργασία» όλων των ενοτήτων). ▪ Εμπλουτισμένα ηλεκτρονικά εγχειρίδια άλλων αντικειμένων ή και τάξεων, ανάλογα με το περιεχόμενο της διερεύνησης. ▪ Φωτόδεντρο: Πανελλήνιο ψηφιακό αποθετήριο μαθησιακών αντικειμένων. ▪ Φωτόδεντρο: Πανελλήνιο ψηφιακό αποθετήριο εκπαιδευτικών βίντεο (περιλαμβάνει και τα βίντεο της Εκπαιδευτικής Τηλεόρασης).

<p>✓ Κάνουν αρχικές υποθέσεις σχετικά με το πλαίσιο επικοινωνίας και την κοινωνική σχέση όσων συμμετέχουν. Εντοπίζουν την πολυφωνικότητα των κειμένων και κατανοούν τη διαφορετική οπτική γωνία διαφόρων ομιλητών και ομιλητριών σε περιστάσεις διαλόγου.</p> <p>✓ Συνειδητοποιούν τη σχέση των παραπάνω με τη μορφή του παραγόμενου κειμένου και την οργάνωση πληροφορίας.</p> <p>✓ Αναγνωρίζουν διαφορετικού τύπου επικοινωνιακές στρατηγικές που χρησιμοποιεί ο συνομιλητής/η συνομιλήτρια, π.χ. αναδιατύπωση, αυτοδιόρθωση, παράφραση, διακοπές, επικαλύψεις κτλ.</p> <p>✓ Αναγνωρίζουν τις μορφοσυντακτικές και λεξιλογικές επιλογές που διαμορφώνουν το ύφος του συνομιλητή και της συνομιλήτριας.</p> <p>✓ Εντοπίζουν φωνολογικές, μορφολογικές και συντακτικές πολυτυπίες σε διαφορετικά είδη προφορικού κειμένου.</p> <p>✓ Αναγνωρίζουν τη συμβολή</p>		<p>✓ Εντοπισμός, σε διαφορετικά προφορικά κείμενα, του πλαισίου επικοινωνίας και της κοινωνικής σχέσης όσων συμμετέχουν (λ.χ. φιλική συνομιλία, συνομιλία σε επίσημο πλαίσιο με συνομιλητές που κατέχουν διαφορετικό βαθμό εξουσίας/αυθεντίας ή βρίσκονται σε ισότιμη σχέση/σχέση αλληλεγγύης ή οικειότητας, π.χ. μαθητής-καθηγητής, γατρόδος-ασθενής, παρέα ...).</p> <p>Καταγραφή μονοτροπικών και πολυτροπικών προφορικών κειμένων και αποτίμηση της επίδρασης παραμέτρων καταστασιακού τύπου (π.χ. σχέσεις μεταξύ συνομιλητών και συνομιλητριών) στη μορφή του παραγόμενου κειμένου (ποσότητα και οργάνωση πληροφορίας, γλωσσική ποικιλία, ύφος, διακοπή του λόγου του συνομιλητή και της συνομιλήτριας, αλληλοεπικαλύψεις, ένταση φωνής, επιτονισμός κτλ.).</p> <p>✓ Συσχετισμός φαινομένων πολυτυπίας με το κειμενικό είδος και τις περιστάσεις.</p> <p>✓ Συζητήσεις στην τάξη σε σχέση με τις γραμματικές και λεξιλογικές επιλογές του ομιλητή και της ομιλήτριας (π.χ. χρήση παθητικής φωνής αντί ενεργητικής, όπως <i>διαπιστώθηκε ότι αντί διαπίστωση ότι, χρήση συνώνυμων λέξεων όπως αξιοποίηση αντί εκμετάλλευση κτλ.</i>).</p> <p>✓ Οι μαθητές και οι μαθήτριες παρακολουθούν</p>	<p>Ποικίλα ψηφιακά περιβάλλοντα από τα οποία μπορεί να αντληθεί χρήσιμο οπτικοακουστικό υλικό (π.χ. ψηφιακό αρχείο της ΔΤ, You Tube, ηλεκτρονικά αρχεία, βιβλιοθήκες, εφημερίδες), καθώς και περιβάλλοντα, κυρίως του Web 2.0, στα οποία μπορεί να δημοσιευθεί οπτικοακουστικό υλικό που παράγουν οι μαθητές και οι μαθήτριες (π.χ. ιστολόγια, μέσα κοινωνικής δικτύωσης, wikis).</p> <p>Προφορικά κείμενα από το you tube</p> <p>Προφορικά σώματα κειμένων</p> <p>Αποσπάσματα ελληνικών ταινιών</p> <p>Μαγνητοφωνημένοι διάλογοι μεταξύ μαθητών</p> <p>Τηλεοπτικές και ραδιοφωνικές διαφημίσεις</p> <p>Αγορεύσεις βουλευτών στην ελληνική βουλή</p> <p>Αποσπάσματα θεατρικών έργων</p> <p>Συνεντεύξεις διάσημων προσώπων.</p> <p>Διάφορα προφορικά κείμενα του επιπέδου της ηλικίας των μαθητών και μαθητριών που θα συγκαταλέγονται στα κειμενικά είδη που περιγράφονται στη β' στήλη «Βασικά θέματα-Τύποι κειμένων».</p> <p>Μέρη από τα σενάρια διδασκαλίας της νέας ελληνικής με ΤΠΕ που αφορούν την κατανόηση προφορικού λόγου (http://proteas.greek-language.gr/scenarios.html)</p>
---	--	---	---

<p>ορισμένων παραγλωσσικών και εξωγλωσσικών στοιχείων στη διαμόρφωση του μηνύματος ανάλογα με το καταστασιακό πλαίσιο.</p> <p>✓ Εντοπίζουν και αξιολογούν ορισμένα στοιχεία γλωσσικής ποικιλότητας (γεωγραφικής και κοινωνικής) και τον υφολογικό/επικοινωνιακό τους ρόλο στον προφορικό λόγο).</p> <p>✓ Αξιολογούν το περιεχόμενο (θέμα) και τη μορφή (γραμματικές και λεξιλογικές επιλογές, βαθμός συνοχής και συνεκτικότητα) του υπό ακρόαση κειμένου σε σχέση με τις προσδοκίες που δημιουργεί το πλαίσιο της επικοινωνίας.</p> <p>✓ Ερμηνεύουν και αξιολογούν την προθετικότητα του (συν)ομιλητή και της (συν)ομιλήτριας και την κοινωνική ταυτότητα την οποία προβάλλει με βάση το περιεχόμενο και τη μορφή του λόγου του/της, καθώς και τη χρήση συγκεκριμένων γραμματικών και λεξιλογικών επιλογών.</p> <p>✓ Αξιολογούν την κοινωνική και πολιτισμική</p>		<p>(συν)ομιλητές και συνομιλήτριες και εστιάζουν στα παραγλωσσικά και εξωγλωσσικά στοιχεία (στον τόνο της φωνής, τη μιμόγλωσσα, τις περιστάσεις ...).</p> <p>Διατυπώνουν τα ίδια λόγια με άλλο τόνο και κινήσεις του σώματος. Καλούνται να εντοπίσουν ποια σημασία παίρνουν τα λόγια στις διαφορετικές περιπτώσεις (το ίδιο ισχύει και για βιντεοσκοπημένες συζητήσεις).</p> <p>✓ Επεξεργασία στην τάξη διαφορετικών τύπων ερωτήσεων (συνολικής κατανόησης, αναζήτησης συγκεκριμένης πληροφορίας, ερμηνείας του κειμένου, ρητορικές ερωτήσεις) οι οποίες αφορούν προφορικά κείμενα που άκουσαν οι μαθητές και οι μαθήτριες. Ταξινόμηση των ερωτήσεων.</p> <p>✓ Επεξεργασία διαφημίσεων και αξιολόγηση της επίδρασης συγκεκριμένων λεξιλογικών και γραμματικών επιλογών στην επιτυχία ή μη της διαφήμισης καθώς και της χρήσης πολυτροπικών στοιχείων.</p> <p>✓ Παρακολούθηση διαλέξεων από ειδικούς, είτε ζωντανά είτε σε βίντεο για θέματα που τους αφορούν, διαμόρφωση κριτηρίων αξιολόγησης, καταγραφή με μορφή διαγραμμάτων και με βάση αυτά αξιολόγηση των ομιλητών και ομιλητριών.</p> <p>✓ Προβολή στον διαδραστικό πίνακα ή σε τηλεόραση ή</p>	
---	--	--	--

<p>λειτουργία διαφορετικών ειδών προφορικού λόγου. ✓ Ερμηνεύουν τις συγκεκριμένες γραμματικές και λεξιλογικές επιλογές του ομιλήτη και της ομιλήτριας ανάλογα με την προθετικότητα του/της.</p>		<p>υπολογιστή διάφορων βίντεο με διαλόγους πάνω σε θέματα της καθημερινότητας, σχολιασμός στην τάξη παραγόντων που δημιούργησαν πρόβλημα στην επικοινωνία και αξιολόγηση των στρατηγικών που χρησιμοποιήθηκαν για να διασφαλιστεί η επικοινωνία. ✓ Υπόδυση ρόλων οι οποίοι έχουν ανατεθεί στους μαθητές και στις μαθήτριες μέσα από ηλεκτρονικές συλλογές υλικού που έχουν διανεμηθεί από τους εκπαιδευτικούς. ✓ Οι μαθητές και οι μαθήτριες ακούν συνομιλητές να αλληλεπιδρούν, σε διαφορετικά επικοινωνιακά πλαίσια, πάνω στο ίδιο θέμα. Καλούνται να εντοπίσουν τις διαφορές στο ύφος του προφορικού λόγου και τον τρόπο διαπραγμάτευσης του θέματος στα διαφορετικά πλαίσια.</p>	
---	--	--	--

Β΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ			
<p>✓ Επιλέγουν τι θα ακούσουν με βάση τα ενδιαφέροντα και τις ανάγκες τους και αναπτύσσουν διαφορετικές στρατηγικές ακρόασης (συνολική ακρόαση, κατανόηση σκοπών, αναζήτηση συγκεκριμένης πληροφορίας κτλ.). ✓ Εντοπίζουν το πλαίσιο επικοινωνίας και τους κοινωνικούς ρόλους όσων συμμετέχουν, καθώς και τη μεταξύ τους</p>	<p><i>Βασικά θέματα:</i> ✓ Το διαδίκτυο ✓ Τα ΜΜΕ ✓ Ο καβγάς ✓ Τα ταξίδια ✓ Η οικογένεια ✓ Η φιλία ✓ Εργασία-ανεργία ✓ Καθημερινή ζωή ✓ Αειφόρος ανάπτυξη ✓ Το διάστημα κτλ. ✓ Συγκοινωνιακά μέσα ✓ Η επικοινωνία</p> <p><i>Κειμενικά είδη:</i> ✓ Τηλεοπτικές εκπομπές ✓ Προφορικές</p>	<p>✓ Παρακολούθηση βιντεοσκοπημένων ομιλιών ή συζητήσεων σε σχολικά ιστολόγια και αναζήτηση παρόμοιων προφορικών κειμένων στους ηλεκτρονικούς φακέλους άλλων σχολείων. ✓ Παρακολούθηση και σύγκριση διαφορετικών ειδών προφορικών κειμένων (συνεντεύξεις, ρεπορτάζ, ομιλίες, συζητήσεις κτλ.) που αντλήθηκαν από την τηλεόραση, το ραδιόφωνο ή το</p>	<p>Βιβλίο <i>Νεοελληνική Γλώσσα Β΄ Γυμνασίου</i>, Ενότητα 5 (Οργάνωση περιγραφής και αφήγησης), Ενότητα 8 (Αξιολόγηση επιχειρημάτων)</p> <p><i>Γραμματική νέας ελληνικής γλώσσας</i>, 5^ο κεφ., 2.2.β (προφορικά κειμενικά είδη), σ. 100, 135 (κειμενικοί δείκτες)</p> <p>Διάφορα προφορικά κείμενα του επιπέδου</p>

<p>κοινωνική απόσταση/ισότητα/οικειότητα /αλληλεγγύη κτλ.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Αντιλαμβάνονται πώς τα διαφορετικά κειμενικά είδη του προφορικού λόγου συσχετίζονται με το πλαίσιο επικοινωνίας. ✓ Εντοπίζουν τους γλωσσικούς μηχανισμούς που χρησιμοποιεί ο συνομιλητής και η συνομιλήτριά τους. ✓ Διακρίνουν τα γλωσσικά και υφολογικά χαρακτηριστικά διαφορετικών κειμενικών ειδών του προφορικού λόγου (ποσότητα και οργάνωση πληροφορίας, γραμματικές, λεξιλογικές και υφολογικές επιλογές) και τη σχέση τους με το πλαίσιο επικοινωνίας και το κειμενικό είδος. ✓ Κατανοούν αν ένα προφορικό κείμενο είναι συνεκτικό ή όχι, εντοπίζουν βασικούς δείκτες κειμενικής συνοχής και αξιολογούν τον βαθμό συνεκτικότητας ανάλογα με τις συμβάσεις του προφορικού κειμενικού είδους. ✓ Εντοπίζουν τα παραγλωσσικά στοιχεία που χρησιμοποιεί ο ομιλητής και η ομιλήτρια και ερμηνεύουν τον επικοινωνιακό τους ρόλο. ✓ Ερμηνεύουν τη συμβολή των παραπάνω στην κατασκευή της συνομιλιακής και κοινωνικής ταυτότητας του ομιλητή και της ομιλήτριας. ✓ Αξιολογούν τον 	<p>συνεντεύξεις</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Ρεπορτάζ ✓ Διαφημίσεις ✓ Τηλεφωνικές συνδιαλέξεις ✓ Καθημερινοί ή επίσημοι διάλογοι μεταξύ φιλικών ή μη προσώπων ✓ Ομιλίες ✓ Διαλέξεις ✓ Συνεντεύξεις ✓ Διάλογοι ✓ Συζητήσεις ✓ Δημόσιες αγορεύσεις ✓ Ραδιοφωνικές εκπομπές ✓ Βιντεοσκοπημένες εκπομπές 	<p>διαδίκτυο και αποτίμηση των λειτουργιών τους.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Παρακολούθηση ζωντανών ή βιντεοσκοπημένων συζητήσεων, αναζήτηση της κοινωνικής ταυτότητας και της προθετικότητας των συνομιλητών και διατύπωση κρίσεων για την πειστικότητα των επιχειρημάτων. ✓ Παρακολούθηση εκπομπών με κοινωνικά θέματα που περιλαμβάνουν ρεπορτάζ, ομιλίες-διαλέξεις και συζητήσεις και παρατήρηση των παραγλωσσικών και περικειμενικών στοιχείων που χρησιμοποιούν οι ομιλητές και οι ομιλήτριες, συσχέτιση των στοιχείων με την ηλικία, το κύρος, την ιδιότητα κτλ. ✓ Περιήγηση σε έναν τουριστικό προορισμό μέσα από τηλεοπτικές εκπομπές (ντοκιμαντέρ, διαφημιστικά βίντεο κτλ.) και διαδικτυακούς τόπους, αναγνώριση των επικοινωνιακών στόχων και αποτίμηση αποτελεσμάτων. ✓ Συμμετοχή σε παιχνίδια ρόλων με πολιτιστικά θέματα (ήθη και έθιμα μιας περιοχής κτλ.). Οι μαθητές και οι μαθήτριες με μεταναστευτικό υπόβαθρο μπορούν να αναζητήσουν προφορικά κείμενα στα ελληνικά για τη χώρα προέλευσής τους και έτσι να δοθούν διαπολιτισμικές προεκτάσεις στις δραστηριότητες. ✓ Παρακολούθηση εκπαιδευτικών εκπομπών. Οι μαθητές και οι μαθήτριες κρατούν σημειώσεις και μετασηματίζουν τα 	<p>της ηλικίας των μαθητών και μαθητριών που θα συγκαταλέγονται στα κειμενικά είδη που περιγράφονται στη β' στήλη «Βασικά θέματα- Κειμενικά είδη».</p> <p>Ψηφιακό Σχολείο:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Το εμπλουτισμένο ηλεκτρονικό εγχειρίδιο Νεοελληνική Γλώσσα Α΄ Γυμνασίου (ψηφιακοί πόροι ειδικότερα των ενοτήτων 1 και 2 και γενικότερα ο πληροφοριακού χαρακτήρα εμπλουτισμός των υποενοτήτων «Εισαγωγικά κείμενα» και «Διαθεματική εργασία» όλων των ενοτήτων). ▪ Εμπλουτισμένα ηλεκτρονικά εγχειρίδια άλλων αντικειμένων ή και τάξεων, ανάλογα με το περιεχόμενο της διερεύνησης. ▪ Φωτόδεντρο: Πανελλήνιο ψηφιακό αποθετήριο μαθησιακών αντικειμένων. ▪ Φωτόδεντρο: Πανελλήνιο ψηφιακό αποθετήριο εκπαιδευτικών βίντεο (περιλαμβάνει και τα βίντεο της Εκπαιδευτικής Τηλεόρασης). <p>Ποικίλα ψηφιακά περιβάλλοντα από τα οποία μπορεί να αντληθεί χρήσιμο οπτικοακουστικό υλικό (π.χ. ψηφιακό αρχείο της ΔΤ, You</p>
---	--	---	--

<p>βαθμό εξάρτησης των κειμένων από εξωγλωσσικά και περικειμενικά χαρακτηριστικά ανάλογα με τις συμβάσεις του προφορικού κειμενικού είδους.</p> <p>✓ Παρακολουθούν την επιχειρηματολογία σε μια συζήτηση και κρίνουν την αποτελεσματικότητα των επιχειρημάτων καθώς και των γλωσσικών μέσων που χρησιμοποιήθηκαν.</p> <p>✓ Εντοπίζουν υπόρρητες πληροφορίες σχετικά με ιδεολογικές και κοινωνικές στάσεις και απόψεις των ομιλητών και ομιλητριών.</p> <p>✓ Αντιλαμβάνονται τις βασικές διαφορές μεταξύ προφορικού και γραπτού λόγου.</p> <p>✓ Αξιολογούν την κοινωνική και πολιτισμική λειτουργία διαφόρων ειδών προφορικού λόγου.</p>		<p>πολυτροπικά κείμενα σε μονοτροπικά, όπου περιγράφουν με συντομία το θέμα της εκπομπής, ή σε δικά τους πολυτροπικά γραπτά κείμενα, όπου καταγράφουν τις εντυπώσεις τους από τα βίντεο.</p> <p>✓ Ακρόαση σκηνών διασκέδασης που έζησαν οι μαθητές και οι μαθήτριες με τους φίλους και τις φίλες τους. Μετά από διαδοχικές περιγραφές, οι μαθητές και οι μαθήτριες καλούνται να κρίνουν ποια ομάδα τα πήγε καλύτερα αξιολογώντας την αποτελεσματικότητα του προφορικού λόγου, τη συνοχή του, την κατάλληλη χρήση παραγλωσσικών στοιχείων κτλ.</p> <p>✓ Αναγνώριση της λειτουργίας των γραμματικών επιλογών (π.χ. επιλογή κλιτικών τύπων από ένα πεδίο πολυτυπιών, βαθμός συντακτικής πολυπλοκότητας) και δεικτών συνοχής και σχολιασμού σε διαφορετικά προφορικά κείμενα και κειμενικά είδη.</p> <p>✓ Αναγνώριση των λεξιλογικών επιλογών, π.χ. στη χρήση λόγιων/λαϊκών, παράγωγων και σύνθετων λέξεων, σε διαφορετικά προφορικά κείμενα και κειμενικά είδη και αποτίμηση της λειτουργικότητάς τους.</p> <p>✓ Ακρόαση δύο διαφορετικών προφορικών κειμένων με το ίδιο θέμα και αναζήτηση των ομοιοτήτων και των διαφορών που υπάρχουν στην κατασκευή και την πρόσληψη του</p>	<p>Tube, ηλεκτρονικά αρχεία, βιβλιοθήκες, εφημερίδες), καθώς και περιβάλλοντα, κυρίως του Web 2.0, στα οποία μπορεί να δημοσιευθεί οπτικοακουστικό υλικό που παράγουν οι μαθητές και οι μαθήτριες (π.χ. ιστολογία, μέσα κοινωνικής δικτύωσης, wikis).</p> <p>Προφορικά κείμενα από το you tube Προφορικά σώματα κειμένων Αποσπάσματα ελληνικών ταινιών Μαγνητοφωνημένοι διάλογοι μεταξύ μαθητών Τηλεοπτικές και ραδιοφωνικές διαφημίσεις Αγορεύσεις βουλευτών στην ελληνική βουλή Αποσπάσματα θεατρικών έργων Συνεντεύξεις διάσημων προσώπων.</p> <p>Διάφορα προφορικά κείμενα του επιπέδου της ηλικίας των μαθητών και μαθητριών που θα συγκαταλέγονται στα κειμενικά είδη που περιγράφονται στη β' στήλη «Βασικά θέματα-κειμενικά είδη».</p> <p>Μέρη από τα σενάρια διδασκαλίας της νέας ελληνικής με ΤΠΕ που αφορούν την παραγωγή προφορικού λόγου (http://proteas.greek-language.gr/scenarios.html).</p>
---	--	---	--

		<p>μηνύματος. ✓ Επεξεργασία διαλόγου με θέμα την αφήγηση ενός συμβάντος και συλλογική αξιολόγηση του προφορικού λόγου του αφηγητή ως προς την αποτελεσματικότητα, την ακρίβεια, τη συνοχή κτλ. ✓ Ατομικές και ομαδικές έρευνες μικρής εμβέλειας με υποστήριξη υπολογιστή. ✓ Ερμηνεία μορφοσυντακτικών φαινομένων και άσκηση ανάλογα με την ενότητα και το παρουσιαζόμενο θέμα</p>	
--	--	---	--

Γ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

<p>✓ Αναπτύσσουν στρατηγικές ακρόασης σε συνδυασμό με τα ενδιαφέροντά τους, τις ανάγκες τους και τους σκοπούς της ακρόασης.</p> <p style="text-align: center;">✓ Αξιοποιούν τις γνώσεις τους για το κοινωνικοπολιτισμικό πλαίσιο του προφορικού κειμένου, ώστε να διατυπώσουν προκαταρκτικές υποθέσεις σχετικά με το θέμα και τους στόχους του.</p> <p>✓ Εντοπίζουν το πλαίσιο επικοινωνίας και τους κοινωνικούς ρόλους όσων συμμετέχουν καθώς και τη μεταξύ τους κοινωνική απόσταση / ισότητα/οικειότητα / αλληλεγγύη κτλ.</p> <p>✓ Κατανοούν τις διαφορές μεταξύ προφορικών κειμενικών ειδών και τους τρόπους με τους οποίους αυτές συσχετίζονται με κοινωνικοπολιτισμικούς παράγοντες και το πλαίσιο επικοινωνίας.</p> <p>✓ Διακρίνουν την προθετικότητα και το ύφος του συνομιλητή και της συνομιλήτριας με βάση μορφολογικούς, λεξιλογικούς και παραγωγικούς δείκτες.</p> <p>✓ Αναγνωρίζουν τα περιφερειακά και εξωγλωσσικά στοιχεία που χρησιμοποιεί ο ομιλητής και η ομιλήτρια.</p> <p>✓ Διακρίνουν τη μεταφορική ή κυριολεκτική χρήση της γλώσσας και τη συσχετίζουν με την</p>	<p><i>Βασικά θέματα:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Το θέατρο ✓ Το τραγούδι ✓ Οι γλώσσες του κόσμου ✓ Η Ελλάδα ✓ Η Ευρώπη και η Ευρωπαϊκή Ένωση ✓ Η ειρήνη και ο πόλεμος ✓ Οικουμενικές αξίες ✓ Παρελθόν και μέλλον ✓ Η τέχνη ✓ Σύγχρονη τεχνολογία <p><i>Κειμενικά είδη:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Διαλέξεις ✓ Ραδιοφωνικές εκπομπές ✓ Επίσημες ομιλίες ✓ Θεατρικά έργα ✓ Προφορικά κείμενα που συνδυάζουν διάφορους τρόπους (πολυτροπικά) ✓ Διάλογοι ✓ Συζητήσεις ✓ Δημόσιες αγορεύσεις ✓ Ραδιοφωνικές εκπομπές ✓ Βιντεοσκοπημένες εκπομπές 	<p>✓ Προσεκτική παρακολούθηση μιας διάλεξης ή συζήτησης για ένα θέμα και άντληση συγκεκριμένων πληροφοριών (στόχοι, προσωπικές απόψεις των ομιλητών, ορισμένες πληροφοριακές πτυχές κτλ.).</p> <p>✓ Ακρόαση ραδιοφωνικών εκπομπών, επίσημων ομιλιών, ελληνικών τραγουδιών κτλ. και επισήμανση των γλωσσικών στοιχείων και μηχανισμών που αξιοποιεί ο πομπός.</p> <p>✓ Παρακολούθηση τηλεδιασκέψεων ή βιντεοσκοπημένων διαλόγων στο διαδίκτυο (σε ιστολόγια, ηλεκτρονικούς φακέλους σχολικών δικτύων κτλ.), εντοπισμός της επιχειρηματολογίας, των σκοπών και των μέσων και αξιολόγηση της αποτελεσματικότητάς τους.</p> <p>✓ Εντοπισμός μορφολογικών, λεξιλογικών και παραγωγικών στοιχείων (π.χ. επιλογή κλιτικών τύπων, συνδετικών λέξεων, λόγων ή λαϊκών λέξεων, παράταξης ή υπόταξης, επιτονικές καμπύλες, στοιχεία γεωγραφικής και κοινωνιογλωσσικής ποικιλότητας κτλ.) που φανερώνουν την προθετικότητα του συνομιλητή και της συνομιλήτριας σε</p>	<p>Βιβλίο <i>Νεοελληνική Γλώσσα Γυμνασίου</i>, Ενότητα 2 (Κριτική αποτίμηση), Ενότητα 3 (Κυριολεξία και μεταφορά), Ενότητα 4 (Συνώνυμα και αντίθετα)</p> <p><i>Γραμματική νέας ελληνικής γλώσσας</i>, 4^ο κεφ., 2.3 (σημασίες των λέξεων), 5^ο κεφ., 2.2-2.3 (κειμενικά είδη-υφολογία)</p> <p>Διάφορα προφορικά κείμενα του επιπέδου της ηλικίας των μαθητών και μαθητριών που θα συγκαταλέγονται στους τύπους κειμένου που περιγράφονται στη β' στήλη «Βασικά θέματα-Κειμενικά είδη».</p> <p>Ψηφιακό Σχολείο:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Το εμπλουτισμένο ηλεκτρονικό εγχειρίδιο Νεοελληνική Γλώσσα Α' Γυμνασίου (ψηφιακοί πόροι ειδικότερα των ενοτήτων 1 και 2 και γενικότερα ο πληροφοριακού χαρακτήρα εμπλουτισμός των υποενοτήτων «Εισαγωγικά κείμενα» και «Διαθεματική εργασία» όλων των ενοτήτων). ▪ Εμπλουτισμένα ηλεκτρονικά εγχειρίδια άλλων αντικειμένων ή και τάξεων, ανάλογα με το περιεχόμενο της διερεύνησης. ▪ Φωτόδεντρο: Πανελλήνιο ψηφιακό αποθετήριο μαθησιακών αντικειμένων. ▪ Φωτόδεντρο: Πανελλήνιο ψηφιακό αποθετήριο εκπαιδευτικών βίντεο (περιλαμβάνει και τα βίντεο της Εκπαιδευτικής Τηλεόρασης).
---	--	---	---

<p>προθετικότητα του ομιλητή και της ομιλήτριας.</p> <p>✓ Αξιολογούν τις πληροφορίες και τα επιχειρήματα του συνομιλητή και της συνομιλήτριάς τους και εντοπίζουν τα γλωσσικά στοιχεία που κάνουν τον λόγο του/της αποτελεσματικό.</p> <p>✓ Χρησιμοποιούν ανάλογες επικοινωνιακές στρατηγικές με εκείνες του συνομιλητή και της συνομιλήτριάς τους.</p> <p>✓ Αξιολογούν προφορικά κείμενα ως προς τον βαθμό καταλληλότητας και αποδοχής τους από μια κειμενική κοινότητα.</p> <p>✓ Εντοπίζουν και αξιολογούν την κοινωνική και πολιτισμική λειτουργία ποικίλων προφορικών κειμενικών ειδών.</p> <p>✓ Εντοπίζουν υπόρρητα μηνύματα, οπτικές γωνίες, στάσεις και ιδεολογικά στοιχεία με βάση το περιεχόμενο και το ύφος του προφορικού λόγου.</p> <p>✓ Αποτιμούν συνολικά τον λόγο του συνομιλητή και της συνομιλήτριάς τους.</p>		<p>προφορικά κείμενα διαφόρων ειδών.</p> <p>✓ Συσχετισμός των μορφοσυντακτικών/λεξιλογικών/συγκειμένων/ παραγλωσσικών στοιχείων των ομιλητών και ομιλητριών με την κοινωνική ταυτότητα/ιδιότητά τους και το βαθμό αποδοχής αυτών των στοιχείων από μια κειμενική κοινότητα.</p> <p>✓ Αναγνώριση της λειτουργίας των παραγλωσσικών και εξωγλωσσικών επιλογών (τόνος φωνής, κινήσεις, εκφράσεις του προσώπου) που χρησιμοποιεί ο συνομιλητής και η συνομιλήτρια συμπληρωματικά με τις γλωσσικές επιλογές του/της.</p> <p>✓ Εντοπισμός κυριολεξίας και μεταφοράς σε διαφορετικούς τύπους προφορικών κειμένων και αιτιολόγηση της χρήσης τους.</p> <p>✓ Αναγνώριση ρητορικών σχημάτων σε επιλεγμένα προφορικά κείμενα και ανάλυση της λειτουργίας και της αποτελεσματικότητάς τους.</p> <p>✓ Εντοπισμός των θέσεων και των επιχειρημάτων των ομιλητών και ομιλητριών και αξιολόγηση της καταλληλότητας και της πειστικότητάς τους.</p> <p>✓ Εντοπισμός χαρακτηριστικών του γραπτού λόγου σε ορισμένα προφορικά κείμενα (π.χ.</p>	<p>Ποικίλα ψηφιακά περιβάλλοντα από τα οποία μπορεί να αντληθεί χρήσιμο οπτικοακουστικό υλικό (π.χ. ψηφιακό αρχείο της ΔΤ, You Tube, ηλεκτρονικά αρχεία, βιβλιοθήκες, εφημερίδες), καθώς και περιβάλλοντα, κυρίως του Web 2.0, στα οποία μπορεί να δημοσιευθεί οπτικοακουστικό υλικό που παράγουν οι μαθητές και οι μαθήτριες (π.χ. ιστολόγια, μέσα κοινωνικής δικτύωσης, wikis).</p> <p>Προφορικά κείμενα από το you tube</p> <p>Προφορικά σώματα κειμένων</p> <p>Αποσπάσματα ελληνικών ταινιών</p> <p>Μαγνητοφωνημένοι διάλογοι μεταξύ μαθητών</p> <p>Τηλεοπτικές και ραδιοφωνικές διαφημίσεις</p> <p>Αγορεύσεις βουλευτών στην ελληνική βουλή</p> <p>Αποσπάσματα θεατρικών έργων</p> <p>Συνεντεύξεις διάσημων προσώπων.</p> <p>Διάφορα προφορικά κείμενα του επιπέδου της ηλικίας των μαθητών και μαθητριών που θα συγκαταλέγονται στα κειμενικά είδη που περιγράφονται στη β' στήλη «Βασικά θέματα-Κειμενικά είδη».</p> <p>Μέρη από τα σενάρια διδασκαλίας της νέας ελληνικής με ΤΠΕ που αφορούν την παραγωγή προφορικού λόγου (http://proteas.greek-language.gr/scenarios.html)</p>
---	--	--	--

		<p>πολύπλοκη σύνταξη) και αποτίμηση της λειτουργίας τους.</p> <p>✓ Σύγκριση προφορικών κειμένων με βάση τον τρόπο κατασκευής και τον δίαυλο μετάδοσής τους (ραδιοφωνική ή τηλεοπτική εκπομπή, τηλεφωνική συνομιλία, διαδίκτυο κτλ.).</p> <p>✓ Αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας προφορικών κειμένων διαφόρων τύπων σε σχέση με τους αποδέκτες και τις αποδέκτριές τους, με βάση τις στρατηγικές που χρησιμοποιήθηκαν.</p> <p>✓ Εντοπισμός των κοινωνικών, ιδεολογικών και πολιτισμικών λειτουργιών ορισμένων προφορικών κειμενικών ειδών και συγκρίσεις μεταξύ των κειμενικών αυτών ειδών.</p> <p>✓ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐</p> <p>☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐</p> <p>☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐</p> <p>☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐</p> <p>☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐</p> <p>☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐</p> <p>☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐</p> <p>☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐</p> <p>☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐</p>	
--	--	--	--

B. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΠΡΟΦΟΡΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ			
Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα	Βασικά θέματα / Κειμενικά είδη	Δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό
Α΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ			
<p>ΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ & ΜΑΘΗΤΡΙΕΣ ΩΣ ΠΑΡΑΓΩΓΟΙ ΣΥΝΕΧΟΥΣ ΠΡΟΦΟΡΙΚΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ ΕΙΝΑΙ ΣΕ ΘΕΣΗ ΝΑ:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Προσχεδιάζουν τα βασικά σημεία ενός προφορικού κειμένου και επιλέγουν το κατάλληλο κειμενικό είδος ανάλογα με το πλαίσιο επικοινωνίας. ✓ Αποφασίζουν ποια είναι τα ουσιώδη στοιχεία που θα χρησιμοποιήσουν στον λόγο τους. ✓ Κάνουν χρήση επικοινωνιακών στρατηγικών κατάλληλων για το εκάστοτε πλαίσιο επικοινωνίας. ✓ Επιλέγουν την κατάλληλη κειμενική δομή, περιεχόμενο, τρόπο οργάνωσης και παρουσίασης πληροφοριών. ✓ Χρησιμοποιούν τις κατάλληλες για την περίπτωση γραμματικές δομές, γραμματικούς τύπους, λεξιλόγιο και μηχανισμούς κειμενικής συνοχής ανάλογα με το κειμενικό είδος και τις περιστάσεις της (συν)ομιλίας. ✓ Αξιοποιούν τη γεωγραφική ή κοινωνιογλωσσική ποικιλότητα ως μηχανισμό ύφους και δήλωσης συνομιλιακών και κοινωνικών ταυτοτήτων και προθέσεων. ✓ Αναπροσαρμόζουν τα χαρακτηριστικά του λόγου τους ανάλογα με τη συνεισφορά των συνομιλητών τους, ή τις 	<p><i>Βασικά θέματα:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Το σχολείο μας ✓ Η φύση ✓ Η προστασία του περιβάλλοντος ✓ Διατροφή ✓ Το θέατρο ✓ Ο κινηματογράφος ✓ Ο αθλητισμός ✓ Ο τόπος μου ✓ Ο εαυτός μου ✓ Ραδιόφωνο, τηλεόραση ✓ Διαδίκτυο ✓ Συγκοινωνιακά μέσα <p><i>Κειμενικά είδη:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ ομιλίες στο κοινό ✓ παρουσιάσεις βιβλίων ✓ αφηγήσεις συμβάντων ✓ παρουσιάσεις κινηματογραφικών έργων ✓ προφορικές διαφημίσεις ✓ αγορεύσεις ✓ παρουσιάσεις βιβλίων ✓ μικρής έκτασης θεατρικά έργα (σκετς) 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Προβολή στον διαδραστικό πίνακα ή στον υπολογιστή διαλόγων, οι οποίοι αξιολογούνται με βάση συγκεκριμένα κριτήρια που έχουν τεθεί εκ των προτέρων, και διατύπωση προτάσεων για τη βελτίωση του παραγόμενου λόγου. ✓ Συνομιλίες μέσω τηλεδιασκέψεων (web-conference), απομαγνητοφώνηση συνομιλιών, ανταλλαγή και δημοσιοποίησή τους σε ψηφιακά περιβάλλοντα. ✓ Αφηγήσεις ή περιγραφές των μαθητών και μαθητριών (π.χ. αθλητικών συμβάντων, ιστορικών μαχών κτλ.) από διαφορετικές σκοπιές με ανάλογες προσαρμογές στην οργάνωση της πληροφορίας και τα λεξικογραμματικά / παραγωγιστικά/εξωγλωσσικά μέσα. ✓ Διατύπωση εκφράσεων που, συνοδευόμενες από κατάλληλο τόνο και κινήσεις, μπορούν να δηλώνουν ειρωνεία, υπακοή, αντιπαράθεση κτλ. ✓ Επαναδιατύπωση μιας συνομιλίας με και χωρίς ενδείκτες προφορικότητας (ελλειπτικός λόγος, φαιρικά στοιχεία όπως 	<p>Βιβλίο <i>Νεοελληνική Γλώσσα Α΄ Γυμνασίου</i>, Ενότητα 1 (Προφορικός και γραπτός λόγος), Ενότητα 2 (Περιστάσεις επικοινωνίας), Ενότητα 3 (Τύποι κειμένων: περιγραφή, αφήγηση κτλ.).</p> <p><i>Γραμματική νέας ελληνικής γλώσσας</i>, κεφάλαια για την κλίση ουσιαστικών, επιθέτων και ρημάτων.</p> <p><i>Γραμματική νέας ελληνικής γλώσσας</i>, κεφάλαια για την Πραγματολογία και την Κειμενογλωσσολογία (προφορικός και γραπτός λόγος, η έννοια του ύφους).</p> <p>Ψηφιακό Σχολείο:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Το εμπλουτισμένο ηλεκτρονικό εγχειρίδιο Νεοελληνική Γλώσσα Α΄ Γυμνασίου (ψηφιακοί πόροι ειδικότερα των ενοτήτων 1 και 2 και γενικότερα ο πληροφοριακού χαρακτήρα εμπλουτισμός των υποενοτήτων «Εισαγωγικά κείμενα» και «Διαθεματική εργασία» όλων των ενοτήτων). ▪ Εμπλουτισμένα ηλεκτρονικά εγχειρίδια άλλων αντικειμένων ή και τάξεων, ανάλογα με το περιεχόμενο της διερεύνησης. ▪ Φωτόδεντρο: Πανελλήνιο ψηφιακό αποθετήριο

<p>αντιδράσεις των ακροατών και ακροατριών τους αν παράγουν συνεχές κείμενο.</p> <p>✓ Αξιολογούν τον ρόλο των γλωσσικών, παραγλωσσικών και εξωγλωσσικών μέσων στην αποτελεσματικότητα των προφορικών κειμένων.</p> <p>✓ Προβάλλουν την προσωπική τους θέση σε σχέση με ένα θέμα και την αντιπαραβάλλουν με αντίθετες απόψεις.</p> <p>✓ Προβάλλουν διαφορετικές οπτικές γωνίες για ένα θέμα, αξιοποιώντας ποικίλα γλωσσικά μέσα και κειμενικές στρατηγικές.</p>		<p>να πούμε, ξέρεις κτλ.) και κατόπιν ερμηνεία και αξιολόγηση των διαφορών στο ύφος και στο επικοινωνιακό αποτέλεσμα.</p> <p>✓ Πειραματισμοί με τη χρήση διαφορετικών επικοινωνιακών στρατηγικών (π.χ. επαναδιατύπωση, αναζήτηση διευκρινίσεων από τον συνομιλητή και τη συνομιλήτρια, αξιοποίηση του επικοινωνιακού πλαισίου).</p> <p>✓ Παιχνίδια ρόλων όπου οι μαθητές και οι μαθήτριες, υποδύμενοι/-ες ομιλητές και ομιλήτριες με διαφορετικά κάθε φορά χαρακτηριστικά, συνειδητοποιούν με βιωματικό τρόπο την ποικιλία της εκφοράς του λόγου, ανάλογα με την πρόθεση των ομιλητών/-τριών και το επικοινωνιακό πλαίσιο.</p> <p>✓ Οι μαθητές και οι μαθήτριες επιχειρούν να πείσουν τον συνομιλητή και τη συνομιλήτριά τους για ένα ζήτημα της σχολικής ή της κοινωνικής ζωής, αξιοποιώντας τα γλωσσικά τους μέσα και τις επικοινωνιακές περιστάσεις του λόγου τους.</p> <p>✓ Σύγκριση προφορικών κειμένων με κριτήρια το περιεχόμενο και τη μορφή τους, τον τρόπο οργάνωσης των πληροφοριών και τη συνολική αποτελεσματικότητά</p>	<p>μαθησιακών αντικειμένων.</p> <p>▪ Φωτόδεντρο: Πανελλήνιο ψηφιακό αποθετήριο εκπαιδευτικών βίντεο (περιλαμβάνει και τα βίντεο της Εκπαιδευτικής Τηλεόρασης).</p> <p>Ποικίλα ψηφιακά περιβάλλοντα από τα οποία μπορεί να αντληθεί χρήσιμο οπτικοακουστικό υλικό (π.χ. ψηφιακό αρχείο της ΔΤ, You Tube, ηλεκτρονικά αρχεία, βιβλιοθήκες, εφημερίδες), καθώς και περιβάλλοντα, κυρίως του Web 2.0, στα οποία μπορεί να δημοσιευθεί οπτικοακουστικό υλικό που παράγουν οι μαθητές και οι μαθήτριες (π.χ. ιστολόγια, μέσα κοινωνικής δικτύωσης, wikis).</p> <p>Διάφορα προφορικά κείμενα του επιπέδου της ηλικίας των μαθητών και μαθητριών που θα συγκαταλέγονται στα κειμενικά είδη που περιγράφονται στη β' στήλη «Βασικά θέματα-κειμενικά είδη».</p> <p>Μέρη από τα σενάρια διδασκαλίας της νέας ελληνικής με ΤΠΕ που αφορούν την παραγωγή προφορικού λόγου (http://proteas.greek-language.gr/scenarios.htm]).</p>
--	--	---	--

		<p>τους σε δεδομένο επικοινωνιακό πλαίσιο.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Σύγκριση μεταξύ προφορικών και γραπτών κειμένων και αναζήτηση των διαφορών τους ως προς τη γλωσσική μορφή, τα παραγλωσσικά στοιχεία, το επικοινωνιακό πλαίσιο κτλ. ✓ Αναζήτηση της οπτικής γωνίας διαφορετικών συνομιλητών και συνομιλητριών και των γλωσσικών μέσων με την οποία αυτή κωδικοποιείται. 	
--	--	--	--

Β΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

<ul style="list-style-type: none"> ✓ Αποφασίζουν ποια είναι τα βασικά στοιχεία που θα χρησιμοποιήσουν, λαμβάνοντας υπόψη το κειμενικό είδος που θα χρησιμοποιήσουν και την κειμενική κοινότητα στην οποία απευθύνονται, και οργανώνουν αντίστοιχα τον λόγο τους. ✓ Καλλιεργούν διαφορετικές στρατηγικές παραγωγής προφορικού κειμένου σε σχέση με το πλαίσιο επικοινωνίας. ✓ Επιλέγουν την κειμενική δομή, το περιεχόμενο και το μονοτροπικό ή πολυτροπικό τρόπο οργάνωσης και παρουσίασης πληροφοριών που ταιριάζει στις περιστάσεις. ✓ Χρησιμοποιούν τις κατάλληλες για την περίπτωση μορφολογικές 	<p><i>Βασικά θέματα:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Το διαδίκτυο ✓ Τα ΜΜΕ ✓ Ο καβγάς ✓ Τα ταξίδια ✓ Η οικογένεια ✓ Η φιλία ✓ Εργασία-ανεργία ✓ Καθημερινή ζωή ✓ Αειφόρος ανάπτυξη ✓ Το διάστημα κτλ. ✓ Συγκοινωνιακά μέσα ✓ Η επικοινωνία <p><i>Κειμενικά είδη:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Ομιλίες στο κοινό ✓ Παρουσιάσεις βιβλίων ✓ Παρουσιάσεις συμβάντων ✓ Παρουσιάσεις κινηματογραφικών έργων ✓ Παρουσιάσεις θεατρικών έργων 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Προσχεδιασμός και πραγματοποίηση προφορικής ομιλίας πάνω σε επιλεγμένο θέμα. ✓ Διατύπωση κανόνων συνομιλίας και οργάνωση συζητήσεων στην τάξη πάνω σε επίκαιρα θέματα. ✓ Παιχνίδια ρόλων μέσα από παιχνίδια που παίζονται ζωντανά στο διαδίκτυο (online social games). ✓ Ανάπτυξη προφορικών κειμένων με την κατάλληλη οργάνωση και το κατάλληλο ύφος για τις περιστάσεις και το σκοπό της επικοινωνίας. ✓ Ανάπτυξη επιχειρηματολογίας πάνω σε θέματα ενδιαφέροντος και συλλογική αξιολόγηση επιχειρημάτων. ✓ Κριτικός 	<p>Βιβλίο <i>Νεοελληνική Γλώσσα Β΄ Γυμνασίου</i>, Ενότητα 5 (Οργάνωση περιγραφής και αφήγησης), Ενότητα 7 (Ανάπτυξη κειμένων), Ενότητα 8 (Διατύπωση επιχειρημάτων)</p> <p><i>Γραμματική νέας ελληνικής γλώσσας</i>, 5^ο κεφ., 2.2.β (προφορικά κειμενικά είδη), σ. 100, 135 (κειμενικοί δείκτες)</p> <p>Διάφορα προφορικά κείμενα του επιπέδου της ηλικίας των μαθητών και μαθητριών που θα συγκαταλέγονται στα κειμενικά είδη που περιγράφονται στη β΄ στήλη «Βασικά θέματα-Κειμενικά είδη».</p> <p>Ψηφιακό Σχολείο:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Το εμπλουτισμένο ηλεκτρονικό εγχειρίδιο <i>Νεοελληνική Γλώσσα Α΄ Γυμνασίου</i> (ψηφιακοί πόροι ειδικότερα των ενοτήτων 1 και 2 και γενικότερα ο πληροφοριακού
--	--	---	--

<p>δομές, λεξιλόγιο, παραγλωσσικά στοιχεία και πολυτροπικά μέσα σε διαφορετικά είδη προφορικού κειμένου.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Αξιοποιούν τη γεωγραφική ή κοινωνιογλωσσική ποικιλότητα ως μηχανισμό ύφους και δήλωσης συνομιλιακών και κοινωνικών ταυτοτήτων ή και οπτικής γωνίας. ✓ Επιχειρηματολογούν προφορικά για επίκαιρα θέματα, χρησιμοποιώντας διαφορετικά μέσα πειθούς ανάλογα με το επικοινωνιακό πλαίσιο. ✓ Αξιολογούν την ποικιλότητα και την πολυτυπία που χαρακτηρίζει τα προφορικά κειμενικά είδη σε συνδυασμό με την προθετικότητα και την αποτελεσματικότητά τους. ✓ Αποτιμούν τις πολλαπλές ερμηνείες που μπορεί να προσλάβει ένα κείμενο σε σχέση με τους αποδέκτες του. ✓ Αξιολογούν την προφορική τους παραγωγή εντός και εκτός τάξης. ✓ Αξιολογούν την κοινωνική και πολιτισμική λειτουργία ποικίλων προφορικών κειμενικών ειδών. ✓ Τηρούν ορισμένες βασικές συμβάσεις της συνομιλίας ανάλογα με το κειμενικό είδος και τις περιστάσεις επικοινωνίας. ✓ Παρουσιάζουν μικρές έρευνες. 		<p>σχολιασμός παραδειγμάτων κειμενικών ειδών από το διαδίκτυο.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Παρουσίαση στην τάξη της υπόθεσης μιας κινηματογραφικής ταινίας και συζήτηση των σημείων ενδιαφέροντος. ✓ Παρουσίαση θεατρικού έργου και συζήτηση πάνω στο έργο και τους συντελεστές της παράστασης. ✓ Αξιολόγηση στην τάξη προφορικών κειμένων που ανήκουν σε διαφορετικά κειμενικά είδη (π.χ. διάλεξη, ανέκδοτο, διαλογικός αγώνας, παρουσίαση κτλ.) με κριτήρια το αν επιλέχθηκαν οι κατάλληλες λεξικογραμματικές δομές και το αν οι δείκτες συνοχής και σχολιασμού διευκολύνουν την κατανόηση του κειμένου. ✓ Αξιολόγηση στην τάξη των ίδιων προφορικών κειμένων με κριτήριο το πώς χρησιμοποιήθηκαν επικοινωνιακά μέσα και στρατηγικές όπως η επαναδιατύπωση, η αξιοποίηση του επικοινωνιακού πλαισίου και τα παραγλωσσικά/εξωγλωσσικά στοιχεία. ✓ Σύγκριση μεταξύ προφορικών κειμένων με και χωρίς πολυτροπικά στοιχεία. ✓ Επανασχεδιασμό/επαναδιατύπωση/μετασχηματισμός 	<p>χαρακτήρα εμπλουτισμός των υποενοτήτων «Εισαγωγικά κείμενα» και «Διαθεματική εργασία» όλων των ενοτήτων).</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Εμπλουτισμένα ηλεκτρονικά εγχειρίδια άλλων αντικειμένων ή και τάξεων, ανάλογα με το περιεχόμενο της διερεύνησης. ▪ Φωτόδεντρο: Πανελλήνιο ψηφιακό αποθετήριο μαθησιακών αντικειμένων. ▪ Φωτόδεντρο: Πανελλήνιο ψηφιακό αποθετήριο εκπαιδευτικών βίντεο (περιλαμβάνει και τα βίντεο της Εκπαιδευτικής Τηλεόρασης). <p>Ποικίλα ψηφιακά περιβάλλοντα από τα οποία μπορεί να αντληθεί χρήσιμο οπτικοακουστικό υλικό (π.χ. ψηφιακό αρχείο της ΔΤ, You Tube, ηλεκτρονικά αρχεία, βιβλιοθήκες, εφημερίδες), καθώς και περιβάλλοντα, κυρίως του Web 2.0, στα οποία μπορεί να δημοσιευθεί οπτικοακουστικό υλικό που παράγουν οι μαθητές και οι μαθήτριες (π.χ. ιστολόγια, μέσα κοινωνικής δικτύωσης, wikis).</p> <p>Προφορικά κείμενα από το you tube Προφορικά σώματα κειμένων Αποσπάσματα ελληνικών ταινιών Μαγνητοφωνημένοι διάλογοι μεταξύ μαθητών Τηλεοπτικές και ραδιοφωνικές διαφημίσεις Αγορεύσεις βουλευτών στην ελληνική βουλή Αποσπάσματα θεατρικών έργων Συνεντεύξεις διάσημων</p>
---	--	--	---

		<p>κειμένων σε συνάρτηση με τον αποδέκτη και τις περιστάσεις.</p> <p>✓ Παραγωγή και σύγκριση προφορικών κειμένων που παρουσιάζουν το ίδιο θέμα από διαφορετικές οπτικές γωνίες και απευθύνονται σε διαφορετικούς αποδέκτες.</p> <p>✓ Μετατροπή γραπτού λόγου σε προφορικό, επισήμανση των διαφορών (επιλογή γλωσσικών/παραγλωσσικών/εξωγλωσσικών/ περικειμενικών στοιχείων, πληροφοριακή δομή, πλαίσιο επικοινωνίας κτλ.) και σύγκριση των δύο κατηγοριών λόγου.</p> <p>✓ Οι μαθητές και οι μαθήτριες εφαρμόζουν στις προφορικές τους δραστηριότητες βασικές συμβάσεις της συνομιλίας, όπως το να συμμετέχουν ισότιμα σε έναν διάλογο, να κρατούν τη σειρά τους σε μια συζήτηση, να χρησιμοποιούν ανάλογα γλωσσικά στοιχεία με αυτά των συνομιλητών και συνομιλητριών τους, να κάνουν ουσιαστικές κρίσεις για τα λεγόμενά τους, ώστε να συνεισφέρουν με τη σειρά τους αποτελεσματικά στη συνομιλία κτλ.</p> <p>✓ Προφορική παρουσίαση μικρής έρευνας και συλλογική αξιολόγηση με</p>	<p>προσώπων.</p> <p>Διάφορα προφορικά κείμενα του επιπέδου της ηλικίας των μαθητών και μαθητριών που θα συγκαταλέγονται στα κειμενικά είδη που περιγράφονται στη β' στήλη «Βασικά θέματα-Κειμενικά είδη».</p> <p>Μέρη από τα σενάρια διδασκαλίας της νέας ελληνικής με ΤΠΕ που αφορούν την παραγωγή προφορικού λόγου (http://proteas.greek-language.gr/scenarios.html).</p>
--	--	--	---

		έμφαση στην εγκυρότητα των γνώσεων και την καταλληλότητα των γλωσσικών μέσων που χρησιμοποιούνται. ✓ Επισημάνσεις μορφοσυντακτικού χαρακτήρα στον προφορικό λόγο των μαθητών και των μαθητριών	
--	--	---	--

Γ΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

<p>Χρησιμοποιούν τις κατάλληλες στρατηγικές οφορικού λόγου για την έπιτευξη του κοινωνιακού τους όχου, λαμβάνοντας όψη τα χαρακτηριστικά ως κειμενικής ινότητας.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Δηλώνουν την πρόθεση και τον κοινωνικό σκοπό τους σε ορισμένα κειμενικά είδη. ✓ Χρησιμοποιούν επικοινωνιακές στρατηγικές προσαρμοσμένες σε εκείνες του συνομιλητή και της συνομιλητριάς τους. ✓ Ερμηνεύουν και ελέγχουν τις αντιδράσεις των ακροατών και ακροατριών. ✓ Χρησιμοποιούν κατάλληλα γλωσσικά, παραγλωσσικά και εξωγλωσσικά μέσα για να κρατήσουν την προσοχή αδιάπτωτη και να αυξήσουν την αποτελεσματικότητα του μηνύματος. ✓ Αξιοποιούν τον κυριολεκτικό ή τον μεταφορικό λόγο ανάλογα με το σκοπό που επιδιώκουν. ✓ Χρησιμοποιούν διαφορετικά συνώνυμα ανάλογα με τους συνομιλητές και τις συνομιλητρίες τους, το είδος και το θέμα του λόγου. ✓ Χρησιμοποιούν την κατάλληλη φρασεολογία για να δομήσουν την ταυτότητά τους ως ομιλητών και ομιλητριών. ✓ Αξιοποιούν τη γεωγραφική ή 	<p><i>Βασικά θέματα:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Το θέατρο ✓ Το τραγούδι ✓ Οι γλώσσες του κόσμου ✓ Η Ελλάδα ✓ Η Ευρώπη και η Ευρωπαϊκή Ένωση ✓ Η ειρήνη και ο πόλεμος ✓ Οικουμενικές αξίες ✓ Παρελθόν και μέλλον ✓ Η τέχνη ✓ Σύγχρονη τεχνολογία <p><i>Κειμενικά είδη:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Ομιλίες στο κοινό ✓ Παρουσιάσεις βιβλίων ✓ Παρουσιάσεις συμβάντων ✓ Παρουσιάσεις κινηματογραφικών έργων ✓ Παρουσιάσεις θεατρικών έργων 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Συμμετοχή σε διαλογικούς αγώνες, τηλεδιασκεύσεις, ραδιοφωνικές συζητήσεις και ανοιχτές συζητήσεις ή ομιλίες. ✓ Αξιοποίηση λογισμικών παρουσίασης σε ομιλία ή συζήτηση. ✓ Κριτική αποτίμηση στην τάξη μαγνητοσκοπημένων ομιλιών ή κινηματογραφικών και θεατρικών έργων που προβάλλονται στον διαδραστικό πίνακα ή στον υπολογιστή. ✓ Κριτική αποτίμηση ενός βιβλίου, ενός έργου, ενός άρθρου από εφημερίδα ή το διαδίκτυο κτλ., και αιτιολόγηση των κρίσεων κατά τη σχετική συζήτηση στην τάξη με βάση κατάλληλα κριτήρια αξιολόγησης. ✓ Χρήση επικοινωνιακών στρατηγικών, όπως η επαναδιατύπωση και η προσαρμογή στις στρατηγικές του συνομιλητή και της συνομιλητριάς. ✓ Χρήση κυριολεκτικού ή μεταφορικού λόγου σε διαφορετικές περιστάσεις με στόχο την επίτευξη συγκεκριμένου επικοινωνιακού αποτελέσματος. ✓ Μετατροπή του μεταφορικού λόγου σε κυριολεκτικό και το αντίστροφο, παρατήρηση των 	<p>Βιβλίο <i>Νεοελληνική Γλώσσα Γ΄ Γυμνασίου</i>, Ενότητα 2 (Κριτική αποτίμηση), Ενότητα 3 (Κυριολεξία και μεταφορά), Ενότητα 4 (Συνώνυμα και αντίθετα)</p> <p><i>Γραμματική νέας ελληνικής γλώσσας</i>, 4^ο κεφ., 2.3 (σημασίες των λέξεων)</p> <p>Διάφορα προφορικά κείμενα του επιπέδου της ηλικίας των μαθητών και μαθητριών που θα συγκαταλέγονται στα κειμενικά είδη που περιγράφονται στη β΄ στήλη «Βασικά θέματα-Κειμενικά είδη».</p> <p>Ψηφιακό Σχολείο:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Το εμπλουτισμένο ηλεκτρονικό εγχειρίδιο <i>Νεοελληνική Γλώσσα Α΄ Γυμνασίου</i> (ψηφιακοί πόροι ειδικότερα των ενοτήτων 1 και 2 και γενικότερα ο πληροφοριακού χαρακτήρα εμπλουτισμός των υποενοτήτων «Εισαγωγικά κείμενα» και «Διαθεματική εργασία» όλων των ενοτήτων). ▪ Εμπλουτισμένα ηλεκτρονικά εγχειρίδια άλλων αντικειμένων ή και τάξεων, ανάλογα με το περιεχόμενο της διερεύνησης. ▪ Φωτόδεντρο: Πανελλήνιο ψηφιακό αποθετήριο μαθησιακών αντικειμένων. ▪ Φωτόδεντρο: Πανελλήνιο ψηφιακό αποθετήριο εκπαιδευτικών βίντεο (περιλαμβάνει και τα
--	--	---	---

<p>κοινωνιογλωσσική ποικιλότητα ως μηχανισμό ύφους και δήλωσης συνομιλιακών και κοινωνικών ταυτοτήτων ή και οπτικής γωνίας.</p> <p>✓ Κατανοούν την προθετικότητα διαφορετικών κειμένων και υιοθετούν κριτική στάση απέναντι στα νοήματα που εκφράζονται ή συνάγονται έμμεσα από αυτά.</p> <p>✓ Τηρούν τις συμβάσεις της συνομιλίας κατά περίπτωση και ανάλογα με το κειμενικό είδος και το πλαίσιο επικοινωνίας.</p> <p>✓ Αξιολογούν την προφορική τους παραγωγή εντός και εκτός τάξης.</p> <p>✓ Αξιολογούν την κοινωνική και πολιτισμική λειτουργία ποικίλων προφορικών κειμενικών ειδών.</p> <p>✓ Παρουσιάζουν συνθετικές εργασίες σε διαφορετικά ακροατήρια προσαρμόζοντας τον λόγο τους στο επικοινωνιακό πλαίσιο.</p>		<p>λειτουργικών μεταβολών και αποτίμηση του επικοινωνιακού αποτελέσματος.</p> <p>✓ Επιλογή συνώνυμων λέξεων ανάλογα με το ύφος (π.χ. επίσημο ή οικείο) και το είδος του προφορικού κειμένου.</p> <p>✓ Σύγκριση μεταξύ προφορικών κειμένων με και χωρίς την παρουσία παραγλωσσικών και εξωγλωσσικών στοιχείων.</p> <p>✓ Αξιοποίηση παραγλωσσικών και εξωγλωσσικών στοιχείων κατά την παραγωγή λόγου ανάλογα με την επικοινωνιακή περίπτωση.</p> <p>✓ Οι μαθητές και οι μαθήτριες παίρνουν τον λόγο για να προσθέσουν ένα νέο στοιχείο στη συζήτηση, τηρούν τα χρονικά πλαίσια της ομιλίας τους, εκφράζουν εντός θέματος απόψεις, μιλούν με επιχειρήματα και δίνουν με τη σειρά το λόγο στους συνομιλητές και τις συνομιλήτριές τους.</p> <p>✓ Εκφράζουν τη συμφωνία τους ή την αντίθεσή τους στις απόψεις που υιοθετούν οι (συν)ομιλητές και οι (συν)ομιλήτριες και αιτιολογούν τη στάση τους με την κατάλληλη επιχειρηματολογία, λαμβάνοντας υπόψη την κοινωνική ταυτότητα του αποδέκτη και το ευρύτερο κοινωνικό και επικοινωνιακό</p>	<p>βίντεο της Εκπαιδευτικής Τηλεόρασης).</p> <p>Ποικίλα ψηφιακά περιβάλλοντα από τα οποία μπορεί να αντληθεί χρήσιμο οπτικοακουστικό υλικό (π.χ. ψηφιακό αρχείο της ΔΤ, You Tube, ηλεκτρονικά αρχεία, βιβλιοθήκες, εφημερίδες), καθώς και περιβάλλοντα, κυρίως του Web 2.0, στα οποία μπορεί να δημοσιευθεί οπτικοακουστικό υλικό που παράγουν οι μαθητές και οι μαθήτριες (π.χ. ιστολόγια, μέσα κοινωνικής δικτύωσης, wikis).</p> <p>Προφορικά κείμενα από το you tube</p> <p>Προφορικά σώματα κειμένων</p> <p>Αποσπάσματα ελληνικών ταινιών</p> <p>Μαγνητοφωνημένοι διάλογοι μεταξύ μαθητών</p> <p>Τηλεοπτικές και ραδιοφωνικές διαφημίσεις</p> <p>Αγορεύσεις βουλευτών στην ελληνική βουλή</p> <p>Αποσπάσματα θεατρικών έργων</p> <p>Συνεντεύξεις διάσημων προσώπων.</p> <p>Διάφορα προφορικά κείμενα του επιπέδου της ηλικίας των μαθητών και μαθητριών που θα συγκαταλέγονται στα κειμενικά είδη που περιγράφονται στη β' στήλη «Βασικά θέματα-Κειμενικά είδη».</p> <p>Μέρη από τα σενάρια διδασκαλίας της νέας ελληνικής με ΤΠΕ που αφορούν την παραγωγή προφορικού λόγου (http://proteas.greek-language.gr/scenarios.html).</p>
--	--	---	--

		<p>πλαίσιο.</p> <p>✓ Αξιολόγηση ενός ομιλητή και μιας ομιλήτριας σε σχέση με τον τρόπο οργάνωσης της ομιλίας, τις γραμματικές και λεξιλογικές επιλογές του/της και συνολικά το βαθμό επίτευξης του επιδιωκόμενου αποτελέσματος.</p> <p>✓ Παρουσίαση συνθετικών εργασιών στην τάξη, σε σχολική γιορτή ή άλλες περιστάσεις με χρήση των νέων τεχνολογιών (λογισμικό παρουσίασης, βιντεοπροβολή κτλ.).</p> <p>✓ Επισημάνσεις μορφοσυντακτικού χαρακτήρα στον προφορικό λόγο των μαθητών και των μαθητριών</p>	
--	--	--	--

Γ. ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΓΡΑΠΤΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ			
Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα	Βασικά θέματα / Κειμενικά είδη	Δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό
Α΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ			
<p>ΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ & ΜΑΘΗΤΡΙΕΣ ΩΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΕΣ & ΑΝΑΓΝΩΣΤΡΙΕΣ ΕΙΝΑΙ ΣΕ ΘΕΣΗ ΝΑ:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Συνειδητοποιούν την ποικιλία των λόγων ανάγνωσης ενός κειμένου (λ.χ. απόκτηση πληροφορίας, ενημέρωση, απόλαυση). ✓ Καλλιεργούν διαφορετικές αναγνωστικές στρατηγικές του γραπτού κειμένου (συνολική κατανόηση θέματος και σκοπού, επικέντρωση σε συγκεκριμένη πληροφορία, προσωπική ερμηνεία με βάση σημεία του κειμένου κτλ.). ✓ Καλλιεργούν διαφορετικές κατανόησης του γραπτού κειμένου (υποθέσεις με βάση τα συμφραζόμενα, το ευρύτερο πλαίσιο, αξιοποίηση εικόνας, τίτλου, λέξεων κλειδιών). ✓ Καλλιεργούν 	<p><i>Βασικά θέματα:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Το σχολείο μας ✓ Η φύση ✓ Η προστασία του περιβάλλοντος ✓ Διατροφή ✓ Το θέατρο ✓ Ο κινηματογράφος ✓ Ο αθλητισμός ✓ Ο τόπος μου ✓ Ο εαυτός μου ✓ Ραδιόφωνο, τηλεόραση ✓ Διαδίκτυο ✓ Συγκοινωνιακά μέσα <p><i>Κειμενικά είδη:</i> <i>Κείμενα συνεχή</i> (αφηγήσεις, περιγραφές, επεξηγήσεις, επιχειρηματολογία, οδηγίες, υπερκείμενα). Πιο συγκεκριμένα: Λειτουργικά κείμενα (προσκλήσεις, αφίσες, κατάλογοι, λεξάντες, πληροφόρηση, προσανατολισμός, οδηγίες). Κείμενα δημοσιογραφικού λόγου (ρεπορτάζ, συνεντεύξεις,</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Σύγκριση διαφορετικών κειμένων ηλεκτρονικών ή έντυπων στην τάξη (π.χ. ενός άρθρου στην ιστοσελίδα μιας εφημερίδας, ενός επιστημονικού άρθρου που μόλις δημοσιεύτηκε στο διαδίκτυο, ενός δελτίου τύπου κτλ.) και συστηματική καταγραφή των εντοπιζόμενων διαφορών σε πίνακα ή στον προσωπικό «μαυροπίνακα» του κάθε μαθητή-χρήστη. ✓ Αξιοποίηση από τους μαθητές και τις μαθήτριες διευθύνσεων ηλεκτρονικών βιβλιοθηκών (wikis) για την άντληση πληροφοριών σχετικά με ένα ζήτημα που ερευνούν. ✓ Αναζήτηση πληροφοριών από τους μαθητές και τις μαθήτριες σε ιστοχώρους συζητήσεων (fora) και αξιολόγηση της εγκυρότητας των πηγών τους με βάση κριτήρια που προέκυψαν από συζήτηση στην τάξη. ✓ Συστηματική επεξεργασία των κειμένων μέσα 	<p>Βιβλίο <i>Νεοελληνική Γλώσσα Α΄ Γυμνασίου</i>, Ενότητα 2 (Περιστάσεις επικοινωνίας), Ενότητα 3 (κειμενικοί τύποι/λειτουργίες: περιγραφή, αφήγηση κτλ.), Ενότητα 4 (περιγραφή), Ενότητα 5 (αφήγηση), Ενότητα 10 (Σημεία στίξης, Χρήση λεξικών).</p> <p><i>Γραμματική νέας ελληνικής γλώσσας</i>, 1^ο κεφ., 3.3 (σημεία στίξης), 5^ο κεφ. 2.2-2.3 (κειμενικά είδη-υφολογία).</p> <p><i>Ερμηνευτικό λεξικό νέας ελληνικής</i></p> <p>Ηλεκτρονικά σώματα κειμένων</p> <p>Ψηφιακό Σχολείο:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Το εμπλουτισμένο ηλεκτρονικό εγχειρίδιο <i>Νεοελληνική Γλώσσα Α΄ Γυμνασίου</i> (ψηφιακοί πόροι ειδικότερα των ενοτήτων 1 και 2 και γενικότερα ο πληροφοριακού χαρακτήρα εμπλουτισμός των υποενοτήτων «Εισαγωγικά κείμενα» και «Διαθεματική εργασία» όλων των ενοτήτων). ▪ Εμπλουτισμένα ηλεκτρονικά εγχειρίδια άλλων αντικειμένων ή και τάξεων, ανάλογα με το περιεχόμενο της διερεύνησης. ▪ Φωτόδεντρο: Πανελλήνιο ψηφιακό αποθετήριο μαθησιακών αντικειμένων. ▪ Φωτόδεντρο: Πανελλήνιο ψηφιακό αποθετήριο εκπαιδευτικών βίντεο (περιλαμβάνει και τα ίντεο της Εκπαιδευτικής Τηλεόρασης). <p>Ποικίλα ψηφιακά περιβάλλοντα από τα οποία μπορεί να αντληθεί χρήσιμο οπτικοακουστικό υλικό (π.χ. ψηφιακό αρχείο της ΔΤ, You Tube, ηλεκτρονικά αρχεία, βιβλιοθήκες, εφημερίδες), καθώς και περιβάλλοντα, κυρίως του Web 2.0, στα οποία μπορεί να δημοσιευθεί οπτικοακουστικό υλικό που παράγουν οι μαθητές και οι μαθήτριες (π.χ. ιστολόγια, μέσα κοινωνικής δικτύωσης, wikis).</p> <p>Διάφορα ιστολόγια, ηλεκτρονικές</p>

<p>διαφορετικές αναγνωστικές στρατηγικές ανάλογα με το αν το κείμενο είναι συνεχές, μη συνεχές (χάρτης, γράφημα, σχεδιάγραμμα κτλ.) ή υπερκείμενο.</p> <p>✓ Εντοπίζουν το πλαίσιο επικοινωνίας και την κοινωνική σχέση συγγραφέα και πραγματικού/εννοούμενου αναγνώστη (λ.χ. διαφορετικός βαθμός εξουσίας/αυθεντίας, ισότιμη σχέση/σχέση αλληλεγγύης ή οικειότητας κτλ.).</p> <p>Συνειδητοποιούν τη σχέση των παραπάνω με τη μορφή του παραγόμενου κειμένου (ποσότητα και οργάνωση πληροφορίας, γλωσσική ποικιλία, ύφος, χρήση συντομευμένου λόγου / βραχυγραφιών και πολυτροπικών στοιχείων κτλ.).</p> <p>✓ Αναγνωρίζουν το κειμενικό είδος και τον κειμενικό τύπο (ή κειμενικούς τύπους) που απαντούν στο υπό επεξεργασία κείμενο με βάση τα συγκεκριμένα κειμενικά και γλωσσικά χαρακτηριστικά του.</p> <p>✓ Διακρίνουν</p>	<p>άρθρα, σχόλια).</p> <p>Επιστημονικά κείμενα (εγκυκλοπαιδικά άρθρα, βιβλιοκριτικές).</p> <p>Πολυτροπικά κείμενα (διαφημίσεις, κινούμενα σχέδια, γελοιογραφίες)</p> <p><i>Κείμενα μη συνεχή</i> (χάρτες, σχεδιαγράμματα, πίνακες, γραφήματα, φόρμες αιτήσεων, βεβαιώσεις, πιστοποιητικά)</p>	<p>ερωτήσεων διαφορετικού τύπου (ερωτήσεις συνολικής κατανόησης, αναζήτησης συγκεκριμένης πληροφορίας, ερμηνείας) που καλλιεργούν διαφορετικές όψεις της κατανόησης ενός κειμένου.</p> <p>✓ Μετατροπή κειμένων σε νοητικούς χάρτες.</p> <p>✓ Ανάγνωση του προλόγου ενός κειμένου ή της αρχής μιας ιστορίας και πρόβλεψη της συνέχειας με αξιοποίηση στοιχείων όπως οι εικόνες, ο τίτλος κτλ.</p> <p>✓ Οι μαθητές και οι μαθήτριες ασκούνται με βιωματικό τρόπο στη χρήση στρατηγικών κατανόησης κειμένου και στη συνέχεια αξιολογούν την επιτυχία της κάθε στρατηγικής ανάλογα με τον τύπο του κειμένου.</p> <p>✓ Σύγκριση στην τάξη, μέσα από εργασία σε ομάδες, κειμένων συνεχών ή και μη συνεχών ως προς την ευκολία κατανόησής τους και ανίχνευση των παραγόντων που διευκολύνουν ή δυσχεραίνουν την κατανόηση σε συνεχή και μη συνεχή κείμενα.</p> <p>✓ Οι μαθητές και οι μαθήτριες αναζητούν διαδικτυακά κείμενα ή δίνονται</p>	<p>εφημερίδες και δίκτυα σύγχρονης και ασύγχρονης επικοινωνίας.</p> <p>Αυθεντικά έντυπα, ψηφιακά και πολυτροπικά κείμενα του επιπέδου των μαθητών και μαθητριών της τάξης που θα συγκαταλέγονται στα κειμενικά είδη που περιγράφονται στη β' στήλη «Βασικά θέματα- Κειμενικά είδη».</p> <p>Μέρη από τα σενάρια διδασκαλίας της νέας ελληνικής με ΤΠΕ που αφορούν την κατανόηση γραπτού λόγου (http://proteas.greek-language.gr/scenarios.html)</p>
--	---	---	--

<p>αν ένα κείμενο εμπλέκει χαρακτηριστικά μόνο από ένα ή και περισσότερους κειμενικούς τύπους (π.χ. αν ένα κείμενο είναι αμιγώς περιγραφικό ή εμπλέκει αφήγηση, επεξήγηση, επιχειρηματολογία κτλ.).</p> <p>✓ Αντιλαμβάνονται τους μηχανισμούς συνοχής του κειμένου (σύνδεσμοι, επεξηγήσεις κτλ.) και αξιολογούν την καταλληλότητά τους ανάλογα με τις συμβάσεις του κειμενικού είδους.</p> <p>✓ Αξιολογούν το περιεχόμενο (θέμα) και τη μορφή (γραμματικές και λεξιλογικές επιλογές, συνοχή και συνεκτικότητα) του γραπτού κειμένου και αποτιμούν την αποτελεσματικότητά του.</p> <p>✓ Ερμηνεύουν τη λειτουργία βασικών σημείων στίξης και οπτικών και τυπογραφικών συμβάσεων.</p> <p>✓ Χρησιμοποιούν λεξικά αξιοποιώντας λεξικογραφικές πληροφορίες που συμβάλλουν στο να αντιληφθούν την προθετικότητα</p>		<p>έντυπα κείμενα ή κείμενα από εκπαιδευτικά λογισμικά και στη συνέχεια κατατάσσουν τα κείμενα ανάλογα με το κειμενικό είδος ή τον τύπο κειμένου. Έπειτα, εντοπίζουν τα αξιολογικά σχόλια που εκφέρονται από τον/τη συγγραφέα και τα διακρίνουν από τα γεγονότα αυτά καθεαυτά.</p> <p>✓ Εντοπισμός και αφαίρεση συνοχικών μηχανισμών από κείμενα διαφορετικών ειδών και αξιολόγηση των αποτελεσμάτων.</p> <p>✓ Εντοπισμός της λειτουργικής χρήσης γραμματικών φαινομένων (υποτακτική και παρατακτική σύνταξη, απρόσωπη σύνταξη, σειρά των λέξεων, μηχανισμοί εστίασης, πολυτυπίες κτλ.) σε ορισμένα κειμενικά είδη και αιτιολόγηση της χρήσης τους με βάση την προθετικότητα του συγγραφέα και το επικοινωνιακό πλαίσιο (δημιουργία επίσημου ύφους κτλ.).</p> <p>✓ Οι μαθητές και οι μαθήτριες διαβάζουν τίτλους εφημερίδων και εντοπίζουν τις λεξικογραμματικές επιλογές (π.χ. παθητική/ενεργητική ή σύνταξη, ονοματική σύνταξη).</p>	
--	--	--	--

<p>και τον τύπο του κειμένου.</p> <p>✓ Χρησιμοποιούν τη γραμματική για να διευρύνουν τη γνώση τους αναφορικά με γραμματικές δομές (π.χ. ενεργητική και παθητική διάθεση, υποτακτική και παρατακτική σύνταξη) και άλλα γραμματικά φαινόμενα (π.χ. εγκλίσεις, παραγωγή, σύνθεση) και τη χρήση τους στα κείμενα.</p> <p>✓ Μέσω της χρήσης της γλώσσας τελειοποιούν επίσης τη χρήση του κλιτικού συστήματος και των άλλων γραμματικών φαινομένων.</p> <p>✓ Αρχίζουν κατά την ανάγνωση να διακρίνουν τα αξιολογικά σχόλια από τα γεγονότα.</p> <p>✓ Αρχίζουν να εντοπίζουν υπόρρητες πληροφορίες, στάσεις και ιδεολογίες.</p> <p>✓ Εντοπίζουν την πολυφωνικότητα των κειμένων και διακρίνουν την οπτική των συγγραφέων.</p> <p>✓ Ερμηνεύουν τη χρήση της γεωγραφικής ή κοινωνιολογικής ή ποικιλότητας ως μηχανισμών ύφους και</p>		<p>✓ Καλούνται να συζητήσουν γιατί έκανε ο δημοσιογράφος αυτή την επιλογή. Τι θέλει να πει; Τι μπορεί να αποκρύπτει; Πώς θα διατυπώναμε τον ίδιο τίτλο με άλλο τρόπο; Τι θα άλλαζε;</p> <p>✓ Εντοπισμός των λειτουργιών των σημείων στίξης σε διάφορα είδη κειμένων και εξέταση των περιπτώσεων αστιξίας και επιλεκτικής αστιξίας, π.χ. σε λογοτεχνικά κείμενα ή πολυτροπικά κείμενα.</p> <p>✓ Ερμηνεία των οπτικών και τυπογραφικών συμβάσεων που χρησιμοποιούνται σε ορισμένα γραπτά κείμενα (τύπο και μέγεθος γραμματοσειράς, πλάγια ή έντονα γράμματα κτλ.).</p> <p>✓ Χρήση συνεργατικών εργαλείων επεξεργασίας κειμένου στο διαδίκτυο.</p> <p>✓ Εξάσκηση στην κατανόηση συντομογραφιών και αρκτικόλεξων.</p> <p>✓ Εξάσκηση στη χρήση λεξικών και την αναγνώριση της σημειογραφίας τους.</p> <p>✓ Αντληση πληροφοριών από τα λεξικά σχετικά με άγνωστες λέξεις ή σημασίες και χρήσεις λέξεων και εντοπισμός της προθετικότητας</p>	
--	--	--	--

<p>δήλωσης συνομιλιακών και κοινωνικών ταυτοτήτων ή και οπτικής γωνίας. ✓ Αξιολογούν την κοινωνική και πολιτισμική λειτουργία ποικίλων γραπτών κειμενικών ειδών. ✓ Συγκρίνουν τις αναγνωστικές τους συνήθειες εντός και εκτός τάξης.</p>		<p>κειμένων διαφορετικών ειδών με βάση και τα λεξιλογικά μέσα που χρησιμοποιούν. ✓ Ανάσυρση πληροφοριών από ηλεκτρονικά σώματα κειμένων σχετικά με τις χρήσεις και τα συγκεκριμένα λέξεων. ✓ Οι μαθητές και οι μαθήτριες συγκρίνουν το λόγο και το λαϊκό λεξιλόγιο της ελληνικής αξιοποιώντας τις γνώσεις τους και από άλλα μαθήματα, όπως λ.χ. τα Αρχαία Ελληνικά από το πρωτότυπο, και παρατηρούν πώς λόγιες και λαϊκές λέξεις χρησιμοποιούνται ανάλογα με την προθετικότητα του συγγραφέα και τις συμβάσεις του κειμενικού είδους και του πλαισίου επικοινωνίας. ✓ Σύγκριση στην τάξη των τρόπων με τους οποίους παρουσιάζεται το ίδιο γεγονός από διαφορετικές πηγές, π.χ. διαφορετικές εφημερίδες, διαφορετικά blogs.</p>	
--	--	---	--

Β΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ			
<p>✓ Διαβάζουν μεγάλωφωνα ένα κείμενο με τον τρόπο που απαιτείται. ✓ Εντοπίζουν το πλαίσιο επικοινωνίας και την κοινωνική σχέση συγγραφέα και</p>	<p><i>Βασικά θέματα:</i> ✓ Το διαδίκτυο ✓ Τα ΜΜΕ ✓ Ο καβγάς ✓ Τα ταξίδια ✓ Η οικογένεια ✓ Η φιλία ✓ Εργασία-ανεργία</p>	<p>✓ Παρουσίαση υποδειγματικών αναγνώσεων. ✓ Υποθέσεις-προβλέψεις για το περιεχόμενο του κειμένου που πρόκειται να</p>	<p>Βιβλίο <i>Νεοελληνική Γλώσσα Β΄ Γυμνασίου</i>, Ενότητα 1 (Τρόποι ανάπτυξης παραγράφου), Ενότητα 2 (Περίληψη), Ενότητα 5 (Συλλογή υλικού), Ενότητα 8 (Αξιολόγηση</p>

<p>πραγματικού/εννοουμένου αναγνώστη και αναγνώστριας (λ.χ. διαφορετικός βαθμός εξουσίας/αυθεντίας, ισότιμη σχέση/σχέση αλληλεγγύης ή οικειότητας κτλ.).</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Συνειδητοποιούν τη σχέση των παραπάνω με τη μορφή του παραγόμενου κειμένου (ποσότητα και οργάνωση πληροφορίας, γλωσσική ποικιλία, ύψος, χρήση πολυτροπικών στοιχείων κτλ.). ✓ Κατανοούν ότι οι λέξεις έχουν ορισμένη ιστορία, που έχει σχέση με το υφολογικό επίπεδο στο οποίο ανήκουν. ✓ Διακρίνουν λόγιες από λαϊκές λέξεις. ✓ Χρησιμοποιούν λεξικά διαφόρων ειδών ανάλογα με τις ανάγκες πληροφόρησής τους. ✓ Συνειδητοποιούν τη διαφορά χρήσης μεταξύ παρατακτικής και υποτακτικής σύνταξης, απρόσωπης και μη απρόσωπης σύνταξης, ενεργητικής και παθητικής διάθεσης, μεταξύ οριστικής και των άλλων εγκλίσεων κ.ο.κ. και τα αποτελέσματα που προκύπτουν από τη χρήση τους στην κειμενική οργάνωση και το ύψος. ✓ Εξηγούν την οργάνωση και το ύψος ενός κειμένου σε σχέση με το είδος και το πλαίσιο παραγωγής και πρόσληψής του. ✓ Διακρίνουν τους τρόπους οργάνωσης των παραγράφων (αιτιολόγηση, 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Καθημερινή ζωή ✓ Αειφόρος ανάπτυξη ✓ Το διάστημα κτλ. ✓ Συγκοινωνιακά μέσα ✓ Η επικοινωνία <p><i>Κειμενικά είδη:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Ειδήσεις ✓ Ρεπορτάζ ✓ Δελτία καιρού ✓ Σχολιογραφικά άρθρα ✓ Συνταγές ✓ Πληροφοριακά κείμενα ✓ Διαφημίσεις ✓ Ανακοινώσεις ✓ Κατάλογοι ✓ Ψηφιακά κείμενα ✓ Ηλεκτρονικά μηνύματα ✓ Κόμικς ✓ Λογοτεχνικά κείμενα ✓ Θεατρικά κείμενα 	<p>αναγνωστεί.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Αναζήτηση και εντοπισμός των επικοινωνιακών παραγόντων ενός κειμένου. ✓ Αναζήτηση και επιλογή, βάσει κριτηρίων, ορισμένων κειμενικών ειδών (π.χ. ειδησεογραφικών κειμένων) σε έντυπη μορφή, από το διαδίκτυο κτλ. ✓ Εντοπισμός σχολίου-γεγονότος-ιδεολογικής οπτικής του αρθρογράφου. ✓ Σύγκριση μεταξύ διαφημίσεων και εκτενών πληροφοριακών κειμένων. ✓ Αναζήτηση φαινομένων παράταξης και υπόταξης, απρόσωπης και μη απρόσωπης σύνταξης, ενεργητικής και παθητικής διάθεσης, κλιτικών πολυτυπιών κτλ. και αιτιολόγησή τους σε σχέση με τους διαφορετικούς τύπους κειμένων όπου εμφανίζονται. ✓ Αξιοποίηση ποικίλων λεξικών (ερμηνευτικών, ετυμολογικών, συνωνύμων, παραγώγων κτλ.). ✓ Αναζήτηση άγνωστων λέξεων και ετυμολογιών σε λεξικά. ✓ Αναζήτηση διαφορών σημασιών και χρήσεων λέξεων σε λεξικά και ηλεκτρονικά σώματα κειμένων (κυριολεκτική/μετα 	<p>επιχειρημάτων), Ενότητα 9 (Χρήση ποικίλων λεξικών)</p> <p><i>Γραμματική νέας ελληνικής γλώσσας</i>, 3^ο κεφ., 5.1-5.2 (παράταξη και υπόταξη), 4^ο κεφ. 2.1 (καταγωγή των λέξεων)</p> <p><i>Ερμηνευτικό λεξικό νέας ελληνικής</i></p> <p>Ηλεκτρονικά σώματα κειμένων</p> <p>Αυθεντικά έντυπα, ψηφιακά και πολυτροπικά κείμενα του επιπέδου των μαθητών και μαθητριών της τάξης που θα συγκαταλέγονται στους τύπους κειμένου που περιγράφονται στη β' στήλη «Βασικά θέματα-Κειμενικά είδη».</p> <p>Ψηφιακό Σχολείο:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Το εμπλουτισμένο ηλεκτρονικό εγχειρίδιο <i>Νεοελληνική Γλώσσα Α΄ Γυμνασίου</i> (ψηφιακοί πόροι ειδικότερα των ενοτήτων 1 και 2 και γενικότερα ο πληροφοριακού χαρακτήρα εμπλουτισμός των υποενοτήτων «Εισαγωγικά κείμενα» και «Διαθεματική εργασία» όλων των ενοτήτων). ▪ Εμπλουτισμένα ηλεκτρονικά εγχειρίδια άλλων αντικειμένων ή και τάξεων, ανάλογα με το περιεχόμενο της διερεύνησης. ▪ Φωτόδεντρο: Πανελλήνιο ψηφιακό αποθετήριο μαθησιακών αντικειμένων. ▪ Φωτόδεντρο: Πανελλήνιο ψηφιακό
---	---	---	---

<p>σύγκριση κτλ.) ανάλογα με τα κειμενικά είδη.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Εντοπίζουν τα σημεία όπου υπάρχουν υπόρρητα νοήματα και αποκαλύπτουν ιδεολογικά μηνύματα. ✓ Αξιολογούν τη μορφή του κειμένου σε σχέση με τα χαρακτηριστικά του κειμενικού είδους στο οποίο ανήκει. ✓ Ερμηνεύουν τη χρήση της γεωγραφικής ή κοινωνιογλωσσικής ποικιλότητας ως μηχανισμών ύφους και δήλωσης συνομιλιακών και κοινωνικών ταυτοτήτων ή και οπτικής γωνίας. ✓ Αξιολογούν την αποτελεσματικότητα των κειμένων που επεξεργάζονται. ✓ Αξιολογούν την κοινωνική και πολιτισμική λειτουργία ποικίλων γραπτών κειμενικών ειδών. 		<p>φορική σημασία, πολυσημία, συνωνυμία κτλ.) και εντοπισμός των διαφορετικών λειτουργιών τους ανάλογα με το κειμενικό είδος.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Σύγκριση κειμένων σε λαϊκό και επίσημο ύφος. ✓ Εντοπισμός γραμματικοσυντακτικών και λεξιλογικών στοιχείων που διαμορφώνουν το ύφος ενός κειμένου και αποτίμηση της αποτελεσματικότητάς τους σε διάφορα κειμενικά παραδείγματα. ✓ Εντοπισμός χαρακτηριστικών του προφορικού λόγου σε ορισμένα γραπτά κείμενα (π.χ. λαϊκοί τύποι, φατικά στοιχεία σε ηλεκτρονικά μηνύματα) και επισήμανση της λειτουργίας τους. ✓ Αναγνώριση των διαφορετικών τρόπων οργάνωσης παραγράφων και της λειτουργίας τους ανάλογα με τα κείμενα. ✓ Χρήση σημειώσεων στο τετράδιο ή σε ηλεκτρονικά σημειωματάρια (notepad). ✓ Πύκνωση κειμένου με εξαγωγή πλαγιότιτλων και ενσωμάτωση σε ευρύτερο κείμενο. ✓ Παρουσίαση αρχιτεκτονικής κειμένων. ✓ Αιτιολόγηση των δομικών επιλογών των συγγραφέων σε 	<p>αποθετήριο εκπαιδευτικών βίντεο (περιλαμβάνει και τα βίντεο της Εκπαιδευτικής Τηλεόρασης).</p> <p>Ποικίλα ψηφιακά περιβάλλοντα από τα οποία μπορεί να αντληθεί χρήσιμο οπτικοακουστικό υλικό (π.χ. ψηφιακό αρχείο της ΔΤ, You Tube, ηλεκτρονικά αρχεία, βιβλιοθήκες, εφημερίδες), καθώς και περιβάλλοντα, κυρίως του Web 2.0, στα οποία μπορεί να δημοσιευθεί οπτικοακουστικό υλικό που παράγουν οι μαθητές και οι μαθήτριες (π.χ. ιστολόγια, μέσα κοινωνικής δικτύωσης, wikis).</p> <p>Διάφορα ιστολόγια, ηλεκτρονικές εφημερίδες και δίκτυα σύγχρονης και ασύγχρονης επικοινωνίας.</p> <p>Αυθεντικά έντυπα, ψηφιακά και πολυτροπικά κείμενα του επιπέδου των μαθητών και μαθητριών της τάξης που θα συγκαταλέγονται στα κειμενικά είδη που περιγράφονται στη β' στήλη «Βασικά θέματα-Κειμενικά είδη».</p> <p>Μέρη από τα σενάρια διδασκαλίας της νέας ελληνικής με ΤΠΕ που αφορούν την κατανόηση γραπτού λόγου (http://proteas.greek-language.gr/scenarios.html)</p>
--	--	--	---

		<p>σχέση με το κειμενικό είδος.</p> <ul style="list-style-type: none">✓ Ατομικές και ομαδικές έρευνες μικρής εμβέλειας με χρήση ηλεκτρονικών βιβλιοθηκών ή άλλων πηγών του διαδικτύου και λογισμικών.✓ Παρατηρήσεις μορφοσυντακτικού χαρακτήρα με αφορμή σημεία του κειμένου	
--	--	---	--

Γ΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

<ul style="list-style-type: none"> ✓ Κάνουν γενικές παρατηρήσεις για την προέλευση ενός κειμένου και τις περιστάσεις που το παρήγαγαν. ✓ Αναγνωρίζουν τις λειτουργίες που επιτελεί ένα κείμενο. ✓ Κάνουν λεξιλογικές συγκρίσεις μεταξύ κειμένων. ✓ Εξηγούν ορισμένα γραμματικοσυντακτικά φαινόμενα σε σχέση με τις λειτουργίες τους σε διάφορα κείμενα. ✓ Διακρίνουν τον ευθύ από τον πλάγιο λόγο σε συγκεκριμένα κειμενικά είδη. ✓ Ετυμολογούν ορισμένες λέξεις. ✓ Διακρίνουν τα δομικά συστατικά ενός κειμένου και αναλύουν τις σχέσεις μεταξύ τους. ✓ Διακρίνουν τα φαινόμενα πολυσημίας, σημασιακής αλλαγής (μετωνυμίας και μεταφοράς) σε ένα κείμενο. ✓ Διακρίνουν τις επιλογές ανάμεσα σε συνώνυμες λέξεις, που διαφοροποιούν το ύφος του κειμένου. ✓ Αιτιολογούν τις επιλογές οργάνωσης ενός κειμένου που αφορούν το κειμενικό είδος και το πλαίσιο επικοινωνίας. ✓ Ερμηνεύουν τη χρήση της γεωγραφικής ή κοινωνιογλωσσικής ποικιλότητας ως μηχανισμών ύφους και δήλωσης συνομιλιακών και 	<p><i>Βασικά θέματα:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Το θέατρο ✓ Το τραγούδι ✓ Οι γλώσσες του κόσμου ✓ Η Ελλάδα ✓ Η Ευρώπη και η Ευρωπαϊκή Ένωση ✓ Η ειρήνη και ο πόλεμος ✓ Οικουμενικές αξίες ✓ Παρελθόν και μέλλον ✓ Η τέχνη ✓ Σύγχρονη τεχνολογία <p><i>Κειμενικά είδη:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Δοκίμια ✓ Πολυτροπικά κείμενα ✓ Λογοτεχνικά κείμενα ✓ Επιστημονικά κείμενα ✓ Ηλεκτρονικά μηνύματα ✓ Διάλογοι μέσω διαδικτύου ✓ Άλλα ψηφιακά κείμενα ✓ Αποσπάσματα επιστημονικών κειμένων ✓ Παιδαγωγικά κείμενα ✓ Κατάλογοι ✓ Οδηγίες 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Άσκηση στην ανάγνωση δύσκολων κειμένων και αναζήτηση των επικοινωνιακών παραγόντων που οδήγησαν στην παραγωγή των κειμένων. ✓ Εξήγηση των λειτουργιών ενός έντυπου ή ψηφιακού κειμένου (π.χ. προπαγανδιστικό, παιδαγωγικό, προκλητικό κτλ.). ✓ Σύγκριση διαφορετικών εκδόχων του ίδιου κειμενικού είδους. ✓ Ενασχόληση με τη γραμματικοσυντακτική ορολογία με αφετηρία λειτουργικά στοιχεία των κειμένων. ✓ Αναγνώριση των λειτουργιών που εκπληρώνουν σε διάφορα κείμενα ορισμένα γραμματικοσυντακτικά φαινόμενα όπως π.χ. η παθητική διάθεση, η διαδοχική υπόταξη, η απρόσωπη σύνταξη, ο ετερόπρωτος προσδιορισμός, η παρατακτική και η υποτακτική σύνταξη, η συμπλεκτική και διαζευκτική σύνδεση όρων κ.ά. ✓ Αναγνώριση των λειτουργιών της γραμματικοσυντακτικής και λεξιλογικής ποικιλίας, π.χ. 	<p>Βιβλίο <i>Νεοελληνική Γλώσσα Γ΄ Γυμνασίου</i>, Ενότητα 1 (Παράταξη και υπόταξη), Ενότητα 2 (Πολυσημία, Αιτιολογημένες κρίσεις), Ενότητα 3 (Ευθύς και πλάγιος λόγος, Κυριολεξία και μεταφορά), Ενότητα 4 (Συνώνυμα και αντίθετα), Ενότητα 5 (Ανάλυση κειμένου στα συστατικά του), Ενότητα 7 (Μετωνυμία), Ενότητα 8 (Στίξη, Περίληψη).</p> <p><i>Γραμματική νέας ελληνικής γλώσσας</i>, 1^ο κεφ., 3.3 (σημεία στίξης), 2^ο κεφ., 2,3,6 (μορφολογία ουσιαστικών, επιθέτων, ρημάτων), 3^ο κεφ., 5.1-5.2 (παρατακτική και υποτακτική σύνταξη), 4^ο κεφ., 2.3 (σημασίες των λέξεων), 5^ο κεφ., 2.2-2.3 (κειμενικά είδη-υφολογία)</p> <p><i>Ερμηνευτικό λεξικό νέας ελληνικής</i></p> <p>Διαδικτυακά λεξικά νέας ελληνικής</p> <p>Λεξικά της νέας ελληνικής γλώσσας</p> <p>Ηλεκτρονικά σώματα κειμένων</p> <p>Αυθεντικά έντυπα, ψηφιακά και πολυτροπικά κείμενα του επιπέδου των μαθητών και μαθητριών της τάξης που θα συγκαταλέγονται στους τύπους κειμένου που περιγράφονται στη β΄ στήλη «Βασικά θέματα-Κειμενικά είδη».</p> <p>Ψηφιακό Σχολείο:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Το εμπλουτισμένο
---	--	---	--

<p>κοινωνικών ταυτοτήτων ή και οπτικής γωνίας.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Εντοπίζουν σημεία ενός κειμένου με τα οποία επιχειρείται να ασκηθεί επίδραση στην κοινή γνώμη. ✓ Ερμηνεύουν τον ρόλο των γλωσσικών, υφολογικών και κειμενικών επιλογών στην κατασκευή και προβολή στάσεων, απόψεων, ιδεολογιών. ✓ Εντοπίζουν λανθάνοντα μηνύματα και ιδεολογικά στοιχεία στη μορφή και στο νόημα του κειμένου. ✓ Αποτιμούν την αποτελεσματικότητα των κειμένων. ✓ Αξιολογούν τα κείμενα συγκριτικά. ✓ Αξιολογούν την κοινωνική και πολιτισμική λειτουργία ποικίλων γραπτών κειμενικών ειδών. 		<p>κλιτικές πολυτυπίες, επίθετα σε -ης, επιρρήματα σε -ως και σε -α, λόγιες και κοινές προθέσεις, <i>που/ο οποίος</i>, συνώνυμες λαϊκές και λόγιες λέξεις κ.ά.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Εντοπισμός του πλάγιου λόγου σε αφηγήσεις, δημοσιογραφικά άρθρα κτλ., μετατροπή του σε ευθύ και παρατήρηση των αλλαγών στη λειτουργικότητα του κειμένου. ✓ Ανάλυση των κειμενικών συστατικών με πορεία από το κείμενο στη λέξη, αναγνώριση δεικτών συνοχής, εξήγηση των τρόπων με τους οποίους οι επικοινωνιακοί παράγοντες και η προθετικότητα διαμορφώνουν τα δομικά συστατικά των κειμένων. ✓ Αναγνώριση πολυσημιών, μετωνυμιών και μεταφορών σε διάφορα κείμενα και αιτιολόγησή τους με βάση τον τύπο κειμένου και τις περιστάσεις σύνταξής του. ✓ Αναγνώριση των διαφορετικών λειτουργιών συνώνυμων λέξεων (π.χ. <i>κάνω</i> και <i>επιτελώ</i>) σε ποικίλα κείμενα με αντικαταστάσεις και μετασχηματισμούς. ✓ Ερμηνεία άγνωστων λέξεων με βάση τα συμφραζόμενα. 	<p>ηλεκτρονικό εγχειρίδιο Νεοελληνική Γλώσσα Α΄ Γυμνασίου (ψηφιακοί πόροι ειδικότερα των ενοτήτων 1 και 2 και γενικότερα ο πληροφοριακού χαρακτήρα εμπλουτισμός των υποενοτήτων «Εισαγωγικά κείμενα» και «Διαθεματική εργασία» όλων των ενοτήτων).</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Εμπλουτισμένα ηλεκτρονικά εγχειρίδια άλλων αντικειμένων ή και τάξεων, ανάλογα με το περιεχόμενο της διερεύνησης. ▪ Φωτόδεντρο: Πανελλήνιο ψηφιακό αποθετήριο μαθησιακών αντικειμένων. ▪ Φωτόδεντρο: Πανελλήνιο ψηφιακό αποθετήριο εκπαιδευτικών βίντεο (περιλαμβάνει και τα βίντεο της Εκπαιδευτικής Τηλεόρασης). <p>Ποικίλα ψηφιακά περιβάλλοντα από τα οποία μπορεί να αντληθεί χρήσιμο οπτικοακουστικό υλικό (π.χ. ψηφιακό αρχείο της ΔΤ, You Tube, ηλεκτρονικά αρχεία, βιβλιοθήκες, εφημερίδες), καθώς και περιβάλλοντα, κυρίως του Web 2.0, στα οποία μπορεί να δημοσιευθεί οπτικοακουστικό υλικό που παράγουν οι μαθητές και οι μαθήτριες (π.χ. ιστολόγια, μέσα κοινωνικής δικτύωσης, wikis).</p> <p>Διάφορα ιστολόγια, ηλεκτρονικές εφημερίδες και δίκτυα σύγχρονης και ασύγχρονης επικοινωνίας.</p> <p>Αυθεντικά έντυπα,</p>
--	--	--	---

		<ul style="list-style-type: none"> ✓ Αναζήτηση άγνωστων ή σπάνιων λέξεων σε έντυπα, ψηφιακά και διαδικτυακά λεξικά και σε ηλεκτρονικά σώματα κειμένων. ✓ Ανάσχυση πληροφοριών από ηλεκτρονικά σώματα κειμένων σχετικά με τις υφολογικές χρήσεις ορισμένων λέξεων και παρατήρηση του ρόλου του συγκεκριμένου στα φαινόμενα πολυσημίας και νέων μεταφορών. ✓ Αναζήτηση των τρόπων που υπάρχουν σε πολυτροπικά κείμενα και αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας του κειμένου σε σχέση με το συνδυασμό γλωσσικών και εικονιστικών επιλογών. ✓ Αναζήτηση κειμένων με ορισμένη θεματολογία σε ηλεκτρονικές βιβλιοθήκες, εγκυκλοπαίδειες και ιστοχώρους συζητήσεων και αποτίμηση της πληροφοριακής τους συμβολής. ✓ Αναγνώριση και κατάταξη διαφορετικών τύπων κειμένων από το διαδίκτυο και αποτίμηση των στόχων και της αποτελεσματικότητάς τους. ✓ Παρουσίαση σχεδιασμού και οργάνωσης ιστοσελίδων. ✓ Αξιολόγηση του 	<p>ψηφιακά και πολυτροπικά κείμενα του επιπέδου των μαθητών και μαθητριών της τάξης που θα συγκαταλέγονται στα κειμενικά είδη που περιγράφονται στη β' στήλη «Βασικά θέματα-Κειμενικά είδη».</p> <p>Μέρη από τα σενάρια διδασκαλίας της νέας ελληνικής με ΤΠΕ που αφορούν την κατανόηση γραπτού λόγου (http://proteas.greek-language.gr/scenarios.html)</p>
--	--	---	---

		<p>βαθμού συνοχής και της χρήσης κειμενικών δεικτών συνοχής και σχολιασμού στο εσωτερικό ενός τύπου κειμένων και σε διαφορετικούς τύπους κειμένων, έντυπων και ψηφιακών.</p> <p>✓ Παρατηρήσεις μορφοσυντακτικού χαρακτήρα με αφορμή σημεία του κειμένου</p>	
--	--	---	--

Δ. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΓΡΑΠΤΟΥ ΛΟΓΟΥ			
Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα	Βασικά θέματα / Κειμενικά είδη	Δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό
Α΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ			
<p>ΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ & ΜΑΘΗΤΡΙΕΣ ΩΣ ΠΑΡΑΓΩΓΟΙ ΓΡΑΠΤΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ ΕΙΝΑΙ ΣΕ ΘΕΣΗ ΝΑ:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Επιλέγουν πλαισίο επικοινωνίας, πιθανούς αποδέκτες, καθορίζουν τη φύση της κοινωνικής σχέσης συγγραφέα και αποδέκτη και το κειμενικό είδος. ✓ Σχεδιάζουν τα βασικά σημεία που θα χρησιμοποιήσουν στο κείμενό τους. ✓ Χρησιμοποιούν το κατάλληλο για την περίπτωση λεξιλόγιο, γραμματικές δομές και μηχανισμούς κειμενικής συνοχής. Εφαρμόζουν τους απαραίτητους γραμματικούς κανόνες (κλίση, σύνταξη, ορθογραφία, βραχυγραφίες), χρησιμοποιώντας χρηστικά βοηθήματα (λεξικά, πίνακες κλίσεων, γραμματικές) για να επαληθεύσουν τις επιλογές τους. ✓ Χρησιμοποιούν γραμματικές δομές και φαινόμενα γλωσσικής ποικιλότητας ανάλογα με την προθετικότητα και το ύφος του κειμένου. 	<p><i>Βασικά θέματα:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Το σχολείο μας ✓ Ο άνθρωπος και η υγεία του ✓ Η φύση και το περιβάλλον ✓ Διατροφή ✓ Τέχνη και άνθρωπος ✓ Ο αθλητισμός ✓ Ο τόπος μου ✓ Η γνώση ✓ Ραδιόφωνο, τηλεόραση ✓ Διαδίκτυο ✓ Συγκοινωνια-κά μέσα <p><i>Κειμενικά είδη:</i> Κείμενα συνεχής λειτουργικά κείμενα (προσκλησεις, αφίσες, κατάλογοι, λεξάντες, πληροφορήση,</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Συμμετοχή σε δραστηριότητες που καλλιεργούν τις τεχνικές προοργάνωσης γραπτού λόγου, π.χ. ιδεοθύελλα, ελεύθερη γραφή, δημιουργική γραφή, οργάνωση των βασικών σημείων. ✓ Αναπροσαρμογή/ιεράρχηση των στοιχείων που προέκυψαν κατά τον προσχεδιασμό/την προοργάνωση του κειμένου των μαθητών μέσω της ενεργοποίησης της προϋπάρχουσας γνώσης και του συνυπολογισμού ποικίλων επικοινωνιακών παραγόντων, π.χ. δέκτης, περίσταση επικοινωνίας, επίπεδο ύψους κτλ. ✓ Άσκηση στον εντοπισμό εναλλακτικών/ισοδύναμων/συνώνυμων λεξιλογικών τύπων και επιλογή του καταλληλότερου με βάση την περίπτωση επικοινωνίας και το επίπεδο ύψους. ✓ Τροποποιήσει με τη βοήθεια διαδραστικού πίνακα της 	<p>Βιβλίο <i>Νεοελληνική Γλώσσα Α΄ Γυμνασίου</i>, Ενότητα 2 (Περιστάσεις επικοινωνίας), Ενότητα 3 (κειμενικοί τύποι/λειτουργίες: περιγραφή, αφήγηση κτλ.), Ενότητα 4 (περιγραφή), Ενότητα 5 (αφήγηση), Ενότητα 10 (Σημεία στίξης, Χρήση λεξικών)</p> <p><i>Γραμματική νέας ελληνικής γλώσσας</i>, 1^ο κεφ., 3.3 (σημεία στίξης), 5^ο κεφ. 2.2-2.3 (κειμενικά είδη-υφολογία)</p> <p><i>Ερμηνευτικό λεξικό νέας ελληνικής</i></p> <p>Ηλεκτρονικά σώματα κειμένων</p> <p>Ψηφιακό Σχολείο:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Το εμπλουτισμένο ηλεκτρονικό εγχειρίδιο <i>Νεοελληνική Γλώσσα Α΄ Γυμνασίου</i> (ψηφιακοί πόροι ειδικότερα των ενοτήτων 1 και 2 και γενικότερα ο πληροφοριακού χαρακτήρα εμπλουτισμός των υποενοτήτων «Εισαγωγικά κείμενα» και «Διαθεματική εργασία» όλων των ενοτήτων). ▪ Εμπλουτισμένα ηλεκτρονικά εγχειρίδια άλλων αντικειμένων ή και τάξεων, ανάλογα με το περιεχόμενο της διερεύνησης. ▪ Φωτόδεντρο: Πανελλήνιο ψηφιακό αποθετήριο μαθησιακών αντικειμένων. ▪ Φωτόδεντρο: Πανελλήνιο ψηφιακό αποθετήριο εκπαιδευτικών βίντεο (περιλαμβάνει και τα βίντεο της Εκπαιδευτικής Τηλεόρασης). <p>Ποικίλα ψηφιακά περιβάλλοντα από τα οποία μπορεί να αντληθεί χρήσιμο οπτικοακουστικό υλικό (π.χ. ψηφιακό αρχείο της ΔΤ, You Tube, ηλεκτρονικά αρχεία, βιβλιοθήκες, εφημερίδες), καθώς και περιβάλλοντα, κυρίως του Web 2.0, στα οποία μπορεί να δημοσιευθεί οπτικοακουστικό υλικό που παράγουν οι μαθητές και οι μαθήτριες (π.χ. ιστολόγια, μέσα κοινωνικής δικτύωσης, wikis).</p> <p>Διάφορα ιστολόγια, ηλεκτρονικές εφημερίδες και δίκτυα σύγχρονης και ασύγχρονης επικοινωνίας.</p> <p>Αυθεντικά έντυπα, ψηφιακά και πολυτροπικά</p>

<p>✓ Χρησιμοποιούν τα βασικά σημεία στίξης αυξάνοντας τη λειτουργικότητα των κειμένων τους, ανάλογα με τις συμβάσεις του κειμενικού είδους.</p> <p>✓ Χειρίζονται κειμενογράφο και άλλα λογισμικά επιλέγοντας τις κατάλληλες οπτικές και τυπογραφικές συμβάσεις.</p> <p>✓ Προβάλλουν τη δική τους οπτική γωνία σε σχέση με ένα θέμα.</p> <p>✓ Υιοθετούν τα γλωσσικά μέσα/μηχανισμούς που αναδεικνύουν την ταυτότητα και τη στάση τους ως παραγωγών του γραπτού κειμένου.</p> <p>✓ Προβαίνουν σε αυτοαξιολόγηση του κειμένου τους με βάση προκαθορισμένα κριτήρια (χρήση κατάλληλου κειμενικού είδους, τήρηση των χαρακτηριστικών του κειμενικού είδους, δείκτες συνοχής, γραμματική του κειμένου, προβολή με ρητό ή υπόρρητο τρόπο της οπτικής τους), προχωρώντας σε διορθώσεις όπου το κρίνουν αναγκαίο.</p> <p>✓ Αξιολογούν τα γλωσσικά ή άλλα μέσα που χρησιμοποιούν για να αναπτύξουν το θέμα τους και τα αναπροσαρμόζουν όταν υπάρχει ανάγκη.</p> <p>✓ Συγκρίνουν τις συγγραφικές τους επιλογές και</p>	<p>προσανατολισμός, οδηγίες, βιογραφικό, αυτοβιογραφικό)</p> <p>Κείμενα δημοσιογραφικού λόγου (ρεπορτάζ, συνεντεύξεις, άρθρα, σχόλια)</p> <p>✓ Επιστημονικά κείμενα (εγκυκλοπαιδικά άρθρα, βιβλιοκριτικές)</p> <p>✓ Πολυτροπικά κείμενα</p> <p>✓ Υπερκείμενα</p> <p><i>Κείμενα μη συνεχή</i></p> <p>✓ Αιτήσεις</p> <p>✓ Σχεδιαγράμματα</p> <p>✓ Αγγελίες</p> <p>✓ Κατάλογοι</p>	<p>δόμησης και της οργάνωσης των γραπτών κειμένων, ώστε να ανταποκρίνονται στο σκοπό και στην περίσταση επικοινωνίας.</p> <p>✓ Σύγκριση του παραγόμενου κειμένου με άλλα που emπίπτουν στον ίδιο κειμενικό τύπο και εντοπίζονται στο σχολικό βιβλίο και στο διαδίκτυο ή προέρχονται από άλλες πηγές.</p> <p>Αντιπαραβολή των λεξικογραμματικών επιλογών τους και επιλογή μίας από τις εναλλακτικές επιλογές μετά από επαλήθευση της ορθότητάς της σε εγχειρίδια αναφοράς (λεξικά, γραμματικές κτλ.).</p> <p>✓ Εξάσκηση στη στρατηγική χρήση λεξικού (παιχνίδια αναζήτησης λέξεων, λημματοποίησης κτλ.).</p> <p>✓ Ομαδική παραγωγή κειμένου με υποβοήθηση στο πλαίσιο ομάδων. Κάθε ομάδα μελετά άλλα παρόμοια κείμενα, επιλέγει τα βασικά σημεία, το λεξιλόγιο και τις δομές που θα χρησιμοποιήσει και προχωρά στη συγγραφική φάση.</p> <p>Αξιολόγηση των</p>	<p>κείμενα του επιπέδου των μαθητών και μαθητριών της τάξης που θα συγκαταλέγονται στα κειμενικά είδη που περιγράφονται στη β' στήλη «Βασικά θέματα- Κειμενικά είδη».</p> <p>Μέρη από τα σενάρια διδασκαλίας της νέας ελληνικής με ΤΠΕ που αφορούν την κατανόηση γραπτού λόγου (http://proteas.greek-language.gr/scenarios.html)</p>
---	---	--	--

<p>πρακτικές εντός και εκτός τάξης. ✓ Αναδεικνύουν τη σχέση της γλώσσας των κειμένων με ποικίλες κοινωνικές συνθήκες και ιδεολογικά μορφώματα που λανθάνουν σε όλες τις μορφές και χρήσεις του λόγου.</p>		<p>γραμματικών δομών που χρησιμοποιήθηκαν (π.χ. υπόταξης, απρόσωπης σύνταξης, σειράς των λέξεων, μηχανισμών εστίασης) ✓ και φαινομένων γλωσσικής ποικιλίας (π.χ. κλιτική πολυτυπία, ενεργητική/παθητική σύνταξη, λόγιες/λαϊκές λέξεις) ως προς την αποτελεσματικότητά τους σε συνάρτηση με το κειμενικό είδος. ✓ Σχολιασμός λαθών στην κατανόηση των παραγόμενων κειμένων που προκύπτουν από εσφαλμένη χρήση σημείων στίξης με τη χρήση διαδραστικού πίνακα. ✓ Εξάσκηση στην αξιοποίηση διαφορετικών γραφολογικών, τυπογραφικών και σημειωτικών επιλογών (π.χ. τύπος και μέγεθος γραμματοσειράς, πλάγια ή έντονα γράμματα, πολυτροπικά στοιχεία κτλ.) με βάση τον τύπο του παραγόμενου ψηφιακού κειμένου. Εξάσκηση στη χρήση συντομογραφιών και αρκτικόλεξων. ✓ Μετασχηματισμός μέσα από παιγνιώδεις</p>	
--	--	---	--

		<p>δραστηριότητες των κειμένων των μαθητών και μαθητριών, προκειμένου να αναδειχτεί διαφορετική προθετικότητα με τη χρήση διαδραστικού πίνακα. Οι μαθητές και οι μαθήτριες διαφοροποιούν το κειμενικό είδος, τις λεξιλογικές και συντακτικές επιλογές, την οργάνωση της πληροφορίας, τη χρήση συνοχικών μηχανισμών και σχολιάζουν το αποτέλεσμα.</p> <p>✓ Σύγκριση διαφόρων πολυτροπικών κειμένων για την ανάδειξη του ρόλου των οπτικών, γραφολογικών και τυπογραφικών σημειωτικών μέσων (π.χ. ο τύπος και το μέγεθος της γραμματοσειράς) στη μετάδοση πληροφοριών.</p> <p>✓ Χωρισμός των μαθητών σε ομάδες και κοινή επεξεργασία κειμένου με χρήση κειμενογράφου και των υπηρεσιών και συνεργατικών εργαλείων του διαδικτύου.</p> <p>✓ Αφήγηση γεγονότων από διαφορετικές οπτικές γωνίες στο πλαίσιο δραστηριοτήτων δημιουργικής γραφής.</p>	
--	--	--	--

		<ul style="list-style-type: none"> ✓ Σύγκριση των παραγόμενων κειμένων με άλλα κείμενα που πληρούν τα συγκεκριμένα κριτήρια, αντιπαραβολή των κειμένων στον διαδραστικό πίνακα. ✓ Αυτοαξιολόγηση της γραμματικής δομής και των λεξιλογικών επιλογών στα παραγόμενα από τους μαθητές κείμενα με χρήση βοηθημάτων (λεξικά, γραμματικές). ✓ Εξάσκηση των μαθητών και μαθητριών στην αυτοαξιολόγηση και αυτοδιόρθωση των κειμένων τους με βάση συγκεκριμένα κριτήρια, μέσα από δραστηριότητες που αναδεικνύουν τα στάδια συγγραφής ενός κειμένου. 	
--	--	--	--

Β΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

<ul style="list-style-type: none"> ✓ Καθορίζουν τους επικοινωνιακούς στόχους του υπό σύνταξη κειμένου, το κειμενικό είδος και τη σχέση πομπού και αποδέκτη και επιλέγουν τον κατάλληλο τρόπο παρουσίασης του κειμένου. ✓ Σχεδιάζουν τη δομή μονοτροπικού ή πολυτροπικού κειμένου. ✓ Χρησιμοποιούν διαφορετικούς τρόπους οργάνωσης των παραγράφων (όπου χρειάζεται) σε συμφωνία με τους επικοινωνιακούς στόχους των κειμένων τους (αιτιολόγηση, σύγκριση, αντίθεση κτλ.). ✓ Χρησιμοποιούν βοηθήματα (λεξικά, γραμματική) για την αποδεκτή, ανάλογα με το είδος και την περίσταση, γραφή. ✓ Εφαρμόζουν συνειδητά μορφολογικούς και συντακτικούς κανόνες ανάλογα με το είδος και το επικοινωνιακό πλαίσιο. ✓ Αξιοποιούν τη γεωγραφική και κοινωνιογλωσσική ποικιλότητα ως μηχανισμούς ύφους και δήλωσης συνομιλιακών και κοινωνικών ταυτοτήτων ή και οπτικής γωνίας. ✓ Συνειδητοποιούν και αξιολογούν τη σημειωτική λειτουργία της εικόνας σε διαφορετικά πολυτροπικά κείμενα. ✓ Επιλέγουν και 	<p><i>Βασικά θέματα:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Το διαδίκτυο ✓ Τα ΜΜΕ ✓ Ο καβγάς ✓ Τα ταξίδια ✓ Η οικογένεια ✓ Η φιλία ✓ Εργασία-ανεργία ✓ Καθημερινή ζωή ✓ Κοινωνική ζωή ✓ Αειφόρος ανάπτυξη ✓ Το διάστημα κτλ. ✓ Συγκοινωνιακά μέσα ✓ Η επικοινωνία <p><i>Κειμενικά είδη:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Ρεπορτάζ ✓ Διαμαρτυρία ✓ Δελτία καιρού ✓ Σχολιογραφικά άρθρα ✓ Πληροφοριακά κείμενα ✓ Επιστολές ✓ Οδηγίες χρήσης ✓ Λεζάντες ✓ Διαφημίσεις ✓ Ανακοινώσεις ✓ Κατάλογοι ✓ Ψηφιακά κείμενα ✓ Ηλεκτρονικά μηνύματα ✓ Σύνταγες 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Συμμετοχή σε συζητήσεις με χρήση των εργαλείων επικοινωνίας και συνεργασίας του διαδικτύου για άντληση πληροφοριών ✓ Αναζήτηση έντυπων ή ψηφιακών κειμένων, σύγκριση πληροφοριών και κριτικός σχολιασμός ✓ Ενασχόληση με γραμματικοσυντακτικούς κανόνες και χρήση της αντίστοιχης ορολογίας ✓ Λειτουργική αξιοποίηση των διαφορετικών τρόπων οργάνωσης παραγράφων κατά τη σύνταξη διαφόρων τύπων κειμένων ✓ Μετασχηματισμοί κειμένων (λογοτεχνικά/μη λογοτεχνικά) ✓ Επαναδιατυπώσεις κειμένων με έμφαση στην προσαρμογή των μορφοσυντακτικών και λεξιλογικών μέσων στους επικοινωνιακούς παράγοντες ✓ Εναλλαγή γραμματοσειρών και άλλων σημειωτικών δηλώσεων (κεφαλαία-πεζά, μαύρα-πλάγια κτλ.) ✓ Χωρισμός των μαθητών και μαθητριών σε ομάδες και κοινή επεξεργασία κειμένου με τη χρήση κειμενογράφου, λογισμικού παρουσίασης (για πολυτροπικά 	<p>Βιβλίο <i>Νεοελληνική Γλώσσα Β΄ Γυμνασίου</i>, Ενότητα 1 (Τρόποι ανάπτυξης παραγράφου), Ενότητα 2 (Επανέλεγχος της γραπτής έκφρασης), Ενότητα 4 (Οργάνωση ευρύτερου κειμένου), Ενότητα 5 (Οργάνωση και συνοχή περιγραφής και αφήγησης), Ενότητα 8 (Διατύπωση επιχειρημάτων)</p> <p><i>Γραμματική νέας ελληνικής γλώσσας</i>, 3^ο κεφ., 5.1-5.2 (παράταξη και υπόταξη), 4^ο κεφ. 2.1 (καταγωγή των λέξεων)</p> <p><i>Ερμηνευτικό λεξικό νέας ελληνικής</i> Λεξικά της νέας ελληνικής γλώσσας Διαδικτυακά λεξικά της νέας ελληνικής</p> <p>Κείμενα των κειμενικών τύπων που περιγράφονται στη β΄ στήλη</p> <p>Ψηφιακό Σχολείο:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Το εμπλουτισμένο ηλεκτρονικό εγχειρίδιο <i>Νεοελληνική Γλώσσα Α΄ Γυμνασίου</i> (ψηφιακοί πόροι ειδικότερα των ενοτήτων 1 και 2 και γενικότερα ο πληροφοριακού χαρακτήρα εμπλουτισμός των υποενοτήτων «Εισαγωγικά κείμενα» και «Διαθεματική εργασία» όλων των ενοτήτων). ▪ Εμπλουτισμένα ηλεκτρονικά εγχειρίδια άλλων αντικειμένων ή και τάξεων, ανάλογα με το περιεχόμενο της διερεύνησης. ▪ Φωτόδεντρο: Πανελλήνιο ψηφιακό αποθετήριο μαθησιακών αντικειμένων. ▪ Φωτόδεντρο: Πανελλήνιο
---	--	---	--

<p>αξιολογούν τα γλωσσικά στοιχεία που αποδίδουν τη σκέψη του γράφοντα/της γράφουσας και την ιδεολογία τους.</p> <p>✓ Επαναξιολογούν τα δικά τους κείμενα και τα βελτιώνουν.</p> <p>✓ Συνειδητοποιούν τα διαφορετικά νοήματα που προκύπτουν από ένα κείμενο για διαφορετικές κοινωνικές ομάδες αναγνωστών και αναγνωστρίων.</p>		<p>κείμενα) και διαδικτυακών εργαλείων συνεργατικής γραφής</p> <p>✓ Εντοπισμός των αποδεκτών του κειμένου και διάκριση/ομαδοποίηση τους</p> <p>✓ Παραγωγή μονοτροπικών και πολυτροπικών κειμένων, αντιπαραθετική παρουσίασή τους σε διαδραστικό πίνακα και επισήμανση των πλεονεκτημάτων και των μειονεκτημάτων τους</p> <p>✓ Σύγκριση δύο διαφορετικών τρόπων παραγωγής κειμένου: σύνθεση κειμένου με αλλά και χωρίς προσχεδιασμό/προοργάνωση και επανέλεγχο.</p> <p>Αξιολόγηση των αποτελεσμάτων και ανατροφοδότηση</p> <p>✓ Δημιουργική διόρθωση στην τάξη κειμένου που εντοπίστηκε σε ιστολόγιο, μη κατάλληλου επικοινωνιακά και μη ορθού γλωσσικά.</p> <p>Αντιπαραβολή του πρωτότυπου με το διορθωμένο κείμενο, σχολιασμός των πλεονεκτημάτων από τη χρήση βοηθημάτων και ανατροφοδότηση</p> <p>✓ Ανάλυση κειμένου στην τάξη και μετασχηματισμός του σε κείμενο του ίδιου είδους αλλά διαφορετικού ύφους</p> <p>✓ Μετατροπή προφορικού λόγου σε γραπτό, επισήμανση των διαφορών (επιλογή γλωσσικών και συγκειμενικών</p>	<p>ψηφιακό αποθετήριο εκπαιδευτικών βίντεο (περιλαμβάνει και τα βίντεο της Εκπαιδευτικής Τηλεόρασης).</p> <p>Ποικίλα ψηφιακά περιβάλλοντα από τα οποία μπορεί να αντληθεί χρήσιμο οπτικοακουστικό υλικό (π.χ. ψηφιακό αρχείο της ΔΤ, You Tube, ηλεκτρονικά αρχεία, βιβλιοθήκες, εφημερίδες), καθώς και περιβάλλοντα, κυρίως του Web 2.0, στα οποία μπορεί να δημοσιευθεί οπτικοακουστικό υλικό που παράγουν οι μαθητές και οι μαθήτριες (π.χ. ιστολόγια, μέσα κοινωνικής δικτύωσης, wikis).</p> <p>Διάφορα ιστολόγια, ηλεκτρονικές εφημερίδες και δίκτυα σύγχρονης και ασύγχρονης επικοινωνίας.</p> <p>Αυθεντικά έντυπα, ψηφιακά και πολυτροπικά κείμενα του επιπέδου των μαθητών και μαθητριών της τάξης που θα συγκαταλέγονται στα κειμενικά είδη που περιγράφονται στη β' στήλη «Βασικά θέματα-Κειμενικά είδη».</p> <p>Μέρη από τα σενάρια διδασκαλίας της νέας ελληνικής με ΤΠΕ που αφορούν την παραγωγή γραπτού λόγου (http://proteas.greek-language.gr/scenarios.html),</p>
---	--	---	---

		<p>στοιχείων, οργάνωση της πληροφορίας, πλαίσιο επικοινωνίας κτλ.) και παρουσίαση των διαφορών μεταξύ των δύο κατηγοριών λόγου</p> <p>✓ Σύγκριση της γλώσσας και της πληροφοριακής δομής κειμένων τα οποία έχουν παραχθεί από ομάδες που είναι κοινωνικά/ιδεολογικά διαφορετικές</p> <p>✓ Παρουσίαση στην τάξη μικρών ατομικών ή ομαδικών ερευνών που γράφτηκαν στον υπολογιστή με χρήση κειμενογράφου, διορθωτή, λογισμικού επεξεργασίας εικόνας, σελιδοποιητή κτλ., εκπαιδευτικών λογισμικών ή με χρήση των υπηρεσιών και των συνεργατικών εργαλείων του διαδικτύου.</p> <p>✓ Επισημάνση μορφοσυντακτικών παρατηρήσεων ανάλογα με τα σημεία του κειμένου</p>	
--	--	--	--

Γ΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

<p>✓ Καθορίζουν τους επικοινωνιακούς στόχους του υπό σύνταξη κειμένου, το κειμενικό είδος και τη σχέση πομπού και αποδέκτη.</p> <p>✓ Συντάσσουν πολυτροπικά κείμενα και εξηγούν το αποτέλεσμα από τη χρήση διαφορετικών τρόπων σε αυτά τα κείμενα.</p> <p>✓ Χρησιμοποιούν το κατάλληλο ύφος ανάλογα με την περίπτωση επικοινωνίας και εντάσσουν λειτουργικά τα γραμματικοσυντακτικά στοιχεία κατά τη σύνταξη κειμένων διαφόρων ειδών.</p> <p>✓ Αξιοποιούν λειτουργικά όλα τα σημεία στίξης.</p> <p>✓ Επιλέγουν την κατάλληλη γραμματοσειρά και γενικά τις κατάλληλες τυπογραφικές συμβάσεις κατά τη χρήση κειμενογράφου ή λογισμικού παρουσίασης.</p> <p>✓ Χρησιμοποιούν πλάγιο λόγο σε ορισμένα είδη κειμένων.</p> <p>✓ Αξιοποιούν τους κατάλληλους δείκτες συνοχής και σχολιασμού για τη σύνδεση προτάσεων αλλά και ευρύτερων τμημάτων του κειμένου.</p> <p>✓ Αξιοποιούν τις πολύσημες και μεταφορικές χρήσεις λέξεων σε ορισμένα κείμενά τους.</p>	<p><i>Βασικά θέματα:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Το θέατρο ✓ Το τραγούδι ✓ Οι γλώσσες του κόσμου ✓ Η Ελλάδα ✓ Η Ευρώπη και η Ευρωπαϊκή Ένωση ✓ Η ειρήνη και ο πόλεμος ✓ Οικουμενικές αξίες ✓ Παρελθόν και μέλλον ✓ Η τέχνη ✓ Σύγχρονη τεχνολογία και άνθρωπος <p><i>Κειμενικά είδη:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Δοκίμια ✓ Διαμαρτυρία ✓ Επιστολή ✓ Επιφυλλίδες ✓ Πολυτροπικά κείμενα ✓ Λογοτεχνικά κείμενα ✓ Επιστημονικά κείμενα ✓ Ηλεκτρονικά μηνύματα ✓ Διάλογοι μέσω διαδικτύου ✓ Άλλα ψηφιακά κείμενα 	<p>✓ Συμπλήρωση ημιτελών κειμένων ή κειμένων για τα οποία δίνεται η πρώτη παράγραφος ή ορισμένοι πλαγιότιτλοι</p> <p>✓ Κατασκευή πολυτροπικών κειμένων που απευθύνονται σε συγκεκριμένους αποδέκτες, π.χ. διαφημιστικά μηνύματα</p> <p>✓ Χρησιμοποίηση λογισμικών παρουσίασης για τη σύνταξη πολυτροπικών κειμένων και την αξιοποίησή τους σε ομιλία</p> <p>✓ Κατασκευή διαγραμμαμάτων στον υπολογιστή, χρήση τους σε πολυτροπικό κείμενο και συλλογική αξιολόγηση στην τάξη</p> <p>✓ Μετασχηματισμός μονοτροπικού κειμένου σε πολυτροπικό και αντίστροφα και επίδραση που ασκούν οι μετατροπές στην κατασκευή του νοήματος</p> <p>✓ Συμπύκνωση κειμένου με τη βοήθεια σημειώσεων, νοητικού χάρτη, σχεδιαγραμμάτων κτλ.</p> <p>✓ Συγγραφή κειμένου με βάση δεδομένο σχεδιασμό, π.χ. με αφηρηία νοηματικούς χάρτες, σημειώσεις κ.ά. επιχειρείται η</p>	<p>Βιβλίο <i>Νεοελληνική Γλώσσα Γ΄ Γυμνασίου</i>, Ενότητα 1 (Παράταξη και υπόταξη, Ερευνητικές εργασίες), Ενότητα 2 (Πολυσημία, Αιτιολογημένες κρίσεις), Ενότητα 3 (Ευθύς και πλάγιος λόγος, Κυριολεξία και μεταφορά), Ενότητα 4 (Συνώνυμα και αντίθετα), Ενότητα 7 (Μετωνυμία), Ενότητα 8 (Στίξη, Περίληψη)</p> <p><i>Γραμματική νέας ελληνικής γλώσσας</i>, 1^ο κεφ., 3.3 (σημεία στίξης), 2^ο κεφ., 2, 3, 6 (μορφολογία ουσιαστικών, επιθέτων, ρημάτων), 3^ο κεφ., 5.1-5.2 (παρατακτική και υποτακτική σύνταξη), 4^ο κεφ., 2.3 (σημασίες των λέξεων), 5^ο κεφ., 2.2-2.3 (κειμενικά είδη-υφολογία)</p> <p><i>Ερμηνευτικό λεξικό νέας ελληνικής</i></p> <p>Λεξικά της νέας ελληνικής γλώσσας</p> <p>Διαδικτυακά λεξικά της νέας ελληνικής</p> <p>Κείμενα των κειμενικών ειδών που περιγράφονται στη β΄ στήλη</p> <p>Ψηφιακό Σχολείο:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Το εμπλουτισμένο ηλεκτρονικό εγχειρίδιο <i>Νεοελληνική Γλώσσα Α΄ Γυμνασίου</i> (ψηφιακοί πόροι ειδικότερα των ενοτήτων 1 και 2 και γενικότερα ο πληροφοριακού χαρακτήρα εμπλουτισμός των υποενοτήτων «Εισαγωγικά κείμενα» και «Διαθεματική εργασία» όλων των ενοτήτων). ▪ Εμπλουτισμένα
---	--	---	---

<p>✓ Επιλέγουν από συνώνυμες λέξεις εκείνη που ταιριάζει με το ύφος και την προθετικότητα του κειμένου τους.</p> <p>✓ Εξηγούν την επιλογή των γλωσσικών στοιχείων σε συνάρτηση με τα νοήματα και την κοινωνική/ πολιτισμική λειτουργία των κειμένων τους.</p> <p>✓ Κατανοούν το πώς ορισμένες γλωσσικές επιλογές οδηγούν σε ορισμένες σημασίες και εκφράζουν ρητά ή υπόρρητα στάσεις, αξίες και ιδεολογίες.</p> <p>✓ Αναλύουν τα αποτελέσματα που προσδοκούν από το κείμενο που συντάξαν.</p> <p>✓ Αναστοχάζονται πάνω στα δικά τους κείμενα, επαναπροσδιορίζουν τις επιλογές τους και τα βελτιώνουν με διορθώσεις όπου το κρίνουν αναγκαίο.</p> <p>✓ Συγκρίνουν τις συγγραφικές τους επιλογές και πρακτικές εντός και εκτός τάξης.</p> <p>✓ Συντάσσουν αξιολογικές κρίσεις για τα νοήματα που εκφράζονται από διάφορα κείμενα.</p> <p>✓ Αναδεικνύουν τη σχέση της γλώσσας των κειμένων με ποικίλες κοινωνικές συνθήκες και ιδεολογικά μορφώματα που λανθάνουν σε όλες τις μορφές και χρήσεις του λόγου.</p> <p>✓ Κατανοούν την προθετικότητα διαφορετικών</p>		<p>σύνταξη συνεχούς κειμένου με προσθήκη κατάλληλων κειμενικών δεικτών.</p> <p>✓ Σύνταξη κειμένων με λειτουργική αξιοποίηση διάφορων γραμματικοσυντακτικών φαινομένων, όπως η ενεργητική και η παθητική διάθεση, η διαδοχική υπόταξη, η απρόσωπη σύνταξη, ο ετερόπρωτος προσδιορισμός, η παρατακτική και υποτακτική σύνταξη, η συμπλεκτική και διαζευκτική σύνδεση όρων κ.ά. ανάλογα με το κειμενικό είδος και τις περιστάσεις</p> <p>✓ Επεξεργασία κειμένων σε διαφορετικό ύφος με αξιοποίηση των λειτουργιών της γραμματικοσυντακτικής ποικιλίας, π.χ. λόγιοι και λαϊκοί κλιτικοί τύποι, επίθετα σε -ης, επιρρήματα σε -ως και σε -α, λόγιες και κοινές προθέσεις, που/ο οποίος, συνώνυμες λαϊκές και λόγιες λέξεις κ.ά.</p> <p>✓ Σύνταξη κειμένων διαφόρων ειδών με λειτουργική χρήση των σημείων στίξης και των κειμενικών δεικτών συνοχής και σχολιασμού</p> <p>✓ Σύνταξη αφηγήσεων, άρθρων κτλ. με λειτουργική ενσωμάτωση του πλάγιου λόγου</p> <p>✓ Δημιουργική αξιοποίηση κειμενικών υποδειγμάτων από έντυπες ή</p>	<p>ηλεκτρονικά εγχειρίδια άλλων αντικειμένων ή και τάξεων, ανάλογα με το περιεχόμενο της διερεύνησης.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Φωτόδεντρο: Πανελλήνιο ψηφιακό αποθετήριο μαθησιακών αντικειμένων. ▪ Φωτόδεντρο: Πανελλήνιο ψηφιακό αποθετήριο εκπαιδευτικών βίντεο (περιλαμβάνει και τα βίντεο της Εκπαιδευτικής Τηλεόρασης). <p>Ποικίλα ψηφιακά περιβάλλοντα από τα οποία μπορεί να αντληθεί χρήσιμο οπτικοακουστικό υλικό (π.χ. ψηφιακό αρχείο της ΔΤ, You Tube, ηλεκτρονικά αρχεία, βιβλιοθήκες, εφημερίδες), καθώς και περιβάλλοντα, κυρίως του Web 2.0, στα οποία μπορεί να δημοσιευθεί οπτικοακουστικό υλικό που παράγουν οι μαθητές και οι μαθήτριες (π.χ. ιστολόγια, μέσα κοινωνικής δικτύωσης, wikis).</p> <p>Διάφορα ιστολόγια, ηλεκτρονικές εφημερίδες και δίκτυα σύγχρονης και ασύγχρονης επικοινωνίας.</p> <p>Αυθεντικά έντυπα, ψηφιακά και πολυτροπικά κείμενα του επιπέδου των μαθητών και μαθητριών της τάξης που θα συγκαταλέγονται στα κειμενικά είδη που περιγράφονται στη β' στήλη «Βασικά θέματα-Κειμενικά είδη».</p> <p>Μέρη από τα σενάρια διδασκαλίας της νέας ελληνικής με ΤΠΕ που αφορούν την παραγωγή γραπτού λόγου (http://proteas.greek-language.gr/scenarios.html)</p>
--	--	---	--

<p>κειμένων και υιοθετούν κριτική/διερευνητική στάση απέναντι στα νοήματα που εκφράζονται σε αυτά, διατυπώνοντας θετικές ή αρνητικές κρίσεις και αιτιολογώντας τη στάση τους.</p> <p>✓ Συντάσσουν συνθετικές εργασίες αξιοποιώντας κριτικά πηγές κάθε είδους.</p>		<p>διαδικτυακές πηγές για τη σύνταξη κειμένων διάφορων τύπων</p> <p>✓ Ενσωμάτωση φαινομένων συνωνυμίας, πολυσημίας και μεταφοράς σε διάφορα κείμενα με βάση το κειμενικό είδος και τις περιστάσεις</p> <p>✓ Σύνταξη παραφράσεων κειμένων με διαφοροποιημένους επικοινωνιακούς στόχους</p> <p>✓ Διαφοροποιήσεις/μετασχηματισμοί στο ύφος ενός κειμένου πάνω σε συγκεκριμένο θέμα με βάση τη λειτουργία και την προθετικότητα του κειμένου καθώς και την κοινωνική ταυτότητα του αποδέκτη</p> <p>✓ Επαναξιολόγηση από τους μαθητές και τις μαθήτριες των δικών τους κειμένων με βάση προκαθορισμένα κριτήρια (χρήση κατάλληλου κειμενικού είδους, τήρηση των χαρακτηριστικών του κειμενικού είδους, δείκτες συνοχής του κειμένου, γραμματική του κειμένου, προβολή με ρητό ή υπόρρητο τρόπο της οπτικής τους) και πραγματοποίηση των αναγκαίων διορθώσεων</p> <p>✓ Αποδόμηση και αναδόμηση του κειμένου που παράχθηκε και επαναπροσδιορισμός των επιλογών με συλλογική</p>	
---	--	--	--

		<p>ανατροφοδότηση</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Επαναδιατυπώσεις κειμένων ως προς τις λεξιλογικές, μορφοσυντακτικές και υφολογικές επιλογές, την εκφραστική και νοηματική συνοχή κτλ. και διερεύνηση της καταλληλότητάς τους για την κατασκευή συγκεκριμένης σημασίας ✓ Χωρισμός των μαθητών σε ομάδες και κοινή επεξεργασία κειμένου με χρήση κειμενογράφου και των υπηρεσιών και συνεργατικών εργαλείων του διαδικτύου ✓ Σύνταξη μονοτροπικών ή πολυτροπικών κειμένων (άρθρων, παρουσιάσεων, ανακοινώσεων, αιτημάτων κτλ.) για δημοσίευση στη σχολική εφημερίδα ή ιστοσελίδα ή σε εξωτερικούς ιστοτόπους και αλληλεπίδραση με τους αποδέκτες ✓ Σύνταξη κριτικής σε επιλεγμένο κείμενο, τεκμηρίωση των απόψεων και υιοθέτηση του κατάλληλου ύφους ανάλογα με τον αποδέκτη ✓ Συγκριτική αξιολόγηση υλικών από ποικίλες πηγές και σύνταξη ατομικής ή ομαδικής εργασίας ✓ Ετεροαξιολόγηση και κριτική ανάλυση των παραγόμενων κειμένων στην τάξη ✓ Σύνταξη ομαδικών συνθετικών 	
--	--	--	--

		<p>εργασιών με χρήση των νέων τεχνολογιών (διαδίκτυο, κατάλληλα λογισμικά κτλ.) και δημοσιοποίησή τους στο διαδίκτυο ή αλλού σε πλήρη ή συντομευμένη μορφή.</p> <p>✓ Επισήμανση μορφοσυντακτικών παρατηρήσεων ανάλογα με τα σημεία του κειμένου</p>	
--	--	---	--

3. ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Ομάδα Εργασίας:

**Βενετία Αποστολίδου
Νικολίνα Κουντουρά
Κατερίνα Προκοπίου
Ελένη Χοντολίδου**

Θεσσαλονίκη 2014

ΑΔΙΑΒΑΘΜΗΤΟ

3.1. ΣΚΟΠΟΙ ΚΑΙ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΠΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ

3.1.1. Σκοποί

Βασικός σκοπός της διδασκαλίας της λογοτεχνίας είναι «**η κριτική αγωγή στο σύγχρονο πολιτισμό**». Με τη φράση αυτή επιδιώκουμε να τονίσουμε πως αφετηρία μας είναι το παρόν, τα προβλήματα και τα χαρακτηριστικά του σύγχρονου, περίπλοκου και δυσνόητου κόσμου. Να αναδείξουμε τη λογοτεχνία ως ένα σύνθετο πολιτισμικό φαινόμενο το οποίο χαρακτηρίζεται από την ιστορικότητα του συγγραφέα, του κειμένου αλλά και των αναγνωστών του, εκπαιδευτικών και μαθητών. Ένα φαινόμενο το οποίο έχει σημαντική θέση στη ζωή μας, γιατί μας δίνει εργαλεία να κατανοήσουμε τον κόσμο και να συγκροτήσουμε την υποκειμενικότητά μας.

Ο παραπάνω σκοπός αναλύεται στους εξής:

- ✓ Η συνειδητοποίηση της σχέσης της λογοτεχνίας με την ανθρώπινη εμπειρία και, επομένως, της σημασίας της για την κατανόηση του κόσμου στον οποίο ζούμε, του εαυτού μας καθώς και των ανθρώπων και των πολιτισμών του παρελθόντος.
- ✓ Η αναγνώριση της αξίας της λογοτεχνίας ως μέσου διαμόρφωσης της πολιτισμικής και κοινωνικής μνήμης.
- ✓ Η βίωση της λογοτεχνίας ως πηγής συναισθηματικών εμπειριών, διανοητικών ερεθισμάτων, απόλαυσης και δημιουργικότητας, στοιχείων απαραίτητων για τη διαμόρφωση ατομικής ταυτότητας.
- ✓ Η ανάπτυξη, μέσω της λογοτεχνίας, της κριτικής και δημιουργικής σχέσης των μαθητών με το σύγχρονο κοινωνικό και πολιτισμικό περιβάλλον, καθώς και η συμβολική ενδυνάμωση της υποκειμενικότητας όλων των μαθητών έτσι ώστε να γίνουν ενεργοί πολίτες και παραγωγοί πολιτισμού.
- ✓ Η ανασύσταση της σχολικής τάξης ως μιας κοινότητας αναγνωστών, η οποία βιώνει ποικίλα λογοτεχνικά συμβάντα: ανάγνωση, ακρόαση, συγγραφή, κριτική, θεατρική αναπαράσταση. Διέπεται από τις αξίες της δημοκρατίας, της ισότητας, του σεβασμού της διαφοράς, του πλουραλισμού, του διαλόγου, της κριτικής εγρήγορσης και αυτογνωσίας, της διαπολιτισμικής συνείδησης.
- ✓ Η προώθηση της φιλιαναγνωσίας, η δημιουργία, δηλαδή, συστηματικών και ανεξάρτητων αναγνωστών, οι οποίοι αισθάνονται την ανάγνωση ως βασική τους ανάγκη και είναι ικανοί να επιλέγουν και να αξιοποιούν τα αναγνώσματά τους.
- ✓ Η καλλιέργεια μιας πλατιάς ποικιλίας αναγνωστικών και επικοινωνιακών δεξιοτήτων, μέσα από την αξιοποίηση κειμένων από όλο το φάσμα της πολιτισμικής παραγωγής, από όλα δηλαδή τα διαφορετικά είδη της εικονικής, θεατρικής και μαζικής επικοινωνίας. Μέσα από αυτή τη διευρυμένη ποικιλία κειμένων ο ρόλος της λογοτεχνίας αναδεικνύεται στρατηγικός, καθώς αυτή έχει αναπτύξει ένα ρεπερτόριο συμβολικών μορφών, τρόπων και συμβάσεων που διευκολύνουν την αναλυτική προσέγγιση και των άλλων ειδών επικοινωνίας.
- ✓ Η αναγνώριση ότι η λογοτεχνία είναι ένας κατεξοχήν διαπολιτισμικός τόπος όπου ο διάλογος ανάμεσα στους πολιτισμούς γίνεται πράξη μέσα από τη μετάφραση, τη διασκευή και την αέναη επανερμηνεία και όπου η ετερότητα όχι μόνον αναγνωρίζεται αλλά ενσωματώνεται ως αναγκαίος όρος της ζωτικότητας και της δυναμικής της.
- ✓ Η διερεύνηση των δυνατοτήτων της γλώσσας ως μέσου προσωπικής και καλλιτεχνικής έκφρασης. Η απόκτηση, μέσα από τη λογοτεχνία, πολλαπλών γλωσσικών εμπειριών και η εξοικείωση με τη μεταφορική λειτουργία της γλώσσας, απαραίτητη για τη φιλοσοφία, την έρευνα και το στοχασμό.

Ειδικότερα, οι σκοποί της διδασκαλίας της λογοτεχνίας *ως προς την πρόσληψη των λογοτεχνικών κειμένων* είναι:

- ✓ Να κατανοήσουν και να αποδεχθούν οι μαθητές τη σχετικότητα και την πολλαπλότητα των ερμηνευτικών προσεγγίσεων καθώς και να αντιμετωπίζουν κριτικά και τις δικές τους ερμηνευτικές προτάσεις.
- ✓ Να διερευνούν όλους τους συντελεστές και τους αναγκαίους παράγοντες που συμβάλλουν στην παραγωγή και στην πρόσληψη των λογοτεχνικών κειμένων.
- ✓ Να εντοπίζουν και να αναγνωρίζουν τις αξίες και τις ιδέες που ενυπάρχουν στα λογοτεχνικά κείμενα. Να κατανοήσουν ότι οι πολιτισμικές αξίες σχετίζονται με το χώρο, το χρόνο και την κοινωνική ομάδα που τις παράγει, είναι επομένως προσδιορισμένες ιστορικά, γεγονός που δικαιολογεί τη σχετικότητα αλλά και την ποικιλία τους. Να διερευνούν την ιστορικότητά τους και να τοποθετούνται κριτικά απέναντι σε αυτές.
- ✓ Να εξοικειωθούν οι μαθητές με διαφορετικά λογοτεχνικά είδη και να κατανοήσουν ότι αυτά ανταποκρίνονται σε διαφορετικούς σκοπούς και ιστορικές ανάγκες. Να συνειδητοποιήσουν ότι τα λογοτεχνικά είδη διακρίνονται στη βάση συγκεκριμένων χαρακτηριστικών και κειμενικών συμβάσεων.

3.1.2 Δεξιότητες που αναμένεται να αποκτήσουν οι μαθητές

- ✓ Ανάπτυξη αιτιολογημένης και τεκμηριωμένης προσωπικής άποψης, αρέσκειας ή απαρέσκειας, για τα κείμενα που διαβάζουν. Αυτοαξιολόγηση της δικής τους ερμηνευτικής προσέγγισης καθώς και εκείνης των συμμαθητών τους.
- ✓ Αναγνώριση των διαφορετικών τρόπων με τους οποίους οι συγγραφείς μιλούν για τα διάφορα θέματα.
- ✓ Εξοικείωση με όλα τα είδη ανάγνωσης: ιδιωτική, συν-ανάγνωση, δημόσια ανάγνωση σε συγκεκριμένες περιστάσεις, ανάγνωση ύστερα από προτροπή, σύσταση, ανάθεση, δραματοποιημένη ανάγνωση, ανάγνωση μέσω της χρήσης κοινωνικών δικτύων, κτλ.
- ✓ Αναγνώριση των πολιτισμικών στοιχείων που υπάρχουν σε κάθε κείμενο και προσδιορισμός της ιστορικότητάς τους. Αναγνώριση και περιγραφή ιστορικού πλαισίου: χρόνος, χώρος, ιστορικά γεγονότα που ορίζουν την εξέλιξη της πλοκής, τους χαρακτήρες, καθώς και την οπτική γωνία του συγγραφέα.
- ✓ Αναγνώριση και περιγραφή των συμβάσεων και τεχνικών των λογοτεχνικών κειμένων. Συσχέτιση με τις χαρακτηριστικές μορφές και συμβάσεις των διαφορετικών ειδών της λογοτεχνίας. Αξιολόγηση της αισθητικής επίδρασης που έχουν αυτές στον αναγνώστη.
- ✓ Ανίχνευση της μυθοπλαστικής επέμβασης της λογοτεχνίας, μετά από σύγκριση των γνώσεων και των πληροφοριών που μας παρέχουν τα λογοτεχνικά κείμενα (λ.χ. το ιστορικό μυθιστόρημα) με ανάλογες από ιστορικά βιβλία ή δημοσιογραφικές πηγές. Διάκριση φανταστικών από πραγματικά γεγονότα.
- ✓ Αφήγηση με τη συνδυασμένη χρήση λόγου και εικόνας.
- ✓ Μετουσίωση και μεταφορά των συναισθημάτων που τους προκαλεί μια λογοτεχνική ανάγνωση σε νέο κείμενο κάθε είδους: πεζό, ποιητικό, δοκιμιακό, ζωγραφικό, μουσικό, δραματικό.

Για ειδικότερους σκοπούς θα γίνει λόγος παρακάτω σε σχέση με ειδικά θέματα όπως η αξιοποίηση των ΤΠΕ ή η διδασκαλία της ιστορίας της λογοτεχνίας.

3.2 ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ ΓΙΑ ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΤΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ: ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΩΝ ΑΝΘΟΛΟΓΙΩΝ

Η ανάγνωση της λογοτεχνίας στο ελληνικό σχολείο όλων των βαθμίδων γινόταν ανέκαθεν από τα σχολικά ανθολόγια λογοτεχνικών κειμένων, τα οποία συντάσσονταν από επιτροπές, με διαγωνισμό ή χωρίς, εγκρίνονταν από την κεντρική αρχή και ίσχυαν για όλα τα σχολεία της επικράτειας για μεγάλα χρονικά διαστήματα, ακόμη και δεκαετιών. Εκπαιδευτικά συστήματα άλλων χωρών έχουν από δεκαετίες ενσωματώσει την ανάγνωση ολόκληρων λογοτεχνικών βιβλίων στο σχολείο. Στη χώρα μας, η έλλειψη σχολικών βιβλιοθηκών ευθύνεται σε μεγάλο βαθμό, αλλά όχι αποκλειστικά, για την εμμονή του εκπαιδευτικού μας συστήματος στην αποκλειστική οργάνωση του μαθήματος της λογοτεχνίας βάσει ανθολογίων. Σε κάποιον άλλο βαθμό, η προσκόλληση στα ανθολόγια σχετίζεται με την επιδίωξη ιδεολογικής ομοιομορφίας καθώς και με την έλλειψη εμπιστοσύνης στους εκπαιδευτικούς να επιλέξουν λογοτεχνικά κείμενα τα οποία θα εξυπηρετούν τη σκοποθεσία του Προγράμματος Σπουδών αλλά θα μπορούν ταυτόχρονα να διαφοροποιούνται, ανάλογα με τις ανάγκες, το επίπεδο, τις προτιμήσεις των μαθητών.

Η ελληνική κοινωνία παρουσιάζει αυξημένες κοινωνικές και πολιτισμικές διαφοροποιήσεις, που αποτυπώνονται στο μαθητικό πληθυσμό. Σχεδόν όλα τα σχολεία έχουν μαθητές με διαφορετική μητρική γλώσσα, διαφορετική θρησκεία και κουλτούρα. Είναι αδύνατον, επομένως, ένα αρραγές σώμα κειμένων, όπως είναι αυτό που περιέχεται σε ένα ανθολόγιο, να ταιριάζει για όλους αυτούς τους μαθητές. Από τη στιγμή που ο εκπαιδευτικός και οι μαθητές δεν χρειάζεται να επιλέγουν τα αναγνώσματά τους αλλά τους δίνονται έτοιμα, δεν έχουν την ευκαιρία να αναπτύξουν τις ικανότητες αναζήτησης βιβλίων και ενημέρωσης γύρω από τη σύγχρονη βιβλιοπαραγωγή, με αποτέλεσμα να μην αναπτύσσεται ούτε το ερευνητικό πνεύμα αλλά ούτε και η φιλαναγνωσία. Το σχολικό ανθολόγιο εξάλλου, από τη φύση του, αποκλείει την επαφή των μαθητών με το κυριότερο λογοτεχνικό είδος της εποχής μας, το μυθιστόρημα, το οποίο, μέσα από την περιπλοκότητα της σύνθεσής του, είναι ικανό να ασκήσει τους αναγνώστες του σε προωθημένες αναγνωστικές πρακτικές. Η διδασκαλία της λογοτεχνίας με αποσπάσματα λογοτεχνικών έργων δημιουργεί περιττά ερμηνευτικά προβλήματα που προκύπτουν από την άγνοια του υπόλοιπου έργου και καταναλώνουν πολύτιμο χρόνο. Επιπλέον, τα ανθολόγια φέρουν ισχυρή τη σφραγίδα του «διδασκτικού» εγχειριδίου, λόγω των ερωτήσεων τις οποίες παραθέτουν κάτω από κάθε κείμενο και οι οποίες δημιουργούν μια αναγνωστική ρουτίνα, περιορίζουν την ανάληψη πρωτοβουλιών από τον εκπαιδευτικό και οδηγούν μοιραία στη χρήση των διαφόρων «λυσαρίων» ή «βοηθημάτων» του εμπορίου, με καταστροφικές συνέπειες για τη σχέση εκπαιδευτικών και μαθητών με τη λογοτεχνία.

Για όλους τους παραπάνω λόγους, το παρόν ΠΣ, χωρίς να απαξιώνει τα εν χρήσει σχολικά ανθολόγια λογοτεχνικών κειμένων, δεν τα θεωρεί αποκλειστικό εκπαιδευτικό υλικό για τη διδασκαλία της λογοτεχνίας. Συνιστά τη χρήση μιας ποικιλίας κειμένων, κάποια από τα οποία μπορεί να προέρχονται από τα σχολικά ανθολόγια, μαζί με ολόκληρα λογοτεχνικά βιβλία αλλά και άλλα είδη «κειμένων» τα οποία, ευρισκόμενα στις παρυφές της λογοτεχνίας, κτίζουν ένα γόνιμο διάλογο μαζί της, ενώ ταυτόχρονα μπορούν να ελκύσουν τους νεαρούς αναγνώστες και να τους ασκήσουν σε νέους γραμματισμούς (visual, media, computer literacy) όπως κόμικς, κινηματογραφικές ταινίες, τραγούδια. Η βασική διαφορά του παρόντος ΠΣ από το προηγούμενο είναι ότι, ενώ και το προηγούμενο συνιστούσε την ανάγνωση ολόκληρων βιβλίων, ο τρόπος που δομούσε το μάθημα βάσει ανθολογίου, δεν άφηνε χώρο, ούτε πρότεινε τρόπους διδασκαλίας των ολόκληρων έργων. Το παρόν ΠΣ είναι

δομημένο έτσι ώστε να συνθέτει μια ποικιλία κειμένων, μικρών και μεγάλων, σε διδακτικές ενότητες με σαφή σκοποθεσία και δραστηριότητες για τους μαθητές, χωρίς όμως να επιβάλει συγκεκριμένα κείμενα. Εννοείται πως στον οδηγό για τον εκπαιδευτικό θα δίνονται όλες οι αναγκαίες οδηγίες αλλά και προτάσεις για την επιλογή των κειμένων.

3.3 Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ ΚΑΙ Η ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΣΤΟ ΠΣ

Είναι γνωστό πως στην Γ΄ Γυμνασίου η οργάνωση του μαθήματος της λογοτεχνίας γίνεται με βάση την ιστορική διάταξη της ύλης. Στην τάξη αυτή η διδασκαλία της λογοτεχνίας ταυτίζεται με την παρακολούθηση μιας σειράς αποσπασμάτων ή αυτοτελών κειμένων τα οποία παρατάσσονται μέσα στο εγχειρίδιο με χρονολογική σειρά. *Στην παρούσα πρόταση για τη διδασκαλία της λογοτεχνίας, η ιστορική παρουσίαση της λογοτεχνίας, με τη μορφή αυτή, απουσιάζει. Ως τρόπος οργάνωσης της ύλης στην Γ΄ τάξη του Γυμνασίου επιλέγεται ο θεματικός ή ειδολογικός.* Στην επιλογή αυτή –την απουσία της ιστορικής διάταξης της ύλης– οδηγούν σημαντικοί λόγοι που εκτίθενται στη συνέχεια.

Η σύγχρονη θεωρία περί ιστοριογραφίας της λογοτεχνίας έχει αμφισβητήσει το παραδοσιακό μοντέλο εκλογής, παράταξης και παρουσίασης του υλικού και έχει διευρύνει την έννοια της ιστορικότητας. Στην κλασική ιστορία της λογοτεχνίας των σχολικών βιβλίων, η ιστορική παρουσίαση της λογοτεχνίας περιορίζεται σε μία παράταξη έργων και συγγραφέων σε χρονολογική σειρά. Το λογοτεχνικό γεγονός εξετάζεται εν συντομία σε συνάρτηση με άλλες λογοτεχνικές σειρές (π.χ. πολιτικά γεγονότα), καθώς και τη βιογραφία του συγγραφέα, αγνοώντας άλλες παραμέτρους της έννοιας της ιστορικότητας, όπως την ιστορικότητα του θεσμού, του δημιουργού, του αναγνώστη. Από το σύνολο της επικοινωνιακής σχέσης ανάμεσα στον πομπό, τον δέκτη και το κείμενο, η παραδοσιακή ιστορία της λογοτεχνίας μας πληροφορεί για το κείμενο και τον δημιουργό, αλλά δεν μαθαίνουμε τίποτε για το πότε, πώς, γιατί, διαβάστηκε ένα κείμενο. Αποτέλεσμα αυτής της απλούστευσης είναι η εντύπωση που παραμένει στους αναγνώστες της κλασικής ιστορίας της λογοτεχνίας πως όλα τα έργα γράφτηκαν, κυκλοφόρησαν και διαβάστηκαν από το κοινό τους με τον ίδιο τρόπο, γεγονός το οποίο, όπως γνωρίζουμε, δεν ισχύει. Ακολουθώντας, δηλαδή, μέσα στον σχολικό χώρο την τακτική της κλασικής αφηγηματικής ιστορίας εστιάζουμε την προσοχή μας στο κείμενο, αποκομίζοντας τελικά μία παραμορφωτική άποψη για την πραγματική λειτουργία του τόσο στην πρώτη, όσο και σε κατοπινές αναγνώσεις του.

Κατά τη διδασκαλία της λογοτεχνίας όμως, αποκτά αναπόφευκτα ιδιαίτερη σημασία η *ιστορικότητα του αναγνώστη*. Κι αυτό, γιατί ο τελευταίος αναγνώστης του κειμένου είναι ο μαθητής της σημερινής τάξης. Η ιστορική παρουσίαση της λογοτεχνίας με τον τρόπο που τη γνωρίζουμε, δεν κάνει τη διάκριση εάν εξετάζει ένα έργο ως αντικείμενο της αισθητικής ή της ιστορίας. Δεν διευκρινίζει δηλαδή εάν θέλει να προσεγγίσει ο μαθητής ένα κείμενο προηγούμενων αιώνων ως μαρτυρία και ντοκουμέντο μιας εποχής ή να το εξετάσει ως ενεργό κείμενο που έχει αισθητικό αποτέλεσμα και στην τελευταία ανάγνωση. Φυσικά, οι δύο αυτές ιδιότητες μπορεί να συν-λειτουργούν και να συνεξετάζονται σε ένα κείμενο, όμως η συνειδητοποίηση πως πρόκειται για ιδιότητες διαφορετικές είναι βασική μεθοδολογική ανάγκη. Η απουσία αυτής της διάκρισης μπορεί να είναι η αιτία για την αδιάφορη στάση μαθητών σε κείμενα που κάποτε φάνταζαν γοητευτικά, παραμυθητικά ή επαναστατικά για το κοινό τους.

Είναι απαραίτητο στο σημείο αυτό να διευκρινισθεί πως η παρατήρηση για την ιστορικότητα του αναγνώστη σε καμία περίπτωση δεν προτείνει την ανάγνωση μόνο σύγχρονων κειμένων, απαιτεί, όμως, τη διαφοροποίηση των διδακτικών στόχων πριν από την παρουσίαση ενός κειμένου στη σχολική τάξη.

Για τους παραπάνω λόγους, το νέο Πρόγραμμα Σπουδών δεν εξετάζει τα λογοτεχνικά κείμενα παραταγμένα στη σειρά που έχουν στην ιστορία της λογοτεχνίας. Αυτό, όμως, δε σημαίνει πως η λογοτεχνία θα εξετάζεται ερήμην της ιστορίας. Η θεματική και ειδολογική κατάταξη της ύλης σε όλες τις τάξεις βασίζεται στην ιστορική προσέγγιση, καθώς οι μεθοδολογικές προτάσεις ζητούν από διδάσκοντες και μαθητές να αναζητήσουν και να αναγνωρίσουν τη συνέχεια κάποιων θεμάτων ή κάποιων λογοτεχνικών ειδών μέσα στο χρόνο και να ανιχνεύσουν τη δυναμική της επιβίωσής τους. Ούτε, επίσης, σημαίνει πως αδιαφορεί για γραμματολογικές κατηγορίες και διακρίσεις. Η θέση των συγγραφέων και των έργων στην ιστορία της λογοτεχνίας, οι μεταξύ τους σχέσεις, αποτελούν ζητήματα τα οποία ο εκπαιδευτικός οφείλει πάντα να εξηγεί αλλά και αντικείμενα έρευνας των μαθητών στο πλαίσιο συνθετικών εργασιών.

Μετά τις σύντομες αυτές διευκρινίσεις, για το νέο ΠΣ ιστορική προσέγγιση της λογοτεχνίας σημαίνει:

- ✓ Ανάδειξη της ιστορικότητας των ποικίλων παραμέτρων του λογοτεχνικού φαινομένου.
- ✓ Ανάδειξη της ιστορικότητας ενός θέματος.
- ✓ Ανάδειξη της ιστορικότητας των λογοτεχνικών ειδών.
- ✓ Παρακολούθηση της ιστορικής συνέχειας μέσω της εναλλαγής της παράδοσης και της μεταβολής σε επίπεδο ατόμων, έργων, θεμάτων, ρευμάτων και ειδών.

Η ιστορία, λοιπόν, θα είναι πάντοτε παρούσα στην εξέταση θεματικών και ειδολογικών ενοτήτων, ακολουθώντας, όμως, τη μεθοδολογική ανανέωση του περιεχομένου της.

3.4. ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ ΚΑΙ ΤΠΕ

Η διδασκαλία της λογοτεχνίας, σε σχέση με τη διδασκαλία άλλων γνωστικών αντικειμένων, ακόμη και της γλώσσας, χαρακτηρίζεται από σθεναρή αντίσταση στην ενσωμάτωση της καινοτομίας και της χρήσης των ΤΠΕ. Οι λόγοι είναι πολλοί: Για μεγάλο χρονικό διάστημα η διδασκαλία της λογοτεχνίας στην εκπαίδευση κατανοούνταν ως μύηση σε μια υψηλή τέχνη του πνεύματος η οποία καμιά σχέση δεν μπορεί να έχει με τον κόσμο της τεχνολογίας, ο οποίος αντιμετωπιζόταν, στο πλαίσιο μιας άγονης αντιπαράθεσης τέχνης και τεχνολογίας, ως τεχνοκρατικός, χρηστικός, με προσωρινή αξία που δε συγκρίνεται με την αιώνια αξία των κλασικών κειμένων και των έργων τέχνης.

Ο οποιοσδήποτε εκσυγχρονισμός του μαθήματος προς την κατεύθυνση της ενσωμάτωσης και δημιουργικής χρήσης των ΤΠΕ θα πρέπει να ξεκινήσει από έναν αναπροσδιορισμό των σκοπών και των μεθόδων της διδασκαλίας της λογοτεχνίας. Όπως έχει δείξει η έρευνα, όταν δεν γίνεται αυτό, οι διδακτικές προτάσεις που εμφανίζονται (σενάρια) το μόνο το οποίο κατορθώνουν είναι να «βάζουν το παλιό κρασί σε καινούργια φλασκιά», να αναπαράγουν δηλαδή το ίδιο διδακτικό μοντέλο με ένα εκσυγχρονισμένο ένδυμα που είναι οι ΤΠΕ.

Αν δεχόμαστε ότι η λογοτεχνία αποτελεί το κατάλληλο όχημα για να ενταχθούν οι μαθητές στον σύγχρονο πολιτισμό, να ζυμωθούν με τα προβλήματα της εποχής τους, να ασκηθούν στα εν χρήσει μέσα και στους κώδικες επικοινωνίας και, προπαντός, να

δουν τον σύγχρονο πολιτισμό κριτικά και δημιουργικά, να μετατραπούν από παθητικοί χρήστες σε δραστήριους παραγωγούς πολιτισμού, τότε είναι προφανές ότι οι ΤΠΕ είναι μέρος του σύγχρονου πολιτισμού και ο ρόλος τους σε ένα σύγχρονο μάθημα λογοτεχνίας είναι πολυδιάστατος. Δεν είναι απλό εργαλείο μάθησης, είναι η θύρα προς τον ψηφιακό κόσμο της εποχής μας, προς την ψηφιακή επικοινωνία η οποία δημιουργεί νέους τύπους «κειμένων», νέες πρακτικές παραγωγής, διάδοσης και πρόσληψης της λογοτεχνίας. Σε ένα σύγχρονο, ψηφιακό σχολείο, οι ΤΠΕ θα μπορούσαν να βοηθήσουν, με την παραπάνω προοπτική, στην ανανέωση όλων των σημείων της διδακτικής διαδικασίας: από το πώς φθάνουν τα λογοτεχνικά κείμενα στα χέρια των μαθητών μέχρι την ενδυνάμωση των πολιτισμικών αποσκευών και του ορίζοντα προσδοκιών τους· από την ανάπτυξη των τρόπων επικοινωνίας μεταξύ τους και της ομαδικής διαπραγμάτευσης του νοήματος των κειμένων μέχρι την πολυμεσική παρουσίαση των ερμηνειών τους και την παραγωγή δικών τους πολυτροπικών κειμένων.

Ειδικότερα, η αξιοποίηση των ΤΠΕ στο πλαίσιο μιας ολοκληρωμένης παιδαγωγικής πρότασης για τη διδασκαλία της λογοτεχνίας περιλαμβάνει τους εξής στόχους:

- ✓ Να πολλαπλασιάσει τους διαθέσιμους μαθησιακούς πόρους που έχει στη διάθεσή του τώρα ο εκπαιδευτικός και ο μαθητής.
- ✓ Να ενδυναμώσει την αυτοπεποίθηση του εκπαιδευτικού προσφέροντάς του ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο διδασκαλίας της λογοτεχνίας στο οποίο θα εντάσσεται ομαλά και με συνέπεια η χρήση των ΤΠΕ.
- ✓ Να ενδυναμώσει την αυτοπεποίθηση του μαθητή στην κατεύθυνση της διαμόρφωσης, έκφρασης και επικοινωνίας των προσωπικών του ερμηνειών για τα λογοτεχνικά κείμενα.
- ✓ Να διευρύνει το πολιτισμικό υπόβαθρο του μαθητή προσφέροντας γνώσεις, πληροφορίες, εικόνες, ακούσματα, με άλλα λόγια, εμπειρίες που θα τον βοηθήσουν να διαμορφώσει προσωπικές ερμηνείες για το λογοτεχνικό κείμενο.
- ✓ Να φέρει σε επαφή τον μαθητή με πολύ περισσότερα λογοτεχνικά κείμενα από αυτά που είναι διαθέσιμα στα σχολικά ανθολόγια.
- ✓ Να δώσει τις δυνατότητες στους μαθητές να κατανοήσουν την κατασκευή των λογοτεχνικών κειμένων, επεμβαίνοντας σ' αυτά με τροποποιήσεις και πειραματιζόμενοι με τη δημιουργική γραφή.
- ✓ Να προωθήσει νέους τρόπους συνεργασίας των μαθητών μεταξύ τους στην κατεύθυνση της διαπραγμάτευσης και συνοικοδόμησης του νοήματος (forum, blog, facebook, twitter, wikis).
- ✓ Να αναπτύξει τις συνθετικές και κριτικές ικανότητες των μαθητών με διαθεματικές εργασίες, πολυμεσικά παρουσιασμένες.

3.5. ΜΕΘΟΔΕΥΣΗ ΤΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ:

ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΑΣ ΤΟΝ ΜΑΘΗΤΗ, ΟΧΙ ΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Θεμέλιος λίθος του μαθήματος της λογοτεχνίας είναι η *ανάγνωση*, ένα πολιτισμικό φαινόμενο που σχετίζεται με όλες σχεδόν τις πλευρές της ζωής και του πολιτισμού της ομάδας των ανθρώπων για την οποία μιλούμε. Η επιθυμία για ανάγνωση μεταδίδεται μέσω των *ανθρώπινων σχέσεων*: των σχέσεων του μαθητή με τον εκπαιδευτικό, των μαθητών μεταξύ τους, των μαθητών με την οικογένειά τους. Η διδασκαλία της λογοτεχνίας στην υποχρεωτική εκπαίδευση είναι κάτι εντελώς

διαφορετικό από τη σπουδή της Φιλολογίας και δεν έχει αποκλειστική σχέση με τα κείμενα. Δεν διδάσκουμε απρόσωπα το εκάστοτε λογοτεχνικό κείμενο. Διδάσκουμε τον μαθητή με την υποκειμενικότητά του, δηλαδή την κοινωνική του προέλευση, το μορφωτικό επίπεδο της οικογένειάς του, τη θρησκευτική και εθνική του ταυτότητα, το φύλο και τα ιδιαίτερα προβλήματα του.

Στην ίδια τη σχέση μας με τη λογοτεχνία ανακαλύπτουμε έναν κώδικα συμπεριφοράς, ένα ηθικό κανόνα επικοινωνίας και συνδιαλλαγής με τον πολιτισμικό Άλλο. Η λογοτεχνία, το πιο συχνά μεταφραζόμενο είδος λόγου, αποτελεί έναν τόπο συνάντησης, όχι απλώς ενός συγγραφέα και του αναγνώστη, αλλά, κυρίως, των ιδιαίτερων πολιτισμικών αναφορών τους· γιατί, επίσης, το λογοτεχνικό κείμενο συντελεί στην κατανόηση άλλων τρόπων ζωής εκτός του δικού μας.

Η μεθοδολογική μας προσέγγιση βασίζεται σε δύο παιδαγωγικές μεθόδους: τη *διδασκαλία σε ομάδες* και τη *μέθοδο project*. Και οι δύο είναι μαθητοκεντρικές μέθοδοι διδασκαλίας, καλλιεργούν τη συνεργασία, την ομαδικότητα και προσφέρουν δυνατότητα συμμετοχής και κινητοποίησης στους αδύναμους και τους αδιάφορους μαθητές, προωθούν την ενεργητική μάθηση, ενθαρρύνουν την ανάδειξη ενδιαφερόντων, συντελούν στην αναβάθμιση της αυτο-εικόνας και της αυτοπεποίθησης των μαθητών, δίνουν τη δυνατότητα στους μαθητές να εκφράζουν ελεύθερα τη γνώμη τους στην ομάδα και δίνουν, επίσης, την ευκαιρία στον εκπαιδευτικό να αυτενεργεί. Η ομαδοσυνεργατική διδασκαλία και η μέθοδος project μπορούν να διευκολύνουν τη διαφοροποιημένη διδασκαλία και την εναρμόνιση πολλών και διαφορετικών αναγκών, επιπέδων και «γλωσσών», κάτι που η μετωπική διδασκαλία αδυνατεί να αντιμετωπίσει. Οι μαθητές, όταν εργάζονται σε ομάδες, παρουσιάζουν ανετότερα τις προσωπικές τους απόψεις και τα συμπεράσματά τους, μαθαίνουν ο ένας από τον άλλο, αναπτύσσουν κριτική σκέψη, βελτιώνουν τον προφορικό τους λόγο. Σε συνδυασμό με τη μέθοδο project, η ομαδοσυνεργατική διδασκαλία δίνει στους μαθητές την αίσθηση της ενεργού συμμετοχής στην εκπαιδευτική διαδικασία, βελτιώνει τις επικοινωνιακές συνθήκες σε μια τάξη, αυξάνει το σεβασμό των μαθητών για όλους τους συμμαθητές τους και συμβάλλει στην αποδοχή της ετερότητας. Η διδασκαλία σε ομάδες και η μέθοδος project αναδεικνύουν τα ταλέντα και τις ικανότητες όλων των μαθητών: τόσο των 'ικανών', όσο και των 'αδύνατων' μαθητών.

Η μονάδα οργάνωσης του προτεινόμενου Προγράμματος Σπουδών είναι η διδακτική ενότητα. Διδακτική ενότητα ονομάζουμε μια ολοκληρωμένη αναγνωστική και μαθησιακή διαδικασία η οποία στηρίζεται σε μια αρχική ιδέα που μπορεί να είναι ένα θέμα ή ένα λογοτεχνικό είδος, πραγματοποιείται μέσα από ένα σύνολο ομοειδών ή ομόθεμων κειμένων και διαρκεί αρκετό χρονικό διάστημα. Για κάθε τάξη προτείνονται τρεις διδακτικές ενότητες. Κάθε διδακτική ενότητα είναι σχεδιασμένη ως project, προσαρμοσμένο στις ιδιαιτερότητες της λογοτεχνίας. Η διάρκειά του είναι δύο με τρεις μήνες, ανάλογα με τη συχνότητα των ωρών διδασκαλίας και των δραστηριοτήτων που θα γίνουν. Όπως σε όλα τα project, η διδασκαλία των ενοτήτων μας αναπτύσσεται σε φάσεις, με διακριτή στοχοθεσία στην καθεμία. Οι φάσεις αυτές είναι συνήθως τρεις. Κάθε ενότητα ξεκινά με τη φάση που ονομάζουμε συνήθως: *Πριν από την ανάγνωση*. Η φάση αυτή είναι πολύ σημαντική, καθώς «χτίζει τις γέφυρες» μεταξύ των κειμένων και των μαθητών μας. Ο κυριότερος σκοπός της είναι να δώσει κίνητρα για την ανάγνωση που θα ακολουθήσει και να πλουτίσει τον γνωστικό και πολιτισμικό ορίζοντα των μαθητών, δημιουργώντας ένα πλαίσιο προβληματισμού που θα διευκολύνει την εξαγωγή νοήματος. Οι μαθητές δεν έρχονται στο μάθημα έχοντας ήδη την επιθυμία να διαβάσουν και δεν διαπιστώνουν με αυτονόητο και φυσικό τρόπο τη λογοτεχνική αξία των κειμένων. Οι προσπάθειές

μας σ' αυτή τη φάση κατατείνουν στο να εισαγάγουμε τους μαθητές στο θέμα της διδακτικής ενότητας επιστρατεύοντας τα προσωπικά τους βιώματα, τις προηγούμενες γνώσεις τους (σχολικές και εξωσχολικές), τις παραστάσεις και τις εμπειρίες τους. Γίνονται συζητήσεις στην τάξη και διάφορες δραστηριότητες, ατομικές ή ομαδικές, προφορικές ή γραπτές, συνήθως ερευνητικής φύσεως (σε μη λογοτεχνικές πηγές ή στο πεδίο). Τα κείμενα που χρησιμοποιούμε σε αυτή τη φάση είναι συνήθως μη λογοτεχνικά (πληροφοριακά, δημοσιογραφικά, οπτικά, ηλεκτρονικά) αλλά και μικρά λογοτεχνικά κείμενα (σύντομες ιστορίες, παραμύθια, ποιήματα και τραγούδια) που διαβάζονται μέσα στην τάξη και προετοιμάζουν την κυρίως ανάγνωση που θα ακολουθήσει. Η φάση αυτή ολοκληρώνεται όταν θεωρήσουμε ότι οι μαθητές μας έχουν εξοικειωθεί με κάποιες έννοιες και ζητήματα και τους έχουν δημιουργηθεί κάποια ερωτήματα που θα απευθύνουν στα κείμενα που θα διαβάσουν. Οποσδήποτε χρειάζονται το λιγότερο τέσσερις διδακτικές ώρες για να ολοκληρωθεί.

Τότε περνούμε στη *φάση της κυρίως ανάγνωσης*, που είναι και η σημαντικότερη φάση. Εδώ οι μαθητές διαβάζουν μεγαλύτερα κείμενα (διηγήματα, κεφάλαια από μυθιστορήματα και στο τέλος ολόκληρα βιβλία) στο σπίτι τους. Στο σημείο αυτό θα πρέπει ιδιαιτέρως να τονιστεί πως έχει μεγάλη σημασία το σχολείο να ζητά από τους μαθητές να διαβάζουν λογοτεχνικά κείμενα στο σπίτι. Δεν γίνεται κανείς αναγνώστης μόνο με την ανάγνωση λογοτεχνικών κειμένων στο σχολείο, όσο πετυχημένη κι αν είναι αυτή. Η ανάγνωση της λογοτεχνίας είναι προ πάντων μια μοναχική δραστηριότητα η οποία γίνεται σε προσωπικό χρόνο επειδή αποτελεί ανάγκη του αναγνώστη. Σκοπός μας είναι οι μαθητές να αποκτήσουν τη συνήθεια να διαβάζουν λογοτεχνία στον προσωπικό τους χρόνο. Μεγάλη βοήθεια και κίνητρα θα προσφέρει προς την κατεύθυνση αυτή η ύπαρξη βιβλιοθήκης στο σχολείο ή στην τάξη, στην οποία μπορεί να καταφεύγουν οι μαθητές σε ολοήμερη βάση.

Η φάση της κυρίως ανάγνωσης έχει μεγάλη διάρκεια γιατί περιλαμβάνει πολλά υπο-στάδια, διαβαθμισμένης δυσκολίας. Ξεκινούμε δηλαδή από μικρότερα και ευκολότερα κείμενα, περνάμε σε μεγαλύτερα και δυσκολότερα και καταλήγουμε στην ανάγνωση ολόκληρων βιβλίων. Η κάθε τάξη, ανάλογα με τις δυνατότητές της, μπορεί να προχωρήσει σε όσα περισσότερα στάδια μπορεί. Πρέπει όμως να καταβάλλεται προσπάθεια σε μόνιμη βάση, έτσι ώστε η ανάγνωση ολόκληρων λογοτεχνικών βιβλίων να ενταχθεί σταθερά και ομαλά στην εκπαιδευτική διαδικασία, μέσα ακριβώς από τη μεθόδευση της διδασκαλίας σε διδακτικές ενότητες - project.

Στη φάση της κυρίως ανάγνωσης αποκτά ιδιαίτερη σημασία η ομαδική εργασία, η οποία οργανώνεται ως εξής: η τάξη χωρίζεται σε ομάδες και κάθε ομάδα αναλαμβάνει να διαβάσει και να παρουσιάσει ένα διαφορετικό κείμενο. Έτσι, λοιπόν, μπορεί να επιτευχθεί μια διαφοροποιημένη διδασκαλία καθώς κάθε ομάδα μπορεί να αναλάβει ένα κείμενο που να ταιριάζει στις δυνατότητές της και στις επιθυμίες της. Στο πλαίσιο της ομάδας, οι μαθητές αλληλοβοηθούνται και διαπραγματεύονται το νόημα του κειμένου: άλλος μπορεί να κατάλαβε καλύτερα ένα σημείο, άλλος κάποιο άλλο, ανταλλάσσουν απόψεις και αξιοποιούν τις όποιες ικανότητες έχει ο καθένας. Όταν εμφανίζονται μπροστά στην τάξη για να παρουσιάσουν το κείμενό τους και τις εργασίες τους, έχουν τιθασεύσει κάπως το «άγχος του νοήματος» που τυραννά όλους τους μαθητές και ιδίως τους αδύνατους, εκείνους που υστερούν στη γλώσσα ή στο πολιτισμικό κεφάλαιο.

Οι εργασίες που συνοδεύουν την παρουσίαση του κειμένου σχετίζονται στενότερα ή ευρύτερα με το κείμενο, λ.χ. επιδιώκουν οι μαθητές να αναπτύξουν αιτιολογημένη και τεκμηριωμένη προσωπική άποψη για αυτά που διαβάζουν, να αναγνωρίζουν τα διάφορα πολιτισμικά στοιχεία που υπάρχουν στα κείμενα και να προσδιορίζουν την ιστορικότητά τους. Να περιγράφουν και να ερμηνεύουν την εποχή, το κοινό και τις

συνθήκες παραγωγής ενός έργου, να επισημαίνουν τους συγκρουόμενους κώδικες συμπεριφοράς και τις αξίες που εκφράζονται από τους ήρωες, να διατυπώνουν προτάσεις και πιθανές λύσεις για τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι ήρωες, όσο και για τις επιλογές που πρέπει να πραγματοποιήσουν, να συγκρίνουν κείμενα (λογοτεχνικά και οπτικο-ακουστικά, πεζά και ποιητικά) ως προς έναν παράγοντα (π.χ. κοινή θεματική). Άλλες εργασίες αναπτύσσουν δεξιότητες εικονοποίησης και δραματοποίησης λογοτεχνικών κειμένων, και αντίστροφα, λεκτικοποίησης οπτικο-ακουστικών κειμένων. Άλλες εργασίες εστιάζουν στην οπτική γωνία από την οποία μιλά ο αφηγητής, στη συγκεκριμένη στάση ζωής στην οποία παραπέμπει και ζητούν να σχολιάσουν τους διαφορετικούς τρόπους σκέψης, τις διαφορετικές αξίες που καθορίζουν τις συμπεριφορές των ηρώων.

Τέλος, περνούμε στην τρίτη και τελευταία φάση, που συνήθως ονομάζεται: *μετά την ανάγνωση*. Στη φάση αυτή οι μαθητές μας παράγουν το δικό τους λόγο όχι πια γύρω από τα κείμενα, αλλά γύρω από το *θέμα* της διδακτικής ενότητας με την οποία ασχολήθηκαν. Ο σκοπός της φάσης αυτής είναι να διαπιστώσουν όλοι, διδάσκοντες και διδασκόμενοι, τι καινούριο έμαθαν, ποιες αντιλήψεις σχημάτισαν, ποια συναισθήματα ένιωσαν μέσα από τις αναγνώσεις και τις συζητήσεις τους. Η παραγωγή λόγου νοείται ως έκφραση προσωπικών αντιλήψεων και στάσεων που μπορεί να επιτευχθεί με γλωσσικές αλλά και μη γλωσσικές δραστηριότητες. Σ' αυτή τη φάση ζητείται από τους μαθητές να γράψουν, ατομικά ή ομαδικά, ένα κείμενο ανάλογο του είδους που διάβασαν, να κάνουν έρευνα και παρέμβαση στο πεδίο, να οργανώσουν μια έκθεση ή μια εκδήλωση στο σχολείο τους. Στις εργασίες αυτής της φάσης αξιοποιούνται συνήθως μοτίβα, λογοτεχνικοί χαρακτήρες και επεισόδια από τα βιβλία που διαβάστηκαν. Με τις τελικές αυτές δραστηριότητες, άλλοτε πιο κοινωνικές και δημόσιες και άλλοτε πιο εσωστρεφείς, ολοκληρώνεται η διδακτική ενότητα, δηλ. το project.

Αξιολόγηση στο μάθημα της λογοτεχνίας

Πολύ συχνά δεν γίνεται κατανοητό ότι η αξιολόγηση και στο μάθημα της λογοτεχνίας είναι μία παιδαγωγική και όχι μία φιλολογική διαδικασία. Στο μάθημα της λογοτεχνίας αξιολογούμε την πορεία και την εξέλιξη των μαθητών μας από τη στιγμή που αρχίσαμε τη διδασκαλία μας. Ζητούμε να αξιολογήσουμε τις *δεξιότητες* που απέκτησαν κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας των διδακτικών μας ενοτήτων και είχαν τεθεί από την αρχή στη *σκοποθεσία* της συγκεκριμένης διδακτικής ενότητας. Με άλλα λόγια, οι μαθητές στο μάθημα της λογοτεχνίας αξιολογούνται όχι με βάση τις γενικότερες γνώσεις και την κουλτούρα τους αλλά με βάση αυτά που διδάχθηκαν και αυτά που έκαναν στην τάξη. Οι μαθητές μας αξιολογούνται τόσο για τις ατομικές εργασίες τους όσο και για τη συμμετοχή τους στις ομαδικές εργασίες. Αξιολογούνται για τον προφορικό και γραπτό τους λόγο, για τη γενικότερη συμμετοχή τους στο μάθημα και για τη συμβολή τους στη δουλειά της ομάδας τους.

Η αξιολόγηση του μαθητή εξαρτάται από το είδος της εργασίας που του αναθέτουμε. Οι δραστηριότητες στο μάθημα της λογοτεχνίας είναι πολλές και ποικίλες. Η αξιολόγηση των μαθητών γίνεται στη βάση της παραγωγής προσωπικού λόγου για το κείμενο ή για το θέμα για το οποίο μιλά το κείμενο και απομακρύνεται από τη λογική του σωστού/λάθους ή της αναπαραγωγής έτοιμων απαντήσεων που βρίσκονται στα κάθε είδους βοηθήματα που κυκλοφορούν στο εμπόριο. Η άρθρωση προσωπικού λόγου στο σχολείο εκ μέρους των μαθητών είναι προϊόν των επικοινωνιακών σχέσεων που επικρατούν μέσα στην τάξη, του κλίματος ισοτιμίας, διαλόγου και αλληλοσεβασμού των μελών της κοινότητας της τάξης, τα οποία είναι αποκλειστική ευθύνη του εκπαιδευτικού.

Η αξιολόγηση προκύπτει από τις εργασίες των μαθητών και δεν τους αφιρνιδιάζει ζητώντας τους άγνωστα στοιχεία ή δραστηριότητες που δεν έχουν συζητηθεί και δουλεύει μέσα στην τάξη. Στο Γυμνάσιο που υπάρχουν γραπτές εξετάσεις στο τέλος της σχολικής χρονιάς, προτείνεται οι μαθητές να εξετάζονται σε άγνωστο λογοτεχνικό κείμενο, ομοειδές ή ομόθεμο με τις διδακτικές ενότητες που διδάχτηκαν και με ασκήσεις παρόμοιες με αυτές που δούλεψαν μέσα στην τάξη. Συνολικά, οι μαθητές μας αξιολογούνται μέσω μιας πλούσιας ποικιλίας δραστηριοτήτων, ερωτήσεων, εργασιών σε μία, αντιστοίχως, πλούσια ποικιλία δεξιοτήτων οι κυριότερες από τις οποίες αποσκοπούν στην ανάπτυξη κριτικού γραμματισμού καθώς και στην ανάπτυξη αναγνωστικών και εκφραστικών δεξιοτήτων τόσο σε επίπεδο λόγου όσο και σε επίπεδο εικόνας (ανάπτυξη οπτικο-ακουστικού γραμματισμού). Η άσκηση –και η αξιολόγηση– των μαθητών μας στις δραστηριότητες αυτές αποτελεί την καλύτερη προετοιμασία ώστε να καλλιεργηθεί στις ανώτερες βαθμίδες της εκπαίδευσης μια αυθεντική σχέση με τη «γλώσσα» της λογοτεχνίας.

3.6. Η ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΣΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ: ΘΕΜΕΛΙΩΣΗ ΤΗΣ ΣΧΕΣΗΣ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ ΜΕ ΤΗΝ ΑΝΑΓΝΩΣΗ ΚΑΙ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ

Το προτεινόμενο πρόγραμμα συλλαμβάνει την παρουσία της λογοτεχνίας στην Υποχρεωτική Εκπαίδευση ως μια ενότητα που διακρίνεται από τους ίδιους σκοπούς και τις ίδιες μεθοδολογικές αρχές, όπως ανατύχθηκαν παραπάνω. Τούτο δεν σημαίνει, φυσικά, πως δεν σημειώνονται διαφοροποιήσεις στην κάθε βαθμίδα, ανάλογα με την ηλικία και την πνευματική ανάπτυξη του παιδιού αλλά επίσης και το ρόλο που καλείται κάθε βαθμίδα να παίζει.

Κεντρικός σκοπός του Δημοτικού Σχολείου είναι η ολόπλευρη ανάπτυξη του παιδιού, δηλαδή η ταυτόχρονη καλλιέργεια των γνωστικών ικανοτήτων, του συναισθηματικού κόσμου και της κοινωνικότητάς του. Στο Δημοτικό παίρνει τα πρώτα και πιο γερά εδραιωμένα μηνύματα για τις βασικές έννοιες που κυριαρχούν στον πολιτισμό μας και στη μεταξύ μας επικοινωνία και εκεί είναι που δημιουργούνται οι πρώτες πεποιθήσεις για τις κοινωνικές σχέσεις και τη δική του θέση στον κόσμο. Σε σχέση με τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, στο Δημοτικό η εκπαιδευτική διαδικασία είναι στο σύνολό της περισσότερο παιδοκεντρική και λιγότερο γνωσιοκεντρική. Πριν δηλαδή από τον αναπόφευκτο τεμαχισμό της γνώσης και της αντίληψης του κόσμου, που θα γίνει στις ανώτερες βαθμίδες, το παιδί στο Δημοτικό μπορεί και πρέπει να έχει την ευκαιρία να προσεγγίσει τον κόσμο ενιαία, καταρχήν μέσα από την εμπειρία και κατόπιν να περάσει στη λογική επεξεργασία της, με γνώμονα πάντα την ολόπλευρη και ισόρροπη ανάπτυξη της προσωπικότητάς του.

Είναι αυτονόητο πως η ανάγνωση, ως βασικό συστατικό της έννοιας του γραμματισμού, είναι ο θεμελιώδης λίθος της μάθησης, της κοινωνικοποίησης και της διά βίου ανάπτυξης του παιδιού. Σ' αυτά τα πρώτα χρόνια του σχολείου μπαίνουν οι βάσεις της σχέσης του παιδιού με την ανάγνωση και τη γραφή και συνακόλουθα της σχέσης του με το βιβλίο, τόσο ως πηγή γνώσεων και μάθησης όσο και ως πηγή πολιτισμικών εμπειριών και απόλαυσης. Βασικός μας σκοπός είναι να εντάξουμε την ανάγνωση ολόκληρων λογοτεχνικών, με την ευρεία έννοια, βιβλίων, μέσα στην καθημερινή εκπαιδευτική πρακτική του σχολείου. Από πρώτη άποψη, η ένταξη αυτή αφορά το γλωσσικό μάθημα αλλά, λόγω της ιδιότητας της λογοτεχνίας να μιλά για όλα τα θέματα που απασχολούν τον άνθρωπο, θέματα που εντάσσονται παραδοσιακά στις γνωστικές περιοχές άλλων μαθημάτων, όπως της ιστορίας, της γεωγραφίας, της μελέτης του περιβάλλοντος, η ανάγνωση των βιβλίων δεν μπορεί να ανήκει σε ένα μάθημα, αλλά διαπερνά στην ουσία όλο το σχολικό πρόγραμμα και γίνεται

ουσιαστικό μέρος της σχολικής ζωής στο σύνολό της. Με αυτή την έννοια, η λογοτεχνία στο Δημοτικό σχολείο μπορεί να παίξει έναν ιδιαίτερος σημαντικό ρόλο ως σύνδεσμος ανάμεσα στα γνωστικά αντικείμενα και τις διάφορες κοινωνικές και συναισθηματικές εμπειρίες που έχουν τα παιδιά στο χώρο του σχολείου και έξω από αυτόν.

Τούτο δεν σημαίνει πως δεν πρέπει, στο ωρολόγιο πρόγραμμα του Δημοτικού Σχολείου, να είναι διακριτή μία τουλάχιστον ώρα την εβδομάδα, σε όλες τις τάξεις, η οποία θα αφιερώνεται στην ανάγνωση λογοτεχνικών κειμένων. Σήμερα έχει εισαχθεί μία διδακτική ώρα *φιλιαναγνωσίας* στην Α΄ και Β΄ τάξη των 800 Ολοήμερων Δημοτικών Σχολείων. Προτείνουμε η ώρα αυτή να επεκταθεί σε όλες τις τάξεις και σε όλα τα σχολεία. Απαραίτητη είναι μία ακόμη διευκρίνιση: Η φιλιαναγνωσία δε νοείται ως κάτι διαφορετικό από την ανάγνωση της λογοτεχνίας. Και τα δύο «μαθήματα» τους ίδιους σκοπούς εξυπηρετούν και τις ίδιες μεθόδους διδασκαλίας θα πρέπει να ακολουθούν. Ούτως ή άλλως, ο βασικός σκοπός της διδασκαλίας της λογοτεχνίας είναι η προώθηση της φιλιαναγνωσίας. Από κει και πέρα, ανάλογα με το θέμα της διδακτικής ενότητας, η ανάγνωση λογοτεχνικών κειμένων και οι διαθεματικές δραστηριότητες που τη συνοδεύουν μπορεί να εκτείνονται είτε στις ώρες της σχολικής ζωής, είτε στις ώρες των καλλιτεχνικών μαθημάτων, είτε, ακόμα, στις ώρες διδασκαλίας άλλων γνωστικών αντικειμένων.

Ένα άλλο καίριο σημείο για την προώθηση της ανάγνωσης στις μικρές ηλικίες που πρέπει να τονιστεί είναι η δημιουργία κινήτρων για ανάγνωση. Παίρνοντας υπόψη ότι η υποχρεωτική ανάγνωση των σχολικών βιβλίων στερείται οποιουδήποτε κινήτρου, εκτός από το αίσθημα του καθήκοντος και το φόβο της εξέτασης, η δημιουργία κινήτρων για ανάγνωση θα πρέπει να βασιστεί στα ενδιαφέροντα των παιδιών αλλά και στη σύνδεση της ανάγνωσης με τις προσωπικές εμπειρίες τους. Αυτή η απλή πρόταση πρακτικά σημαίνει πως θα πρέπει να δημιουργήσουμε μέσα στην τάξη ένα νοηματοδοτικό περιβάλλον, το οποίο διαρκώς θα προκαλεί ερωτήματα και προβλήματα που μπορούν να απαντηθούν με την ανάγνωση. Συχνά τα παιδιά δεν διαβάζουν, γιατί δεν ξέρουν τι αναζητούν μέσα από την ανάγνωση.

Σε αρκετές τάξεις διαβάζονται λογοτεχνικά κείμενα ή και ολόκληρα βιβλία και γίνονται ενδιαφέρουσες συζητήσεις και παρουσιάσεις. Το πρόβλημα, ωστόσο, που αντιμετωπίζουν πολλοί δάσκαλοι είναι πώς να συνδέσουν τα διαφορετικά βιβλία και τις διαφορετικές αναγνώσεις μεταξύ τους, σε ένα σύνολο το οποίο να δίνει κίνητρα για ανάγνωση, να διευκολύνει τη νοηματοδότηση των κειμένων και να προσφέρει ευκαιρίες για μάθηση και πολιτισμικές εμπειρίες. Η ανάγνωση του κάθε βιβλίου, του κάθε κειμένου αποτελεί ένα στάδιο αυτής της διαδικασίας· με άλλα λόγια κάθε αναγνωστική εμπειρία τροφοδοτεί την επόμενη, το ένα κείμενο οδηγεί στο άλλο.

Αυτό το σκοπό εξυπηρετεί η οργάνωση της διδασκαλίας της λογοτεχνίας σε διδακτικές ενότητες. Υπάρχουν απεριόριστοι τρόποι να οργανωθεί μια διδακτική ενότητα. Το παρόν πρόγραμμα προτείνει κάποιες ενότητες ως παραδείγματα. Η έννοια του παραδείγματος στη συγκεκριμένη περίπτωση δεν έχει τη σημασία του προτύπου αλλά της υπόδειξης κάποιων κριτηρίων επιλογής θεμάτων, βιβλίων και τρόπου οργάνωσης της όλης αναγνωστικής διαδικασίας. Εννοείται πως ο εκπαιδευτικός, παίρνοντας υπόψη το επίπεδο των συγκεκριμένων μαθητών και τις ανάγκες τους, μπορεί να οργανώσει ενότητες δικής του επιλογής ή να τροποποιήσει κάποιες από τις προτεινόμενες.

Οι διδακτικές ενότητες, τρεις για κάθε τάξη από την Β΄ έως την Στ΄ Δημοτικού, που προτείνουμε αφορούν κρίσιμα ζητήματα της σύγχρονης ζωής, καταστάσεις τις οποίες βιώνουν τα παιδιά στην καθημερινότητά τους, ενώ συσχετίζονται με το περιεχόμενο διαφόρων μαθημάτων του σχολείου.

Για την Α΄ τάξη δεν ενδείκνυται η ανάγνωση κειμένων σε θεματικές ενότητες. Πιο πρόσφορη είναι η εναλλαγή πολλών ειδών αφηγηματικών, πολυτροπικών και ποιητικών κειμένων. Το γεγονός ωστόσο ότι οι μαθητές της Α΄ Δημοτικού δεν γνωρίζουν στην ηλικία αυτή να γράφουν και να διαβάζουν δεν αποτελεί σε καμιά περίπτωση εμπόδιο, ώστε να αναβάλουν για αργότερα τη γνωριμία τους με λογοτεχνικά κείμενα διαφόρων ειδών. Μπορούν κάλλιστα, και σ΄ αυτή την περίοδο της ζωής τους, να ζητούν τη συντροφιά των βιβλίων και να διευρύνουν την όποια αναγνωστική εμπειρία διαθέτουν. Ανήκει πλέον στο παρελθόν η αντίληψη ότι προηγείται η διδασκαλία της ανάγνωσης και της γραφής και μετά η καλλιέργεια του ενδιαφέροντος των παιδιών για το βιβλίο. Το ενδιαφέρον μας στην τάξη αυτή εστιάζεται στο πώς θα καταφέρει το παιδί να περάσει από τον προφορικό στον γραπτό λόγο, από την εικόνα στη γραπτή αναπαράσταση της εικόνας. Ξεκινούμε από την παρατήρηση και περιγραφή εικόνων και την ακρόαση παραμυθιών, μικρών ιστοριών και ποιημάτων και περνούμε σταδιακά, παράλληλα με την πρόοδο των παιδιών στη γραφή και στην ανάγνωση, στην προσωπική ανάγνωση και στη συγγραφή μικρών κειμένων. Ανεξάρτητα αν τη λογοτεχνία την ακούμε ή τη διαβάζουμε, το είδος των δραστηριοτήτων που ακολουθούν μια ακρόαση ή μια ανάγνωση είναι αυτό που έχει τη μεγαλύτερη σημασία για να τεθούν οι βάσεις μιας βιωματικής και ταυτόχρονα κριτικής πρόσληψης του λογοτεχνικού λόγου. Για την Α΄ τάξη λοιπόν προτείνουμε μια ενιαία σκοποθεσία και δραστηριότητες για ολόκληρη τη σχολική χρονιά.

Για τις υπόλοιπες τάξεις, οι διδακτικές ενότητες που προτείνουμε είναι οι εξής:

ΔΗΜΟΤΙΚΟ			
Β	Το παραμύθι	Ποίηση και τραγούδι	Οικογένεια
Γ	Λογοτεχνία και φύση	Το ταξίδι	Φιλικές σχέσεις
Δ	Το παιχνίδι στη λογοτεχνία	Κόμικς	Ιστορίες άλλων λαών
Ε	Χιουμοριστικές ιστορίες	Η ποίηση ως παιχνίδι λέξεων και εικόνων	Λογοτεχνία και κινηματογράφος
Στ	Εικόνες του τόπου μου	Επιστημονική φαντασία	Ο ξένος

Γίνεται φανερό πως οι συγκεκριμένες επιλογές αποσκοπούν στην ισορροπία ανάμεσα στη διερεύνηση και συνειδητοποίηση του περιβάλλοντος μέσα στο οποίο ζούμε (φυσικό περιβάλλον, οικογένεια, ο τόπος μου) και στη γνωριμία με άλλους τόπους και άλλες κουλτούρες (ταξίδι, ιστορίες άλλων λαών, ο ξένος)· μια ισορροπία κρίσιμη για τη διαμόρφωση της ταυτότητας και της υποκειμενικότητας των παιδιών. Σταθερό μέλημά μας πρέπει να είναι η ενασχόληση με θέματα που έχουν βέβαιο ενδιαφέρον για τα παιδιά (παιχνίδι, φιλικές σχέσεις), ενώ παράλληλα επιδιώκουμε την εις βάθος γνωριμία των παιδιών με συγκεκριμένα λογοτεχνικά είδη που απευθύνονται στην ηλικία τους (παραμύθια, κόμικς, χιουμοριστικές ιστορίες) αλλά και με αφηγηματικά είδη που έχουν μεγάλη σημασία στο πλαίσιο του σύγχρονου πολιτισμού (κινηματογράφος, επιστημονική φαντασία) και θα μας δώσουν τη δυνατότητα για πλούσιο προβληματισμό αλλά και για μια ποικιλία ελκυστικών δραστηριοτήτων.

Τέλος, ιδιαίτερη μνεία πρέπει να γίνει για την ποίηση, η οποία έχει δεινοπαθήσει στην εκπαίδευση από την υπέρμετρη ανάλυση και γλωσσική επεξεργασία. Θεωρούμε, λοιπόν, ότι πρέπει να τεθεί η διδασκαλία της σε νέες βάσεις, για αυτό και, εκτός από τα ποιήματα και τα τραγούδια τα οποία περιλαμβάνονται σε όλες σχεδόν τις διδακτικές ενότητες, προτείνουμε δύο ενότητες εξολοκλήρου αφιερωμένες στην ποίηση, με ειδική σκοποθεσία που αναδεικνύει τη διαχρονική σχέση της ποίησης με το τραγούδι αλλά και τον παιγνιώδη χαρακτήρα της.

Σχετικά με τη μέθοδο, εκτός από όσα αναφέρθηκαν στο οικείο κεφάλαιο του παρόντος ΠΣ, θα πρέπει να τονιστεί ιδιαίτερα πως οι προτεινόμενες δραστηριότητες δεν είναι αποκλειστικά γλωσσικές. Η γλώσσα είναι φυσικά το κυριότερο μέσο επικοινωνίας και το εργαλείο της ανάγνωσης και της γραφής, αλλά δεν είναι το μόνο μέσον εκδήλωσης της ανταπόκρισής μας στην ανάγνωση. Στις μικρές ηλικίες, η γλωσσική ικανότητα, στα παιδιά της ίδιας τάξης, διαφέρει πολύ και οι διαφορές αυτές οφείλονται συνήθως στο κοινωνικό και πολιτισμικό περιβάλλον από το οποίο προέρχονται. Όταν το μοναδικό μέσον έκφρασης της ανταπόκρισής τους στην ανάγνωση και τελικά της συμμετοχής τους στην όλη διαδικασία είναι η γλώσσα, δημιουργείται ανυπέβλητη ανισότητα μέσα στην κοινότητα της τάξης και τα αδύνατα παιδιά αποθαρρύνονται, ενώ αυτά είναι κυρίως που θα έπρεπε να βοηθηθούν για να βελτιώσουν τη σχέση τους με την ανάγνωση. Οι δραστηριότητες, λοιπόν, που προτείνουμε, εκτός από την προφορική και τη γραπτή γλώσσα, χρησιμοποιούν πρακτικές από άλλες τέχνες όπως το θέατρο, η μουσική, η ζωγραφική, η φωτογραφία και το video. Ο σκοπός μας είναι μέσα από την ποικιλία των μέσων να δοθεί η δυνατότητα σε κάθε παιδί, όποια κι αν είναι τα προβλήματά του, να αναδείξει τις ικανότητές του και, μέσα από τη συμμετοχή, να νιώσει ότι η λογοτεχνία δεν είναι μια τέχνη που έχει αυστηρούς κανόνες και απευθύνεται σε λίγους αλλά μια κατηγορία κειμένων που μας βοηθά να επεξεργαστούμε τις εμπειρίες μας, να βελτιώσουμε τις σχέσεις μας με τους άλλους και να μάθουμε ένα σωρό πράγματα για τον κόσμο. Πιστεύουμε ότι αυτό είναι το πιο σπουδαίο μήνυμα για τις μικρές ηλικίες. Αν οι μικροί μαθητές αγαπήσουν το βιβλίο και αναπτύξουν σχέσεις εμπιστοσύνης και άνεσης με τα κείμενα, θα είναι πολύ πιο εύκολο, σε μεγαλύτερες ηλικίες, να εισχωρήσουν σε συνθετότερα ζητήματα του λογοτεχνικού πεδίου.

Χάριν οικονομίας και λειτουργικότητας κάθε ενότητα, με λίγες εξαιρέσεις, περιορίζεται σε μία σελίδα. Για τον λόγο αυτόν, δραστηριότητες που μπορούν να επαναλαμβάνονται σχεδόν σε κάθε ενότητα, δεν συμπεριλαμβάνονται στην οικεία στήλη, εκτός και εάν προϋποθέτουν συγκεκριμένη εξειδίκευση. Βάζουμε έναν αστερίσκο (*) υπενθυμίζοντας αυτές που δεν συμπεριλαμβάνουμε, με την ένδειξη: «ανατρέχουμε στις δραστηριότητες...»

Τέτοιες δραστηριότητες είναι:

1^η Φάση: πριν την ανάγνωση

1. Έρευνα στα σχολικά και άλλα βιβλία για συλλογή και ανθολόγηση κειμένων με το θέμα της ενότητας

2^η Φάση: κατά τη διάρκεια της ανάγνωσης

2. Μετάπλαση ιστοριών/κεφαλαίων/σκηνών: αλλάζουμε το τέλος τους, το ύφος τους, τις μεταφέρουμε σε άλλη εποχή ή προσθέτοντας ενδιάμεσα επεισόδια στην πλοκή

3. Συγκριτική μελέτη ομόθεμων ή σύγχρονων κειμένων

4. Δραματοποίηση των κειμένων

5. Έρευνα για την ιστορικότητα του συγγραφέα (βιογραφικά στοιχεία που να σχετίζονται με τα κείμενά του), της εποχής του κειμένου και των ηρώων
6. Συγκρότηση ανθολογίας με κείμενα σχετικά με το θέμα ή το είδος της ενότητας
7. Γραφή ημερολογίου ενός ήρωα της ιστορίας.
8. Μουσική επένδυση της ιστορίας.
9. Συγγραφή κειμένου για το οπισθόφυλλο του βιβλίου.

3^η Φάση: μετά την ανάγνωση

10. Εικονογράφηση των κειμένων με ζωγραφιές των μαθητών, φωτογραφίες ή άλλες εικόνες και παρουσίασή τους με ένα λογισμικό παρουσίασης
11. Κατασκευή αφίσας για το/τα βιβλίο/α που διαβάσαμε
12. Συγγραφή ερευνητικών εργασιών για το κεντρικό θέμα του κειμένου
13. Κατασκευή χρονολογίου με τα έργα που διαβάστηκαν, τα γεγονότα στα οποία αναφέρονται, τα γεγονότα της εποχής του συγγραφέα
14. Συγγραφή ιστορίας με ανάλογο θέμα, με ύφος σοβαρό ή χιουμοριστικό.

Α΄ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ: από την προφορική στη γραπτή λογοτεχνία

Σκοποθεσία	Δεξιότητες	Περιεχόμενο	Δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό
<ul style="list-style-type: none"> ✓Να αντιλαμβάνονται μια ιστορία προφορική, γραπτή ή εικονική ως σύνολο με αλληλουχία γεγονότων. ✓Να εξοικειωθούν με πολυτροπικά κείμενα. ✓Να κατανοήσουν ότι υπάρχουν διαφορετικά είδη αφήγησης που ανταποκρίνονται σε διαφορετικούς σκοπούς και να διακρίνουν ένα παραμύθι από άλλα είδη αφήγησης. ✓Να κατανοήσουν τα στοιχεία μιας αφήγησης: χρόνος, χώρος, χαρακτήρες, πλοκή, αφηγητής. ✓Να κατανοήσουν τι είναι η περιγραφή μιας εικόνας ή ενός προσώπου. ✓Να διακρίνουν τα φανταστικά από τα πραγματικά γεγονότα, τις πραγματικές από τις φανταστικές 	<ul style="list-style-type: none"> ✓Να συσχετίζουν τις ιστορίες που διαβάζουν με τις προσωπικές τους εμπειρίες. ✓Να μπορούν να αφηγηθούν μικρές ιστορίες της καθημερινής τους ζωής. ✓Να μπορούν να αφηγηθούν μια ιστορία μόνο από μία εικόνα ή μια σειρά εικόνων. ✓Να αναπαριστούν ένα προφορικό ή γραπτό κείμενο σε εικόνες. ✓Να αναδιηγούνται μια ιστορία ή ένα παραμύθι παίρνοντας το ρόλο ενός προσώπου της 	<ul style="list-style-type: none"> ✓Ελληνικά λαϊκά παραμύθια ✓Ευρωπαϊκά κλασικά παραμύθια ✓Παραμύθια άλλων λαών ✓«Ανατρεπτικά» παραμύθια ✓Εικονογραφημένες μικρές ιστορίες ✓Ζωόμορφες ιστορίες ✓Ιστορίες από την αρχαία ελληνική μυθολογία ✓Μύθοι του Αισώπου ✓Κόμικς ✓Τραγούδια ✓Παιχνιδόλεξα ✓Αφηγηματικά ποιήματα ✓Δημοτικά τραγούδια ✓Νανουρίσματα ✓Κάλαντα ✓Παιδική ποίηση ✓Επιλογές από την ποίηση για ενήλικες 	<ul style="list-style-type: none"> ✓Ακρόαση παραμυθιών, μικρών ιστοριών, τραγουδιών ποιημάτων. ✓Αφήγηση μιας ιστορίας με βάση σειρά εικόνων. ✓Αναδιήγηση μιας ιστορίας. ✓Μετατροπή μιας αφηγημένης ιστορίας σε κόμικς, κουκλοθέατρο ή θέατρο σκιών. ✓Ομαδική σύνθεση μιας πρωτότυπης ιστορίας ή «παραμυθοσαλάτας». ✓Συγγραφή κειμένου για οπισθόφυλλο βιβλίου. ✓Ποιητικά παιχνίδια: μεπερδεμένα ποιήματα, αλλαγή λέξεων, παιχνίδια με τις ομοιοκαταληξίες, σύνθεση ποιημάτων με βάση εικόνες, μελοποίηση ποιημάτων με απλά όργανα. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓Κείμενα από το σχολικό ανθολόγιο <i>Το δελφίνι</i>. ✓Παιδικά βιβλία γνώσεων. ✓Παιδικά βιβλία με εικονογραφημένες ιστορίες. ✓Τα «αγαπημένα» βιβλία των παιδιών. ✓Ανθολογίες ποιημάτων. ✓Κασέτες με ηχογραφημένες ιστορίες-παραμύθια. ✓Κόμικς. ✓Dvd με ιστορίες για παιδιά. ✓Εκπαιδευτικά διαδραστικά λογισμικά με παιδικές ιστορίες.

<p>ιστορίες. ✓Να κατανοήσουν πώς δημιουργείται ρυθμός με τη χρήση επαναλαμβανόμενων μοτίβων. ✓Να συνειδητοποιήσουν ότι υπάρχουν πολλά είδη βιβλίων και να μάθουν να τα ξεχωρίζουν.</p>	<p>ιστορίας. ✓Να διακρίνουν το χιουμοριστικό στοιχείο στα ποιητικά και πεζά κείμενα. ✓Να αναγνωρίζουν και να απολαμβάνουν τον ρυθμό στα ποιήματα. ✓Να διακρίνουν τους δημιουργούς ενός βιβλίου: συγγραφέας, εκδότης, εικονογράφος, μεταφραστής. ✓Να ανταλλάσσουν απόψεις για ένα βιβλίο που διάβασαν και να λένε τη γνώμη τους γι' αυτό.</p>		<p>*Ανατρέχουμε στις γενικές δραστηριότητες: 2, 4, 10.</p>	
--	--	--	--	--

Β' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ
Το παραμύθι

Σκοποθεσία	Δεξιότητες	Περιεχόμενο	Δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό
<p>✓Να γνωρίσουν το αφηγηματικό είδος του παραμυθιού.</p> <p>✓Να κατανοήσουν ότι τα βασικά στοιχεία του παραμυθιού είναι η πλοκή, τα πρόσωπα, οι λειτουργίες και το μαγικό ή φανταστικό στοιχείο.</p> <p>✓Να καταλάβουν ότι το παραμύθι ήταν αρχικά προφορικό είδος.</p> <p>✓Να το συνδέσουν με άλλα είδη του προφορικού λόγου (δημοτικά τραγούδια, μύθους, ανέκδοτα, συνθήματα).</p>	<p>✓Να διαβάζουν τα παραμύθια με επιτόνιση.</p> <p>✓Να είναι σε θέση να εντοπίζουν το κεντρικό θέμα του παραμυθιού.</p> <p>✓Να μπορούν να βρουν τα βασικά πρόσωπα του παραμυθιού.</p> <p>✓Να αναγνωρίζουν τους ήρωες των παραμυθιών και τις πράξεις-λειτουργίες τους που επαναλαμβάνονται συχνά.</p> <p>✓Να διακρίνουν μεταξύ φανταστικών και πραγματικών γεγονότων.</p> <p>✓Να εντοπίζουν τα στερεότυπα και τις συμβάσεις των παραμυθιών.</p>	<p>✓Ελληνικά λαϊκά-μαγικά παραμύθια</p> <p>✓Ευρωπαϊκά κλασικά παραμύθια</p> <p>✓Παραμύθια των βαλκανικών και άλλων λαών</p> <p>✓Έντεχνα παραμύθια ελληνικά και ξένα</p> <p>✓«Ανατρεπτικά» παραμύθια</p> <p>✓Παραμύθια σε κόμικς</p>	<p>✓Κατάταξη των παραμυθιών σε κατηγορίες (λαϊκά, έντεχνα, κλασικά ευρωπαϊκά, άλλων λαών κ.ο.κ).</p> <p>✓Αφήγηση των παραμυθιών με επιτόνιση.</p> <p>✓Ακρόαση παραμυθιών από ψηφιακό μέσο ή από 'παραμυθάδες'-πληροφορητές της περιοχής.</p> <p>✓Σύγκριση ηρώων από διαφορετικά παραμύθια για να φανούν οι ομοιότητες και οι κοινές τους λειτουργίες.</p> <p>✓Χρήση της τράπουλας του Propp (ιδέα του Ροντάρι) για κατανόηση των προσώπων και των λειτουργιών.</p> <p>✓Συγγραφή παραμυθιών με βάση έναν ήρωα ή μία λειτουργία.</p> <p>*Ανατρέχουμε στις γενικές δραστηριότητες: 1, 2, 3, 6, 10.</p>	<p>✓Παραμύθια από τα σχολικά ανθολόγια.</p> <p>✓Παραμύθια από παιδικές βιβλιοθήκες.</p> <p>✓Παραμύθια σε δίσκους, κασέτες, cd, τηλεόραση.</p> <p>✓Παραμύθια που θα μας αφηγηθούν σύγχρονοι ή και παλιοί παραμυθάδες (Κέντρο Μελέτης και Διάδοσης Μύθων και Παραμυθιών: http://www.e-mythos.eu/)</p>

Β' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ
Ποίηση και τραγούδι

Σκοποθεσία	Δεξιότητες	Περιεχόμενο	Δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό
<p>✓Να καλλιεργήσουν την αγάπη για την ποίηση και το τραγούδι.</p> <p>✓Να κατανοήσουν τη μουσικότητα της ποιητικής γλώσσας και το ρυθμό της.</p> <p>✓Να εξοικειωθούν με τη μεταφορική χρήση της γλώσσας.</p> <p>✓Να απομυθοποιήσουν τη 'δυ-σκολία' της ποίησης</p> <p>✓Να εξοικειωθούν με διαφορετικά είδη ποίησης (αφηγηματικής, λυρικής, για παιδιά, για ενήλικες, σοβαρής, σκωπτικής).</p>	<p>✓Να διαβάζουν ποιήματα με επιτόνιση.</p> <p>✓Να αναγνωρίζουν την 'προσωπική φωνή' στην ποίηση (ποιος μιλά;)</p> <p>✓Να αναπτύσσουν αιτιολογημένη και τεκμηριωμένη προσωπική άποψη για τα ποιήματα που διαβάζουν.</p> <p>✓Να απομνημονεύουν ποιήματα και να τα απαγγέλλουν στην τάξη.</p> <p>✓Να δημιουργούν «εύκολα» και αστεία ποιήματα, λ.χ. limerics, χαίκου.</p> <p>✓Να συγκρίνουν τα τραγούδια με τα ποιήματα.</p> <p>✓Να εντοπίζουν βασικά στοιχεία της στιχουργίας (επαναλήψεις λέξεων, αριθμός συλλαβών, ομοιοκαταληξίες).</p>	<p>✓Συλλογές παιδικής ποίησης</p> <p>✓Ανθολογίες τραγουδιών (π.χ. Νίκου Γκάτσου)</p> <p>✓Μεταφρασμένα ξένα ποιήματα και τραγούδια</p> <p>✓Ποιήματα για παιδιά γνωστών ποιητών (Σεφέρη, Ρίτσου, Βρεττάκου)</p> <p>✓Δημοτικά τραγούδια</p> <p>✓Τραγούδια από παιδικές εκπομπές ή θεατρικά έργα για παιδιά (λ.χ. <i>Λιλιπούπολη</i>, <i>Μυθολογία</i> του Δ. Σαββόπουλου)</p>	<p>✓Διαμόρφωση «ποιητικής γωνιάς» με βιβλία, cd player, cd για χρήση ομαδική ή και κατά μόνας.</p> <p>✓Εγγραφή της φωναχτής ανάγνωσης σε ψηφιακό μέσον, για αξιολόγηση και διόρθωση.</p> <p>✓Ανεύρεση των εικόνων, των αισθημάτων, της μουσικής, των σιωπών ενός ποιήματος.</p> <p>✓Μεταφορά του ποιήματος σε πεζό ή σε ζωγραφιά.</p> <p>✓Άσκηση στη ρίμα και την ομοιοκαταληξία παίζοντας με τις λέξεις.</p> <p>✓Μετατροπή μιας ιστορίας σε αφηγηματικό ποίημα.</p> <p>✓«Διαγωνισμός» συγγραφής ποιημάτων της τάξης ή και διπλανών τάξεων.</p> <p>✓Ακρόαση μελοποιημένων ποιημάτων, ανάγνωσή τους και συσχέτιση των εντυπώσεων της ακρόασης και της ανάγνωσης.</p> <p>✓Καταγραφή των στίχων ενός τραγουδιού μετά από ακρόαση.</p> <p>*Ανατρέχουμε στις γενικές δραστηριότητες: 6, 10.</p>	<p>✓Ποιήματα από τα σχολικά ανθολόγια.</p> <p>✓Μελοποιημένα ποιήματα.</p> <p>✓Συλλογές παιδικής ποίησης.</p> <p>✓cd.</p> <p>✓Τραγούδια από το youtube.</p>

Β΄ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ
Οικογένεια

Σκοποθεσία	Δεξιότητες	Περιεχόμενο	Δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό
<p>✓Να συνειδητοποιήσουν, μέσα από τον ασφαλή και συμβολικό χώρο της λογοτεχνίας, πως η οικογένεια είναι ο πρώτος φορέας κοινωνικοποίησης, ο πρώτος χώρος στον οποίο καλύπτουμε τις βιοτικές, συναισθηματικές, γνωστικές ανάγκες μας.</p> <p>✓Να συνειδητοποιήσουν, μέσα από τα κείμενα, την ιστορικότητα του θεσμού, συνεπώς τη διαφοροποίηση των ρόλων, των σχέσεων και στερεοτύπων στην οικογένεια, ανάλογα με τον χώρο, τον χρόνο και τις πολιτισμικές ιδιαιτερότητές της.</p> <p>✓Να γνωρίσουν τις διαφορετικές «φωνές» που μιλούν για την οικογένεια: τη φωνή των μεγάλων, των μικρών, τη φωνή ενός σημερινού παιδιού, τη φωνή ενός ανθρώπου παλαιότερης εποχής, κτλ.</p> <p>✓Να κατανοήσουν ότι βασικά στοιχεία της λογοτεχνικής αφήγησης είναι η πλοκή και οι λογοτεχνικοί ήρωες.</p> <p>✓Να αιτιολογούν</p>	<p>✓Να αναγνωρίζουν στα κείμενα τον τρόπο με τον οποίο η οικογένεια καλύπτει τις βιοτικές, συναισθηματικές, κοινωνικοποιητικές, γνωστικές ανάγκες των μελών της.</p> <p>✓Να παρατηρούν τις σχέσεις και τα συναισθήματα των ηρώων της οικογένειας του κειμένου και να τα ερμηνεύουν.</p> <p>✓Να παρατηρούν τον τρόπο με τον οποίο η οικογένεια του κειμένου επηρεάζει τον ρόλο, τον χαρακτήρα, το αξιακό σύστημα, τους στόχους των παιδιών.</p> <p>✓Να αναζητούν και να καταγράφουν τον ρόλο κάθε μέλους της οικογένειας και να τον ερμηνεύουν με βάση τον χώρο και τον χρόνο, το πολιτισμικό κεφάλαιο, τις ανάγκες, τον χαρακτήρα καθενός.</p> <p>✓Να ελέγχουν τον τρόπο με τον οποίο οι διαφορετικές μορφές οικογένειας προσπαθούν να καλύψουν τις ίδιες ανάγκες.</p> <p>✓Να συνδέουν τις παραπάνω παρατηρήσεις τους από τα κείμενα με την καθημερινή ζωή.</p>	<p>✓Παραμύθια</p> <p>✓Μύθοι</p> <p>✓Μικρές ιστορίες για παιδιά</p> <p>✓Ιστορίες με ήρωες ζώα</p> <p>✓Αυτοβιογραφικά κείμενα</p> <p>✓Χιουμοριστικές ιστορίες</p> <p>✓Κόμικς</p> <p>✓Θεατρικά έργα</p> <p>✓Κινηματογραφικές ταινίες</p> <p>✓Παιδικά τραγούδια</p> <p>✓Δημοτικά τραγούδια</p>	<p>✓Παρουσίαση αγαπημένων ιστοριών των παιδιών από κείμενα αφηγηματικά, οπτικά, πολυτροπικά.</p> <p>✓Δραματοποίηση με προσθήκη σκηνών για να παρουσιαστούν καλύτερα ο χαρακτήρας και τα συναισθήματα ενός ήρωα ή για να ακουσθεί και «η άλλη φωνή» (του πατέρα, της μητέρας, του αδελφού).</p> <p>✓Μετατροπή κόμικ σε αφηγηματικό κείμενο (έμφαση στον τρόπο παρουσίασης των συναισθημάτων, σκέψεων των ηρώων).</p> <p>✓Συνεξέταση εικονογράφησης και αφήγησης ενός κειμένου: επισήμανση σημείων του κειμένου που αποδίδονται, επαυξάνονται ή ανατρέπονται κατά την εικονογράφηση.</p> <p>✓Συλλογή οικογενειακών φωτογραφιών παλαιότερης ή σύγχρονης εποχής.</p> <p>✓Συνεντεύξεις με ενήλικες για τα βιώματα από την παιδική τους ηλικία.</p>	<p>✓Σχετικά κείμενα από όλα τα ανθολόγια του Δημοτικού Σχο-λείου.</p> <p>✓Αγαπημένα βιβλία των παιδιών με ανάλογη θεματική.</p> <p>✓Βιβλία της σχολικής βιβλιο-θήκης με ανάλογη θεματική.</p> <p>✓Συλλογές παραμυθιών.</p> <p>✓Συλλογές μύθων.</p> <p>✓Παιδικές ανθολογίες.</p> <p>✓Βιβλία που βρίσκουμε στο δι-αδίκτυο.</p> <p>✓Λευκώματα με πίνακες ζωγραφικής.</p> <p>✓Οικογενειακές φωτογραφίες παλιές και καινούριες,</p> <p>✓Κείμενα των παιδιών.</p>

<p>ομοιότητες και διαφορές στο χειρισμό του θέματος, ανάλογα με τον χώρο και τον χρόνο παραγωγής των κειμένων.</p>			<p>*Ανατρέχουμε στις γενικές δραστηριότητες: 1, 2, 4, 7, 8, 9, 10, 14.</p>	
--	--	--	--	--

Γ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ
Λογοτεχνία και φύση

Σκοποθεσία	Δεξιότητες	Περιεχόμενο	Δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό
<p>✓Να αποκτήσουν περιβαλλοντική συνείδηση.</p> <p>✓Να γνωρίσουν τους κινδύνους που απειλούν το φυσικό περιβάλλον.</p> <p>✓Να γνωρίσουν το φυσικό περιβάλλον της Ελλάδας και της τοπικής κοινωνίας στην οποία ζουν.</p> <p>✓Να μάθουν τις ιδιαιτερότητες και τα γνωρίσματα κάθε περιοχής (ορεινή/πεδινή, θάλασσα /βουνό).</p> <p>✓Να γνωρίσουν όσο το δυνατόν περισσότερα κείμενα παλιά και σύγχρονα που μιλούν για τη φύση: κείμενα με «πρωταγωνιστές» έναν τόπο ή ζώα.</p> <p>✓Να εξοικειωθούν με την ποι-κιλία των «φωνών» για τη φύση: η φωνή αυτού που ζει στη φύση, αυτού που την βλέπει από μακριά, αυτού που την αγαπά, αυτού που δεν τη γνωρίζει, η φωνή ενός ζώου.</p> <p>✓Να συγκρίνουν διαφορετικά είδη κειμένων για τη φύση: λογοτεχνία, πληροφοριακά κείμενα, βιβλία γνώσεων, ρεπορτάζ, τουριστικούς οδηγούς.</p>	<p>✓Να συλλέγουν πληροφορίες και υλικό για διάφορους τόπους και ζώα με ιδιαίτερη σημασία για την περιοχή (π.χ. αμπέλι, χελώνα).</p> <p>✓Να αναζητούν και να καταγράφουν προφορικές αφηγήσεις, παραμύθια, θρύλους, έθιμα για τον τόπο τους με βάση αυτό που έχει εντοπιστεί ως ιδιαίτερης σημασίας: λ.χ. τραγούδια για τον τρύγο, μύθοι για την αρκούδα.</p> <p>✓Να διακρίνουν στο κείμενο την οπτική γωνία από την οποία μιλά αυτό για τη φύση.</p> <p>✓Να αναζητούν τις λύσεις για τα περιβαλλοντικά προβλήματα που προτείνονται ή υποβάλλονται στα κείμενα.</p>	<p>✓Μικρές ιστορίες και παιδικά μυθιστορήματα με θέμα:</p> <ul style="list-style-type: none"> • τη σχέση του ανθρώπου με τη φύση και τα ζώα • τη ζωή στην ύπαιθρο • φυσικά φαινόμενα όπως ο κύκλος του νερού, η εναλλαγή των εποχών • την καταστροφή του περιβάλλοντος • τον κίνδυνο εξαφάνισης κάποιων ζώων <p>✓Ποιήματα και τραγούδια για τη φύση</p>	<p>✓Επιτόπια παρατήρηση, μελέ-τη χάρτη της περιοχής και αναζήτηση των φυσικών στοιχείων.</p> <p>✓Ανεύρεση λογοτεχνικών και πληροφοριακών κειμένων για το φυσικό περιβάλλον γύρω από το σχολείο.</p> <p>✓Σύγκριση της εικόνας ενός φυσικού στοιχείου ή φαινομένου όπως παρουσιάζεται σε ένα λογοτεχνικό κείμενο και σε ένα πληροφοριακό.</p> <p>✓Κατασκευή «ημερολογίου» για τα δρώμενα στη φύση στην περιοχή μας (ποιες αλλαγές γί-νονται στη φύση, τι κάνουν οι αγρότες, τι συμβαίνει στον τόπο μας, σε επίπεδο τόσο φυσικού όσο και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος).</p> <p>*Ανατρέχουμε στις γενικές δραστηριότητες: 2, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 14.</p>	<p>✓Κείμενα με θέμα τη φύση από τα σχολικά ανθολόγια.</p> <p>✓Βιβλία της σχολικής βιβλιοθήκης, της τάξης, της οικογένειας.</p> <p>✓Οδηγοί περιπάτων για συγκε-κριμένους τόπους.</p> <p>✓Ταινίες για τη φύση και για τα ζώα.</p> <p>✓Εκπαιδευτικό υλικό περιβαλλοντικών οργανώσεων για ζώα, λ.χ. λύκος, αρκούδα, χελώνα.</p>

Γ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ
Το ταξίδι

Σκοποθεσία	Δεξιότητες	Περιεχόμενο	Δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό
<p>✓Να γνωρίσουν, με τη βοήθεια της λογοτεχνίας, άλλους πολιτισμούς, να αντιληφθούν ότι το ταξίδι μάς φέρνει σε επαφή με τον ξένο, μας βοηθά να άρουμε τις προκαταλήψεις και τα στερεότυπα, να συμπλιωθούμε με την έννοια της ετερότητας και να διαμορφώσουμε την ατομική και συλλογική μας ταυτότητα</p> <p>✓Να αποκτήσουν τη συνείδηση του ταξιδιώτη-παρατηρητή και όχι του τουρίστα.</p> <p>✓Να αντιληφθούν τα είδη, τους στόχους και τα κίνητρα των διαφόρων ταξιδιών.</p> <p>✓Να κατανοήσουν τις ιδιαιτερότητες κάθε ταξιδιού ανάλογα με την εποχή του.</p> <p>✓Να γνωρίσουν την ποικιλία των μεταφορικών μέσων και τη σχέση τους με τον πολιτισμό και την τεχνολογία της κάθε εποχής.</p> <p>✓Να συνδέσουν το ταξίδι με ιστορικές</p>	<p>✓Να διακρίνουν τις παραμέτρους της προετοιμασίας και της πραγματοποίησης ενός ταξιδιού (κόστος, οργάνωση).</p> <p>✓Να ανιχνεύουν την επίδραση του ταξιδιού στην εμπειρία, στα συναισθήματα και στην οπτική των ηρώων.</p> <p>✓Να εντάσσουν το λογοτεχνικό ταξίδι στο ιστορικό του πλαίσιο.</p> <p>✓Να προετοιμάζουν ένα αφηγηματικό ταξίδι στον κόσμο αλλά και σε διάφορες εποχές λαμβάνοντας υπόψη τα δεδομένα που απαιτούνται.</p> <p>✓Να συλλέγουν πληροφορίες και υλικό για διάφορους τόπους, χώρες και εποχές αξιοποιώντας τις γεωγραφικές και ιστορικές τους γνώσεις.</p> <p>✓Να προσανατολίζονται στο χώρο, να διαβάζουν και να σχεδιάζουν χάρτες.</p>	<p>Λογοτεχνικά κείμενα με ταξίδια:</p> <p>✓που συνδυάζουν μύθο και ιστορικά στοιχεία</p> <p>✓στον χρόνο, στο παρελθόν ή στο μέλλον</p> <p>✓στον κόσμο</p> <p>✓που έχουν στόχο την ενδοσκόπηση και την αυτογνωσία</p> <p>✓εξερευνήσεων</p> <p>✓σε φανταστικούς τόπους ή στο διάστημα</p> <p>✓ιδιαίτερα, όπως τα ταξίδια του νερού, των γραμμάτων Παραμύθια που έχουν ως κεντρικό θέμα ταξίδια</p>	<p>✓Παρουσίαση του ταξιδιού του κειμένου με χρήση λογισμικού παρουσίασης, google earth, φωτογραφιών, χαρτών, βιβλίων γνώσεων, τουριστικών οδηγών, βίντεο από το youtube με μουσική από τους τόπους που αναφέρονται, και ανάρτηση του υλικού στο ιστολόγιο του σχολείου.</p> <p>✓Υιοθέτηση του ρόλου του ήρωα με τη συγγραφή ημερολογίου, με την αποστολή ανταποκρίσεων, καρτών και γραμμάτων από τα ταξίδια του.</p> <p>✓Αφήγηση και εικονογράφηση δικών τους πραγματικών ή ονειρικών ταξιδιών.</p> <p>✓Δημιουργία πινακοθήκης των αγαπημένων τους ηρώων-ταξιδιωτών, καταγραφή των χαρακτηριστικών τους, εικονογράφηση τους και αναζήτηση σχετικών τραγουδιών.</p> <p>✓Σχεδίαση του δικού τους ταξιδιού, δημιουργία ταξιδιωτικού οδηγού και άλμπουμ</p>	<p>✓Σχολικά ανθολόγια.</p> <p>✓Λογοτεχνικά κείμενα.</p> <p>✓Θεατρικά έργα.</p> <p>✓Βιβλία γνώσεων.</p> <p>✓Κινηματογραφικά έργα.</p> <p>✓Τραγούδια με θέμα το ταξίδι.</p> <p>✓Λογισμικό παρουσίασης, επεξεργασίας κειμένου, ζωγραφικής.</p> <p>✓Δικτυακές μηχανές αναζήτησης.</p>

<p>παραμέτρους (πόλεμο, προσφυγιά). ✓Να προσεγγίσουν το ταξίδι διαθεματικά με τη βοήθεια του μαθήματος της Ιστορίας και της Γεωγραφίας.</p>			<p>φωτογραφιών. *Ανατρέχουμε στις γενικές δραστηριότητες: 2, 4, 9</p>	
---	--	--	---	--

Γ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ
Φιλικές σχέσεις

Σκοποθεσία	Δεξιότητες	Περιεχόμενο	Δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό
<p>✓Να συνειδητοποιήσουν, μέσα από τον ασφαλή και συμβολικό χώρο της λογοτεχνίας, τη διαχρονική αξία της φιλίας για όλους τους ανθρώπους, ενήλικους και παιδιά, καθώς και τις προϋποθέσεις που απαιτούνται για τη δημιουργία φιλικών σχέσεων.</p> <p>✓Να αναστοχαστούν δικές τους εμπειρίες με φίλους (στιγμές δημιουργίας, στοχασμού, χαράς, δυσκολιών κτλ.) και να κατανοήσουν τη σημασία των φιλικών σχέσεων για την κοινωνικοποίηση των ατόμων.</p> <p>✓Να συνειδητοποιήσουν ότι η λογοτεχνία ασχολείται συνεχώς με το θέμα των ανθρώπινων σχέσεων.</p> <p>✓Να εξοικειωθούν με τα βασικά στοιχεία της αφήγησης (πλοκή, λογοτεχνικούς ήρωες, οπτική γωνία) και να γνωρίσουν τον τρόπο με τον οποίο οι συγγραφείς αξιοποιούν τα στοιχεία αυτά πραγματευόμενοι έργα με θέμα τις φιλικές σχέσεις.</p>	<p>✓Να εντοπίζουν στα κείμενα τη φωνή που μιλά για τις φιλικές σχέσεις και την οπτική γωνία από την οποία μιλά (ηλικία, φύλο).</p> <p>✓Να επισημαίνουν όλους τους όρους που περιγράφουν μία φιλική σχέση:</p> <ul style="list-style-type: none"> • τις προϋποθέσεις που απαιτούνται για τη δημιουργία της και τη συνθήκες κάτω από τις οποίες ξεκινά μια φιλία • τις συναισθηματικές διακυμάνσεις που περνούν οι φίλοι στη διάρκεια δυσκολιών, αγωνίας, αναμονής, δημιουργίας κτλ. • τους προβληματισμούς και τις συζητήσεις των φίλων που οδηγούν σε ενίσχυση του αυτό-προσδιορισμού τους και της διαμόρφωσης της ταυτότητάς τους • τη συμπληρωματικότητα των χαρακτήρων των ηρώων <p>✓ Να διακρίνουν την επίδραση των φιλικών σχέσεων του ήρωα στην κοινωνικοποίησή του και στη γενικότερη διαμόρφωση της προσωπικότητάς του.</p> <p>✓ Να συνδέουν τις παραπάνω παρατηρήσεις από τα κείμενα με την προσωπική τους εμπειρία και γνώση.</p>	<p>✓Παραμύθια</p> <p>✓Ιστορίες από τη μυθολογία</p> <p>✓Μύθοι του Αισώπου</p> <p>✓Λογοτεχνικά κείμενα για παι-διά, με θέμα:</p> <ul style="list-style-type: none"> • τη φιλία μεταξύ παιδιών • μεταξύ παιδιών και ενηλίκων • φίλιες σε παρέες κοριτσιών ή αγοριών • φίλιες με παιδιά από άλλες χώρες • φίλιες με ζώα ή με περίεργα όντα • φίλιες με πρόσωπα από άλλους κόσμους (<i>Μικρός πρίγκιπας</i>) <p>✓Παιδικά τραγούδια</p> <p>✓Παιδικά θεατρικά έργα</p>	<p>✓Υιοθέτηση του ρόλου ενός ήρωα και σχολιασμός ενός γεγο-νότος μέσα από το ημερολόγιό του.</p> <p>✓Γραφή αφηγηματικού κειμέ-νου με θέμα: «Είμαι κι εγώ φίλος με τον/την /τους...».</p> <p>✓Ηλεκτρονική αλληλογραφία με άλλες σχολικές τάξεις για την ανταλλαγή βιβλιοπαρου-σιάσεων με ανάλογη θεματική.</p> <p>✓Δημιουργία πινακοθήκης φίλων με πρόσωπα των κειμένων που διαβάστηκαν και της ζωής.</p> <p>✓Δημιουργία ιστοριών με θέμα: «Εγώ και οι φίλοι μου μετά από χρόνια...».</p> <p>✓Δημιουργία αφηγηματικών και θεατρικών κειμένων με βάση την εμπειρία των παιδιών από τις δικές τους φιλικές σχέσεις.</p> <p>*Ανατρέχουμε στις γενικές δραστηριότητες: 1, 4, 9, 10, 11.</p>	<p>✓Όλα τα κείμενα των σχολικών ανθολογιών με ανάλογη θεματική.</p> <p>✓Βιβλία της σχολικής βιβλιοθήκης.</p> <p>✓Αγαπημένα βιβλία των παιδιών.</p> <p>✓Κείμενα των μαζ στέλνουν μαθητές με το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο.</p> <p>✓Ιστορίες που βρίσκουμε στην ιστοσελίδα του Μικρού Αναγνώστη (ΕΚΕΒΙ).</p> <p>✓Παιδικά τραγούδια.</p> <p>✓Ταινίες.</p> <p>✓Κόμικς.</p>

Δ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ
Το παιχνίδι στη λογοτεχνία

Σκοποθεσία	Δεξιότητες	Περιεχόμενο	Δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό
<p>✓Να κατανοήσουν οι μαθητές μέσα από τα κείμενα, ότι το παιχνίδι, εκτός από μια παιδική εμπειρία, είναι μια καθολική ανθρώπινη, πολιτισμική πρακτική, της οποίας η μορφή καθορίζεται από την κάθε κουλτούρα.</p> <p>✓Να επανεξετάσουν τις διακρίσεις που περιβάλλουν το παιχνίδι: παιχνίδια των μικρών και των μεγάλων, κοριτσίστικα και αγορίστικα, πονηρά και αθώα.</p> <p>✓Να συνειδητοποιήσουν τα είδη παιχνιδιού: μοναχικά / συλλογικά, διανοητικά / αθλητικά, τυχερά/συναγωνιστικά.</p> <p>✓Να γνωρίσουν τις διάφορες κοινωνικές χρήσεις του παιχνιδιού (μέσον διαπαιδαγώγησης, κοινωνικής συναναστροφής, κοινωνικών διακρίσεων ή επίδειξης πλούτου).</p> <p>✓Να γνωρίσουν τη σημασία που αποδίδει η λογοτεχνία στο παιχνίδι και τους τρόπους με τους οποίους το χρησιμοποιεί, κυρίως ως μεταφορά ιδεών, συναισθημάτων, αναμνήσεων, τραυμάτων.</p> <p>✓Να επεξεργαστούν τα προσωπικά τους βιώματα από τα δικά τους παιχνίδια</p> <p>✓Να δουν την ανάγνωση ως παιχνίδι.</p>	<p>✓Να αναγνωρίζουν στα κείμενα το είδος του παιχνιδιού και τους όρους με τους οποίους αυτό διεξάγεται.</p> <p>✓Να αναζητούν τη σχέση του παιχνιδιού που αφηγείται το κείμενο με κοινωνικές παραμέτρους και ψυχολογικές καταστάσεις.</p> <p>✓Να αναγνωρίζουν την οπτική γωνία από την οποία ο αφηγητής μιλά για ένα παιχνίδι: του παιδιού, του ενήλικα που θυμάται την παιδική του ηλικία, κ.ο.κ.</p>	<p>✓Χιουμοριστικές ιστορίες με παιδιά που παίζουν (π.χ. <i>Ο μι- κρός Νικόλας</i>, Τζιάνι Ροντάρι)</p> <p>✓Αυτοβιογραφικές αφηγήσεις συγγραφέων για τα παιδικά τους παιχνίδια</p> <p>✓Παιδικά μυθιστορήματα (ή αποσπάσματα από μυθιστορήματα) με θέμα το παιχνίδι</p> <p>✓Παιδική ποίηση με θέμα το παιχνίδι</p> <p>✓Κόμικς με θέμα το παιχνίδι</p> <p>✓Λαογραφικά κείμενα που περιγράφουν παραδοσιακά παιχνίδια</p>	<p>✓Αναζήτηση και συλλογή υλι-κού για παιχνίδια άλλων εποχών (ατομικά ή ομαδικά).</p> <p>✓Συνεντεύξεις από ενήλικες σχετικά με τα παιχνίδια που έ-παιζαν στην παιδική τους ηλικία.</p> <p>✓Δημοσκόπηση και δημιουργία καταλόγου με κατηγορίες παιχνιδιών που παίζουν τώρα τα παιδιά.</p> <p>✓Συγγραφή κειμένου με τις ο-δηγίες παιξίματος για ένα παιχνίδι που αναφέρεται στο λογοτεχνικό κείμενο.</p> <p>✓Δραματοποιήσεις των παιχνι-διών που αναφέρονται στα κεί-μενα.</p> <p>✓Αλλαγή του αφηγητή ως προς το φύλο ή την ηλικία (από κορί-τσι σε αγόρι, από ενήλικας σε παιδί).</p> <p>✓Συγγραφή προσωπικής ιστο-ρίας με μια εμπειρία παιχνιδιού.</p> <p>✓Επινόηση ενός νέου, ατομικού ή ομαδικού, παιχνιδιού.</p> <p align="right">*Ανατρέχουμε στις γενικές δραστηριότητες 2, 7, 9.</p>	<p>✓Κείμενα με θέμα το παιχνίδι από τα ανθολόγια του Δημοτικού Σχολείου.</p> <p>✓Παιδικά βιβλία γνώσεων με παραδοσιακά παιχνίδια.</p> <p>✓Παιδικά βιβλία με μικρές ι-στορίες.</p> <p>✓Διηγήματα συγγραφέων της λογοτεχνίας για μεγάλους με θέμα το παιχνίδι.</p> <p>✓Πίνακες ζωγραφικής με θέμα το παιχνίδι.</p> <p>✓Φωτογραφίες από παιχνίδια παιδιών από όλο τον κόσμο.</p> <p>✓Κατάλογοι εκθέσεων παιδικών παιχνιδιών και μουσείων της παιδικής ηλικίας.</p>

Δ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

Κόμικς

Σκοποθεσία	Δεξιότητες	Περιεχόμενο	Δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό
<p>✓Να κατανοήσουν τη συλλειτουργία εικόνας και λόγου.</p> <p>✓Να εξοικειωθούν με τις τεχνικές, τους κώδικες, τα είδη των κόμικς.</p> <p>✓Να εκτιμήσουν τις δυνατότητες και να αντιληφθούν τους περιορισμούς που έχουν τα λεκτικά και τα εικονικά μέσα έκφρασης.</p> <p>✓Να γνωρίσουν την ιστορία και την πολυμορφία των κόμικς.</p> <p>✓Να αναλύσουν τους χαρακτήρες και τα στερεότυπα που προβάλλονται στα κόμικς.</p>	<p>✓Να διακρίνουν τον ρόλο της εικόνας και τον ρόλο του λόγου σε μια εικονογραφήση.</p> <p>✓Να εντοπίζουν και να παρατηρούν τα εκφραστικά στοιχεία, τους κώδικες και τα είδη των κόμικς.</p> <p>✓Να παράγουν κείμενα όπου λόγος και εικόνα συλλειτουργούν.</p> <p>✓Να συσχετίζουν τις προσωπικές εμπειρίες, τα βιώματα, τα συναισθήματά τους με τη θεματική των κόμικς.</p> <p>✓Να αξιοποιούν την τεχνική των κόμικς για την έκφραση εμπειριών, αντιλήψεων, συναισθημάτων τους γύρω από μια ποικιλία θεμάτων.</p> <p>✓Να δημιουργούν κόμικς είτε σχεδιάζοντάς το είτε με τη βοήθεια Η/Υ, χρησιμοποιώντας λογισμικό δημιουργίας κόμικς.</p>	<p>✓Κόμικς σύντομης έκτασης (από ένα κάδρο έως δύο σελίδες, ενίοτε και χωρίς λόγια)</p> <p>✓Κόμικς μεγάλης έκτασης:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ιστορίες με ομιλούντα ζώα • «ιστορικά» • ιστορίες κωμικές (με ήρωες ανθρώπους) • πολιτικού-κοινωνικού προβληματισμού • βασισμένα στη αρχαία ελληνική κωμωδία και τραγωδία • με υπερήρωες • που βασίζονται σε λογοτεχνικά έργα: «κλασικά εικονογραφημένα» 	<p>✓Επεξεργασία των τεχνικών, των συμβάσεων και των χαρακτήρων (ρεαλιστικός, ημιρεαλιστικός, καρικατούρα) του είδους.</p> <p>✓Παιχνίδια μετασχηματισμών: καρέ ανακατεμένα, καρέ ξεχωριστά από τους διαλόγους, για να τα συνδυάσουν.</p> <p>Προσθαφαίρεση καρέ, ώστε να αποδώσουν περιληπτικά ή εκτεταμένα την αφήγηση. Κενά μπαλονάκια για να προσθέσουν τους διαλόγους.</p> <p>✓Σύγκριση λογοτεχνικού κειμένου με τη διασκευή του σε κόμικ και σύγκριση των διαφορετικών εικονογραφημάτων του ίδιου κειμένου, ώστε να κατανοηθεί η πολλαπλότητα των δυνατών αποδόσεων.</p> <p>✓Δημιουργία ενός δικού τους ήρωα που θα τον ζωγραφίσουν, θα γράψουν μια περιγραφή του χαρακτήρα του και θα κάνουν ένα κόμικ 3-4 καρέ με τον ήρωά τους ενταγμένο στην υπόθεση του κόμικ.</p> <p>✓Διασκευή παραμυθιού ή διηγήματος σε κόμικ και το αντίστροφο</p> <p>✓Ανατροπή των</p>	<p>✓Τα αγαπημένα κόμικς των παιδιών.</p> <p>✓Άλμπουμ, σειρές, αφιερώματα περιοδικών.</p> <p>✓Διασκευές λογοτεχνικών έργων σε κόμικς.</p> <p>✓Γελοιογραφίες, ένθετα εφημερίδων.</p> <p>✓Κινηματογραφικές ταινίες, τηλεοπτικές σειρές, DVD κινουμένων σχεδίων.</p> <p>✓Ιστοσελίδες, ιστολόγια με κόμικς.</p> <p>✓Λογισμικά δημιουργίας κόμικς και βίντεο.</p>

			<p>χαρακτηριστικών ενός υπερήρωα, μετατροπή δευτερεύοντα ήρωα σε πρωταγωνιστή, αλλαγή αφηγητή, αλλαγή τέλους.</p> <p>✓ Δημιουργία αυτοβιογραφικών κόμικς.</p>	
--	--	--	---	--

Δ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ
Ιστορίες άλλων λαών

Σκοποθεσία	Δεξιότητες	Περιεχόμενο	Δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό
<p>✓ Να κατανοήσουν οι μαθητές, μέσα από τα κείμενα, πως κάθε τόπος έχει ένα συνολικό τρόπο ζωής, ένα δικό του πολιτισμό.</p> <p>✓ Να προσεγγίσουν τους «άλλους» τρόπους ζωής μέσω της εμπειρίας και της οπτικής των αφηγητών των λογοτεχνικών κειμένων.</p> <p>✓ Να συνειδητοποιήσουν ότι οι διάφορες πολιτισμικές κοινότητες αναπτύσσουν μια μεγάλη ποικιλία απαντήσεων, επινοήσεων και αξιών, επιχειρώντας να αντιμετωπίσουν τα ίδια βασικά προβλήματα (επιβίωση, συμβίωση, συνεργασία, επικοινωνία).</p> <p>✓ Να κατανοήσουν ότι το παρά-δοξο και διαφορετικό μπορεί να γίνει κατανοητό ως ένας άλλος τρόπος εμπειρίας και οργάνωσης της πραγματικότητας.</p> <p>✓ Να</p>	<p>✓ Να αναγνωρίζουν στα κείμενα διαφορές και ομοιότητες σε σύγκριση με τον δικό τους τρόπο ζωής.</p> <p>✓ Να αναζητούν την οπτική του ανθρώπου (ενήλικα ή παιδιού) που μιλά στο κείμενο και να κατανοούν τις επιλογές του.</p> <p>✓ Να αναγνωρίζουν και να ερμηνεύουν τις ξένες μορφές ζωής και στοιχεία του πολιτισμού που συναντούν καθημερινά σε άλλα κείμενα αλλά και στη ζωή.</p> <p>✓ Να συνδυάζουν τις παρατηρήσεις αυτές με τη γνώση από το μάθημα της Γεωγραφίας και της Ιστορίας.</p>	<p>✓ Παραμύθια άλλων λαών (γειτονικών, ευρωπαϊκών και μα-κρινών), λαϊκά παραμύθια</p> <p>✓ Αφηγήσεις για παιδιά με θέματα την καθημερινή ζωή σε άλλους πολιτισμούς</p> <p>✓ Αυτοβιογραφικές αφηγήσεις</p> <p>✓ Τραγούδια από άλλους τόπους</p> <p>✓ Κείμενα που μας στέλνουν οι e-friends με ιστορίες του τόπου τους</p>	<p>✓ Δραματοποίηση σκηνών της καθημερινής ζωής και τελετών άλλων λαών.</p> <p>✓ Σύγκριση ηθών και εθίμων διαφορετικών λαών. Ποια είναι ίδια και ποια διαφορετικά;</p> <p>✓ Συναντήσεις με τους ήρωες των ιστοριών για συνέντευξη («Τι θα ρωτούσες για τη ζωή τους;»)</p> <p>✓ Αλλαγή του αφηγητή: πώς αφηγείται ο ντόπιος και ο ξένος την ίδια ιστορία;</p> <p>✓ Συγγραφή θεατρικού έργου με θέμα: «Οι ήρωες πολλών ιστοριών συναντιούνται» ή «Τα παιδιά του κόσμου συναντιούνται».</p> <p>✓ Επικοινωνία με μαθητές άλλων χωρών μέσω του διαδικτύου με στόχο την αναζήτηση ανάλογου υλικού.</p> <p>✓ Παρακολούθηση ταινιών ή θεατρικών έργων με ίδια θεματική.</p> <p>✓ Δημιουργία ενός</p>	<p>✓ Κείμενα με ανάλογο θέμα από τα ανθολόγια του Δημοτικού Σχολείου.</p> <p>✓ Παιδικά βιβλία με μικρές ιστορίες.</p> <p>✓ Αγαπημένα βιβλία των παιδιών με ίδια θεματική.</p> <p>✓ Ανάλογα βιβλία της σχολικής βιβλιοθήκης.</p> <p>✓ Παιδικές κινηματογραφικές ταινίες.</p> <p>✓ Παιδικά θεατρικά έργα.</p> <p>✓ Παιδικά βιβλία γνώσεων.</p> <p>✓ Ανάλογο υλικό που θα στείλουν οι e-friends.</p> <p>✓ Διαδικτυακές επισκέψεις σε μεγάλα ανθρωπολογικά και εθνογραφικά μουσεία.</p>

<p>συνειδητοποιήσουν ότι τα στερεότυπα για διαφορετικές φυλετικές και πολιτισμικές ομάδες προκύπτουν από την απομόνωση και την άγνοια του «άλλου» τρόπου ζωής. ✓Να κατανοήσουν ότι και στον ίδιο τόπο υπάρχουν στοιχεία πολιτισμικής ανομοιογένειας.</p>			<p>μικρού «Μουσείου του ανθρώπου» στην τάξη.</p> <p>*Ανατρέχουμε στις γενικές δραστηριότητες: 1, 6, 7, 9.</p>	
--	--	--	---	--

Ε΄ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ
Χιουμοριστικές ιστορίες

Σκοποθεσία	Δεξιότητες	Περιεχόμενο	Δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό
<p>✓Να συνειδητοποιήσουν τη νέα οπτική, συνήθως «ανατρεπτική», μέσω της οποίας προβάλλονται στο κείμενο οι άνθρωποι, οι ιδέες, η γλώσσα.</p> <p>✓Να εξοικειωθούν με το γλωσσικό κώδικα που παράγει το χιουμοριστικό στοιχείο μέσω επαναλήψεων, παρηχήσεων, μεταφορικής χρήσης λέξεων και φράσεων.</p> <p>✓Να γνωρίσουν άλλες τεχνικές με τις οποίες παράγεται το κωμικό στοιχείο στα κείμενα αλλά και στην καθημερινότητα (π.χ. επαναλήψεις καταστάσεων, αντιστροφή ρόλων, δίσημη ερμηνεία του ίδιου γεγονότος).</p> <p>✓Να κατανοήσουν ότι ο χώρος, ο χρόνος, το φύλο, η ηλικία, ο κοινωνικός ρόλος είναι παράγοντες που επηρεάζουν τη διαφορετική πρόσληψη του χιουμοριστικού στοιχείου από τον ακροατή ή αναγνώστη.</p> <p>✓Να κατανοήσουν τους τρόπους με τους οποίους το ίδιο θέμα μετατρέπεται</p>	<p>✓Να αναγνωρίζουν τους τρόπους με τους οποίους παράγεται το χιουμοριστικό στοιχείο στο κείμενο.</p> <p>✓Να συγκρίνουν το «σοβαρό μοντέλο» αναπαράστασης του κόσμου με το «δύνητικό ανατρεπτικό» του χιουμοριστικού κειμένου.</p> <p>✓Να μετατρέπουν ένα χιουμοριστικό κείμενο σε «σοβαρό» και αντίστροφα.</p> <p>✓Να αναγνωρίζουν την κοινω-νική φύση του αστείου με την ανάπλαση των όρων της επικοινωνιακής σχέσης: πομπού, αποδέκτη, χώρου, χρόνου.</p> <p>✓Να δημιουργούν χιουμοριστικά κείμενα.</p>	<p>✓Ελληνικά και ξένα παραμύθια</p> <p>✓Μύθοι</p> <p>✓Ποιήματα (παχνιδόλεξα, λίμερικς)</p> <p>✓Τραγούδια</p> <p>✓Θεατρικά έργα (π.χ. Καραγκιόζης, έργα του Δ. Ψαθά)</p> <p>✓Μικρά και μεγάλα αστεία αφηγηματικά κείμενα</p> <p>✓Κόμικς</p> <p>✓Γελοιογραφίες</p> <p>✓Ευθυμογραφήματα</p> <p>✓Οπτική αφήγηση με ανάλογο περιεχόμενο</p>	<p>✓Προσθήκη και αφαίρεση σκηνών και χαρακτήρων από το κείμενο για ενίσχυση ή για εξάλειψη του χιουμοριστικού στοιχείου.</p> <p>✓Μετατροπή του κειμένου σε «σοβαρό».</p> <p>✓Δημιουργία χιουμοριστικών κειμένων (πολυτροπικών, αφηγηματικών).</p> <p>✓Μετατροπή του αφηγηματικού κειμένου σε θεατρικό.</p> <p>✓Γραφή «οπισθόφυλλου» για την παρουσίαση ενός κειμένου έτσι ώστε να αναδεικνύεται ο χιουμοριστικός του χαρακτήρας.</p> <p>✓Δημιουργία ανθολογίας χιουμοριστικών κειμένων.</p>	<p>✓Όλα τα χιουμοριστικά κείμενα που περιλαμβάνονται στα βιβλία Γλώσσας όλων των τάξεων του Δημοτικού.</p> <p>✓Το ανάλογο υλικό από τα Αν-θολόγια.</p> <p>✓Αγαπημένα βιβλία των παιδιών.</p> <p>✓Βιβλία της σχολικής βιβλιοθήκης με ανάλογη θεματική.</p> <p>✓Ανθολογίες χιουμοριστικών κειμένων.</p> <p>✓Κινηματογραφικές ταινίες.</p> <p>✓Παιδικά θεατρικά έργα.</p>

από κωμικό σε σοβαρό και αντίστροφα.				
--	--	--	--	--

Ε΄ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ
Η ποίηση ως παιχνίδι λέξεων και εικόνων

Σκοποθεσία	Δεξιότητες	Περιεχόμενο	Δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό
<p>✓Να καλλιεργήσουν την αγάπη για την ποίηση.</p> <p>✓Να απομυθοποιήσουν τη «δυσκολία» της ποίησης.</p> <p>✓Να συνειδητοποιήσουν τη σχέση ποίησης-παιχνιδιού (παιχνίδι φαντασίας, παιχνίδι με λέξεις).</p> <p>✓Να εξοικειωθούν με την πολυσημία και τη μεταφορική λειτουργία της ποιητικής γλώσσας.</p> <p>✓Να κατανοήσουν τους τρόπους με τους οποίους η ποίηση παράγει εικόνες.</p> <p>✓Να γνωρίσουν τη δημόδη, την παραδοσιακή και τη νεότερη ποίηση.</p> <p>✓Να εξοικειωθούν με τα διαφορετικά είδη ποίησης (αφηγηματικής, λυρικής, σοβαρής, σκωπτικής, για παιδιά, για ενήλικες).</p> <p>✓Να εξοικειωθούν με τα εκφραστικά μέσα (εικονοπλασία, σύμβολα, σχήματα λόγου, επιλογή λέξεων) και τα τεχνικά</p>	<p>✓Να εντοπίζουν και να διακρίνουν τα χαρακτηριστικά της στιχουργίας.</p> <p>✓Να ανιχνεύουν ποιητικές εικόνες, σχήματα λόγου, σύμβολα.</p> <p>✓Να γράφουν ποιήματα και στίχους.</p> <p>✓Να κάνουν επιτοπισμένη ανάγνωση ποιημάτων.</p> <p>✓Να διαβάζουν γλωσσοδέτες.</p> <p>✓Να εκφράζουν προσωπικά βιώματα και συναισθήματα με στίχους.</p> <p>✓Να συσχετίζουν την ποίηση με άλλες τέχνες (ζωγραφική, μουσική, θέατρο).</p> <p>✓Να αναπτύσσουν αιτιολογη-μένη και τεκμηριωμένη προσωπική ερμηνεία και προτίμηση.</p> <p>✓Να συσχετίζουν λέξεις με βάση κοινά στοιχεία τους (ομόηχο, ομοιοκαταληξία).</p>	<p>✓Εικονογραφημένη ποίηση για παιδιά</p> <p>✓Μελοποιημένη ποίηση</p> <p>✓Μύθοι του Αισώπου σε ποιήματα</p> <p>✓Σατιρικά/χιουμοριστικά ποιήματα</p> <p>✓Χαϊκού, λίμερικς, μαντινάδες, ποιήματα με ελεύθερο στίχο</p> <p>✓Εικονοποιήματα</p> <p>✓Παραμυθοτράγουδα</p> <p>✓Παιχνιδόλεξα</p> <p>✓Νανουρίσματα, ταχταρίσματα</p> <p>✓Δημοτική ποίηση</p> <p>✓Ποιήματα γνωστών ποιητών για παιδιά (Σεφέρη, Ρίτσου, Ελύτη)</p>	<p>✓Ομαδική/ατομική, δραματοποιημένη, επιτοπισμένη ανάγνωση ποιημάτων.</p> <p>✓Δημιουργία προσωπικής ποιητικής ανθολογίας, καταγραφή αγαπημένων στίχων.</p> <p>✓Δημιουργία ποιητικής ανθολογίας της τάξης, εντοπισμός των ποιητικών εικόνων και ζωγραφική απόδοσή τους.</p> <p>✓Ακρόαση μελοποιημένης ποίησης από CD ή από το youtube.</p> <p>Μελοποίηση ποιημάτων.</p> <p>✓Συγγραφή ατομικών/ομαδικών ποιημάτων (παιχνίδι φαντασίας, ρυθμού).</p> <p>✓Επεξεργασία μιας λέξης ή ενός στίχου, ώστε να βρεθούν όλες οι δυνατότητες της ηχητικής αλυσίδας.</p> <p>✓Λεκτικά παιχνίδια: σύνθεση ποιήματος με βάση ένα ζεύγος λέξεων αταίριαστων μεταξύ τους (φανταστικό δυνάμω), αντικατάσταση λέξεων του ποιήματος με άλλες συγγενείς σημασιολογικά,</p>	<p>✓Ποιήματα από τα σχολικά ανθολόγια.</p> <p>✓CD μελοποιημένης ποίησης, μελοποιημένα ποιήματα από το youtube.</p> <p>✓Βιβλία με εικονογραφημένη ποίηση για παιδιά.</p> <p>✓Ιστοσελίδες με παιδική ποίηση.</p> <p>✓Λογισμικό παρουσίασης, επεξεργασίας κειμένου, ζωγραφικής.</p>

<p>χαρακτηριστικά της ποίησης (ομοιοκαταληξία, μέτρο, στροφικά σχήματα). ✓Να συσχετίσουν τις προσωπικές εμπειρίες, τα βιώματα, τα συναισθήματά τους με τη θεματική της ποίησης.</p>			<p>δημιουργία ακροστιχίδας από μια λέξη του ποιήματος. *Ανατρέχουμε στις γενικές δραστηριότητες: 4, 10.</p>	
---	--	--	---	--

Ε΄ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ
Λογοτεχνία και κινηματογράφος

Σκοποθεσία	Δεξιότητες	Περιεχόμενο	Δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό
<p>✓Να συνειδητοποιήσουν ότι δεν υπάρχει κάποια ασυμφιλίωτη σύγκρουση ανάμεσα στην εικόνα και το λόγο. Η εικόνα εμφιλοχωρεί στο λογοτεχνικό κείμενο, όπως ακριβώς και ο λόγος στην εικόνα.</p> <p>✓Να κατανοήσουν την έννοια της αφήγησης και των διαφορετικών ειδών αφήγησης (γραπτής, οπτικής, δραματοποιημένης).</p> <p>✓Να κατανοήσουν τις βασικές συμβάσεις (γλώσσας, κώδικα) της γραπτής και της οπτικοακουστικής αφήγησης.</p> <p>✓Να συνειδητοποιήσουν τις διαφορετικές δυνατότητες της γραπτής και της οπτικοακουστικής αφήγησης.</p> <p>✓Να γνωρίσουν τους τρόπους λειτουργίας κινούμενης εικόνας, λόγου και μουσικής.</p> <p>✓Να αντιληφθούν ότι κάθε τεχνική ή επιλογή του συγγραφέα ή του κινηματογραφιστή</p>	<p>✓Να αναγνωρίζουν τις συμ-βάσεις και τους κώδικες του οπτικοακουστικού αφηγήματος.</p> <p>✓Να συγκρίνουν το λογοτεχνικό με το οπτικοακουστικό κείμενο που βασίζεται σε αυτό (ομοιότητες και διαφορές, ιδιαιτερότητες του καθενός).</p> <p>✓Να εικονοποιούν και να δραματοποιούν τα λογοτεχνικά κείμενα και, αντίστροφα, να αφηγηματοποιούν τα οπτικοακουστικά κείμενα.</p>	<p>Λογοτεχνικά έργα για παιδιά που έχουν γυριστεί σε κινηματογραφικές ταινίες. λ.χ. <i>ελληνικά έργα Ν. Δημόπουλου, Τα Δελφινάκια του Αμβρακικού</i>, Ν. Δημόπουλος <i>Γ. Βιζυηνού, Το μόνον της ζωής του ταξίδιον</i> (διασκευή για παιδιά), Λ. Παπαστάθης <i>ξένα σύγχρονα: Ρ. Νταλ, Ο Τσάρλι και το εργοστάσιο σοκολάτας- Τ. Μπάρτον Ρ. Γκοσινί, Ο μικρός Νικόλας Λορέν Τιράρ ξένα κλασικά Τ. Ντίκενς, Όλιβερ Τουίστ Ντέιβιντ Λιν, Ρομάν Πολάνσκι. Ι. Βερν, Ο γύρος του κόσμου σε 80 μέρες</i> (πολλές κινηματογραφικές εκδοχές) Κόμικς που έχουν γυριστεί ταινία π.χ. <i>Αστερίξ</i> Λογοτεχνικά έργα για παιδιά που έχουν γυριστεί σε τηλεοπτικές σειρές: Α. Ζέη, <i>Το καπλάνι της βιτρίνας</i> Πέτρος Λύκας, ΕΡΤ Α. Ζέη, <i>Ο</i></p>	<p>✓Ανάλυση ορισμένων καρέ ταινίας βωβού κινηματογράφου, για να δείχθούν οι τρόποι που μεταδίδονται η πλοκή, η αφηγηματική γωνία, τα συναισθήματα των ηρώων χωρίς λόγια.</p> <p>✓Σύγκριση μυθιστορήματος και της κινηματογραφικής μεταφοράς του, για να επισημανθούν: οι διαφορές (τι παραλείπεται/προστίθεται και γιατί), η εστίαση της κάμερας, ο φωτισμός, το χρώμα, το σκηνικό, η εναλλαγή των σκηνών, ο τρόπος απόδοσης των χαρακτήρων και των σκέψεών τους, ο ρόλος της μουσικής.</p> <p>✓Σύγκριση δύο κινηματογραφικών εκδοχών του ίδιου λογοτεχνικού έργου.</p> <p>✓Συγγραφή αφηγηματικού κειμένου που να βασίζεται σε κινηματογραφική ταινία.</p> <p>✓Συγγραφή σεναρίου για την κινηματογραφική μεταφορά βιβλίου και σχεδιασμός της παραγωγής του.</p> <p>✓Φωτογράφιση και κατασκευή μιας φωτοιστορίας.</p> <p>✓Κατασκευή αφίσας για την προβολή του βιβλίου ή/και της ταινίας. Σε τι διαφέρουν;</p> <p>✓Συγγραφή σεναρίου με πρωτότυπο θέμα.</p>	<p>✓Λογοτεχνικά βιβλία.</p> <p>✓Κινηματογραφικές ταινίες.</p> <p>✓Ψηφιακό Αρχείο της ΕΡΤ.</p>

ή είναι φορέας νοήματος. ✓Να γνωρίσουν το κειμενικό είδος του σεναρίου.		ψεύτης παππούς-Γ. Μιχαλακόπουλου και Ν. Καβουκίδη, NET Ζ. Σαρή, Ο θησαυρός της Βαγίας-Δ. Δημογεροντάκης, ΕΡΤ Ε. Τριβιζάς, Ένα δέντρο, μια φορά- Π. Ράππας, (κινούμενα σχέδια) ✓Ταινίες βωβού κινηματογράφου π.χ. του Τσάρλυ Τσάπλιν		
--	--	---	--	--

Στ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ
Εικόνες του τόπου μου

Σκοποθεσία	Δεξιότητες	Περιεχόμενο	Δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό
<p>✓Να γνωρίσουν οι μαθητές τον τόπο τους (=γεωγραφική-ιστορική ενότητα μικρότερη από τη χώρα: πόλη, νησί, γεωγραφική περιφέρεια) από πολλές πλευρές του: τα ιστορικά γεγονότα που συνέβησαν σ' αυτόν, τους ανθρώπους που τον κατοικούν και την προέλευσή τους, το φυσικό περιβάλλον και τα περιβαλλοντικά του προβλήματα κτλ.</p> <p>✓Να γνωρίσουν τα γραπτά κείμενα (λογοτεχνικά, λαογραφικά, πληροφορικά) που μιλούν γι' αυτόν.</p> <p>✓Να συνειδητοποιήσουν</p>	<p>✓Να παρατηρούν τον περιβάλλοντα χώρο και τα μνημεία ως τεκμήρια της ζωής του τόπου.</p> <p>✓Να αναζητούν και να καταγράφουν προφορικές αφηγήσεις, τοπικά παραμύθια, τραγούδια, θρύλους και παραδόσεις.</p> <p>✓Να ανιχνεύουν πληροφορίες για τον τόπο σε γραπτές πηγές και στο διαδίκτυο.</p> <p>✓Να συσχετίζουν το είδος του κειμένου με τη διαφορετική</p>	<p>✓Κείμενα τοπικής ιστορίας ειδικά γραμμένα για παιδιά</p> <p>✓Κείμενα από οδηγούς μουσείων και μνημείων</p> <p>✓Άρθρα τοπικών εφημερίδων</p> <p>✓Τοπικά λαϊκά παραμύθια</p> <p>✓Τοπικοί θρύλοι και παραδόσεις</p> <p>✓Δημοτικά τραγούδια</p> <p>✓Αυτοβιογραφικά κείμενα με έμφαση στον τόπο (κυρίως μυθιστορήματα αλλά και ενθυμώσεις τοπικών λογίων)</p> <p>✓Ιστορικά μυθιστορήματα για παιδιά</p> <p>✓Ηθογραφικά διηγήματα</p>	<p>✓Αναζήτηση ιστορικών προσώπων και γεγονότων σε ιστορικό μυθιστόρημα και σύγκριση με ανάλογες πληροφορίες από ιστορικά βιβλία.</p> <p>✓Εντοπισμός λαογραφικών στοιχείων σε ηθογραφικό διήγημα.</p> <p>✓Εντοπισμός και δημιουργία πινάκων με βασικά θέματα ή μοτίβα από συλλογές δημοτικών τραγουδιών και προφορικών παραδόσεων του τόπου.</p> <p>✓Αναβίωση της ζωής παλαιότερης ιστορικής εποχής με</p>	<p>✓Σχετικά κείμενα από όλα τα ανθολόγια του Δημοτικού Σχολείου.</p> <p>✓Βιβλία τοπικής ιστορίας για παιδιά.</p> <p>✓Οδηγοί μουσείων και μνημείων για παιδιά.</p> <p>✓Τοπικές εφημερίδες και περιοδικά.</p> <p>✓Συλλογές λαϊκών παραμυθιών, δημοτικών τραγουδιών.</p> <p>✓Λαογραφικά βιβλία με τοπικά ήθη και έθιμα.</p> <p>✓Ιστοσελίδες δήμων,</p>

<p>τις διαφορετικές προσεγγίσεις και «εικόνες» του τόπου μέσα από διαφορετικές οπτικές γωνίες και διαφορετικά κείμενα.</p> <p>✓Να γνωρίσουν τα εξής λογοτεχνικά είδη: δημοτικό τραγούδι, ηθογραφικό διήγημα, ιστορικό μυθιστόρημα, αυτοβιογραφία.</p> <p>✓Να συνειδητοποιήσουν την έννοια της ιστορικότητας μέσω της αλλαγής και της συνέχειας στα χαρακτηριστικά και στη ζωή του τόπου.</p> <p>✓Να συγκροτήσουν την ταυτότητά τους μέσω της ανίχνευσης της οικογενειακής ιστορίας και της σύνδεσής της με τον τόπο.</p> <p>✓Να συνεργαστούν με προγράμματα τοπικής ιστορίας και μουσειακής εκπαίδευσης.</p>	<p>«εικόνα» ενός τόπου (πώς π.χ. το ιστορικό κείμενο δημιουργεί μια «αντικειμενική» εικόνα ενώ το λογοτεχνικό μια «υποκειμενική»).</p> <p>✓Να συγκρίνουν μεταξύ διαφορετικών κειμενικών προσεγγίσεων και «εικόνων» του τόπου.</p> <p>✓Να διακρίνουν ανάμεσα σε ιστορία και μυθολογία.</p>	<p>✓Σύγχρονα πεζογραφήματα με ισχυρό τοπικό προσδιορισμό</p>	<p>δραματοποιήσεις ή προφορικές αφηγήσεις.</p> <p>✓Δραματοποιημένη ή μαγνητοσκοπημένη ξενάγηση σε ένα ιστορικό μνημείο του τόπου.</p> <p>✓Συγγραφή της οικογενειακής μας ιστορίας σε σχέση με τον τόπο.</p> <p>✓Συνεντεύξεις με ενήλικες για τα βιώματά τους από τη ζωή στον τόπο.</p> <p>Σύγκριση με τα βιώματα των συγγραφέων σε αυτοβιογραφικά κείμενα.</p> <p>✓Πρόβλεψη της εξέλιξης του τόπου μας σε πενήντα χρόνια (με περιγραφικό κείμενο ή χάρτη ή μακέτα).</p> <p>✓Καταγραφή των θεσμών της πολιτισμικής ζωής του τόπου (μουσεία, θέατρα, βιβλιοθήκες, πολιτιστικοί σύλλογοι) από τις ιστοσελίδες και έντυπο υλικό.</p>	<p>μουσείων, τοπικών φορέων.</p>
--	---	--	--	----------------------------------

Στ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ
Επιστημονική φαντασία (ΕΦ)

Σκοποθεσία	Δεξιότητες	Περιεχόμενο	Δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό
<p>✓Να διερευνήσουν οι μαθητές τα θέματα με τα οποία ασχολείται η Επιστημονική Φαντασία (ο ρόλος των μηχανών, το διάστημα, η ζωή σε άλλους πλανήτες, η ζωή του μέλλοντος).</p> <p>✓Να κατανοήσουν τα στερεότυπα του είδους (θετικοί / αρνητικοί ήρωες, ουτοπία/δυστοπία).</p> <p>✓Να καλλιεργήσουν τη φαντασία τους και να οραματιστούν τη μελλοντική κοινωνία.</p> <p>✓Να κατανοήσουν ότι και μια ιστορία ΕΦ εκτυλίσσεται σε πολιτικοκοινωνικά συμφραζόμενα.</p> <p>✓Να συνειδητοποιήσουν τα σύγχρονα προβλήματα (ενεργειακό, οικολογικό, υπερπληθυσμός), τα οποία εμπνέουν την ΕΦ.</p> <p>✓Να διερευνήσουν τα πολιτικά συστήματα και να τα διακρίνουν από τα ουτοπικά πολιτικά οράματα.</p> <p>✓Να συνειδητοποιήσουν τις γλωσσικές</p>	<p>✓Να εντοπίζουν τα βασικά θέματα της ΕΦ (ταξίδι στον χρόνο, στο διάστημα, φουτουριστική ή τεχνολογία, παρουσία εξωγήινων, χρήση χημικών κ.ά.).</p> <p>✓Να διακρίνουν τα στερεότυπα της ΕΦ και να σχολιάζουν τις στάσεις/αξίες που διαφαίνονται στα κείμενα.</p> <p>✓Να αναζητούν, να αξιολογούν και να επιλέγουν πληροφορίες από γραπτές και ηλεκτρονικές πηγές για φυσικές επιστήμες, τεχνολογία, αστρονομία, πηγές ενέργειας, μόλυνση περιβάλλοντος, γενετική.</p> <p>✓Να διερευνούν τα ζητήματα που θέτει η ΕΦ και να φαντάζονται λύσεις.</p> <p>✓Να εντοπίζουν</p>	<p>✓Κείμενα που αναφέρονται σε μηχανές και εφευρέσεις:</p> <ul style="list-style-type: none"> • κείμενα τα οποία σχετίζονται με τη μηχανή του χρόνου • κείμενα με θέμα τα ρομπότ. <p>✓Κείμενα με περιπετειώδες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • στα οποία οι επιζώντες ζουν κάτω από τη Γη λόγω της μόλυνσης • στα οποία υπάρχει απόπειρα δημιουργίας ζωής κάτω από τη θάλασσα • στα οποία επιχειρείται κατάβαση στα έγκατα της Γης. <p>✓Κείμενα διαστημικά:</p> <ul style="list-style-type: none"> • με διαπλανητικά ταξίδια • στα οποία εξωγήινοι επισκέπτονται τη Γη. <p>✓Κείμενα που αναφέρονται σε επιστημονικά θέματα: φυσικής, βιοϊατρικής, γενετικής, βιοτεχνολογίας, κρυογονικής, κλωνοποίησης.</p> <p>✓Κοινωνικό μυθιστόρημα ΕΦ.</p> <p>✓Κείμενα που αναφέρονται στον χωροχρόνο.</p> <p>✓Κόμικς.</p> <p>✓«Κλασικά</p>	<p>✓Αντιστροφή χαρακτηριστικών του υπερήρωα κόμικς.</p> <p>✓Επισήμανση των τεχνολογικών επιτευγμάτων που συναντούμε σε κείμενο ΕΦ, συζήτηση για τις επιπτώσεις της τεχνολογίας στη ζωή μας και δημιουργία λεξικού νεολογισμών που αποδίδουν την εξέλιξη της τεχνολογίας.</p> <p>✓Καταγραφή των σύγχρονων προβλημάτων που διαφαίνονται στο κείμενο και πρόταση λύσεων γι' αυτά.</p> <p>✓Συλλογή πληροφοριών από βιβλία γνώσεων/ηλεκτρονικές πηγές για τα θέματα της ΕΦ που περιέχει το κείμενο.</p> <p>✓Κατασκευή/ζωγραφική επιτευγμάτων φουτουριστικής τεχνολογίας.</p> <p>✓Εικονογράφηση ουτοπικής κοινωνίας, που παρουσιάζεται σε κείμενο ΕΦ.</p> <p>✓Επιλογή προβλήματος της καθημερινότητάς μας και επινόηση μηχανής που το λύνει.</p> <p>✓Σύνθεση ιστορίας με διαστημικό ταξίδι/ρομπότ/εξωγήινο.</p> <p>*Ανατρέχουμε στις γενικές δραστηριότητες: 2, 10.</p>	<p>✓Κείμενα από τα σχολικά ανθολόγια.</p> <p>✓Λογοτεχνικά Κείμενα ΕΦ.</p> <p>✓Κόμικς ΕΦ.</p> <p>✓Κινηματογραφικές ταινίες.</p> <p>✓Παιδικές τηλεοπτικές σειρές.</p> <p>✓DVD ΕΦ.</p> <p>✓Βιβλία/ηλεκτρονικές πηγές γνώσεων.</p>

υπερβάσεις της ΕΦ. ✓Να προσεγγίσουν διαθεματικά τα θέματα της ΕΦ.	νεολογισμούς που αποδίδουν την εξέλιξη της τεχνολογίας. ✓Να αξιοποιούν τις συμβάσεις της ΕΦ για τη σύνθεση της δικής τους ιστορίας ΕΦ (με διαστημικό ταξίδι ή ρομπότ ή εξωγήινους).	εικονογραφημένα».		
--	--	-------------------	--	--

Στ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ
Ο ξένος

Σκοποθεσία	Δεξιότητες	Περιεχόμενο	Δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό
<p>✓Να αντιληφθούν, μέσα από τα λογοτεχνικά κείμενα, την ύπαρξη του ξένου σε κάθε κοινωνία και σε κάθε εποχή. ✓Να συνδέσουν τον «ξένο» με τις ιστορικές συνθήκες στις οποίες τον τοποθετεί το κείμενο (σύνδεση με το μάθημα της Ιστορίας). ✓Να κατανοήσουν ότι ο «ξένος» δεν είναι μια εγγενής ιδιότητα αλλά επίκτητη. Ο καθένας μπορεί κάποια στιγμή να γίνει ξένος. ✓Να διερευνήσουν την πολυσημία και τη σχετικότητα της έννοιας του ξένου, όπως παρουσιάζεται στη λογοτεχνία. ✓Να συνδέσουν την έννοια του ξένου με έννοιες όπως: ξενοφοβία, ρατσισμός, εθνικισμός και κοινωνικές</p>	<p>✓Να εντοπίζουν παραδειγματικούς ξένους στην ελληνική μυθολογία και ιστορία. ✓Να εντοπίζουν τους ξένους στην ελληνική κοινωνία γενικά και στην τοπική κοινωνία ειδικότερα. ✓Να διακρίνουν τους ξένους στο κείμενο και να περιγράφουν τις ιστορικές και κοινωνικές συνθήκες που τους έφεραν στη θέση του ξένου. ✓Να αναγνωρίζουν τα στερεότυπα και τις «κατασκευές» για τον ξένο σε ποικίλα κείμενα. ✓Να αναγνωρίζουν την οπτική γωνία από την οποία ο συγγραφέας μιλά για τον ξένο.</p>	<p>✓Παιδική και νεανική λογοτεχνία, ελληνική και ξένη, με θέματα παιδιά αλλά και ενήλικες μετανάστες, πρόσφυγες, μειονότητες κάθε είδους. ✓Ποίηση και δημοτικά τραγούδια της ξενιτιάς. ✓Ελληνικά και ξένα τραγούδια.</p>	<p>✓Αναζήτηση της έννοιας «ξένος» σε λεξικό, συζήτηση για τις αποχρώσεις και την παραδειγματικότητα της. ✓Κατασκευή οικογενειακών δέντρων με έμφαση στις μετακινήσεις, τον τόπο γέννησης, ζωής και θανάτου, παισιωμένα από αφηγήσεις από τους 'ξένους'-μετανάστες συγγενείς. ✓Ανάγνωση μη λογοτεχνικών κειμένων για τον ξένο (εφημερίδες, ιστορία, επιστημονικά) με πληροφορίες για την ιστορία των ξένων, τον τρόπο ζωής τους και σύγκριση της εικόνας που προκύπτει με εκείνην του λογοτεχνικού κειμένου. ✓Παραγωγή κειμένων για τον ξένο σε διάφορα κειμενικά είδη:</p>	<p>✓Τα κείμενα των ανθολογιών με ανάλογο περιεχόμενο. ✓Κείμενα από τη σχολική βιβλιοθήκη. ✓Φωτογραφικά λευκώματα με θέμα την ελληνική (και όχι μό-νον) προσφυγιά. ✓Σχολικά εγχειρίδια της Ιστορίας, της Κοινωνικής και πολιτικής αγωγής, των Θρησκευτικών. ✓Ταινίες. ✓Εφημερίδες σύγχρονες και παλιές με θεματολογία ανάλογη. ✓Έρευνα στο διαδίκτυο.</p>

<p>συνθήκες όπως: πόλεμος, προσφυγιά, περιθωριοποίηση. ✓Να ευαισθητοποιηθούν και να καλλιεργήσουν την ανοχή και την κατανόηση για τον ξένο και την ετερότητα.</p>			<p>εφημερίδα, ημερολογιακή καταγραφή, αφήγηση, χρησιμοποιώντας τους διάφορους ορισμούς και αποχρώσεις της έννοιας 'ξένος' άλλοτε σε α' πρόσωπο με ήρωα τον ξένο και άλλοτε όχι. ✓ Ακρόαση και ανάγνωση δημοτικών τραγουδιών για τον ξένο. Σχεδιασμός ραδιοφωνικής εκπομπής με τραγούδια και μικρά κείμενα για τον 'ξένο'. ✓ Έκθεση του πραγματολογικού υλικού που έχει συγκεντρωθεί για τους ξένους, καθώς και των κειμένων των μαθητών.</p> <p>*Ανατρέχουμε στις γενικές δραστηριότητες: 2, 4, 6, 7, 9, 11.</p>	
---	--	--	--	--

3.7. Η ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΣΤΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ: ΑΠΟ ΤΟΝ ΜΑΘΗΤΗ ΣΤΟΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΗ

Το Γυμνάσιο αποτελεί συνέχεια του Δημοτικού σχολείου και είναι υποχρεωτικό για όλους τους μαθητές. Για τον λόγο αυτό, ο σχεδιασμός του παρόντος προγράμματος για το μάθημα της λογοτεχνίας υιοθετεί και για τη διδασκαλία του μαθήματος στο Γυμνάσιο τις ίδιες βασικές θεωρητικές και μεθοδολογικές αρχές που ακολουθούνται στο Δημοτικό. Ουσιαστικά, συνεχίζεται η προσπάθεια που ξεκινά το παρόν πρόγραμμα στο Δημοτικό σχολείο για τη θεμελίωση της σχέσης του παιδιού με την ανάγνωση και το βιβλίο, λαμβάνοντας, βέβαια, υπόψη του το διαφορετικό νοητικό και συναισθηματικό στάδιο των παιδιών, λόγω της διαφορετικής ηλικίας τους.

Το προτεινόμενο πρόγραμμα διδασκαλίας της λογοτεχνίας στο Γυμνάσιο αντιμετωπίζει τη λογοτεχνία ως ένα επικοινωνιακό συμβάν, ιστορικά προσδιορισμένο, που προϋποθέτει ένα κείμενο, έναν πομπό και έναν ή περισσότερους

δέκτες, και τη διδασκαλία ως μία μεσολαβητική πράξη που επιδιώκει να διευκολύνει αυτήν την επικοινωνιακή σχέση. Βασικός σκοπός αυτής της διαμεσολαβητικής πράξης που επιτελεί η διδασκαλία είναι η δημιουργία ενός κριτικού αναγνώστη, που θα μπορεί να διαλεχθεί με το κείμενο και θα έχει τη δυνατότητα να αιτιολογήσει την προσωπική ερμηνεία του αλλά και τις ερμηνείες των συναναγνωστών του. Ουσιαστικά, βλέπουμε το νέο πρόγραμμα ως μία συνεχή εννεαετή πορεία, η οποία μέσα από σταδιακή κατάκτηση επιμέρους δεξιοτήτων, μέσα από την προσέγγιση οικείων και προσφιλών θεμάτων, οδηγεί στην αναγνωστική ωριμότητα και στη συνέχεια στη διά βίου ανάγνωση. Στόχοι μας λοιπόν είναι να μεταθέσουμε το ενδιαφέρον της διδασκαλίας από το κείμενο στην ανάγνωσή του και να μετατρέψουμε το μαθητή σε αναγνώστη.

Κατά τον σχεδιασμό του προγράμματος λάβαμε σταθερά υπόψη μας το γεγονός πως ο μαθητής-αναγνώστης δεν είναι ο «ιδανικός» αναγνώστης του κάθε κειμένου, αλλά ένας έφηβος που βρίσκεται σε μία διαδικασία αναζήτησης και προσανατολισμού της εφηβικής ταυτότητας. Για τον λόγο αυτό, εκτιμούμε πως το μάθημα της λογοτεχνίας πρέπει να συντροφεύει το νεαρό αναγνώστη στις αγωνίες και προσωπικές του αναζητήσεις και όχι να μετατρέπεται απλώς σε ένα μάθημα εισαγωγικό για την επιστήμη της φιλολογίας.

Η μεταφορά, τέλος, του ενδιαφέροντός μας από το κείμενο στον αναγνώστη δε γίνεται αυθαίρετα. Βασίζεται σε αρχές και πορίσματα διαφόρων επιστημών ή επιμέρους επιστημονικών πεδίων, όπως η θεωρία της λογοτεχνίας, η κοινωνιολογία της εκπαίδευσης, η ερμηνευτική και κριτική παιδαγωγική και η ψυχολογία, με τη συνδρομή των οποίων σχεδιάστηκε το προτεινόμενο πρόγραμμα. Η θεωρία της λογοτεχνίας, με την έμφαση που έδωσε στην έννοια της πρόσληψης του λογοτεχνικού έργου, εξασφάλισε προνομιακή θέση στον αναγνώστη. Η κοινωνιολογία της εκπαίδευσης στη συνέχεια, αναγνωρίζοντας την ετερογένεια και πολυμορφία που υπάρχουν μέσα στον μαθητικό πληθυσμό της ίδιας σχολικής τάξης, επισημαίνει τις ιδιαιτερότητες αυτής της ανομοιομορφίας, υπογραμμίζει το διαφορετικό σημείο εκκίνησης των μαθητών και επιβάλλει την ανάγκη διαμόρφωσης μίας τέτοιας διαδικασίας ανάγνωσης, μέσα στην τάξη, ώστε όλοι οι μαθητές να έχουν μερίδιο συμμετοχής σε αυτήν. Η ερμηνευτική και κριτική παιδαγωγική, από τη μεριά τους, δίνουν επίσης προτεραιότητα στις παραπάνω επιλογές και ενισχύουν την επιχειρηματολογία μας. Η πρώτη, με την επιθυμία της για επανορθωτική παρέμβαση, κατά την οποία η πορεία του κάθε μαθητή ελέγχεται όχι συγκριτικά αλλά με βάση τη δική του πρόοδο μάθησης, η δεύτερη με τη διερεύνηση, ενσωμάτωση και αξιοποίηση των πορισμάτων της κοινωνιολογίας στα οποία ήδη αναφερθήκαμε. Τέλος, την έμφαση και τη στροφή του προτεινόμενου προγράμματος προς τον αναγνώστη ενισχύει και η ψυχολογία, η οποία αναγνωρίζει ως βασικές ανάγκες και χαρακτηριστικά της εφηβικής ηλικίας την ανάγκη αυτογνωσίας και την άσκηση κριτικής.

Με τις διδακτικές ενότητες που προτείνουμε στο Γυμνάσιο, ουσιαστικά πολιορκούμε την κοινωνική και ατομική εμπειρία των μαθητών και επιδιώκουμε την προσεκτική ενασχόλησή τους με επιμέρους παραμέτρους που στοιχειοθετούν την εμπειρία αυτή (π.χ. έννοια του χωροχρόνου, της υποκειμενικότητας). Παράλληλα, εκμεταλλευόμαστε ό,τι είναι οικείο και ευχάριστο στην έως τώρα αναγνωστική τους διαδρομή, ενώ δεν παραλείπουμε να δίνουμε ιδιαίτερη προσοχή στις ψυχολογικές και κοινωνικές ανάγκες των έφηβων μαθητών. Απορρίπτοντας τη σημερινή πρωτοκαθεδρία καθαρά γραμματολογικών και ιστορικών κριτηρίων, συγκροτήσαμε διδακτικές ενότητες οι οποίες αφορούν συγκεκριμένες πλευρές της ιστορικής – πολιτισμικής εμπειρίας του σύγχρονου μαθητή, επιθυμώντας να εξασφαλίσουμε το

ενδιαφέρον και την ενεργητική συμμετοχή τους. Οι όποιες γραμματολογικές κατηγορίες επελέγησαν βρίσκουν τη θέση τους στο πρόγραμμα, μόνο επειδή εξυπηρετούν τα παραπάνω κριτήρια.

Η χρονική κατάτμηση του διδακτικού έτους σε τρίμηνα αλλά και η επιθυμία μας να ασχολούνται οι μαθητές με έναν κύκλο κειμένων σε βάθος και, επομένως, για αρκετό χρονικό διάστημα, μας οδήγησε στην υιοθέτηση τριών διδακτικών ενότητων ανά διδακτικό έτος, άρα και ανά σχολική τάξη. Οι διδακτικές ενότητες που προτείνουμε είναι οι εξής:

ΓΥΜΝΑΣΙΟ			
A	Σχολική ζωή	Εικόνες της Ελλάδας στην ποίηση	Φυσικό και κοινωνικό περιβάλλον
B	Πορτρέτα εφήβων	Ετερότητα στη λογοτεχνία	Θέατρο
Γ	Στάσεις ζωής σε ποιητικά κείμενα	Χιούμορ/σάτιρα	Άτομο και κοινωνία

Ξεκινούμε με κείμενα που φέρνουν τα παιδιά πιο κοντά στο χώρο που ζουν, με κείμενα που μιλούν για το σχολείο και τη σχολική ζωή ή το ευρύτερο φυσικό και κοινωνικό περιβάλλον τους. Μέσα από τον λόγο ηρώων που μιλούν για το σχολείο τους και για το δικό τους περιβάλλον, οι μαθητές συγκρίνουν και παράγουν λόγο για τους δικούς τους αντίστοιχους χώρους. Σε μεγαλύτερη τάξη, οι ενότητες «Πορτρέτα εφήβων» και «Στάσεις ζωής σε ποιητικά κείμενα» επιθυμούν να δώσουν έμφαση όχι στον χώρο αλλά στον άνθρωπο. Επιθυμούν να σταθούν με προσοχή στον τρόπο διαμόρφωσης της υποκειμενικότητας εφήβων αλλά και ενηλίκων, επιθυμούν, δηλαδή, να πραγματευθούν ένα θέμα διαχρονικό και επίκαιρο, ιδιαίτερα σημαντικό για εφήβους που βρίσκονται στη διαδικασία διαμόρφωσης της δικής τους υποκειμενικότητας. Η επιμονή στο κοινωνικό περιβάλλον και στη σχέση του ατόμου με αυτό διερευνάται στην ενότητα άτομο και κοινωνία, ενώ η ενότητα της ετερότητας έχει μια συμπληρωματική σχέση με τα παραπάνω, καθώς επιθυμεί να δώσει οπτικές του «άλλου» για θέματα που ήδη συζητήθηκαν, όπως τα θέματα της υποκειμενικότητας και του κοινωνικού περιβάλλοντος. Η ενότητα χιούμορ και σάτιρα επιλέχθηκε, γιατί μπορεί να παρουσιάσει μέσα από την ανάγνωση του ευχάριστου κειμένου, την κριτική και ανατρεπτική ματιά πάνω στους ρόλους και τις πράξεις των ανθρώπων. Τέλος, το θέατρο και η ποίηση διδάσκονται αυτόνομα, σε ξεχωριστά τρίμηνα –χωρίς αυτό να σημαίνει πως δεν διδάσκονται ποιήματα και θεατρικά κείμενα και σε άλλες ενότητες– λόγω των ιδιαιτεροτήτων και των δυσκολιών που παρουσιάζουν: το θεατρικό κείμενο προορίζεται για παράσταση, επομένως είναι ανάγκη να διδαχθούν οι παράμετροι που καθορίζουν το πέρασμα από το κείμενο στην παράσταση, ενώ η ποίηση εξακολουθεί να θεωρείται ένα είδος απρόσιτου λόγου, επομένως απαιτείται αναστοχασμός πάνω στη φύση και τις λειτουργίες του.

Το περιεχόμενο της διδασκαλίας στηρίζεται στη λογοτεχνία των ενηλίκων, ελληνική και μεταφρασμένη, παλαιότερη και σύγχρονη, αλλά και στην εφηβική λογοτεχνία. Η επιλογή των κειμένων θα πρέπει να βασιστεί –όπως ήδη σημειώθηκε– στην πεποίθηση πως για τη διδακτική της λογοτεχνίας η χρήση του κειμένου είναι συχνά πιο σημαντική από το ίδιο το κείμενο, καθώς και στην άποψη πως τα αναγνωστικά ενδιαφέροντα των εφήβων πρέπει να λαμβάνονται σταθερά υπόψη μας.

Φροντίσαμε ώστε στο Γυμνάσιο οι εργασίες των μαθητών να είναι ποικίλες, γραπτές και προφορικές, ομαδικές και ατομικές, και να έχουν όλες ισοδύναμη βαρύτητα, έτσι ώστε όλοι οι μαθητές να έχουν μεγαλύτερα περιθώρια ενίσχυσης του ρόλου τους μέσα στην τάξη. Βασικός στόχος των εργασιών είναι να ξεκινούν οι μαθητές ως ερμηνευτές ενός κειμένου ή μιας ομάδας κειμένων και να γίνονται στη συνέχεια ερμηνευτές της ερμηνείας τους και της ερμηνείας των συμμαθητών τους. Η δημιουργία της ομάδας αναγνωστών μέσα στη σχολική τάξη αλλά και έξω από αυτήν –με την ηλεκτρονική επικοινωνία μαθητών διαφορετικών σχολείων που ασχολούνται με την ίδια θεματική– φιλοδοξεί να ενθαρρύνει την επικοινωνία των ομηλίκων μέσα από την ανάγνωση και τη δημιουργία διά βίου σχέσης με το βιβλίο και το διάβασμα.

Για τη συνολικότερη εικόνα του προγράμματος της λογοτεχνίας είναι σημαντικό να γνωρίζει ο φιλόλογος που διδάσκει λογοτεχνία στο Γυμνάσιο το αντίστοιχο πρόγραμμα του μαθήματος για το Δημοτικό, καθώς οι ενότητες του Γυμνασίου έχουν άμεση σχέση, συμπληρωματική πολλές φορές, με αυτές του Δημοτικού και ουσιαστικά αποτελούν συνέχειά του. Πολλές από τις προτεινόμενες θεματικές ενότητες στο Γυμνάσιο φωτίζονται και γίνονται περισσότερο κατανοητές εφόσον παρακολουθήσουμε θεματικές ενότητες του Δημοτικού, ενώ πολλές ενότητες του Δημοτικού μπορούν να αξιοποιηθούν και στο Γυμνάσιο με μια προσαρμογή των στόχων και των δραστηριοτήτων. Οι ανάγκες της σχολικής τάξης και η δημιουργικότητα του κάθε εκπαιδευτικού μπορούν να οδηγήσουν σε συνδυασμούς που θα κάνουν το μάθημα περισσότερο ελκυστικό, ενδιαφέρον και αποτελεσματικό για τους δικούς του μαθητές.

Χάριν οικονομίας και λειτουργικότητας κάθε ενότητα, με λίγες εξαιρέσεις, περιορίζεται σε μία σελίδα. Για τον λόγο αυτόν, δραστηριότητες που μπορούν να επαναλαμβάνονται σχεδόν σε κάθε ενότητα, δεν συμπεριλαμβάνονται στην οικεία στήλη, εκτός και εάν προϋποθέτουν συγκεκριμένη εξειδίκευση. Βάζουμε έναν αστερίσκο (*) υπενθυμίζοντας αυτές που δεν συμπεριλαμβάνουμε, με την ένδειξη: «ανατρέχουμε στις δραστηριότητες...»

Τέτοιες δραστηριότητες είναι:

1^η Φάση: πριν την ανάγνωση

1. Έρευνα στα σχολικά και άλλα βιβλία για συλλογή και ανθολόγηση κειμένων με το θέμα της ενότητας

2^η Φάση: κατά τη διάρκεια της ανάγνωσης

2. Μετάπλαση ιστοριών/κεφαλαίων/σκηνών: αλλάζουμε το τέλος τους, το ύφος τους, τις μεταφέρουμε σε άλλη εποχή ή προσθέτοντας ενδιάμεσα επεισόδια στην πλοκή
3. Συγκριτική μελέτη ομόθεμων ή σύγχρονων κειμένων
4. Δραματοποίηση των κειμένων
5. Έρευνα για την ιστορικότητα του συγγραφέα (βιογραφικά στοιχεία που να σχετίζονται με τα κείμενά του), της εποχής του κειμένου και των ηρώων
6. Συγκρότηση ανθολογίας με κείμενα σχετικά με το θέμα ή το είδος της ενότητας
7. Γραφή ημερολογίου ενός ήρωα της ιστορίας.
8. Μουσική επένδυση της ιστορίας.
9. Συγγραφή κειμένου για το οπισθόφυλλο του βιβλίου.

3^η Φάση: μετά την ανάγνωση

10. Εικονογράφηση των κειμένων με ζωγραφιές των μαθητών, φωτογραφίες ή άλλες εικόνες και παρουσίασή τους με ένα λογισμικό παρουσίασης

11. Κατασκευή αφίσας για το/τα βιβλίο/α που διαβάσαμε
12. Συγγραφή ερευνητικών εργασιών για το κεντρικό θέμα του κειμένου
13. Κατασκευή χρονολογίου με τα έργα που διαβάστηκαν, τα γεγονότα στα οποία αναφέρονται, τα γεγονότα της εποχής του συγγραφέα
14. Συγγραφή ιστορίας με ανάλογο θέμα, με ύφος σοβαρό ή χιουμοριστικό.

3.2 Α΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

Σχολική ζωή

Σκοποθεσία	Δεξιότητες	Περιεχόμενο	Δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό
<p>✓Να κατανοήσουν ότι το σχολείο και η σχολική ζωή συνδέονται με την κοινωνία και την εποχή και άρα αλλάζουν σε κάθε ιστορική περίοδο.</p> <p>✓Να κατανοήσουν ότι το σχολείο είναι βασικό μέσο κοινωνικοποίησης των παιδιών.</p> <p>✓Να γνωρίσουν τους διαφορετικούς τρόπους με τους οποίους τα λογοτεχνικά κείμενα μιλούν για τη σχολική ζωή (με νοσταλγία, με απέχθεια).</p> <p>✓Να συνειδητοποιήσουν τις διαφορές της σχολικής ζωής παλαιότερα και σήμερα, όπως παρουσιάζονται στη λογοτεχνία.</p> <p>✓Να κατανοήσουν τη διαφορετική θέση και, άρα, τη</p>	<p>✓Να εντοπίζουν τις διαφορετικές 'φωνές' για το σχολείο: παρελθόντος / παρόντος, ανδρικής / γυναικείας, ενηλίκου / παιδιού.</p> <p>✓Να διακρίνουν το ιστορικό πλαίσιο στο οποίο υπάρχει το σχολείο του κειμένου.</p> <p>✓Να εντοπίζουν ομοιότητες και διαφορές ανάμεσα στη σχολική ζωή των ηρώων των κειμένων και τη δική τους.</p> <p>✓Να επισημαίνουν τις ομοιότητες και τις διαφορές σε επιμέρους θέματα: σχολικές πρακτικές, κτήρια, πειθαρχία, αμοιβές, ποινές, τεχνολογία.</p>	<p>✓Ελληνικά και ξένα παιδικά και εφηβικά λογοτεχνικά κείμενα, σύγχρονα και παλαιότερα, αυτοβιογραφικά ή μυθοπλαστικά, σοβαρά ή χιουμοριστικά με σκηνές από τη ζωή στο σχολείο.</p> <p>✓Κόμικς με θέμα το σχολείο (λ.χ. Μαφάλντα, Charlie Brown).</p> <p>✓Ποιήματα με θέμα το σχολείο</p>	<p>✓Συζήτηση για το σχολείο και τη ζωή μας μέσα σ' αυτό.</p> <p>✓Φωτογράφιση του σχολείου (συνειδητοποιούμε το μέγεθος, τη λειτουργικότητά του, τα προβλήματα που έχουμε κτλ.).</p> <p>✓Συνέντευξη από ανθρώπους μεγάλης ηλικίας: το σχολείο στις μέρες τους (κτηριακό, ποινές και αμοιβές, πειθαρχία, τρόπος διδασκαλίας, εκδρομές).</p> <p>✓Αλλαγή του αφηγητή μιας ιστορίας, για να δοθεί έμφαση στη σημασία της 'φωνής' του κειμένου.</p> <p>✓Ταξινόμηση των κειμένων με κριτήρια: αγόρια/κορίτσια, φωνή νοσταλγίας, φωνή πίκρας, θετική/αρνητική άποψη για το σχολείο κ.ο.κ.</p> <p>✓Θεματική ανθολογία με κομμάτια από τα βιβλία που διαβάζουμε (λ.χ. για τις τιμωρίες).</p> <p>✓Ζωγραφική αναπαράσταση, δημιουργία κόμικς ή δραματοποίηση σημείων των κειμένων.</p> <p>✓Συγγραφή φανταστικού κειμένου με θέμα το σχολείο στο παρελθόν ή στο μέλλον.</p> <p>✓Ηλεκτρονική αλληλογραφία με άλλες σχολικές τάξεις για τη ζωή στο σχολείο.</p> <p>*Ανατρέχουμε στις γενικές δραστηριότητες: 1, 2, 3, 4, 5, 7, 9, 12.</p>	<p>Ομόθεμα ανθολογημένα λογοτεχνικά κείμενα στα ψηφιακά διαμορφωμένα σχολικά εγχειρίδια [http://ebooks.edu.gr/2013/allcourseshtml.php] για το μάθημα της λογοτεχνίας στις άλλες τάξεις του Γυμνασίου και του Λυκείου.</p> <p>Κείμενα της βιβλιοθήκης του σχολείου, της τάξης ή της οικογένειας. Κείμενα από «βιβλιοθήκες» ψηφιοποιημένων λογοτεχνικών κειμένων: Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα και τη Διδασκαλία της (Ανθολογίες Λογοτεχνικών Κειμένων) [http://www.greek-language.gr/greekLang/literature/anthologies/index.html], Πολιτιστικός Θησαυρός της Ελληνικής Γλώσσας, [http://www.potheg.gr/intr_o.aspx] Σπουδαστήριο του Νέου Ελληνισμού [http://www.snhell.gr/]. Συλλογή φωτογραφιών του σχολείου μας όπως ήταν παλιά (εάν υπάρχουν). - Ιστοσελίδες σχολικών μονάδων που παρουσιάζουν την ιστορία, τους χώρους και την καθημερινή λειτουργία του σχολείου.</p> <p>- Βίντεο και κινηματογραφικές ταινίες με ανάλογη θεματική στο youtube.</p> <p>- Σκίτσα και κόμικς όπως προβάλλονται και διατίθενται στο διαδίκτυο.</p> <p>Ειδικότερα ως προς τους μαθησιακούς πόρους του Ψηφιακού Σχολείου [http://dschool.edu.gr/]: (α) Η σελίδα με τίτλο «Βιβλιοθήκη για τη</p>

<p>διαφορετική οπτική του ενήλικα και του νεαρού αφηγητή γύρω από το σχολείο.</p>				<p>σχολική ζωή» (από τον ψηφιακό εμπλουτισμό της Α΄ Γυμνασίου) [http://ebooks.edu.gr/modules/ebook/show.php/DSGYM-A107/391/2586,10084/extras/activities/index_sxoleio/metaselida_sxoleio.html], που περιλαμβάνει σχετικά κείμενα και οπτικοακουστικό υλικό. (β) Από τα παράλληλα κείμενα που εμπλουτίζουν συναφή ως προς τη θεματική ενότητα κείμενα που ανθολογούνται στα σχολικά εγχειρίδια των Α΄, Β΄ και Γ΄ τάξεων Γυμνασίου. Βλ. ενδεικτικά τα παράλληλα κείμενα που προτείνονται στα κείμενα «Η Νέα Παιδαγωγική» [http://ebooks.edu.gr/modules/ebook/show.php/DSGYM-A107/391/2586,10084/] του Νίκου Καζαντζάκη (Α΄ Γυμνασίου) και «Και πάλι στο σχολείο...» [http://ebooks.edu.gr/modules/ebook/show.php/DSL105/229/1692,5422/] της Ζωρζ Σαρή (Β΄ Γυμνασίου).</p>
---	--	--	--	--

Α΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ
Εικόνες της Ελλάδας στην ποίηση

Σκοποθεσία	Δεξιότητες	Περιεχόμενο	Δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό
<p>✓Να διερευνήσουν τους ποιητικούς τρόπους με τους οποίους συγκροτείται η εικόνα ενός τόπου. ✓Να γνωρίσουν διαφορετικές «εικόνες» της Ελλάδας μέσα από τις διαφορετικές οπτικές γωνίες των ποιητών.</p>	<p>✓Να ερμηνεύουν την «εικόνα» της Ελλάδας που παρουσιάζει ο κάθε ποιητής με βάση τα ιστορικά και ιδεολογικά συμφραζόμενα της εποχής του. ✓Να διακρίνουν τη διαφορετική προσέγγιση</p>	<p>✓Ποιήματα που αναφέρονται:</p> <ul style="list-style-type: none"> • στην Ελλάδα ως χώρα • σε τόπους οι οποίοι συνδέονται με ιστορικά γεγονότα • σε τοπία της Ελλάδας • σε πόλεις της Ελλάδας ή στοιχεία των πόλεων (δρόμους, πλατείες 	<p>✓Ακρόαση μελοποιημένων ποιημάτων, αναγνώσεων των ιδίων των ποιητών και χρήση αυτού του υλικού στις παρουσιάσεις τους. ✓Ανίχνευση της «εικόνας» της Ελλάδας στο έργο των μεγάλων μας ποιητών και απόδοση με κείμενο ή εικονογράφηση της διαφορετικής «εικόνας», που προβάλλει ο κάθε ποιητής. ✓Συγγραφή κειμένου με στόχο την</p>	<p>Ομόθεμα ανθολογημένα ποιήματα στα ψηφιακά διαμορφωμένα σχολικά εγχειρίδια [http://ebooks.edu.gr/2013/allcourseshtml.php] για το μάθημα της λογοτεχνίας στις άλλες τάξεις του Γυμνασίου και του Λυκείου. - Ποιήματα από «βιβλιοθήκες» ψηφιοποιημένων λογοτεχνικών κειμένων: Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα και τη Διδασκαλία της (Ανθολογίες Λογοτεχνικών Κειμένων) <a 482="" 514="" 939="" 955"="" data-label="Page-Footer" href="http://www.greek-</p> </td> </tr> </tbody> </table> </div> <div data-bbox="> <p>159</p> </p>

<p>✓Να παρακολουθήσουν διαχρονικά τον μετασχηματισμό της «εικόνας» της Ελλάδας στην ποίηση, ανάλογα με τις ιστορικές συνθήκες αλλά και τις διαφορετικές ποιητικές τεχνοτροπίες.</p> <p>✓Να συγκροτήσουν την ατομική και συλλογική τους ταυτότητα μέσω της συνείδησης του τόπου και της ιστορίας του.</p> <p>✓Να γνωρίσουν ποιητικές προσεγγίσεις σημαντικών γεγονότων της ελληνικής ιστορίας.</p> <p>✓Να συγκρίνουν τη δική τους «εικόνα» ελληνικών τόπων και τοπίων με αυτή των ποιητών, με σκοπό την ανάδειξη της πολυσημίας των «εικόνων» της Ελλάδας και την έκφραση των προσωπικών τους εμπειριών.</p> <p>✓Να</p>	<p>και οπτική γωνία του κάθε ποιητή όσον αφορά την «εικόνα» της Ελλάδας.</p> <p>✓Να εντοπίζουν τις ποιητικές τεχνικές με τις οποίες «κατασκευάζεται» η εικόνα ενός τόπου ή τοπίου.</p> <p>✓Να συσχετίζουν τη θεματική του ποιήματος με τα ιστορικά και κοινωνικά γεγονότα αξιοποιώντας τις ιστορικές τους γνώσεις.</p> <p>✓Να συγκρίνουν τις ποιητικές εικόνες της Ελλάδας με τις εικόνες της σημερινής πραγματικότητας.</p>	<p>κτλ.).</p> <p>✓Η Ελλάδα στην ξένη ποίηση</p>	<p>περιγραφή και ερμηνεία της οπτικής του ποιητή, λαμβάνοντας υπόψη τα ιστορικά και ιδεολογικά συμφραζόμενα της εποχής του.</p> <p>✓Συγγραφή κειμένου στο οποίο θα αιτιολογείται η προτίμησή τους στην «εικόνα» της Ελλάδας, όπως προβάλλεται στο έργο ενός συγκεκριμένου ποιητή.</p> <p>✓Σύγκριση ποιημάτων που πραγματεύονται εικόνες του ίδιου τόπου.</p> <p>✓Συγγραφή κειμένου στο οποίο:</p> <ul style="list-style-type: none"> • θα αναφέρονται οι ομοιότητες /διαφορές μεταξύ της Ελλάδας των ποιημάτων και της Ελλάδας του σήμερα, • θα συγκρίνουν τη δική τους «εικόνα» της Ελλάδας με αυτή των ποιητών. <p>✓Δημιουργία αφίσας ή βίντεο με θέμα «Η Ελλάδα του Ελύτη», «Η Ελλάδα του Σεφέρη» κ.ά., «Η δική μου Ελλάδα».</p>	<p>language.gr/greekLang/literature/anthologies/index.html], Πολιτιστικός Θεσαυρός της Ελληνικής Γλώσσας [http://www.potheg.gr/intro.aspx], Σπουδαστήριο του Νέου Ελληνισμού [http://www.snhell.gr/].</p> <p>- Βίντεο με αναγνώσεις ποιημάτων, μελοποιήσεις και ντοκιμαντέρ από το Ψηφιακό Αρχείο της Δημόσιας Τηλεόρασης [http://www.hprrt-archives.gr/V3/public/main/index.aspx], το Πανελλήνιο Ψηφιακό Αποθετήριο Εκπαιδευτικών Βίντεο (Φωτόδεντρο) [http://photodentro.edu.gr/video/] και το you tube.</p> <p>- Ιστοσελίδες για ποιητές και το έργο τους. Παράλληλα κείμενα που εμπλουτίζουν συναφή ως προς τη διδακτική ενότητα κείμενα που ανθολογούνται στα σχολικά εγχειρίδια των Α΄, Β΄ και Γ΄ τάξεων Γυμνασίου. Βλ. ενδεικτικά τα παράλληλα κείμενα που προτείνονται στο ποίημα του Μιχάλη Γκανά «Γυάλινα Γιάννινα» [http://ebooks.edu.gr/modules/ebook/show.php/DSGYM-A107/391/2587,10093/] (Α΄ Γυμνασίου) και στο απόσπασμα από το <i>Άξιον εστί</i> [http://ebooks.edu.gr/modules/ebook/show.php/DSGYM-C113/351/2368,9028/] του Οδ. Ελύτη (Γ΄ Γυμνασίου).</p>
--	--	---	---	--

<p>διερευνήσουν τις στερεοτυπικές αντιλήψεις για την ελληνική φύση και το ελληνικό τοπίο, όπως εκφράζονται στην ποίηση.</p> <p>✓Να προσεγγίσουν διαθεματικά τις εικόνες της Ελλάδας με τη βοήθεια του μαθήματος της Ιστορίας και της Γεωγραφίας.</p>				
--	--	--	--	--

Α΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

Φυσικό και κοινωνικό περιβάλλον

Σκοποθεσία	Δεξιότητες	Περιεχόμενο	Δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό
<p>✓Να κατανοήσουν την ενότητα φύσης και κοινωνίας, του φυσικού και ανθρωπογενούς (κοινωνικού) περιβάλλοντος.</p> <p>✓Να γνωρίσουν το φυσικό και ανθρωπογενές (κοινωνικό) περιβάλλον της Ελλάδας και της τοπικής κοινωνίας στην οποία ζουν.</p> <p>✓Να αναπτύξουν κοινωνικά προσανατολισμένη περιβαλλοντι</p>	<p>✓Να εντοπίζουν το «περιβαλλοντι-κό θέμα» στο κείμενο και να αναδεικνύουν την πολυπλοκότητά του.</p> <p>✓Να αναγνωρίζουν την οπτική γωνία από την οποία μιλά το κείμενο για το φυσικό ή κοινωνικό περιβάλλον.</p> <p>✓Να διακρίνουν τις λύσεις που προτείνει το κείμενο και να διατυπώνουν τη δική τους αιτιολογημέ</p>	<p>✓Λογοτεχνικά κείμενα που μιλούν για τη σχέση ανθρώπου-φύσης, για περιβαλλοντικά προβλήματα, για την αλληλεπίδραση φύσης και κοινωνίας.</p> <p>✓Κείμενα επιστημονικής φαντασίας.</p>	<p>✓Εντοπισμός των περιβαλλοντικών προβλημάτων του χώρου του σχολείου (συνοικίας, χωριού, πόλης).</p> <p>✓Εντοπισμός του περιβαλλοντικού προβλήματος στο κείμενο και περιγραφή των κοινωνικών παραμέτρων του.</p> <p>✓Αναγνώριση της οπτικής γωνίας από την οποία το κείμενο πραγματεύεται το περιβαλλοντικό θέμα. Προφορική ή γραπτή αφήγηση του κειμένου με αλλαγή αφηγητή.</p> <p>✓Σύγκριση μεταξύ κειμένων ως προς τη διαφορετική οπτική γωνία.</p> <p>✓Συγγραφή διαφορετικών κειμενικών ειδών με αφορμή τα κείμενα που διαβάστηκαν (λ.χ. ημερολόγιο, διάλογος, αφήγηση, γράμμα, ρεπορτάζ, διαμαρτυρία</p>	<p>Ομόθεμα ανθολογημένα λογοτεχνικά κείμενα στα ψηφιακά διαμορφωμένα σχολικά εγχειρίδια [http://ebooks.edu.gr/2013/allcourseshtml.php] για το μάθημα της λογοτεχνίας στις άλλες τάξεις του Γυμνασίου και του Λυκείου.</p> <p>Κείμενα από «βιβλιοθήκες» ψηφιοποιημένων λογοτεχνικών κειμένων: Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα και τη Διδασκαλία της (Ανθολογίες Κειμένων) [http://www.greek-language.gr/greekLang/literature/anthologies/index.html], Πολιτιστικός Θησαυρός της Ελληνικής Γλώσσας [http://www.potheg.gr/intro.aspx], Σπουδαστήριο του Νέου Ελληνισμού [http://www.snhell.gr/].</p> <p>- Ιστοσελίδες περιβαλλοντικών οργανώσεων.</p> <p>- Βίντεο με περιβαλλοντικά θέματα από το Ψηφιακό Αρχείο της Δημόσιας</p>

<p>-κή συνείδηση. ✓Να συνειδητοποιήσουν ότι τα περιβαλλοντικά προβλήματα τίθενται με όρους ιστορικούς-κοινωνικούς τόσο στα πληροφοριακά κείμενα όσο και στα λογοτεχνικά και να διακρίνουν τις διαφορές μεταξύ των δύο. ✓Να διερευνήσουν τους τρόπους με τους οποίους η λογοτεχνία μιλά για τη σχέση ανθρώπου-περιβάλλοντος.</p>	<p>νη, ενδεχομένως διαφορετική, στάση-άποψη. ✓Να παρατηρούν το φυσικό και κοινωνικό τους περιβάλλον, να εντοπίζουν τα προβλήματα της κάθε περιοχής και να προτείνουν λύσεις.</p>		<p>στον τύπο). ✓Εκδοση εφημερίδας με σκοπό την καταγραφή των προβλημάτων της περιοχής και πλαισίωσή τους από λογοτεχνικά κείμενα. *Ανατρέχουμε στις γενικές δραστηριότητες 1, 2, 6, 10, 11, 12.</p>	<p>Τηλεόραση [http://www.hprrt-archives.gr/V3/public/main/index.aspx], το Πανελλήνιο Ψηφιακό Αποθετήριο Εκπαιδευτικών Βίντεο (Φωτόδεντρο) [http://photodentro.edu.gr/video/] και το you tube. Ειδικότερα ως προς τους μαθησιακούς πόρους του Ψηφιακού Σχολείου [http://dschool.edu.gr/] και των Ψηφίδων για την ελληνική γλώσσα [http://www.greek-language.gr/digitalResources/index.html] τα εξής: Συγκεκριμένα, προτείνονται για διδακτική αξιοποίηση οι σελίδες με τους εξής τίτλους: 1. «Η πολυσύχναστη ερημιά των πόλεων» [http://ebooks.edu.gr/modules/ebook/show.php/DSGYM-A107/391/2581,10055/extras/activities/index_01_03_poleis/metaselida_poleis.html] (από τον ψηφιακό εμπλουτισμό της Α΄ Γυμνασίου), 2. «Μια πόλη μαγική...» [http://ebooks.edu.gr/modules/ebook/show.php/DSGL105/229/1683,5367/extras/activities/indexA_3_metaselida/indexa_3_metaselida.html] (από τον ψηφιακό εμπλουτισμό της Α΄ & Β΄ Γυμνασίου), 3. «Κλιματική αλλαγή: το κλίμα είναι στο χέρι σου...» [http://ebooks.edu.gr/modules/ebook/show.php/DSGL105/229/1683,5370/extras/activities/indexA_6_metaselida/indexa_6_metaselida.html] (από τον ψηφιακό εμπλουτισμό της Β΄ Γυμνασίου), 3. «Η πείνα στον Κόσμο» [http://ebooks.edu.gr/modules/ebook/show.php/DSGL105/229/1694,5437/extras/activities/indexL_7_metaselida/indexl_7_metaselida.html] (από τον ψηφιακό εμπλουτισμό της Β΄</p>
---	--	--	--	--

				<p>Γυμνασίου), 4. «Γνωρίστε το έργο περιβαλλοντικών οργανώσεων που δραστηριοποιούνται στον τομέα της προστασίας των ζώων»</p> <p>[http://ebooks.edu.gr/modules/ebook/show.php/DSGL105/229/1695,5442/extras/activities/indexM_3_metaselida/indexm_3_metaselida.html] (από τον ψηφιακό εμπλουτισμό της Β΄ Γυμνασίου),</p> <p>Εφημερίδες για διάφορα περιβαλλοντικά ζητήματα.</p>
--	--	--	--	---

Β΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ Πορτρέτα εφήβων

Σκοποθεσία	Δεξιότητες	Περιεχόμενο	Δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό
<p>✓Να συνειδητοποιήσουν ότι το θέμα της διαμόρφωσης της υποκειμενικότητας των εφήβων είναι εξαιρετικά σημαντικό και τίθεται πάντοτε με όρους ιστορικούς</p> <p>✓Να κατανοήσουν τη διαδικασία με την οποία διαμορφώνεται στο κείμενο η ατομική ταυτότητα των ηρώων εφήβων, αξιοποιώντας τις δυνατότητες της αφήγησης (πλοκή, αλλαγή οπτικών γωνιών).</p> <p>✓Να δώσουν έμφαση στις ιδιαιτερότητες που εμφανίζει η κοινωνική ένταξη εφήβων με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά (π.χ. ξένος).</p> <p>✓Να κατανοήσουν τον τρόπο με τον οποίο λειτουργεί στη μυθοπλασία ο</p>	<p>✓Να σχολιάζουν τις παραμέτρους που προσδιορίζουν τη διαμόρφωση της εφηβικής ταυτότητας.</p> <p>✓Να επισημαίνουν τους συγκρουόμενους κώδικες συμπεριφοράς στη ζωή του ήρωα.</p> <p>✓Να ερμηνεύουν την αλλαγή στάσης του ήρωα, (π.χ. το ξεπέ- ρασμα μιας προσωπικής κρίσης).</p> <p>✓Να συνδέουν το κείμενο με τη δική τους ζωή, για να ανα- στοχάζονται τις δικές τους εμπειρίες.</p>	<p>✓Λογοτεχνικά κείμενα, παλαιότερα και σύγχρονα, με ήρωες ε-φήβους (διάφορες παραλλαγές του bildungsroman):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Κείμενα που παρακολουθούν τους εφήβους έως την ωρίμανση • Κείμενα που παρακολουθούν τους εφήβους σε μία μόνο περίοδο της ανάπτυξής τους • Βιβλία που ανήκουν στο εφηβικό «μυθιστόρημα ιδεών» • Βιβλία με ήρωες εφήβους που κινούνται στο χώρο του φαντα-στικού <p>✓Κινηματογραφικές ταινίες με ανάλογη θεματική</p>	<p>✓Σύγκριση διαφορετικών εφη-βικών πορτρέτων και αιτιολόγηση συμπεριφορών.</p> <p>✓Συγγραφή κειμένου για το οπι-σθόφυλλο του βιβλίου το οποίο να προσπαθεί να ελκύσει τους έφηβους αναγνώστες.</p> <p>✓Αναδιήγηση τμήματος της ιστορίας από την οπτική γωνία άλλου εφήβου ή ενήλικα.</p> <p>✓Δημιουργία μιας σκηνής στην οποία ο αναγνώστης συναντιέται με τον ήρωα (π.χ. με μορφή συνέντευξης ή δραματοποιημένης αφήγησης).</p> <p>✓Δημιουργία «πινακοθήκης εφηβικών πορτρέτων».</p> <p>✓Δημιουργία σχολικού λογοτεχνικού περιοδικού με ίδιο θέμα.</p>	<p>✓Τα σχολικά ανθολόγια όλων των τάξεων.</p> <p>✓Προσωπικά αναγνώσματα των μαθητών με ίδιο θέμα.</p> <p>✓E-books με ανάλογο θέμα.</p> <p>✓Κινηματογραφικές ταινίες με ανάλογο θέμα.</p>

<p> ρεαλισμός (κύριο μέσο ανάδειξης των κοινωνικών προβλημάτων) αλλά και το υπερφυσικό και μαγικό στοιχείο, το οποίο συνυπάρχει με το ρεαλισμό σε πολλά εφηβικά μυθιστορήματα. ☒ Να κατανοήσουν τις διαφορετικές φωνές που μιλούν για τους εφήβους: φωνή ενηλίκων, συνομηλίκων, των ίδιων των ηρώων. ☒ Να συγκρίνουν εφηβικά λογοτεχνικά πορτρέτα στο ίδιο ή σε διαφορετικά κείμενα, λαμβάνοντας υπόψη το χώρο, το χρόνο, το φύλο, τις ιδιαιτερότητες κάθε εφήβου. ☒ Να κατανοήσουν την πορεία διαμόρφωσης της δικής τους υποκειμενικότητας μέσω της αντίχρευσσης δικών τους εμπειριών και να ενισχύσουν με τον τρόπο αυτό την αυτοσυνειδησία τους. </p>			<p> ☒ Παρουσίαση των εργασιών της τάξης σε ιστολόγιο και δημιουργία διαδικτυακής κοινότητας αναγνωστών. ☒ Ανατρέχουμε στις γενικές δραστηριότητες 1, 2, 4, 5, 7, 9, 12, 13, 14. </p>	
---	--	--	---	--

Β΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ
Ετερότητα στη λογοτεχνία

Σκοποθεσία	Δεξιότητες	Περιεχόμενο	Δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό
<p>✓Να γνωρίσουν την έννοια της ετερότητας στις διάφορες μορφές της (εθνική, πολιτισμική, θρησκευτική, αναπη-ρίας) και να την αποδεχτούν ως ιστορική, κοινωνική και φυσική αναγκαιότητα.</p> <p>✓Να συνειδητοποιήσουν ότι μπορούμε να συνυπάρχουμε παρά την ετερότητά μας: είμαστε όλοι ίσοι αλλά όχι ίδιοι.</p> <p>✓Να εξοικειωθούν με τις έννοιες: ρατσισμός, κοινωνικός αποκλεισμός κ.ά. και να αναγνωρίσουν τις δικές τους προκαταλήψεις.</p> <p>✓Να κατανοήσουν ότι η λογοτεχνία αποκαλύπτει τους τρόπους με τους οποίους η ετερότητα κατασκευάζεται κοινωνικά.</p> <p>✓Να εμβαθύνουν στα αφηγη-ματικά στοιχεία τα οποία καθορίζουν στο λογοτεχνικό κείμενο την ετερότητα και τους τρόπους αντιμετώπισής της: χώρος, χρόνος, λογοτεχνικοί χαρακτήρες, οπτική γωνία, πλοκή.</p>	<p>✓Να συγκρίνουν τα διάφορα είδη λόγου που μιλούν και ‘κατασκευάζουν’ τον ξένο: του ιστορικού με το λογοτεχνικό, με το δημοσιογραφικό, κ.ο.κ.</p> <p>✓Να διακρίνουν την ετερότητα στα κείμενα και να τοποθετούνται, ιδεολογικά και συναισθηματικά, απέναντί της, αιτιολογώντας τη στάση τους.</p> <p>✓Να εντοπίζουν στο κείμενο τον «διαφορετικό» ήρωα και να ερμηνεύουν τη δική του συμπεριφορά καθώς και των άλλων ηρώων απέναντί του.</p> <p>✓Να διακρίνουν στο κείμενο τις οπτικές των ηρώων.</p> <p>✓Να εντοπίζουν τα στοιχεία που κάνουν τους ανθρώπους διαφορετικούς μεταξύ τους: φυλή, φύλο, κοινωνική θέση, θρησκεία, έθιμα.</p>	<p>✓Κλασικά έργα (Αισχύλος <i>Πέρσες</i>, Ευριπίδης, <i>Τρωάδες</i>, Σαίξπηρ, <i>Ο Έμπορος της Βενετίας</i>) κ.ά.</p> <p>✓Ελληνική και ξένη ποίηση και πεζογραφία με θέμα την ετερότητα</p> <p>✓Εφηβικό μυθιστόρημα με θέμα την ετερότητα</p> <p>✓Δημοτικά τραγούδια και άλλα τραγούδια για ξένους, μετανά-στες, πρόσφυγες, μειονότητες</p>	<p>✓Έρευνα σε εφημερίδες, περιοδικά, σχολικά και άλλα βιβλία για συλλογή και ανθολόγηση του λόγου για την ετερότητα.</p> <p>✓Ανεύρεση και καταγραφή της οπτικής γωνίας μέσω της οποίας κατασκευάζεται η ετερότητα, του τρόπου που μιλά ο συγγραφέας γι’ αυτήν (θετικός ή αρνητικός), των στερεοτύπων που δημιουργούνται.</p> <p>✓Πλαισίωση των λογοτεχνικών κειμένων με ιστορικά στοιχεία που φωτίζουν το κείμενο.</p> <p>✓Συγκρότηση της ανθολογίας της τάξης για την ετερότητα με κείμενα εμπλουτισμένα με ψηφιακό υλικό.</p> <p>✓Συγγραφή προσωπικών κειμένων (ημερολόγια, αυτοβιο-γραφίες, επιστολές) με εμπει-ρίες ετερότητας.</p> <p>*Ανατρέχουμε στις γενικές δραστηριότητες 2, 3, 4, 5, 12, 13.</p>	<p>✓Κείμενα από τα σχολικά βι-βλία, τη βιβλιοθήκη του σχολείου και του σπιτιού.</p> <p>✓Ταινίες.</p> <p>✓Αφίσες και τραγούδια στο διαδικτυο.</p> <p>✓Φωτογραφικά λευκώματα.</p>

Β΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ
Θέατρο

Σκοποθεσία	Δεξιότητες	Περιεχόμενο	Δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό
<p>✓Να γνωρίσουν τα βασικά στοιχεία του θεάτρου.</p> <p>✓Να γνωρίσουν τα διαφορετικά είδη θεατρικού λόγου (κωμω-δία, δράμα, παντομίμα, κουκλο-θέατρο, θέατρο σκιών) και τη μεταβολή τους σε κάθε εποχή.</p> <p>✓Να αντιληφθούν τη σχέση ανάμεσα στο θεατρικό προϊόν και το πολιτισμικό περιβάλλον στο οποίο παράγεται.</p> <p>✓Να κατανοήσουν τη λειτουργία των θεατρικών συμβάσεων.</p> <p>✓Να συνειδητοποιήσουν τη δομή ενός θεατρικού έργου.</p> <p>✓Να κατανοήσουν τη σημασία των δραματουργικών στοιχείων (χώρος, χρόνος, χαρακτήρες, σύγκρουση).</p> <p>✓Να προβληματιστούν γύρω από τη σχέση λογοτεχνίας και θεάτρου.</p> <p>✓Να αντιληφθούν τη θεατρικότητα της καθημερινής ζωής.</p> <p>✓Να συνειδητοποιήσουν ότι η θεατρική παράσταση αποτελεί ένα σύνθετο καλλιτεχνικό προϊόν στο οποίο συμβάλλουν πολλές τέχνες.</p> <p>✓Να κατανοήσουν ότι η παρά-σταση</p>	<p>✓Να καλλιεργήσουν οι μαθητές τη δεξιότητα της παρατήρησης των ανθρώπων εν δράσει.</p> <p>✓Να αναγνωρίζουν τα στοιχεία από τα οποία συντίθεται μια θεατρική παράσταση και να τα σχολιάζουν.</p> <p>✓Να συγκρίνουν ένα θεατρικό έργο με ένα λογοτεχνικό αφή-γημα και να εντοπίζουν τις ο-μοιότητες και τις διαφορές.</p> <p>✓Να εντοπίζουν το κεντρικό διακύβευμα-σύγκρουση σε ένα θεατρικό έργο.</p> <p>✓Να αναγνωρίζουν τη λειτουργία των σκηνών στο πλαίσιο της συνολικής δραματουργίας του θεατρικού έργου.</p> <p>✓Να διακρίνουν την ποιότητα του θεατρικού έργου από την ποιότητα της παράστασης.</p> <p>✓Να καλλιεργήσουν τις δικές τους ικανότητες δραματικής έκφρασης.</p>	<p>Θεατρικά έργα παλαιότερα και σύγχρονα:</p> <p>✓Έργα του παιδικού θεάτρου (π.χ. Ιακ. Καμπανέλλη, <i>Παραμύθι χωρίς όνομα</i>, έργα της Ξ. Καλογεροπούλου)</p> <p>✓Κείμενα του θεάτρου σκιών</p> <p>✓Αριστοφάνης</p> <p>✓Κρητικό θέατρο</p> <p>✓Commedia del' arte</p> <p>✓Σαίξπηρ (κυρίως κωμωδίες ή τον <i>Ρωμαίο και την Ιουλιέτα</i>)</p> <p>✓Επτανησιακό θέατρο (π.χ. <i>Βασιλικός</i> του Μάτση, ή έργα του Ξενόπουλου)</p> <p>✓Νεοελληνικό θέατρο (π.χ. Παντελής Χορν, Ι. Καμπανέλλης)</p> <p>✓Μονόπρακτα του Τσέχωφ ή του Μπρεχτ</p> <p>✓Λογοτεχνικά κείμενα με έντονη θεατρικότητα (π.χ. Θ. Βαλτινού, <i>Φτερά μπεκάτσας</i>) ή λογοτεχνικά κείμενα με θέμα το θέατρο</p>	<p>✓Ομαδική ανάγνωση θεατρικού έργου με διανομή ρόλων.</p> <p>✓Δραματοποίηση σκηνών και συγκρούσεων της καθημερινής ζωής.</p> <p>✓Συλλογική παρακολούθηση μιας θεατρικής παράστασης μετά από ανάγνωση του έργου.</p> <p>✓Ανάγνωση θεατρικής κριτικής.</p> <p>✓Συγγραφή κριτικής για θεατρική παράσταση.</p> <p>✓Ταύτιση με έναν θεατρικό χαρακτήρα και συγγραφή προσωπικών κειμένων (ημερολογίου, επιστολής) από την οπτική γωνία του.</p> <p>✓Παράσταση (επιλογή, διανομή ρόλων, σκηνοθεσία) σκηνών από θεατρικό έργο.</p> <p>✓Συνεξέταση δύο έργων συγγενικών ως προς το θέμα ή το είδος.</p> <p>✓Μετατροπή αφηγηματικού κειμένου σε θεατρικό και θεατρικού σε αφηγηματικό.</p> <p>✓Αλλαγή σκηνών και τέλους σε ένα θεατρικό έργο.</p> <p>✓Πρόσθεση ή αφαίρεση χαρακτήρων από θεατρικό έργο.</p> <p>✓Δραματοποιήσεις (παγωμένες</p>	<p>✓Θεατρικά έργα.</p> <p>✓Φωτογραφίες από παραστάσεις.</p> <p>✓Θεατρικά προγράμματα.</p> <p>✓Θέατρο στο ραδιόφωνο.</p> <p>✓Βίντεο από παραστάσεις (αρχείο Εθνικού Θεάτρου, Κρατικού Θεάτρου Βορείου Ελλάδος).</p> <p>✓Ιστοσελίδες μεγάλων θεάτρων.</p>

<p>(ως αποτέλεσμα μιας ορισμένης σκηνοθεσίας) είναι ερμηνεία του θεατρικού έργου.</p>	<p>μέσω της χρήσης δραματικών τεχνικών και συμβάσεων. ✓Να δοκιμάσουν να σκηνοθετήσουν το δικό τους «θεατρικό σύμπαν» σε δεδομένες συνθήκες.</p>		<p>εικόνες, μια μέρα από τη ζωή του ήρωα, ο διάδρομος της συνείδησης). ✓ Διαφήμιση ενός θεατρικού έργου με παντομίμα, τρέιλερ ή αφίσα ✓ Συγγραφή μονόπρακτου.</p>	
---	--	--	---	--

Γ΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ
Στάσεις ζωής σε ποιητικά κείμενα

Σκοποθεσία	Δεξιότητες	Περιεχόμενο	Δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό
<p>✓Να αντιληφθούν οι μαθητές τον διαφορετικό τρόπο με τον οποίο οι ποιητές μιλούν για τη ζωή στα ποιήματά τους.</p> <p>✓Να αιτιολογήσουν τις στάσεις ζωής (τον τρόπο σκέψης, τις αξίες, τις παραινήσεις, κτλ. που καταγράφονται στο ποιητικό κείμενο) με βάση τις ιστορικές συνθήκες, τα λογοτεχνικά κινήματα αλλά και τον συνολικό χαρακτήρα του έργου κάθε ποιητή.</p> <p>✓Να κατανοήσουν πως η διαμόρφωση της «βιοθεωρίας» είναι ανάγκη καθολική και διαχρονική και δεν αφορά μόνο τους εφήβους αλλά και τους ενήλικους.</p> <p>✓Να καταλάβουν πως ένα ποιητικό κείμενο μας φέρνει αντιμέτωπους με τα μεγάλα ζητήματα της ζωής και μας δημιουργεί ερωτήματα για τον εαυτό μας.</p> <p>✓Να αρχίσουν</p>	<p>✓Να εντοπίζουν τη συγκεκριμένη στάση ζωής που προτείνει ο ποιητής στο κείμενο και να ερμηνεύουν την επιλογή του.</p> <p>✓Να σχολιάζουν και να κρίνουν τους διαφορετικούς τρόπους σκέψης και τις διαφορετικές αξίες που συναντούν καθημερινά σε αφηγηματικά και ποιητικά κείμενα ή κείμενα οπτικής αφήγησης.</p> <p>✓Να συγκρίνουν τις διαφορετικές οπτικές στα κείμενα αλλά και στην πραγματικότητα.</p> <p>✓Να αναπτύξουν ικανότητα αυτοπροσδιορισμού με το σχολιασμό της πιθανής αποδοχής ή απόρριψης των προτάσεων του ποιητή.</p> <p>✓Να αναπτύξουν την ικανότητα σχολιασμού διατυπώνοντας δικές τους προτάσεις για στάσεις ζωής που επιλέγουν.</p>	<p>✓Ελληνική και μεταφρασμένη ποίηση</p> <p>✓Παλαιότερη και σύγχρονη μελοποιημένη ποίηση</p> <p>✓Τραγούδια</p> <p>✓Αφηγηματικά, θεατρικά και κινηματογραφικά έργα με ανάλογη θεματική</p>	<p>✓Ανάγνωση κειμένων ομαδικά ή ατομικά με στόχο τη σύγκριση και αιτιολόγηση των διαφορετικών στάσεων ζωής που προτείνονται από τις διαφορετικές ποιητικές φωνές.</p> <p>✓Συγγραφή κειμένου με στόχο την παρουσίαση ενός ποιήματος και μίας στάσης ζωής στο λογοτεχνικό περιοδικό του σχολείου.</p> <p>✓Ακρόαση των ποιητικών κειμένων και σχολιασμός των αναγνωστικών εκδοχών.</p> <p>✓Δημιουργία ενός διαλόγου - συνομιλίας με την ομιλούσα φωνή ενός ποιήματος, με στόχο τη διερεύνηση των παραμέτρων που οδηγούν στη συγκεκριμένη στάση ζωής ή στη συναισθηματική κατάσταση που εκφράζει.</p> <p>✓Σύγκριση μιας ποιητικής στάσης με τη στάση ενός αγαπημένου ήρωα αφηγηματικής ή οπτικής αφήγησης.</p> <p>✓Συζήτηση γύρω από τη σύνθετη διαδικασία της διαμόρφωσης της υποκειμενικότητας και του αξιακού</p>	<p>✓Τα ποιητικά κείμενα όλων των τάξεων με ανάλογη θεματική (π.χ. για την Γ΄ Γυμνασίου: Α. Χριστόπουλου, «Τώρα», Γ. Σεφέρη, «Τρία χαϊκού», Α. Εμπειρικού, «Τριαντάφυλλα στο παράθυρο», Μ. Αναγνωστάκη, «Στο παιδί μου»).</p> <p>✓Ανθολογίες ποίησης.</p> <p>✓Αγαπημένα ποιήματα των μαθητών.</p> <p>✓Αγαπημένες κινηματογραφικές ταινίες ή μυθιστορήματα με ανάλογη θεματική.</p>

να συζητούν τη σχέση της τέχνης με τη ζωή.			συστήματος των ανθρώπων.	
--	--	--	--------------------------	--

Γ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ
Χιούμορ & σάτιρα

Σκοποθεσία	Δεξιότητες	Περιεχόμενο	Δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό
<p>✓Να κατανοήσουν τις μορφές του κωμικού στοιχείου: χιούμορ, ειρωνεία, φάρσα, σάτιρα κτλ.</p> <p>✓Να διερευνήσουν το κίνητρο, τους στόχους, τα μέσα επίτευξης, τους αποδέκτες του κωμικού.</p> <p>✓Να συνειδητοποιήσουν τη νέα οπτική, συνήθως «ανατρεπτική», με την οποία προβάλλονται στα χιουμοριστικά κείμενα οι ανθρώπινοι τύποι αλλά και οι ιδέες και η γλώσσα.</p> <p>✓Να γνωρίσουν τις τεχνικές παραγωγής του κωμικού, δηλ το κωμικό που εκφράζει η γλώσσα (επαναλήψεις καταστάσεων, αντιστροφή ρόλων, δίσημη ερμηνεία) και το κωμικό που δημιουργεί η γλώσσα (μεταφορική/κυριολεκτική χρήση, παρηχήσεις κ.ά.).</p> <p>✓Να κατανοήσουν ότι η κριτική /χιουμοριστική στάση απέναντι στην πραγματικότητα υποδεικνύει έμμεσα ένα ηθικό πρότυπο.</p> <p>✓Να καταλάβουν πώς ο χώρος, ο χρόνος, το φύλο, η ηλικία, ο ρόλος επηρεάζουν τη διαφορετική πρόσληψη του κωμικού.</p> <p>✓Να συνειδητοποιήσουν την ψυχολογική και κοινωνική λειτουργία της σάτιρας (πώς προκαλεί γέλιο, μελαγχολία ή θυμό, προσπαθώντας να</p>	<p>✓Να διακρίνουν τα χιουμοριστικά από τα σατιρικά κείμενα.</p> <p>✓Να εντοπίζουν τους τρόπους με τους οποίους παράγεται το χιουμοριστικό και σατιρικό στοιχείο στο κείμενο.</p> <p>✓Να αναγνωρίζουν την κοινωνική φύση του χιουμοριστικού και σατιρικού στοιχείου των κειμένων με την ανάπλαση των όρων της επικοινωνιακής περίπτωσης: (δηλαδή, με την εξέταση της ατομικής και κοινωνικής ταυτότητας του πομπού, του αποδέκτη, με την εξέταση του χώρου, του χρόνου, του μέσου επικοινωνίας).</p> <p>✓Να συγκρίνουν το «σοβαρό μοντέλο» αναπαράστασης του κόσμου με το «δυννητικά ανατρεπτικό» του χιουμοριστικού κειμένου.</p> <p>✓Να χρησιμοποιούν τη σάτιρα ως ιστορική πηγή για την ιστορία των ιδεών και των νοοτροπιών μιας εποχής.</p> <p>✓Να μετατρέπουν ένα χιουμοριστικό και σατιρικό κείμενο σε</p>	<p>✓Ελληνικά και ξένα παραμύθια</p> <p>✓Μύθοι</p> <p>✓Ποιήματα χιουμοριστικά και σατιρικά</p> <p>✓Τραγούδια</p> <p>✓Θεατρικά έργα</p> <p>✓Μικρά και μεγάλα χιουμοριστικά και σατιρικά κείμενα (μυθιστο-ρήματα, διηγήματα, μικρές ιστορίες, ευθυμογραφήματα, χρονο-γραφήματα, κριτικές)</p> <p>✓Κόμικς</p> <p>✓Γελοιογραφίες</p> <p>✓Κείμενα του περιοδικού και ημερήσιου τύπου</p> <p>✓Οπτική αφήγηση με ανάλογο περιεχόμενο</p>	<p>✓Εντοπισμός και σχολιασμός του τρόπου παραγωγής του χιουμοριστικού και σατιρικού στοιχείου στο συγκεκριμένο κείμενο.</p> <p>✓Ανάδειξη της επικοινωνιακής συνθήκης στην οποία εγγράφονται τα διαφορετικά κείμενα.</p> <p>✓Ανάγωση σατιρικών κειμένων και καταγραφή της θεματολογίας τους (σάτιρα χαρακτήρων, κοινω-νικής συμπεριφοράς, ιδεών, σάτιρα κοινωνική και πολιτική).</p> <p>✓Δραματοποίηση σκηνών (από τη σάτιρα ηθών, από τις χιουμορι-στικές καταστάσεις παρεξηγήσεων ή αντιστροφής ρόλων, κτλ.</p> <p>✓Μεταφορά του αφηγηματικού κειμένου σε πολυτροπικό π.χ. με μορφή τηλεοπτικού αφιερώματος ή τηλεοπτικής εκπομπής.</p> <p>✓Προσθήκη και αφαίρεση σκηνών και χαρακτήρων από το κείμενο για ενίσχυση ή για εξάλειψη του χιουμοριστικού και σατιρικού στοιχείου.</p> <p>✓Μετατροπή του κειμένου σε «σοβαρό».</p> <p>✓Δημιουργία χιουμοριστικών και σατιρικών</p>	<p>✓Όλα τα χιουμοριστικά και σατιρικά κείμενα που περιλαμβάνονται στα βιβλία όλων των τάξεων του Γυμνασίου.</p> <p>✓Βιβλία της σχολικής βιβλιοθήκης με ανάλογη θεματική.</p> <p>✓Ανθολογίες χιουμοριστικών και σατιρικών κειμένων.</p> <p>✓Κινηματογραφικές ταινίες.</p> <p>✓Κείμενα των παιδιών.</p> <p>✓Κείμενα του ημερήσιου και περιοδικού τύπου.</p>

αναμορφώσει την κοινωνία, είτε με απλή επισήμανση των σφαλμάτων, είτε με την επικριτική στάση και την υπονόμευση). ✓ Να κατανοήσουν τους τρόπους μετατροπής του ίδιου θέματος από κωμικό σε «σοβαρό» και αντίστροφα.	«σοβαρό» και αντίστροφα. ✓ Να συνδέουν τις παρατηρήσεις τους με άλλα μαθήματα (π.χ. Ιστορία) αλλά και με την καθημερινή ζωή.		κειμένων (πολυτροπικών, αφηγηματικών). *Ανατρέχουμε στις γενικές δραστηριότητες: 5, 6, 9, 12, 13.	
---	---	--	--	--

Γ΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ
Άτομο και κοινωνία

Σκοποθεσία	Δεξιότητες	Περιεχόμενο	Δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό
<p>✓Να κατανοήσουν την αλληλεπίδραση ατόμου /κοινωνίας.</p> <p>✓Να κατανοήσουν τη σημασία των κοινωνικών συγκρούσεων και τη μετουσίωσή τους στη λογοτεχνία.</p> <p>✓Να συνειδητοποιήσουν ότι η λογοτεχνία, και ειδικά το μυθιστόρημα, ασχολείται κυρίως με τη διερεύνηση της σχέσης ατόμου-κοινωνίας.</p> <p>✓Να αντιληφθούν την κοινω-νική λειτουργία της λογο-τεχνίας, ιδίως σε δύσκολες ιστορικές στιγμές.</p> <p>✓Να γνωρίσουν τις διαβαθμίσεις της σχέσης από-μου-κοινωνίας: από την απόλυτη απομόνωση ορισμένων λογοτεχνικών ηρώων έως τη στράτευση άλλων ηρώων σε κοινωνικούς αγώνες και ιδεολογίες.</p> <p>✓Να αναδειχθεί η ιστορικότητα του συγγραφέα, του κειμένου και του</p>	<p>✓Να εντοπίζουν τις αφηγημα-τικές τεχνικές (ρεαλιστικές, μοντερνιστικές) με τις οποίες η λογοτεχνία έχει αποδώσει τη σχέση ατόμου και κοινωνίας.</p> <p>✓Να αναγνωρίζουν και να περιγράφουν τον τρόπο με τον οποίο ένας λογοτεχνικός ήρωας καθορίζεται και καθορίζεται από το κοινωνικό του περιβάλλον.</p> <p>✓Να εντοπίζουν τις ιδέες των ηρώων και να τις συσχετίζουν με τις κοινωνικές και ιστορικές συνθήκες.</p> <p>✓Να ερμηνεύουν την αντίδρα-ση των ηρώων σε συνθήκες κοινωνικής καταπίεσης και μεγάλης προσωπικής πίεσης.</p>	<p>✓Ρεαλιστικά μυθιστορήματα τέλη 19^{ου}-αρχών 20^{ου} αιώνα</p> <p>✓Ηθογραφικά διηγήματα</p> <p>✓Μεσοπολεμική κοινωνική πεζογραφία</p> <p>✓Ποίηση γενιάς του '30</p> <p>✓Ποίηση Α΄ και Β΄ μεταπο-λεμικής γενιάς</p> <p>✓Ποίηση γενιάς του '70, πεζο-γραφία της ίδιας εποχής</p> <p>✓Εφηβικά κοινωνικά μυθιστο-ρήματα</p> <p>✓Λαϊκά τραγούδια</p> <p>✓Μελοποιημένη ποίηση</p>	<p>✓Περιγραφή και σχολιασμός της σχέσης των ηρώων του κειμένου με το κοινωνικό και ιστορικό πλαίσιο.</p> <p>✓Συγγραφή ερευνητικών εργασιών για το κεντρικό θέμα του κειμένου (λ.χ. καταπίεση γυναικών, φτώχεια, δικτατορία, παγκόσμιοι πόλεμοι, προσφυ-γιά, εμφύλιος, Κυπριακός αγώνας, παιδί στον πόλεμο) με παράλληλη σύνδεση με το μάθημα της Ιστορίας και της Κοινωνιολογίας και πλαισίωση με φωτογραφίες και μουσική.</p> <p>Παρουσίαση της εργασίας με λογισμικό παρουσίασης.</p> <p>✓Έρευνα για την ιστορικότητα του συγγραφέα (βιογραφικά στοιχεία που να σχετίζονται με τα κείμενά του), της εποχής του κειμένου και των ηρώων.</p>	<p>✓Κείμενα με ανάλογη θεματική που περιλαμβάνονται στα βιβλία όλων των τάξεων του Γυμνασίου.</p> <p>✓Βιβλία της σχολικής βιβλιο-θήκης με ανάλογη θεματική.</p> <p>✓Ανθολογίες χιουμοριστικών και σατιρικών κειμένων.</p> <p>✓Κινηματογραφικές ταινίες.</p> <p>✓Κείμενα των παιδιών.</p> <p>✓Κείμενα του ημερήσιου και περιοδικού τύπου.</p>

αναγνώστη.			<p>✓ Δραματοποίηση συγκρουσιακών καταστάσεων (εσωτερική σύγκρουση των χαρακτήρων, συνειδησιακά διλήμματα, καταπίεση των ατόμων από αυταρχικές εξουσίες).</p> <p>✓ Έκθεση καλλιτεχνικού και φωτογραφικού υλικού.</p> <p>* Ανατρέχουμε στις γενικές δραστηριότητες: 2, 3, 7, 9, 13, 14.</p>	
------------	--	--	---	--

4. Η ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

4.1 Εισαγωγή-Η θέση των αρχαιογνωστικών αντικειμένων στο εκπαιδευτικό μας σύστημα

Η αποστολή της *γλωσσικής, ιστορικής και αισθητικής αγωγής* στο σύγχρονο σχολείο είναι άμεσα συνυφασμένη με το ζήτημα της ταυτότητας και του αυτοπροσδιορισμού του ανθρώπου των επόμενων δεκαετιών. Το πολύγλωσσο και πολυπολιτισμικό περιβάλλον στο οποίο θα ζήσουν και οι Έλληνες/ίδες μαθητές και μαθήτριες υποβάλλει ερωτήματα και προβληματισμούς σχετικά με τον ρόλο του σχολείου στη διαμόρφωση του πολίτη του μέλλοντος· ενός πολίτη με γνώση των πολιτισμικών του καταβολών και σεβασμό στη διαφορετικότητα των άλλων.

Οι κλασικές σπουδές και τα κλασικά κείμενα, αποτελώντας πολιτισμική βάση και γέφυρα ανάμεσα στις ευρωπαϊκές χώρες, είναι ιδιαίτερα χρήσιμες σε εποχές, όπως η τρέχουσα, μιας πνευματικής (και όχι μόνο) ανασύνταξης της Ευρώπης. Ο κλασικός πολιτισμός στην εποχή μας επαναξιολογείται μέσω της ιστορικής του σημασίας για τη συγκρότηση της *σύγχρονης ευρωπαϊκής ταυτότητας*, και των καταβολών των εννοιών, των λογοτεχνικών μορφών, της ιδεολογίας και των θεσμών που έχουν σφραγίσει τη διαμόρφωση των ευρωπαϊκών πολιτισμών.

Έτσι, η αρχαιογνωσία αποτελεί βασικό παιδευτικό αγαθό που συμβάλλει στη θεμελίωση και τη συνοχή του αξιακού συστήματος της ενωμένης Ευρώπης, στο οποίο κεντρική θέση κατέχει ο προβληματισμός γύρω από τον προσδιορισμό των εννοιών του ανθρώπου, του πολίτη, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, του ορθού λόγου, της ευνομίας, των τεχνών και της ανεξάρτητης επιστημονικής έρευνας. Στον ελληνικό χώρο τα αρχαία ελληνικά θα επιτρέψουν στους μαθητές και τις μαθήτριες να συνδεθούν με το μακραίωνα ιστορικο-γλωσσικό και πολιτιστικό παρελθόν τους, χωρίς στρεβλωτικές εξιδανικεύσεις, αλλά και χωρίς ιδεοληπτικές αρνήσεις της διαλεκτικής του σχέσης με το παρόν.

Το ΠΣ για την αρχαία ελληνική γλώσσα και γραμματεία που παρουσιάζεται εδώ υιοθετεί, στο μέτρο του δυνατού, τις αρχές του *κριτικού γραμματισμού*, στις οποίες βασίζεται συνολικότερα το ΠΣ της ελληνικής γλώσσας και λογοτεχνίας. Επιχειρείται έτσι να συγκροτηθεί ένα πλαίσιο γενικών αρχών και κατευθύνσεων οι οποίες θα επιτρέψουν στους μαθητές και στις μαθήτριες να προσεγγίσουν κριτικά τα προς διδασκαλία κείμενα ως προϊόντα συγκεκριμένων οικονομικών, πολιτικών, κοινωνικοπολιτισμικών και ιδεολογικών διεργασιών και ταυτόχρονα ως πηγές του συστήματος αξιών του αρχαίου ελληνικού κόσμου. Αναμένεται επίσης, μέσω της διδασκαλίας των ΑΕ -είτε από το πρωτότυπο είτε από μετάφραση- να κατακτήσουν οι μαθητές και οι μαθήτριες την ικανότητα να προσεγγίσουν όχι μόνο τον αρχαίο κόσμο αλλά και τον σύγχρονο με μάτι κριτικό, ανθρωποκεντρικό και δημιουργικό.

4.2 Σκοποί και στόχοι

Βασικός στόχος της διδασκαλίας κειμένων ΑΕ γλώσσας και γραμματείας, στο αναμορφωμένο ΠΣ, είναι να έρθουν σε επαφή οι μαθητές και οι μαθήτριες με την πνευματική δημιουργία των αρχαίων Ελλήνων, με την οποία συνδέεται ο νεοελληνικός και ο ευρωπαϊκός πολιτισμός, και να εντοπίσουν ομοιότητες, αναλογίες

και διαφορές σε επίπεδο γλωσσικής μορφής/γλωσσικών τύπων, αλλά και στο επίπεδο του πολιτισμού, ιδεών, νοοτροπιών, ηθών-εθίμων, ή άλλων πολιτιστικών στοιχείων.

Ειδικότερα:

(Α) Η διδασκαλία της ΑΕ γλώσσας και γραμματείας στο Γυμνάσιο στοχεύει, κατά κύριο λόγο, να φέρει σε μια πρώτη επαφή τους μαθητές και τις μαθήτριες με τις αξίες του ελληνικού πολιτισμού, τον τρόπο σκέψης των αρχαίων Ελλήνων, την έννοια του υπεύθυνου και ενεργού πολίτη της κλασικής Αθήνας, χωρίς υπερβολές και ωραιοποιήσεις. Μέσα από τα επιλεγόμενα κείμενα, και τηρουμένων των αναλογιών, οι μαθητές και οι μαθήτριες θα κληθούν:

- ✓ Να αναγνωρίσουν αξίες που θεμελίωσαν τη δημοκρατία, τον σεβασμό στον άνθρωπο και το περιβάλλον.
- ✓ Να διακρίνουν το δίκαιο από το άδικο.
- ✓ Να οδηγηθούν σε αισθητικές αποτιμήσεις.
- ✓ Να προσεγγίσουν τη σκέψη που θεμελίωσε τις απαρχές των επιστημών, αλλά και κατασκεύασε εξουσίες, υπηρέτησε ανισότητες.

Σε σχέση με τη διδασκαλία της αρχαίας ελληνικής γραμματείας από μετάφραση επιδιώκεται ειδικότερα οι μαθητές και οι μαθήτριες:

- ✓ Να αντιληφθούν τη σχέση της λογοτεχνίας με την ανθρώπινη εμπειρία και να κατανοήσουν τη σημασία της αρχαίας ελληνικής λογοτεχνίας για την κατανόηση του αρχαίου ελληνικού κόσμου.
- ✓ Να έρθουν σε επαφή με ένα ευρύ φάσμα κειμένων αρχαίας ελληνικής γραμματείας (ρητορική, φιλοσοφία, θέατρο, ποίηση, ιστοριογραφία) και να είναι σε θέση να διακρίνουν τα χαρακτηριστικά των διαφορετικών αυτών ειδών καθώς και τη λειτουργικότητά τους, δηλαδή τον σκοπό για τον οποίο γράφονται.
- ✓ Να αντιληφθούν το αξιακό σύστημα των κειμένων και να τα συνδέσουν με το πολιτισμικό πλαίσιο της εποχής.
- ✓ Να κατανοήσουν την πολλαπλότητα προσεγγίσεων ενός κειμένου και να επιχειρούν δικές τους ερμηνευτικές προσεγγίσεις.
- ✓ Να σχηματίσουν μέσα από την κριτική θεώρηση των κειμένων μια εικόνα για τον αρχαίο ελληνικό κόσμο και να επιχειρήσουν να διερευνήσουν πώς συνδέεται η εικόνα αυτή με την εικόνα που έχουν για τον σύγχρονο ελληνικό και δυτικοευρωπαϊκό πολιτισμό.

(Β) Ειδικότερα ως προς τους γλωσσικούς στόχους μέσα από τη διδασκαλία της ΑΕ γλώσσας και γραμματείας από το πρωτότυπο επιδιώκεται οι μαθητές και οι μαθήτριες:

- ✓ Να αποκτήσουν βασικές γνώσεις του συστήματος της ΑΕ (συντακτικές, μορφολογικές, λεξιλογικές), ώστε να είναι σε θέση να προσεγγίζουν απλά κείμενα από το πρωτότυπο.

✓ Να αποκτήσουν βασικές γνώσεις των μορφολογικών και ορθογραφικών συμβάσεων της ΑΕ.

✓ Να αντιληφθούν τη συνέχεια και τις ασυνέχειες της ελληνικής σε επίπεδο λεξιλογίου.

Η διδασκαλία της ΑΕ και η εξέταση της ελληνικής γλώσσας στη διαχρονική της διάσταση εξυπηρετεί και άλλους σημαντικούς στόχους:

✓ Βοηθά τους μαθητές και τις μαθήτριες να σχηματίσουν απτή εικόνα για τη μορφή που είχε η γλώσσα μας μέσα στο πέρασμα των αιώνων.

✓ Ευαισθητοποιεί/εξοικειώνει τους μαθητές και τις μαθήτριες με την έννοια της γλωσσικής αλλαγής, αναπόδραστο φαινόμενο για όλες τις φυσικές γλώσσες που μιλούν οι άνθρωποι.

✓ Επιτρέπει καλύτερη σχέση των νέων με επιβιώσεις του ιστορικού παρελθόντος στη σύγχρονη εποχή που μοιάζουν λιγότερο ή περισσότερο «απόμακρες» (που γνωρίζουν για παράδειγμα μέσα από π.χ. επισκέψεις σε μουσεία ή αρχαιολογικούς χώρους, εκκλησιαστικός λόγος κ.ά.).

Τέλος, η διδασκαλία της ΑΕ μπορεί να συμβάλει στην ενίσχυση του *λόγιου χρηστικού επιπέδου* της νέας ελληνικής, όπου παρατηρούνται οι περισσότερες επιβιώσεις προηγούμενων σταδίων εξέλιξης της ελληνικής. Πρόκειται για *στοιχεία* (θέματα, προσφύματα, λέξεις), *δομές* (κλίση, παραγωγή, σύνθεση) και *κανόνες μορφολογίας και σύνταξης* που πληρούν ταυτόχρονα δύο βασικά κριτήρια: το *ετυμολογικό*, στον βαθμό που είναι κληρονομημένα από προγενέστερες φάσεις της ελληνικής γλώσσας και επομένως είναι μη παραγωγικά ή μετρίως παραγωγικά στη ΝΕ και/ή έχουν απολιθωματικό χαρακτήρα, και το *χρηστικό*, στον βαθμό που χρησιμοποιούνται στον επίσημο λόγο, κυρίως στον γραπτό.

Εν κατακλείδι, η διδασκαλία της ΑΕΓΓ στοχεύει στο να δείξει στους μαθητές πώς λειτουργούσε και σκεφτόταν μια μεγάλη δημιουργική και πρωτοπόρα κοινότητα ανθρώπων πολλούς αιώνες πριν, με τις αδυναμίες και τα θετικά της στοιχεία, που όμως πέτυχε να δώσει τις βάσεις σε ολόκληρο τον ευρωπαϊκό πολιτισμό, ενώ ταυτόχρονα ανέδειξε «για πρώτη φορά στα χρονικά του κόσμου τον άνθρωπο ως αξία αυτόνομη, ως άνθρωπο που θέλει να κρατιέται ελεύθερος από κάθε λογής σκλαβιά, υλική και πνευματική» (Ι. Θ. Κακριδής).

4.3 Περιεχόμενο

4.3.1 Αρχαία Ελληνική Γλώσσα

Η παρουσίαση του διδακτικού περιεχομένου της ΑΕ γλώσσας ακολουθεί την τριμερή διάκριση σε (α) κείμενο, (β) ετυμολογικά και (γ) γραμματική.

Α. Κείμενα για την αρχαία ελληνική γλώσσα

Το περιεχόμενο του ΠΣ όσον αφορά την ΑΕ γλώσσα αποτελούν μικρά κείμενα, αντιπροσωπευτικά αποσπάσματα ευρύτερων έργων, που στόχο έχουν να προϊδεάσουν τους μαθητές και τις μαθήτριες για τη θεματολογία, τα ενδιαφέροντα, τις απόψεις συγκεκριμένων συγγραφέων από διάφορα γραμματειακά είδη. Τα επιλεγόμενα κείμενα εκτείνονται έως και την ύστερη ελληνιστική και ελληνορωμαϊκή εποχή,

χωρίς να αποκλείεται η παρουσία έργων βυζαντινών συγγραφέων, τα οποία ωστόσο υπηρετούν άλλους κώδικες αξιών και είναι παράγωγα διαφορετικών πολιτισμικών και ιστορικών συνθηκών.

Ειδικό κριτήριο επιλογής για τους μαθητές και τις μαθήτριες της Α΄ Γυμνασίου, που πρώτη φορά εισάγονται σε ένα νέο διδακτικό αντικείμενο, είναι η προσληπτικότητα των κειμένων και η δυνατότητά τους να ανταποκριθούν στο νοητικό δυναμικό και τις ικανότητες αφαιρετικής σκέψης της ηλικίας. Συνεπώς, τα κείμενα είναι μικρού βαθμού δυσκολίας, με λεξιλόγιο σχετικά οικείο στους μαθητές και τις μαθήτριες.

Ανάλυση περιεχομένου: Προκειμένου οι μαθητές να προσλάβουν καλύτερα το περιεχόμενο και να κατανοήσουν βαθύτερα έννοιες και αξίες που προβάλλει το κείμενο αναφοράς ή τον ιστορικοκοινωνικό χωρόχρονο στον οποίο εντάσσεται, κρίνεται απαραίτητη η συνεξέταση παράλληλου κειμένου στην ενότητα, σε πρωτότυπο ή μεταφρασμένο λόγο, αμέσως μετά το πρώτο κείμενο.

B. Ετυμολογικά

Στο παρόν ΠΣ, και στο πλαίσιο του μοντέλου *διαδικασίας*, το λεξιλόγιο δεν θα δίνεται έτοιμο στους μαθητές: εκκινώντας από κάποια/ες λέξεις στην αρχική τους βαθμίδα ή σε βασικές μεταπτωτικές βαθμίδες και μέσα από την εκμάθηση δεξιοτήτων παραγωγής και σύνθεσης, όπως και της διδασκαλίας ετυμολογικών νόμων (π.χ. μεταπτώσεις), θα καλούνται οι μαθητές και οι μαθήτριες να δημιουργήσουν λέξεις τις οποίες θα μπορούν να ταξινομήσουν σε ένα προσωπικό λεξικό που θα δημιουργήσουν οι ίδιοι/ίδιες και θα είναι χωρισμένο ανά θεματικές κατηγορίες. Απαραίτητη κρίνεται η χρήση και η αξιοποίηση λεξικών, τόσο έντυπων όσο και ηλεκτρονικών, στα οποία τα παιδιά θα ανατρέχουν, προκειμένου να ελέγξουν την ορθότητα ή και την ερμηνεία των λέξεων που δημιούργησαν (επειδή οι ίδιοι τις δημιούργησαν και επειδή έμαθαν τι ακριβώς σημαίνουν).

Γ. Γραμματική

Η ειδοποιός διαφορά του νέου ΠΣ σχετικά με τη διδασκαλία της Γραμματικής της αρχαίας ελληνικής γλώσσας είναι ότι η βαρύτητα δεν δίνεται στην παραγωγή αλλά στην *αναγνώριση* του τύπου μέσα στο κείμενο. Ο μαθητής/τρια δηλαδή καλείται όχι να αποστηθίσει τύπους, αλλά να μπορεί, όταν τους συναντά, να τους αναγνωρίζει. Αυτό φυσικά δεν σημαίνει ότι δεν θα επιδιωχθεί ο μαθητής να μάθει την κλίση βασικών και απλών τύπων της ΑΕ γραμματικής.

4.3.2 Αρχαία Ελληνική Γραμματεία

Όσον αφορά την ΑΕ γραμματεία, προτείνεται και για τις τρεις τάξεις του Γυμνασίου ένα ολόκληρο βιβλίο (και όχι αποσπάσματα) για το σύνολο της σχολικής χρονιάς, προκειμένου να εξασφαλιστεί η δυνατότητα συνολικής θεώρησης του υπό εξέταση έργου. Συγκεκριμένα προτείνονται: για την Α΄ Γυμνασίου η Ομήρου *Οδύσσεια*, για τη Β΄ Γυμνασίου η Ομήρου *Ιλιάδα* και για τη Γ΄ Γυμνασίου η *Ελένη* του Ευριπίδη.

Σε ό,τι αφορά τη μετάφραση των κειμένων, επιλέγεται η μεταγραφή των ομηρικών επών από τον Δ. Ν. Μαρωνίτη, η οποία αποτελεί την πιο επικαιροποιημένη και επιστημονικά έγκυρη νεοελληνική απόδοσή τους.

Ως παράλληλα κείμενα και βιβλία αναφοράς και για τις τρεις τάξεις συνολικά, για να τα διατρέχουν ελεύθερα οι μαθητές και οι μαθήτριες κάθε φορά που εντοπίζουν παράλληλα θέματα ή διακείμενα, προτείνονται:

1. Το βιβλίο Ηροδότου *Ιστορίες* (που έως τώρα βρισκόταν στη διδακτέα ύλη του Β΄ τετράμηνου της Α΄ Γυμνασίου),
2. Το βιβλίο *Αρχαίοι τόποι και άνθρωποι* (που έως τώρα διδασκόταν στο Β΄ τετράμηνο της Β΄ Γυμνασίου),
3. Το βιβλίο Αριστοφάνους *Όρνιθες* (που έως τώρα διδασκόταν στο Β΄ τετράμηνο της Γ΄ Γυμνασίου).
4. Ειδικά για τη Β΄ και κυρίως τη Γ΄ Γυμνασίου παράλληλο βιβλίο θα μπορούσε να είναι το *Ανθολόγιο Φιλοσοφικών Κειμένων* (που έως τώρα βρισκόταν στη διδακτέα ύλη του Β΄ τετράμηνου της Γ΄ Γυμνασίου).

Σημειώνεται ότι τα ανωτέρω εγχειρίδια μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως βιβλία αναφοράς, όπου ενδείκνυται και θεωρείται αναγκαίο, και για το μάθημα της ΑΕ γλώσσας και των τριών γυμνασιακών τάξεων.

4.4 Μεθοδολογία

Ως γενική διδακτική προσέγγιση προτείνεται, όπως και στο ΠΣ της ΝΕ γλώσσας και της λογοτεχνίας, ο συνδυασμός των μοντέλων *διαδικασίας* και *περιεχομένου*. Όχι, δηλαδή, έμφαση μόνο στο «τι» της γνώσης, αλλά και στο «πώς», στη διαδικασία απόκτησης της νέας γνώσης. Για να επιτευχθεί αυτό, το διδακτικό περιεχόμενο αποφεύγεται να δίδεται στους μαθητές και στις μαθήτριες στο σύνολό του, ως έτοιμη-προκατασκευασμένη γνώση, αλλά καλλιεργείται, με τις κατάλληλες τεχνικές, η ικανότητα του μαθητή να οδηγείται όλο και πιο αυτόνομα στη διερεύνηση και στη διατύπωση της νέας γνώσης.

Στο επίπεδο των παιδαγωγικών πρακτικών, υιοθετείται η *ομαδοσυνεργατική* διδασκαλία και η μέθοδος των *σχεδίων εργασίας* (project), ενώ επιδιώκεται ο *μεθοδολογικός πλουραλισμός*, ώστε να ενεργοποιούνται οι κλίσεις και τα μαθησιακά στιλ του συνόλου των μαθητών, και παράλληλα να ασκούνται οι διδάσκοντες σε πρακτικές που θα τους επιτρέψουν τη βελτίωση και τον εμπλουτισμό των προσωπικών τους τεχνικών. Σε αυτό το πλαίσιο, ουσιώδης διαφορά του νέου από τα προηγούμενα ΠΣ είναι η διδασκαλία με *διδακτικά σενάρια* που βασίζεται στην ομαδοσυνεργατική εργασία και απαιτεί την επιλογή για διδασκαλία, ανάλυση, έρευνα και εμβάθυνση θεματικών κέντρων ή θεματικών ενοτήτων κατά την κρίση του καθηγητή και τα ενδιαφέροντα των συγκεκριμένων μαθητών της τάξης. Η νέα αυτή προσέγγιση συμβάλλει αποφασιστικά στην ανάπτυξη της κριτικής σκέψης των μαθητών, απελευθερώνει τον καθηγητή, παρέχοντάς του μεγάλα περιθώρια αυτενέργειας και πρωτοβουλίας στην επιλογή του υλικού, στη δόμηση των σεναρίων, στην παραγωγή του νέου μορφωτικού αγαθού που συνδημιουργεί και συνδιαμορφώνει με τους μαθητές του.

Εξειδικεύοντας τώρα στο κάθε μάθημα:

Σε ό,τι αφορά ειδικότερα τη διδακτική της ΑΕ γλώσσας προτείνεται ένας συνδυασμός μεθόδων ανάγνωσης, πρόσληψης και ερμηνείας των κλασικών κειμένων. Η ανάγνωση είναι ιδιαίτερα σημαντική γιατί οδηγεί στην αναγνωστική κατανόηση

και είναι απαραίτητη να γίνεται από το σύνολο των μαθητών της τάξης, έστω και λίγο, έστω στο βαθμό που καθένας μπορεί. Η *επικοινωνιακή*¹ ή η *κειμενοκεντρική*² μέθοδος δεν μπορεί να εφαρμοστεί με πληρότητα σε αποσπάσματα κειμένων, καθώς αφενός απουσιάζει το άμεσο επικοινωνιακό πλαίσιο παραγωγής του αρχαίου κειμένου και αφετέρου δεν μπορεί να δοθεί έμφαση στο ίδιο το αρχαίο κείμενο. Πρέπει να συμπληρωθεί με τη λειτουργική εκμάθηση βασικών μερών της γραμματικής και συντακτικού, σε συνδυασμό με τον παραλληλισμό της αρχαίας με τη νέα γλώσσα (συγκριτική εξέταση) και τη μετάβαση από το πρωτότυπο στη μετάφραση.

Ιδιαίτερα σημαντική κρίνεται η κίνηση από «τα γνωστά στα άγνωστα»: από τη συγχρονία στη διαχρονία, από το σήμερα στο εγγύτερο και, εν συνεχεία, στο απώτερο παρελθόν.

Σε ό,τι αφορά τη διδακτική της αρχαίας γραμματείας από μετάφραση προτεινόμενη μέθοδος είναι η *επικοινωνιακή-κειμενοκεντρική*, αρχής γενομένης από την εκφραστική ανάγνωση του κειμένου που θα κάνει πρώτα ο εκπαιδευτικός και μετά οι μαθητές.

Στη συνέχεια μαθητοκεντρικά με ερωταποκρίσεις, με τεχνικές ομαδοσυνεργατικής μάθησης επιτυγχάνεται η κατάκτηση της νέας γνώσης κατά τρόπο αβίαστο, ομαλό και ενδιαφέροντα, τόσο για τους μαθητές, όσο και για το διδάσκοντα. Αρκεί από εκείνον να δίνονται ορθές προκείμενες και να γίνονται οι κατάλληλες ερωτήσεις που θα βοηθούν τους μαθητές να ανταποκρίνονται κατά το μεγαλύτερο βαθμό στη μαθησιακή διαδικασία, κατά την αρχική παρουσίαση της ενότητας. Επειδή όμως και στην Αρχαία γραμματεία η διδασκαλία θα περιλαμβάνει *διδασκτικά σενάρια* και θα δομείται σε *θεματικά κέντρα* είναι απαραίτητο να τονιστεί εξ αρχής πως πρέπει να καταβάλλεται συστηματική προσπάθεια ώστε το περιεχόμενο του βιβλίου αναφοράς να είναι γνωστό στο σύνολό του από την αρχή της χρονιάς στους μαθητές. Σε αυτή την προσπάθεια αρωγοί μας είναι οι περιλήψεις που βρίσκονται στην αρχή του σχολικού εγχειριδίου. Με αυτόν τον τρόπο μπορούμε να αναζητήσουμε κοινά θέματα διατρέχοντας όλο το περιεχόμενο και αξιολογώντας το διαφορετικό ή το κοινό στοιχείο που υπάρχει σε άλλο σώμα κειμένου κάθε φορά.

Το νέο ψηφιακό περιβάλλον παρέχει, με τη σειρά του, δυνατότητες για την εμπλοκή/συμμετοχή των μαθητών, καθώς μπορεί να καταστήσει το ίδιο το γνωστικό αντικείμενο πιο ελκυστικό, και τη διδασκαλία του αποτελεσματικότερη. Ηλεκτρονικά σώματα κειμένων, εργαλεία, διδασκτικά σενάρια κτλ. που έχουν παραχθεί τα τελευταία χρόνια και είναι προσβάσιμα ψηφιακά μπορούν να συμπληρώσουν αλλά

1

Στη μέθοδο αυτή δίνεται έμφαση στην αντιστοιχία ανάμεσα στις γλωσσικές μονάδες με νόημα και το άμεσο επικοινωνιακό πλαίσιο παραγωγής των κειμένων, αλλά και το ευρύτερο κοινωνικοπολιτισμικό τους περιβάλλον.

2 Στη μέθοδο αυτή δίνεται έμφαση στο ίδιο το αρχαίο κείμενο, ως σύνολο, και στην πραγματική χρήση της αρχαίας γλώσσας όπως αυτή εμφανίζεται στο κείμενο. Βασικός στόχος είναι η θεματική προσέγγιση του αρχαίου κειμένου, η κατανόηση των θεματικών του κέντρων, η άμεση και βιωματική πρόσληψη του περιεχομένου του, χωρίς απαραίτητα να προϋποτίθεται η δομική ή λεκτική του επεξεργασία.

και να ανανεώσουν σημαντικά τη διδακτική μεθοδολογία των αρχαιογνωστικών μαθημάτων. Ωστόσο, επειδή σε ένα μεγάλο ποσοστό τα βοηθήματα σε ηλεκτρονική μορφή που έχει στη διάθεσή του ο/η φιλόλογος δεν διαφέρουν σημαντικά από τα έντυπα μέσα ως προς τη λογική τους, απαραίτητο είναι ο/η εκπαιδευτικός να έχει σαφή εικόνα για το συγκεκριμένο διδακτικό πρόβλημα που έχει να αντιμετωπίσει, και για το κατά πόσο ένα ηλεκτρονικό εργαλείο ή η αξιοποίηση μιας ηλεκτρονικής πηγής μπορεί να του/της φανεί χρήσιμο.

Ουσιαστική βαρύτητα θα πρέπει να δοθεί στη *διαθεματικότητα*: Η διασύνδεση των μαθησιακών-διδακτικών αντικειμένων θα γίνεται με αμφίδρομες συνδέσεις και όχι ευκαιριακά και κατά περίπτωση, αλλά ως σταθερή επιλογή.

4.5 Αξιολόγηση

4.5.1 Περιεχόμενο της αξιολόγησης

Η αξιολόγηση στο μάθημα της ΑΕ γλώσσας και γραμματείας δεν είναι μια αφηρημένη διαδικασία. Αντίθετα βασίζεται σε αντικειμενικά κριτήρια, συνδέεται με- και- προκύπτει άμεσα από τους γενικούς στόχους του μαθήματος και τους ειδικότερους στόχους που θέτει ο εκπαιδευτικός σε κάθε ενότητα. Κατά συνέπεια, αξιολογούνται συγκεκριμένες δεξιότητες που απέκτησε ο μαθητής και η μαθήτρια κατά τη διδασκαλία της ΑΕ γλώσσας και γραμματείας τόσο σε επίπεδο γνώσης της δομής της ΑΕ (γραμματική, συντακτικό, λεξιλόγιο) όσο και σε επίπεδο ικανοτήτων προσπέλασης των ΑΕ κειμένων και πρόσληψης των μεταφρασμένων κειμένων.

Κατά την αξιολόγηση λαμβάνονται επίσης υπόψη η συνολική μαθησιακή πορεία του μαθητή και της μαθήτριας (και όχι η επίδοση σε μια συγκεκριμένη χρονική στιγμή της μαθησιακής διαδικασίας), οι συνθήκες της διδασκαλίας, τα μέσα που χρησιμοποιήθηκαν για τη μάθηση, οι στρατηγικές μάθησης που καλλιεργήθηκαν στους μαθητές και που εκείνοι κατάφεραν να εφαρμόσουν στη συνέχεια.

4.5.2 Μέθοδοι αξιολόγησης

Έχοντας υπόψη το αντίστοιχο ΠΣ της ΝΕ και υιοθετώντας τις βασικές του αρχές, το γλωσσικό σκέλος θα πρέπει να στοιχηθεί όπου είναι δυνατόν στις μεθόδους αξιολόγησης που εφαρμόζονται εκεί. Απόλυτη σύγκλιση των μεθόδων και τεχνικών αξιολόγησης της ΑΕ με αυτά της ΝΕ δεν μπορεί να υπάρξει, δεδομένου ότι οι κλασικές γλώσσες δεν είναι ομιλούμενες γλώσσες.

Πιο συγκεκριμένα, η αξιολόγηση καλό είναι να γίνεται σε διάφορες φάσεις της εκπαιδευτικής διαδικασίας και να έχει διαφορετικούς σκοπούς. Να περιλαμβάνει και την *αρχική* ή *διαγνωστική* αξιολόγηση, προκειμένου ο/η εκπαιδευτικός να προσδιορίσει το επίπεδο γνώσεων των μαθητών και των μαθητριών του, και ανάλογα να διαμορφώσει το πρόγραμμα της διδασκαλίας του, ενώ στη συνέχεια μέσω της *διαμορφωτικής αξιολόγησης επιτρέπεται να ελέγχει την εξελικτική πορεία των μαθητών και των μαθητριών σε σχέση με τους εκπαιδευτικούς στόχους, ώστε να βελτιώσει γενικότερα τη μαθησιακή διαδικασία. Η τελική ή αθροιστική αξιολόγηση που επιτρέπει την εκφορά μιας συνολικής κρίσης για το βαθμό επίτευξης των διδακτικών και παιδαγωγικών στόχων και για την αποτελεσματικότητα του προγράμματος, δεν μπορεί να είναι ο αυτοσκοπός της χρονιάς και μόνιμη πηγή άγχους για τους μαθητές: είναι ένα στάδιο στην αξιολογική διαδικασία του μαθητή και όχι η κορυφαία στιγμή της.*

Γι' αυτό το λόγο δεν μπορεί να υιοθετηθεί ένας και μόνο τρόπος αξιολόγησης. Σε συνδυασμό με τις παραδοσιακές μορφές των καθημερινών εργασιών, των τεστ και των διαγωνισμάτων που συμπληρώνουν την ατομική αξιολόγηση, που δεν πρέπει να λειτουργούν ως φόβητρο, τίθεται σε εφαρμογή και η ομαδική αξιολόγηση με ανάθεση ομαδικών ελκυστικών δραστηριοτήτων, με συγκέντρωση και επεξεργασία υλικού και εκπόνηση συνθετικών εργασιών κυρίως διαθεματικού τύπου, στις οποίες αξιολογούνται ο βαθμός συνεργασίας των μαθητών μεταξύ τους, η αποτελεσματικότητα στην απόκτηση και χρήση της νέας γνώσης, η εφαρμογή των γνώσεων και σε άλλα περιβάλλοντα και ο έλεγχος του κατά πόσον ο ίδιος ως άτομο και όλοι ως ομάδα μπορούν να οδηγηθούν στην απόκτηση και αξιοποίηση των γνώσεών τους.

Επιλέγονται, επομένως, ο φάκελος των γλωσσών (portfolio), η αξιολόγηση μέσω σχεδίων εργασίας (project), η *αυτοαξιολόγηση* και *ετεροαξιολόγηση* από τους συμμαθητές και τις συμμαθήτριες.

4.6. ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΣΤΗΝ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

4.6.1 ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

4.6.1.1 Α΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΣΧΗΜΑΤΙΚΑ: Συνοπτική παρουσίαση του σχεδίου προγράμματος διδασκαλίας της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας

Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Βασικά θέματα	Ενδεικτικές Δραστηριότητες Διδακτική μεθοδολογία: συνδυαστικό μοντέλο διαδικασίας και περιεχομένων	Εκπαιδευτικό υλικό
<p>Οι μαθητές/ τριες επιδιώκεται να:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Εξοικειωθούν με την αρχαία ελληνική γλώσσα. -Αντιληφθούν τις διαλεκτικές διαφορές της ΑΕ και να τις συγκρίνουν με τις αντίστοιχες της ΝΕ. -Εξοικειωθούν με τα γραφικά σύμβολα και τα βασικά χαρακτηριστικά της ΑΕ στο φωνολογικό επίπεδο. Λόγος για προσωδία. -Αντιληφθούν την αξία της δασείας, τόσο για τα ΑΕ όσο και για ορισμένες σύνθετες και παράγωγες λέξεις της ΝΕ. - Εργαστούν στο λεξιλογικό επίπεδο, με τη βοήθεια του μορφοφωνολογικού επιπέδου της γλώσσας. -Παρατηρήσουν τη δομή της γλώσσας. - Αντιληφθούν τις επιβιώσεις στη σύγχρονη προγενέστερων φάσεων της 	<p>Κείμενα χαρακτηριστικά των φάσεων της εξέλιξης της γλώσσας και της γραφής.</p> <ul style="list-style-type: none"> -Κείμενα που διασώζουν τις διαλεκτικές διαφορές στην ΑΕ. -Αξιοποίηση των γνώσεων του περιβάλλοντος (τοπικού και ανθρώπινου) για τις ιδιολέκτους στην ΚΝΕ. -Κείμενα που επιλέγονται με κριτήρια: <ul style="list-style-type: none"> α. το ενδιαφέρον που παρουσιάζουν για τους μαθητές (ως προβολή, λ.χ. του καθημερινού βίου και πολιτισμού των αρχαίων Ελλήνων) β. το σύνολο των πληροφοριών που σε κάθε 	<p>Το διδακτικό περιεχόμενο και το αναμενόμενο μαθησιακό αποτέλεσμα να εισάγεται στην εκπαιδευτική διαδικασία υπό τη μορφή:</p> <ul style="list-style-type: none"> Α. διατύπωσης ερωτημάτων Β. προσδιορισμού προβλήματος Γ. σχεδιασμού και μεθόδευσης διερευνήσεων Δ. αναζήτησης απαντήσεων στα προβλήματα Ε. αναζήτησης και αξιοποίησης ερευνητικών εργαλείων Στ. ανάλυσης και σύνθεσης δεδομένων Ζ. κατανόησης βασικών εννοιών, διαδικασιών και γεγονότων. Δηλαδή, να αποφεύγεται να δίδεται το διδακτικό περιεχόμενο στο σύνολό του ως έτοιμη-προκατασκευασμέ 	<p>Διατηρούμε από τα κείμενα του σχολικού βιβλίου αυτά που βρίσκονται στις ενότητες 2, 4, 6, 8, 14.</p> <p>Επίσης την κατάταξη των διαλέκτων (σ. 11).</p> <p>Παραγωγή και σύνθεση λέξεων (σ. 22-23), από την παραγωγή ουσιαστικών ΜΟΝΟ σελ. 48 (χωρίς να απαιτούμε από τους μαθητές να εντοπίζουν τι δηλώνεται κάθε φορά).</p> <p>Τα μεταφραστικά σχόλια των κειμένων καλό είναι να μην είναι τόσο εκτενή, αλλά να παρουσιάζουν την αντίστοιχη λέξη στα νεοελληνικά όσο γίνεται πιο κοντά στον αρχαίο τύπο και με λίγες εκδοχές (ώστε να καταδεικνύεται η συνέχεια, αλλά να αποφεύγεται και η σύγχυση)</p> <p>Λ.χ. στη σ. 15 γράφεται <i>μετ' ἐπιμελείας</i> = με φροντίδα, επιμελημένα, ενώ παρακάτω δίνεται το ρ. <i>ἐπιμελοῦνται</i> (<i>ἐπιμελέομαι-ἐπιμελοῦμαι</i>) = φροντίζουν (ΝΕ <i>επιμέλεια, επιμελητής</i>). Αυτό θα μπορούσε να δοθεί μόνο με έναν τύπο και εναπόκειται στους μαθητές να βρουν τις συνδέσεις, τις πολλαπλές ερμηνείες και τα συνώνυμα.</p>

<p>ελληνικής γλώσσας.</p> <p>-Μάθουν να σχηματίζουν ό,τι επιβιώνει στα νέα ελληνικά, καθώς και ό,τι υπηρετεί το λόγιο χρηστικό επίπεδο της νέας ελληνικής.</p> <p>(Οι υπόλοιποι τύποι του παραγωγικού κλιτικού συστήματος να αναγνωρίζονται απλά).</p> <p>-Θέσουν τις βάσεις για τη διαθεματικότητα.</p> <p>-Είναι σε θέση να κάνουν ανάγνωση του αρχαίου κειμένου.</p> <p>-Αναγνωρίζουν απλές δομές στο αρχαίο κείμενο αντιστοιχώντας με εκείνες της ΝΕ, ενώ σταδιακά εξοικειώνονται με τη δομή και την εκφραστική ιδιαιτερότητα του αρχαίου λόγου.</p> <p>-Μπορούν να κατανοήσουν ένα απλό εύληπτο και ενδιαφέρον αρχαίο κείμενο απαντώντας σε ερωτήσεις κατανόησής του.</p> <p>ΚΑΙ ΕΠΙΠΛΕΟΝ (ΣΤΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ):</p> <p>-Να κινηθεί το ενδιαφέρον των παιδιών για τον ελληνικό πολιτισμό.</p> <p>-Να είναι σε θέση να συζητούν για τις ιδέες, τις απόψεις, τα προβλήματα της αρχαίας εποχής και να τα συγκρίνουν με αυτά της σύγχρονης</p>	<p>επίπεδο μπορούν να τους δώσουν, αλλά και τις αξίες που προβάλλουν</p> <p>-γ. την ηλικιακή ανάπτυξη των μαθητών και το γεγονός ότι πρώτη φορά έρχονται σε επαφή με τον αρχαίο λόγο</p> <p>-δ. τη θεματική τους σύνδεση με άλλα διδακτικά αντικείμενα της ίδιας τάξης (λ.χ. στην τάξη που διδάσκονται για τα σχήματα δίνουμε τον ορισμό του κύκλου από τον Αρχιμήδη).</p> <p>-Γνωριμία με τα σύμφωνα και τα φωνήεντα (φθόγγοι και γράμματα) της ΑΕ</p> <p>-Βασικά χαρακτηριστικά της ΑΕ: τόνοι, πνεύματα, προσωδία. Βασικοί κανόνες τονισμού.</p> <p>-Αναγωγή στις νεολατινικές γλώσσες.</p> <p>-Εξοικείωση με την ετυμολογία και την ορολογία.</p> <p>-Μεταπτωτικές βαθμίδες- πρώτοι ετυμολογικοί νόμοι. Εντοπισμός λέξεων και η σημασία τους που συναντώνται σε άλλα επιστημονικά</p>	<p>νη γνώση.</p> <p>ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΕ Σ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤ ΕΣ</p> <p>-Κάθε φορά: ανάγνωση των κειμένων και αντιγραφή επιλεγμένων από τον καθηγητή αποσπασμάτων.</p> <p>-Επισήμανση των λεξιλογικών επιβιώσεων στη ΝΕ.</p> <p>Ταξινόμηση των λέξεων που είναι ίδιες στα ΑΕ και ΝΕ, <i>λίγο διαφορετικές, εντελώς διαφορετικές.</i></p> <p>-Μικρές εργασίες συγκέντρωσης διαλεκτικών τύπων του περιβάλλοντος: σύγκριση, αναγνώριση, κατάταξη... αντιπαραβολή με την ΑΕ.</p> <p>-Ταξινόμηση λέξεων ανάλογα με το πνεύμα, αλλά και ανακάλυψή τους μέσα από τη σύνθεση, βάσει των κανόνων.</p> <p>-Δημιουργία λέξεων με παραγωγή και σύνθεση και κατάταξή τους σε θεματικές κατηγορίες.</p> <p>Τύπος άσκησης: «<i>Δημιουργήστε το προσωπικό σας λεξιλόγιο ξεκινώντας από τη ρίζα των λέξεων</i>».</p> <p>-Συσχετισμός διδασκαλίας ΑΕ και ΝΕ: κίνηση από τη συγχρονία στη διαχρονία: από</p>	<p>Από τη γραμματική σε γενικές γραμμές διατηρούμε την παρουσίαση των συγκεκριμένων φαινομένων (όπως δίνονται στα Βασικά Θέματα). Ωστόσο οι ασκήσεις να είναι περισσότερο αναγνώριση τύπων (με τη μορφή ερωτήσεων πολλαπλής επιλογής, συμπλήρωσης κενών, διάζευξης, αντιστοίχισης) παρά παραγωγή. (Σε αυτή την περίπτωση με τη μορφή μετασχηματισμού λέξεων εντός φράσεων ως προς τον αριθμό, την πτώση, τη φωνή ή το χρόνο.)</p> <p>Από το συντακτικό τροποποιούμε το χρόνο, τον τρόπο και τη σειρά διδασκαλίας των φαινομένων, αλλά αξιοποιούμε τους συνολικούς πίνακες κατάταξης, όπως υπάρχουν στις σελ. 87 (για την απλή πρόταση) και στη σελ. 96 (για τα είδη των προτάσεων ως προς τους όρους τους).</p> <p>ΠΡΟΣΘΕΤΟΥΜΕ</p> <p>-Στο νέο σχολικό εγχειρίδιο καλό θα ήταν να υπάρχει παράρτημα του συνόλου των διδαγμένων φαινομένων στο επίπεδο της γραμματικής, του συντακτικού και της ετυμολογίας.</p> <p>-Ψηφιακό υλικό σε κάθε σχολείο, έτοιμο να αναπαραχθεί –εφόσον και στο βαθμό που χρειάζεται– για κάθε μαθητή.</p> <p>Οι νέες τεχνολογίες καλούνται να βοηθήσουν ως προς την εξοικείωση των μαθητών/ τριών με</p> <p>Εκπαιδευτικό λογισμικό :</p> <ul style="list-style-type: none"> • Επεξεργασίας κειμένου • Δημιουργίας και επεξεργασίας εντύπων (MS Publisher ή ανάλογο), • κόμικς ή κινούμενης εικόνας (ComicLab ή ανάλογο) <p>ΣΥΝΑΦΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΙΜΑ ΨΗΦΙΑΚΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΑ</p>
---	--	--	--

<p>ελληνικής και της παγκόσμιας πραγματικότητας.</p> <p>-Να αναγνωρίζουν τη συνέχεια ή την ασυνέχεια των πολιτιστικών φαινομένων και την αξία του παρελθόντος για την κατανόηση και ερμηνεία του παρόντος.</p>	<p>πεδία</p> <p>-Ονόματα β' κλίσης σε -ος, -ον.</p> <p>-Θηλυκά α' κλίσης σε -α, -η.</p> <p>-Η προσωπική και η δεικτική αντωνυμία. –Το ρήμα <i>είμι</i>.</p> <p>-Όλοι οι χρόνοι Οριστικής βαρύτονων ρημάτων ενεργητικής φωνής των ομαλών βαρύτονων ρημάτων (λ.χ. <i>λύω- παιδεύω</i>). [Προσ: κατά την κρίση του καθηγητή και κατά την τάξη του η διδασκαλία των ρημάτων θα μπορούσε να φτάσει ως τα αφωνόληκτα: <i>πράττω-πράττομαι</i>)</p> <p>-Αρσενικά α' κλίσης σε -ης και -ας.</p> <p>-Όλοι οι χρόνοι στην Οριστική των βαρύτονων ρημάτων παθητικής φωνής.</p> <p>-Κλίση δευτερόκλιτων επιθέτων.</p> <p>-Εισαγωγή στις βασικές συντακτικές κατηγορίες:</p> <p>Με βάση το ρήμα, λόγος για Υποκείμενο, Αντικείμενο, Κατηγορούμενο - Τα είδη των προτάσεων ως προς τους όρους τους</p> <p>-Σύνταξη απλών</p>	<p>το τώρα στο χθες.</p> <p>Συνεργασία με καθηγητές άλλων ειδικοτήτων για ανάδειξη της ορολογίας και της ερμηνείας της.</p> <p>-Έμφαση στην αναγνώριση των γραμματικών τύπων και κατηγοριών και όχι τόσο στην κλιτική αναπαραγωγή τους.</p> <p>- Συζήτηση για τη σχέση ΑΕ και ΝΕ λόγου: επισήμανση του λόγιου χρηστικού επιπέδου της νέας ελληνικής, κυρίως σε επίσημο επίπεδο λόγου.</p> <p>-Εντοπισμός και σχολιασμός των στοιχείων που αφορούν τις ρίζες του πολιτισμού.</p> <p>-Συζητήσεις στην τάξη για να παρατηρηθεί η συνειδητοποίηση της σύνδεσης ΑΕ και ΝΕ πολιτισμού.</p> <p>-Ασκήσεις που συσχετίζουν τη σκέψη με τη γλώσσα (π.χ. ενεργητική-παθητική σύνταξη: προβολή προσώπου ή δράσης).</p> <p>-Έμφαση στα αποσπάσματα που αποδεικνύουν ότι οι βάσεις των επιστημών όπως και της σύγχρονης μυθιστορίας τέθηκαν - σε μεγάλο βαθμό- από τους αρχαίους Έλληνες. - Παραπομπές σε</p>	<p>Πύλη για την ελληνική γλώσσα:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Θέματα ιστορίας: 20 πολυμεσικές ενότητες για την ιστορία της αρχαίας ελληνικής ▪ Λεξικό της κοινής νεοελληνικής ▪ Επιτομή λεξικού Κριαρά ▪ Ελληνο-αγγλικό λεξικό Γεωργακά ▪ Αντίστροφο λεξικό της νέας ελληνικής <p>Ηλεκτρονικά λεξικά.</p> <p>α) Επιτομή Λεξικού της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας των Η.Γ. Liddell & R. Scott [Ψηφίδες για την ελληνική γλώσσα]</p> <p>β) για συγκριτικές εργασίες [Πύλη για την ελληνική γλώσσα]:</p> <p>Σώματα ΑΕ κειμένων με παράλληλες νεοελληνικές μεταφράσεις (και λειτουργία συμφραστικών πινάκων):</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Μνημοσύνη: Ψηφιακή Βιβλιοθήκη της Αρχαίας Ελληνικής Γραμματείας. Σώματα κειμένων από σημαντικούς αρχαίους Έλληνες συγγραφείς (στο πρωτότυπο και σε δόκιμες νεοελληνικές μεταφράσεις) [Ψηφίδες για την ελληνική γλώσσα] ▪ Ανθολογίες αρχαιοελληνικών κειμένων, από την αρχαϊκή εποχή έως και την ύστερη αρχαιότητα [Ψηφίδες για την ελληνική γλώσσα] και Ανθολόγιο αττικής πεζογραφίας [Πύλη για την ελληνική γλώσσα]. <p>Σώματα ΝΕ κειμένων και λεξικά που αποτελούν χρήσιμα εργαλεία για τη διερεύνηση όλων των επιπέδων γλωσσικής ανάλυσης:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Σώμα Νέων Ελληνικών
--	--	---	---

	<p>προτάσεων βάσει του σχήματος: Y-P /A / K</p> <p>-Χωρισμός απλών περιόδων ή ημιπεριόδων και επισήμανση της κύριας πρότασης σε σχέση με την αντίστοιχη διεργασία στα ΝΕ.</p> <p>-Μετατροπή ενεργητικής σε παθητική σύνταξη και το αντίστροφο: μετατροπή με χρήση ρημάτων στην Οριστική.</p> <p>-Επιθετικοί προσδιορισμοί</p> <p>-Πρώτη αναφορά στη λειτουργία επιρρηματικών προσδιορισμών</p>	<p>ευρωπαϊούς ή άλλους λογοτέχνες ή επιστήμονες που έχουν εμπνευστεί από τους αρχαίους Έλληνες.</p> <p>-Κατάδειξη της διαφοράς κοινωνικών δομών μεταξύ αρχαιοελληνικής και σύγχρονων κοινωνιών.</p> <p>-Εντοπισμός των στοιχείων που αναφέρονται στον καθημερινό βίο των αρχαίων Ελλήνων.</p> <p>-Ενθάρρυνση του μαθητή να αναζητήσει περισσότερα στοιχεία για ό,τι τον ενδιαφέρει από όπου μπορεί, μόνος ή με τη βοήθεια των υπολοίπων.</p>	<p>Κειμένων της Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Σώμα Ελληνικών Κειμένων ▪ Εκπαιδευτικός Θησαυρός Ελληνικών Κειμένων ▪ Εθνικός Θησαυρός Ελληνικής Γλώσσας <p>Λογισμικά επεξεργασίας κειμένου και εργαλεία συνεργατικής παραγωγής εννοιολογικών χαρτών.</p> <p>Ψηφίδες για την ελληνική γλώσσα:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Αριάδνη. Μορφές και Θέματα της Αρχαίας Ελληνικής Μυθολογίας. ▪ Εγκυκλοπαιδικός Οδηγός της ΑΕ Γραμματείας. Μελέτες και πολυμεσικοί πόροι για βασικά γένη και είδη της αρχαίας ελληνικής γραμματείας και τους κύριους εκπροσώπους τους. ▪ Αρχαιογνωσία- Αρχαιογλωσσία στη Μέση Εκπαίδευση. Ψηφιακή έκδοση 7 των εγχειριδίων της ομώνυμης σειράς (για την ιστορία της ΑΕ γλώσσας, της ΑΕ γραμματείας, της ΑΕ ιστορίας κτλ.) <p>Άλλοι αρχαιογνωστικοί δικτυακοί τόποι που λειτουργούν ως ψηφιακές βιβλιοθήκες, που εξασφαλίζουν άμεση πρόσβαση σε άφθονες γραμματειακές και αρχαιολογικές πηγές.</p> <p>Μουσεία και εικονικές περιηγήσεις. π.χ.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Ψηφιακές συλλογές ΥΠΠΟ ▪ Αποθετήριο Εκπαιδευτικού Περιεχομένου για την Ακρόπολη <p>Ψηφιακό Αρχείο της Δημόσιας</p>
--	--	--	--

			Τηλεόρασης
--	--	--	------------

4.6.1.2 Β΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΣΧΗΜΑΤΙΚΑ: Συνοπτική παρουσίαση του σχεδίου προγράμματος διδασκαλίας της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας

Α. ΣΤΟΧΟΙ	Βασικά θέματα	Ενδεικτικές δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό
<p>Οι μαθητές και οι μαθήτριες πρέπει να:</p> <p>-Συνεχίσουν την εξοικείωσή τους με την ΑΕ γλώσσα.</p> <p>-Συνεχίσουν να παρακολουθούν τις ομοιότητες και τις διαφορές της ΝΕ από την ΑΕ και μέσω της σύγκρισής τους να συνειδητοποιούν ότι παρά τις ιδιομορφίες της ΑΕ πρόκειται για την ίδια γλώσσα σε ένα προηγούμενο στάδιο της που εξελίχθηκε μέσα στους αιώνες και έφτασε στη σημερινή της μορφή.</p> <p>- Κατανοούν γλωσσικά με τη βοήθεια των σχολίων απλά κείμενα της αττικής διαλέκτου.</p> <p>-Δίνουν ιδιαίτερη έμφαση στο λεξιλόγιο της ΑΕ που επιβίωσε στη ΝΕ γλώσσα. Η διαχρονική διάσταση της ελληνικής γλώσσας να υπερβαίνει την περίοδο μέσα στην οποία εντάσσονται τα κείμενα των διδακτικών ενοτήτων και με απλές φράσεις αντλημένες από μεταγενέστερους συγγραφείς (της βυζαντινής περιόδου κυρίως) οι μαθητές και οι μαθήτριες να</p>	<p><i>Κριτήρια επιλογής κειμένων</i></p> <p>γλωσσικά: κείμενα της αττικής διαλέκτου, αφηγηματικά ή διαλογικά σε πεζό λόγο εύληπτο και κατανοητό, με περιεχόμενο που κινεί το ενδιαφέρον.</p> <p>ειδολογικά: κείμενα που ανήκουν στα κυριότερα είδη του πεζού λόγου (μυθολογία, ιστορία, ρητορική, φιλοσοφία, βιογραφία, μυθιστόρημα) από συγγραφείς γνωστούς και αντιπροσωπευτικούς του κάθε είδους.</p> <p>θεματικά: κείμενα που πραγματεύονται ποικίλα θέματα σχετιζόμενα με την καθημερινή ζωή, ιστορικά γεγονότα, ιστορικές προσωπικότητες, θεσμούς και όργανα της δημοκρατίας, βασικά προβλήματα και κυρίαρχες απόψεις της εποχής.</p> <p>χρονολογικά: κείμενα που καλύπτουν τη λογοτεχνική παραγωγή από την πρώιμη έως την ύστερη αρχαιότητα.</p> <p>- Είναι σημαντικό να τηρείται μία</p>	<p>Το διδακτικό περιεχόμενο και το αναμενόμενο μαθησιακό αποτέλεσμα να εισάγεται στην εκπαιδευτική διαδικασία υπό τη μορφή:</p> <p>Α. διατύπωσης ερωτημάτων</p> <p>Β. προσδιορισμού προβλήματος</p> <p>Γ. σχεδιασμού και μεθόδευσης διερευνήσεων</p> <p>Δ. αναζήτησης απαντήσεων στα προβλήματα</p> <p>Ε. αναζήτησης και αξιοποίησης ερευνητικών εργαλείων</p> <p>Στ. ανάλυσης και σύνθεσης δεδομένων</p> <p>Ζ. κατανόησης βασικών εννοιών, διαδικασιών και γεγονότων</p> <p>Δηλαδή, να αποφεύγεται να δίδεται το διδακτικό περιεχόμενο στο σύνολό του ως έτοιμη-προκατασκευασμένη γνώση.</p> <p>ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΑ:</p> <p>-Οι γραμματικές και συντακτικές ασκήσεις μπορεί να είναι πολλαπλής επιλογής, συμπλήρωσης κενών, αντιστοίχισης, διάζευξης και μετασχηματισμού.</p> <p>-Οι ασκήσεις για τον έλεγχο της κατάκτησης του λεξιλογίου μπορεί να</p>	<p>Διατηρούνται οι ενότητες του διδακτικού εγχειριδίου της Β΄ Γυμνασίου:</p> <p>2^η ενότητα</p> <p>3^η ενότητα</p> <p>4^η ενότητα</p> <p>6^η ενότητα</p> <p>11^η ενότητα</p> <p>15^η ενότητα</p> <p>Ανάμεσα στο βασικό και παράλληλο κείμενο της 8^{ης} ενότητας πρέπει να υπάρξει μια αμοιβαία αντιμετάθεση και το πλατωνικό κείμενο από τον Πρωταγόρα να γίνει το βασικό.</p> <p>Σε σχέση με τις ενότητες αυτές προτείνονται τα εξής:</p> <p>Με βάση τα κριτήρια της επιλογής των κειμένων η σειρά των ενότητων πρέπει να ανατραπεί και να ενταχθούν νέα κείμενα από τις προτεινόμενες θεματικές ενότητες (συμβατά με τα βασικά θέματα).</p> <p>Οι ερωτήσεις κατανόησης του περιεχομένου επιβάλλεται να εμπλουτισθούν (πάντα θα παρέχεται παράλληλο κείμενο μεταφρασμένο ή δοσμένο παράλληλα στο πρωτότυπο και τη μετάφρασή του) και, με δεδομένο ότι υπάρχει μια λογική σύνδεση των κειμένων, οι μαθητές θα αξιοποιούν τη γνώση που αποκτήθηκε από τα προηγούμενα. Οι ερωτήσεις</p>

<p>συνειδητοποιούν την εξέλιξη της ΑΕ γλώσσας και την επιβίωσή της στο σύγχρονο νεοελληνικό λόγο. Παράλληλα να επισημαίνεται και το λεξιλόγιο της ΑΕ που πέρασε και χρησιμοποιείται στην επιστημονική (και όχι μόνο) ορολογία των ευρωπαϊκών γλωσσών.</p> <p>-κάνουν εκφραστική ανάγνωση των κειμένων (προϋπόθεση για ενεργότερη κατανόηση).</p> <p>-κατανοούν και να αποδίδουν νοηματικά το αρχαίο κείμενο σε ορθό νεοελληνικό λόγο.</p> <p>-Ασκούνται σταδιακά στη διαδικασία της μετάφρασης απλών και ολιγόστιχων κειμένων.</p> <p>ΠΡΟΣΟΧΗ: Μέσα από τους γλωσσικούς υπηρετούνται και πολιτισμικοί στόχοι:</p> <p>Οι μαθητές μέσα από τη διδασκαλία σχετικών κειμένων, αλλά και με τον ανάλογο προσανατολισμό από το διδακοντα/ουσα, καλούνται να:</p> <p>--Αντιληφθούν ότι η ΑΕ γλώσσα, που σήμερα είναι νεκρή ως μη ομιλούμενη, αποτέλεσε το φυσικό λόγο των αρχαίων Ελλήνων. Ήταν η γλώσσα της καθημερινής ζωής, αλλά και το όργανο με το οποίο υπηρέτησαν τους υψηλότερους τομείς του πνεύματος: λογοτεχνία, ιστορία, φιλοσοφία, ποίηση και</p>	<p>έστω χαλαρή νοηματική σύνδεση και η μετάβαση από τη μία ενότητα στην επόμενη να μη γίνεται με άλματα. Οι μαθητές και οι μαθήτριες αντιλαμβάνονται ευκολότερα και αφομοιώνουν γρηγορότερα τις γνώσεις που συνδέονται και όχι τις ανεξάρτητες και ασύνδετες πληροφορίες.</p> <p>- Χρήση παράλληλων κειμένων, τόσο για πολλαπλή γλωσσική επεξεργασία, όσο και νοηματική: συνοδεύουν το βασικό κείμενο για να ενισχύσουν την άποψη που διατυπώνεται σε αυτό ή για να τη συμπληρώσουν ή επειδή έρχονται σε αντίθεση με αυτό.</p> <p><i>Διδασκαλία λοιπών φαινομένων γραμματικής:</i></p> <p>Ουσιαστικά γ' κλίσης που απαντούν στα κείμενα</p> <p>Προθέσεις και σύνδεσμοι: αναγνώριση</p> <p>Αντωνυμίες: αναγνώριση και κλίση/ παραγωγή μόνο των δευτεροκλίτων</p> <p>Επίθετα γ' κλίσης (κριτήριο επιλογής : η συχνότητα που συναντώνται στην ΚΝΕ: σιγμόληκτα</p>	<p>είναι ασκήσεις διαθεματικού τύπου και σύνδεσή τους είτε με άλλα διδακτικά αντικείμενα (ιστορία, νεοελληνική και ευρωπαϊκή λογοτεχνία, τέχνες, θετικές επιστήμες).</p> <p>Εργασίες-πρότζεκτ σε σχέση με κοινωνικά φαινόμενα στη διαχρονική τους εξέλιξη, ή κοινωνικές εκδηλώσεις, πολιτειακούς θεσμούς, ιδέες και αντιλήψεις, ρόλο των προσωπικοτήτων στο ιστορικό και κοινωνικό γίνεσθαι, έτσι ώστε οι μαθητές να οδηγούνται σε διακειμενική-διαθεματική έρευνα, μέσα στη διακεκριμένη περιοχή της λογοτεχνίας.</p> <p>-Συμπληρωματικά μπορούν να χρησιμοποιηθούν και εναλλακτικές δραστηριότητες, όπως:</p> <p>-θεατρική ανάγνωση, δραματοποίηση, υπόδυση ρόλου</p> <p>-κατασκευή κόμικς</p> <p>-διαγωνισμοί ομιλιών</p> <p>-σχεδιασμός αφίσας</p> <p>ΚΑΙ ΑΚΟΜΑ:</p> <p>- πλοήγηση στο διαδίκτυο και άντληση υλικού (πληροφοριακού ή εικονιστικού περιεχομένου) από αυτό.</p> <p>-κατασκευή πρωτότυπου υλικού με τις δυνατότητες που παρέχουν οι νέες τεχνολογίες (ομαδική</p>	<p>αξίζει να δίνουν αφορμές για τη δημιουργία ομαδικών συνθετικών εργασιών. Προς την κατεύθυνση αυτή μπορεί να ενταχθεί στο μάθημα της ΑΕ γλώσσας και το βιβλίο «Αρχαία Ελλάδα, ο τόπος και οι άνθρωποι», το οποίο πλέον θα λειτουργεί ως κείμενο αναφοράς.</p> <p>Από τη γραμματική και το συντακτικό επιλέγονται φαινόμενα τα οποία εντοπίζονται στα κείμενα του πρωτοτύπου, έτσι ώστε αυτά να μπορούν να λειτουργούν ως κείμενα αναφοράς, ενώ οι ασκήσεις αναπροσαρμόζονται με βάση το πνεύμα που διαπνέει το νέο ΠΣ.</p> <p>ΣΥΝΑΦΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΙΜΑ ΨΗΦΙΑΚΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΑ</p> <ul style="list-style-type: none"> • διαδικτυακές μηχανές αναζήτησης και βάσεις δεδομένων (εικόνες, clipart, ήχους, βίντεο κ.ά.) • Εργαλεία Web 1.0 (ιστοσελίδες εστιασμένης θεματολογίας, πλατφόρμες εκπαιδευτικού υλικού κ.ά.) • Εργαλεία Web 2.0 (σελίδες κοινωνικής δικτύωσης, e-blogs, wikis κ.ά.) <p>Πύλη για την ελληνική γλώσσα:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Θέματα ιστορίας: 20 πολυμεσικές ενότητες για την ιστορία της αρχαίας ελληνικής ▪ Λεξικό της κοινής νεοελληνικής
---	--	---	--

<p>επιστήμες.</p> <p>-Να είναι σε θέση να συζητούν για τις ιδέες, τις απόψεις, τα προβλήματα της αρχαίας εποχής και να τα συγκρίνουν με αυτά της σύγχρονης ελληνικής και της παγκόσμιας πραγματικότητας. Άρα,</p> <p>-Να αναγνωρίζουν τη συνέχεια ή την ασυνέχεια των πολιτιστικών φαινομένων και την αξία του παρελθόντος για την κατανόηση και ερμηνεία του παρόντος.</p> <p>-Αντιλαμβάνονται στην πράξη ότι ο ευρωπαϊκός πολιτισμός χρωστάει τη θεμελίωση αλλά και τη συνέχειά του στον αρχαίο ελληνικό πολιτισμό. Σημαντικό: όλα αυτά να δίνονται απαλλαγμένα από ιδεολογικές αγκυλώσεις και ρομαντική αρχαιοπληξία.</p> <p>-</p>	<p>σε -ης, -ης, -ες)</p> <p>Τα ανώμαλα επίθετα <i>μέγας</i> και <i>πολύς</i></p> <p>Το ρήμα <i>είμι</i> στον ενεστώτα στην υποτακτική, ευκτική, προστακτική</p> <p>Βαρύτονα ρήματα σε όλους τους χρόνους και σε όλες τις εγκλίσεις (πλην οριστικής) ενεργητικής και μέσης φωνής, ανάλογα και σε σχέση με τη συντακτική τους λειτουργία: διδάσκουμε δηλ. την υποτακτική/ ευκτική, εφόσον τη συναντήσουμε στις προτάσεις με ανάλογη δομή</p> <p>Διδασκαλία λοιπών φαινομένων της σύνταξης:</p> <p>Ονοματικοί προσδιορισμοί, ομοιόπτωτοι (πλήρης αναγνώριση) και ετερόπτωτοι (ως προς τη λειτουργία τους συνολικά)</p> <p>Αντικείμενο (μονόπτωτα και δίπτωτα ρήματα)</p> <p>-Σύνταξη απαρεμφάτου: ταυτοπροσωπία-ετεροπροσωπία</p> <p>Διδασκαλία αναφορικής μετοχής και από την επιρρηματική, την τροπική, αιτιολογική, χρονική.</p> <p>Πλήρης διδασκαλία</p>	<p>εργασία)</p> <p>-δημοσιοποίηση του παραγόμενου υλικού στην κοινότητα.</p> <p>Εν τέλει βασική αρχή για τη διδασκαλία της ΑΕ είναι ότι το μάθημα πρέπει να μετατραπεί από παθητικό σε ενεργητικό, από μνημονικό σε δραστικό και από στατικό σε δυναμικό.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Επιτομή λεξικού Κριαρά ▪ Ελληνο-αγγλικό λεξικό Γεωργακά ▪ Αντίστροφο λεξικό της νέας ελληνικής <p>Ηλεκτρονικά λεξικά.</p> <p>α) Επιτομή Λεξικού της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας των H.G. Liddell & R. Scott [Ψηφίδες για την ελληνική γλώσσα]</p> <p>β) για συγκριτικές εργασίες [Πύλη για την ελληνική γλώσσα]:</p> <p>Σώματα ΑΕ κειμένων με παράλληλες νεοελληνικές μεταφράσεις (και λειτουργία συμφραστικών πινάκων):</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Μνημοσύνη: Ψηφιακή Βιβλιοθήκη της Αρχαίας Ελληνικής Γραμματείας. Σώματα κειμένων από σημαντικούς αρχαίους Έλληνες συγγραφείς (στο πρωτότυπο και σε δόκιμες νεοελληνικές μεταφράσεις) [Ψηφίδες για την ελληνική γλώσσα] ▪ Ανθολογίες αρχαιοελληνικών κειμένων, από την αρχαϊκή εποχή έως και την ύστερη αρχαιότητα [Ψηφίδες για την ελληνική γλώσσα] και Ανθολόγιο αττικής πεζογραφίας [Πύλη για την ελληνική γλώσσα]. <p>Σώματα ΝΕ κειμένων και λεξικά που αποτελούν χρήσιμα εργαλεία για τη διερεύνηση όλων των επιπέδων γλωσσικής ανάλυσης:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Σώμα Νέων Ελληνικών Κειμένων της Πύλης για την Ελληνική
---	---	---	---

	<p>παθητικής σύνταξης - Ποιητικό αίτιο</p> <p>Παρατακτική και υποτακτική σύνδεση προτάσεων: διδασκαλία των συνδέσμων (ή της έλλειψής τους) που δημιουργούν παρατακτική σύνδεση προτάσεων (σε σχέση και με την εκφορά τους).</p> <p>Διδασκαλία λεξιλογίου</p> <p>-ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΣΥΝΘΕΣΗ ΛΕΞΕΩΝ με τη χρήση μορφολογικών κανόνων από τους ίδιους τους μαθητές και κατάταξή τους σε θεματικές κατηγορίες ορολογίας μαθημάτων.</p>		<p>Γλώσσα</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Σώμα Ελληνικών Κειμένων ▪ Εκπαιδευτικός Θησαυρός Ελληνικών Κειμένων ▪ Εθνικός Θησαυρός Ελληνικής Γλώσσας <p>Λογισμικά επεξεργασίας κειμένου και εργαλεία συνεργατικής παραγωγής εννοιολογικών χαρτών.</p> <p>Ψηφίδες για την ελληνική γλώσσα:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Αριάδνη. Μορφές και Θέματα της Αρχαίας Ελληνικής Μυθολογίας. ▪ Εγκυκλοπαιδικός Οδηγός της ΑΕ Γραμματείας. Μελέτες και πολυμεσικοί πόροι για βασικά γένη και είδη της αρχαίας ελληνικής γραμματείας και τους κύριους εκπροσώπους τους. ▪ Αρχαιογνωσία- Αρχαιογλωσσία στη Μέση Εκπαίδευση. Ψηφιακή έκδοση 7 των εγχειριδίων της ομώνυμης σειράς (για την ιστορία της ΑΕ γλώσσας, της ΑΕ γραμματείας, της ΑΕ ιστορίας κτλ.) <p>Άλλοι αρχαιογνωστικοί δικτυακοί τόποι που λειτουργούν ως ψηφιακές βιβλιοθήκες, που εξασφαλίζουν άμεση πρόσβαση σε άφθονες γραμματειακές και αρχαιολογικές πηγές.</p> <p>Μουσεία και εικονικές περιηγήσεις. π.χ.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Ψηφιακές συλλογές ΥΠΠΟ ▪ Ψηφιακό Αρχείο
--	---	--	---

			της Δημόσιας Τηλεόρασης
--	--	--	----------------------------

4.6.1.3 Γ΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΣΧΗΜΑΤΙΚΑ: Συνοπτική παρουσίαση του σχεδίου προγράμματος διδασκαλίας της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας

Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Βασικά θέματα	Ενδεικτικές Δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό (από το υπάρχον υλικό τι παίρνουμε;)
<p>Οι μαθητές/ τριες οδηγούνται να μπορούν να:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Αναγνωρίζουν τον διαχρονικό χαρακτήρα της γλώσσας. -Αντιλαμβάνονται τις διαφορές της ΑΕ με τη ΝΕ και τη διαχρονική εξέλιξη της ελληνικής γλώσσας. -Εργάζονται στο λεξιλογικό επίπεδο, με τη βοήθεια του μορφολογικού επιπέδου της γλώσσας. -Παρατηρούν τη δομή της γλώσσας. <p>- Αντιλαμβάνονται τις επιβιώσεις προγενέστερων φάσεων της Ελληνικής γλώσσας.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Μαθαίνουν να σχηματίζουν ό,τι επιβιώνει στα νέα ελληνικά, καθώς και ό,τι υπηρετεί το λόγο χρηστικό επίπεδο της νέας ελληνικής. <p>-Θέτουν τις βάσεις για τη διαθεματικότητα.</p> <ul style="list-style-type: none"> -Αναγνωρίζουν δομές στο αρχαίο κείμενο αντίστοιχες με εκείνες της ΝΕ, αλλά και περισσότερο να εξοικειώνονται με τη δομή και την εκφραστική ιδιαιτερότητα του αρχαίου λόγου. <ul style="list-style-type: none"> - να αποδίδουν (κατακτώντας τη διαδικασία της μετάφρασης) το αρχαίο κείμενο σε ορθό 	<p>Αξιοποιούνται τα σχολικά εγχειρίδια και όσα κείμενα κατά την κρίση του καθηγητή/ τριας υπηρετούν επαρκέστερα τους στόχους του μαθήματος.</p> <ul style="list-style-type: none"> -Κείμενα που επιλέγονται με βάση το ενδιαφέρον που μπορούν να έχουν για τους μαθητές (ως προβολή, λ.χ. του καθημερινού βίου και πολιτισμού των αρχαίων Ελλήνων), το σύνολο των πληροφοριών που σε κάθε επίπεδο μπορούν να τους δώσουν, αλλά και τις αξίες που προβάλλουν. -Συνεχίζεται η διδασκαλία της ετυμολογίας και στοχεύουμε στην παραγωγή από τον μαθητή όλο και περισσότερων λέξεων της ΚΝΕ. -Εντοπισμός λέξεων και η σημασία τους που συναντώνται σε άλλα επιστημονικά πεδία <p>ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ:</p>	<p>Το διδακτικό περιεχόμενο και το αναμενόμενο μαθησιακό αποτέλεσμα να εισάγεται στην εκπαιδευτική διαδικασία υπό τη μορφή:</p> <ul style="list-style-type: none"> Α. διατύπωσης ερωτημάτων Β. προσδιορισμού προβλήματος Γ. σχεδιασμού και μεθόδευσης διερευνήσεων, Δ. αναζήτησης απαντήσεων στα προβλήματα. Ε. αναζήτησης και αξιοποίησης ερευνητικών εργαλείων Στ. ανάλυσης και σύνθεσης δεδομένων Ζ. κατανόησης βασικών εννοιών, διαδικασιών και γεγονότων. <p>Δηλαδή, να αποφεύγεται να δίδεται το διδακτικό περιεχόμενο στο σύνολό του ως έτοιμη-προκατασκευασμένη γνώση.</p> <p>ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ</p> <ul style="list-style-type: none"> - Επισήμανση των λεξιλογικών επιβιώσεων στην ΝΕΓ. Δημιουργία λέξεων με παραγωγή και σύνθεση και κατάταξη τους σε θεματικές κατηγορίες. Τύπος άσκησης: <p><i>«Δημιουργήστε το προσωπικό σας</i></p>	<p>1) Κείμενα:</p> <ul style="list-style-type: none"> Α) Τα κείμενα στις ενότητες 2, 4, 6, 8, 10 Β) Τα κείμενα 1, 3, 5, 7, 9 μόνο από μετάφραση Γ) Τα παράλληλα κείμενα στις σελ. 100 (δευτερο παράλληλο), 102, 105 107 (πρώτο παράλληλο), 109 αντί των κειμένων των ενοτήτων 1, 3, 5, 7, 9 <p>ΠΡΟΣΘΕΤΟΥΜΕ 5 ΝΕΑ ΚΕΙΜΕΝΑ</p> <p>2) Ερμηνευτικά σχόλια:</p> <p>Ενότητες 1-10</p> <p>3) Λεξιλόγιο-Ετυμολογία:</p> <p>Συνοπτική συγκεντρωτική διδασκαλία των ενοτήτων 1 - 8 με βάση ένα συγκεντρωτικό πίνακα διδασκαλίας της γραμματικής κατηγορίας των παράγωγων/σύνθετων λέξεων της ΑΕ και των συστατικών τους</p> <p>4) Γραμματική:</p> <p>Σε γενικές γραμμές διατηρούμε την παρουσίαση των φαινομένων. Ωστόσο οι ασκήσεις να ζητούν περισσότερο την αναγνώριση τύπων (με τη μορφή ερωτήσεων πολλαπλής επιλογής, συμπλήρωσης κενών, διάζευξης, αντιστοίχισης) της ΑΕ που δεν έχουν επιβιώσει στη ΝΕ (α) υποτακτική, ευκτική, προστακτική, απαρέμφατο και μετοχή των</p>

<p>νεοελληνικό λόγο.</p> <p>ΚΑΙ ΕΠΙΠΛΕΟΝ (ΣΤΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ):</p> <p>- Να είναι σε θέση να συζητούν για τις ιδέες, τις απόψεις, τα προβλήματα της αρχαίας εποχής και να τα συγκρίνουν με αυτά της σύγχρονης ελληνικής και της παγκόσμιας πραγματικότητας. Άρα,</p> <p>-Να αναγνωρίζουν τη συνέχεια ή την ασυνέχεια των πολιτιστικών φαινομένων και την αξία του παρελθόντος για την κατανόηση και ερμηνεία του παρόντος.</p> <p>-Να αντιλαμβάνονται στην πράξη ότι ο ευρωπαϊκός πολιτισμός χρωστάει τη θεμελίωση αλλά και τη συνέχειά του στον αρχαίο ελληνικό πολιτισμό. Σημαντικό: όλα αυτά να δίνονται <i>απαλλαγμένα</i> από ιδεολογικές αγκυλώσεις και ρομαντική αρχαιοπληξία.</p>	<p>-Αναγνώριση συνηρημένων ρημάτων (περιορισμένη και επιλεκτική η άσκηση στην παραγωγή τους)</p> <p>-Αόριστος β΄</p> <p>-Παθητικός μέλλοντας και αόριστος</p> <p>-Μέλλοντας και αόριστος υγρολήκτων και ενρινολήκτων</p> <p>-Όλα τα βασικά ουσιαστικά της γ΄ κλίσης</p> <p>ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟ:</p> <p>-Απρόσωπη σύνταξη</p> <p>Επιρρηματικοί Προσδιορισμοί</p> <p>-Δευτερεύουσες προτάσεις: εντοπισμός και συσχετίση τους με τον τρόπο εισαγωγής τους: αντωνυμίες, επιρρήματα και συνδέσμους</p>	<p><i>λεξιλόγιο ξεκινώντας από τη ρίζα των λέξεων»</i></p> <p>-Συσχετισμός διδασκαλίας ΑΕ και ΝΕ: κίνηση από τη συγχρονία στη διαχρονία: από το τώρα στο χθες.</p> <p>Συνεργασία με καθηγητές άλλων ειδικοτήτων για ανάδειξη της ορολογίας και της ερμηνείας της.</p> <p>ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟΣ ΧΡΟΝΟΣ:</p> <p>-1^Η, 3^Η, 5^Η, 7^Η, 9^Η</p> <p>ΕΝΟΤΗΤΕΣ: 4</p> <p>ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ</p> <p>2^Η, 4^Η, 6^Η, 8^Η, 10^Η, 11-15:</p> <p>ΕΝΟΤΗΤΕΣ: 6</p> <p>ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ</p> <p>Διδασκαλία εκτεταμένου/ων σεναρίου/ων 4/5</p> <p>ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ</p>	<p>συνηρημένων ρημάτων, β) μέρος των παραθετικών, γ) μέλλοντας ενρινολήκτων/υγρολήκτων), και την παραγωγή τύπων (με ασκήσεις μετασχηματισμού λέξεων εντός φράσεων ως προς τον αριθμό, την πτώση, τη φωνή ή το χρόνο) που έχουν επιβιώσει στη ΝΕ (α) Αόριστος β΄, β) Παθητικός Μέλλοντας και Αόριστος, γ) Μέρος των παραθετικών, δ) Οριστική των συνηρημένων και κάποιοι λίγοι τύποι από τις υπόλοιπες εγκλίσεις)</p> <p>4) Συντακτικό:</p> <p>Τροποποιούμε τον χρόνο, τον τρόπο και τη σειρά διδασκαλίας των φαινομένων, αλλά αξιοποιούμε τους συνολικούς πίνακες κατάταξης, όπως υπάρχουν στις σελ. 11-133: α) Προσδιορισμοί, β) Δευτερεύουσες Προτάσεις. Η αναφορά δεν θα είναι εκτενής (είδη προτάσεων, εισαγωγή και συντακτική θέση) και η βάση θα είναι η αντιπαράθεσή τους με τις δευτερεύουσες προτάσεις της ΝΕ, γ) ποιητικό αίτιο.</p> <p>ΠΡΟΣΘΕΤΟΥΜΕ</p> <p>(ΕΚΤΟΣ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΠΡΩΤΟΤΥΠΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ)</p> <p>-Στο νέο σχολικό εγχειρίδιο καλό θα ήταν να συμπληρωθεί το παράρτημα με πίνακες των διδαγμένων φαινομένων στο επίπεδο της γραμματικής, του συντακτικού και της ετυμολογίας</p> <p>-Πρόσθετο διδακτικό υλικό με τις επιβιώσεις της ΝΕ, αντιπαραθετικούς πίνακες ΑΕ και ΝΕ, επιλογή ασκήσεων του βιβλίου και νέες ειδικές ασκήσεις</p>
---	---	--	--

			<p>-Προτεινόμενα projects (ομαδοσυνεργατικές εργασίες) ανά ενότητα, που θα παραπέμπουν τόσο στη χρήση του σχολικού βιβλίου <i>Ιστορία της Αρχαίας Ελληνικής Γραμματείας</i> όσο και σε άλλα κείμενα της Αρχαίας Ελληνικής Γραμματείας, όπως ενδεικτικά: 1) εν. 1: Ελένη, 2) εν. 2: Επιτάφιος του Περικλή, εν. 3: Οιδίπους Τύραννος κτλ.</p> <p>-Ψηφιακό υλικό σε κάθε σχολείο, έτοιμο να αναπαραχθεί –εφόσον και στο βαθμό που χρειάζεται– για κάθε μαθητή.</p> <p>Οι νέες τεχνολογίες καλούνται να βοηθήσουν ως προς την εξοικείωση των μαθητών/ τριών με:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Λογισμικό επεξεργασίας κειμένου, δημιουργίας και επεξεργασίας εντύπων (MS Publisher ή ανάλογο), κόμιξ ή κινούμενης εικόνας (ComicLab ή ανάλογο),
		<p>-Επιλογή διαδραστικών προγραμμάτων, εργασιών με τη μέθοδο project, (όπως θα μπορούσε να είναι η κατασκευή κόμικς και η τιτλοφόρησή τους στα ΑΕ)</p> <p>-πλοήγηση στο διαδίκτυο και άντληση υλικού (πληροφοριακού ή εικονιστικού περιεχομένου) από αυτό</p> <p>-κατασκευή πρωτότυπου υλικού με τις δυνατότητες που παρέχουν οι νέες τεχνολογίες (ομαδική εργασία)</p>	<p>ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΜΕ ΕΠΙΠΛΕΟΝ ΤΑ ΨΗΦΙΑΚΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΑ</p> <p>Πύλη για την ελληνική γλώσσα:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Θέματα ιστορίας: 20 πολυμεσικές ενότητες για την ιστορία της αρχαίας ελληνικής ▪ Λεξικό της κοινής νεοελληνικής ▪ Επιτομή λεξικού Κριαρά ▪ Ελληνο-αγγλικό λεξικό Γεωργακά ▪ Αντίστροφο λεξικό

		<p>-δημοσιοποίηση του παραγόμενου υλικού στην κοινότητα.</p>	<p>της νέας ελληνικής</p> <p>Ηλεκτρονικά λεξικά.</p> <p>α) Επιτομή Λεξικού της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας των H.G. Liddell & R. Scott [Ψηφίδες για την ελληνική γλώσσα]</p> <p>β) για συγκριτικές εργασίες [Πύλη για την ελληνική γλώσσα]:</p> <p>Σώματα ΑΕ κειμένων με παράλληλες νεοελληνικές μεταφράσεις (και λειτουργία συμπραστικών πινάκων):</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Μνημοσύνη: Ψηφιακή Βιβλιοθήκη της Αρχαίας Ελληνικής Γραμματείας. Σώματα κειμένων από σημαντικούς αρχαίους έλληνες συγγραφείς (στο πρωτότυπο και σε δόκιμες νεοελληνικές μεταφράσεις) [Ψηφίδες για την ελληνική γλώσσα] ▪ Ανθολογίες αρχαιοελληνικών κειμένων, από την αρχαϊκή εποχή έως και την ύστερη αρχαιότητα [Ψηφίδες για την ελληνική γλώσσα] και Ανθολόγιο αττικής πεζογραφίας [Πύλη για την ελληνική γλώσσα]. <p>Σώματα ΝΕ κειμένων και λεξικά που αποτελούν χρήσιμα εργαλεία για τη διερεύνηση όλων των επιπέδων γλωσσικής ανάλυσης:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Σώμα Νέων Ελληνικών Κειμένων της Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα ▪ Σώμα Ελληνικών Κειμένων ▪ Εκπαιδευτικός Θησαυρός Ελληνικών
--	--	--	---

			<p>Κειμένων</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Εθνικός Θησαυρός Ελληνικής Γλώσσας <p>Λογισμικά επεξεργασίας κειμένου και εργαλεία συνεργατικής παραγωγής εννοιολογικών χαρτών.</p> <p>Ψηφίδες για την ελληνική γλώσσα:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Αριάδνη. Μορφές και Θέματα της Αρχαίας Ελληνικής Μυθολογίας. ▪ Εγκυκλοπαιδικός Οδηγός της ΑΕ Γραμματείας. Μελέτες και πολυμεσικοί πόροι για βασικά γένη και είδη της αρχαίας ελληνικής γραμματείας και τους κύριους εκπροσώπους τους. ▪ Αρχαιογνωσία-Αρχαιογλωσσία στη Μέση Εκπαίδευση. Ψηφιακή έκδοση 7 των εγχειριδίων της ομώνυμης σειράς (για την ιστορία της ΑΕ γλώσσας, της ΑΕ γραμματείας, της ΑΕ ιστορίας κτλ.) <p>Άλλοι αρχαιογνωστικοί δικτυακοί τόποι που λειτουργούν ως ψηφιακές βιβλιοθήκες, που εξασφαλίζουν άμεση πρόσβαση σε άφθονες γραμματειακές και αρχαιολογικές πηγές.</p> <p>Μουσεία και εικονικές περιηγήσεις. π.χ.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Ψηφιακές συλλογές ΥΠΠΟ ▪ Ψηφιακό Αρχείο της Δημόσιας Τηλεόρασης
--	--	--	---

Ηλεκτρονικές διευθύνσεις:

Ψηφιακό Σχολείο: <http://dschool.edu.gr/>

Αρχαία ελληνική γλώσσα Α΄ Γυμνασίου [εμπλουτισμένο σχολικό εγχειρίδιο]:
<http://ebooks.edu.gr/modules/ebook/show.php/DSGL102/457/3002,12050/>

Φωτόδεντρο: Πανελλήνιο ψηφιακό αποθετήριο μαθησιακών αντικειμένων:
<http://photodentro.edu.gr/lor/>

Φωτόδεντρο: Πανελλήνιο ψηφιακό αποθετήριο εκπαιδευτικών βίντεο:
<http://photodentro.edu.gr/video/>

Ψηφίδες για την ελληνική γλώσσα: <http://www.greek-language.gr/digitalResources/>

Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα: <http://www.greek-language.gr/>

Ηλεκτρονικά Λεξικά της Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα: http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/index.html

Σώμα Νέων Ελληνικών Κειμένων της Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα:
http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/corpora/index.html

Ψηφιακό αρχείο ΕΡΤ: <http://www.hpert-archives.gr/V3/public/main/index.aspx>

Ψηφιακές συλλογές Υπουργείου Πολιτισμού και Τουρισμού:
<http://collections.culture.gr/>

4.6.2 ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

Γενικές παρατηρήσεις για το προτεινόμενο ΠΣ της αρχαίας Ελληνικής Γραμματείας από Μετάφραση:

- **Α. Για την Α΄ και Β΄ Γυμνασίου:**

Το βιβλίο του μαθητή να είναι για την Α' και Β' Γυμνασίου ολόκληρη η Ομήρου Οδύσσεια και η Ιλιάδα, σε μετάφραση προσιτή στην ηλικία, το νοητικό δυναμικό και τη γλωσσική ανάπτυξη των μαθητών. Ως προς τις ενότητες (πλήθος και αριθμός) που θα διδαχτούν κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς, πρότασή μας είναι να επιλεγούν για διδασκαλία σε σειριακή μορφή εκείνες οι ενότητες που θα ήθελε το σύνολο των φιλολόγων που διδάσκουν στη σχολική τάξη να διδάξει. Από κεί και πέρα στο πνεύμα του νέου ΠΣ, η διδασκαλία των ενοτήτων θα εμπλουτίζεται με θέματα που θα αναπτύσσονται με διδακτικά σενάρια.

- Συστήνεται επιπλέον, η αξιοποίηση της περιληπτικής αναδιήγησης των ραψωδιών, ώστε οι μαθητές να γνωρίζουν από την αρχή του σχολικού έτους περιληπτικά το περιεχόμενο του συνόλου του έργου.

- **Β. Για τη Γ΄ Γυμνασίου:**

Αξιοποιούμε το σχολικό εγχειρίδιο των Δεσύπρη Ν., Παπαγεωργάκη Δ., Ράμμου Χρ., Τσενέ Κ., *Δραματική Ποίηση, Ευριπίδη Ελένη*, Γ' Γυμνασίου, προσαρμόζοντας τη διδασκαλία του στους στόχους του νέου ΠΣ και χρησιμοποιώντας διδακτικά σενάρια (βλ. τη στοχοθεσία στα σχετικά τετράστηλα).

ΣΧΗΜΑΤΙΚΑ: Συνοπτική παρουσίαση του σχεδίου προγράμματος διδασκαλίας της Αρχαίας Ελληνικής Γραμματείας

4.6.2.1 Α΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

<p>Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα</p>	<p>Διδακτικό περιεχόμενο ΟΜΗΡΟΥ ΟΔΥΣΣΕΙΑ, ΗΡΟΔΟΤΟΥ ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ ΚΕΙΜΕΝΑ (της αρχαιότητας, της νεότερης Ελλάδας αλλά και του σύγχρονου κόσμου)</p>	<p>Ενδεικτικές Δραστηριότητες</p>	<p>Εκπαιδευτικό υλικό (από το υπάρχον υλικό τι παίρνουμε;)</p>
	<p>ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΣ: Συνδυασμός διαδικασίας και περιεχομένου</p>	<p>ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ: Α: Ερμηνευτική-κειμενοκεντρική</p>	

<p>Οι μαθητές/τριες πετυχαίνουν ώστε να:</p> <p>-Κατανοήσουν την Οδύσσεια ως ποιητική ανθρωπογεωγραφία, ως ύμνο στον άνθρωπο και τα κατορθώματά του, ως διδαχή αξιών, ισχυρών πίστεων και ανθρώπινης ευθύνης.</p> <p>-Ερθουν σε επαφή με τις αξίες του ελληνικού (και όχι μόνο) πολιτισμού, του ιδιαίτερου τρόπου σκέψης των αρχαίων Ελλήνων, την έννοια του υπεύθυνου και ενεργού πολίτη χωρίς υπερβολές και ωραιοποιήσεις. Στόχος είναι το κείμενο να ερμηνεύεται ως κείμενο της εποχής του ενταγμένο στη συγχρονία, χωρίς υποκειμενικές και αυθαίρετες γενικεύσεις. Από και πέρα όμως οι μαθητές πρέπει να προχωρούν σε συγκρίσεις του τότε και του τώρα (ακόμα και με ενδιάμεσες παρενθέσεις) και να:</p> <p>- Αντιλαμβάνονται το έπος ως πνευματική δημιουργία με την οποία συνδέεται ο νεοελληνικός πολιτισμός και η οποία αποτέλεσε τη βάση για τη διαμόρφωση του ελληνορωμαϊκού και δυτικοευρωπαϊκού πολιτισμού.</p>	<p>ΘΕΜΑΤΑ ΠΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ</p> <p>-η λειτουργία του προοιμίου</p> <p>-εγκιβωτισμός</p> <p>-νόστος</p> <p>-το τυπικό της φιλοξενίας</p> <p>-η αναγνώριση</p> <p>-ανθρωπομορφισμός των θεών</p> <p>-ύβρις-τίσις-νέμεσις</p> <p>-κοινωνική και πολιτική οργάνωση</p> <p>-ηρωικό στοιχείο</p> <p>-αφηγηματικές (λογοτεχνικές- ποιητικές) τεχνικές</p> <p>-αξίες και στάση ζωής στην οικογένεια, την κοινωνία, την πολιτική</p> <p>-η θέση της γυναίκας στην ομηρική κοινωνία και η σύγκρισή της με την ύστερη αρχαιότητα και τη νεότερη Ελλάδα.</p> <p>Ανάδειξη και κριτική κατανόηση της οπτικής και του κοινωνικού ρόλου των προσώπων:</p> <p>-ανάδειξη δρώντων, δράσεων, αποδεκτών.</p> <p>-ανάδειξη υποκρυπτόμενων δρώντων,</p> <p>-ανάδειξη απόντων και σιωπώντων.</p> <p>-Κλίμακα της αιτιότητας.</p> <p>-παρουσίαση και συγκριτική θεώρηση άλλων αρχαίων κειμένων: -παρουσίαση και συγκριτική θεώρηση λαϊκών θρύλων, παραμυθιών και δημοτικών τραγουδιών και έλεγχου αναλογιών, ομοιοτήτων και διαφορών.</p> <p>-Από τις Ηροδότου Ιστορίες</p>	<p>-Οι μαθητές/τριες διαβάζουν οι ίδιοι –μετά τον καθηγητή– τμηματικά τους στίχους της ενότητας και επιδιώκεται η αναγνωστική κατανόηση.</p> <p>- Εντοπίζουμε και σχολιάζουμε τα στοιχεία που αφορούν τις ρίζες του πολιτισμού στον ελλαδικό ή έξω από αυτόν χώρο και τις ίδιες ή διαφορετικές αντιλήψεις σε επίπεδο ηθών-εθίμων, ιδεών, νοοτροπιών ή άλλων πολιτιστικών στοιχείων που χαρακτηρίζουν τους ανθρώπους κατά τη διάρκεια των αιώνων.</p> <p>- Αντιπαραβάλλουμε με τον ανθρωπομορφισμό ό των θεών στην Οδύσσεια με τον τρόπο που περιγράφεται στις Ιστορίες του Ηροδότου (λ.χ. τον διάλογο Καλυψώς - Ερμή με την επιστολή που στέλνει ο Αιγύπτιος βασιλιάς Άμασης στον τύραννο της Σάμου Πολυκράτη: Γ, 40).</p> <p>- Αντιπαραβάλλουμε με τη θέση της γυναίκας στην ομηρική κοινωνία με εκείνη της Αθηναίας του 5^{ου} αι., της</p>	<p>Ως βιβλίο μαθητή απορρίπτουμε το ανθολόγιο και υιοθετούμε το διδακτικό εγχειρίδιο που περιλαμβάνει το σύνολο του κειμένου της Ομήρου Οδύσσειας, η οποία κατ' αυτόν τον τρόπο θα δίδεται στους μαθητές με τη μορφή ενός λογοτεχνικού βιβλίου: ενός βιβλίου δηλ. που περιέχει λογοτεχνία γραμμένη τον 8^ο αι. π.Χ., δοσμένη σε νεοελληνική απόδοση από τον Δ. Μαρωνίτη.</p> <p>Ο καθηγητής μπορεί να έχει μια ποικιλία βιβλίων από τα οποία κάθε φορά ελεύθερα θα επιλέγει τι θα δείξει στους μαθητές του ή σε τι προγράμματα θα τους εμπλέξει.</p> <p>Οι μαθητές όμως δεν θα αποσπώνται από το κείμενο τη στιγμή που θα το διαβάζουν.</p> <p>Ως ανάλογης βαρύτητας με την Οδύσσεια ορίζονται και οι <i>Ηροδότου Ιστορίες</i>, με την έννοια ότι βασικά θέματα θα συνεξετάζονται για τον τρόπο που παρουσιάζονται τόσο στην Οδύσσεια όσο και στον Ηρόδοτο.</p> <p>Το εγχειρίδιο <i>Αρχαίοι Τόποι και Άνθρωποι</i> μπορεί να λειτουργήσει ως παράλληλα κείμενα. Τα αναζητούμε διαδικτυακά στα:</p> <p>Ψηφιακό Σχολείο: Διαδραστικά σχολικά βιβλία</p> <p>Πανελλήνιο Ψηφιακό Αποθετήριο Εκπαιδευτικών Βίντεο (Φωτόδεντρο)</p> <p>Ψηφιακό εκπαιδευτικό υποστηρικτικό υλικό τέως Παιδαγωγικού Ινστιτούτου:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Ομηρικά έπη ▪ Ηροδότου Ιστορίες / Αρχαίοι
--	---	---	--

<p>-Αντιλαμβάνονται ότι ο Όμηρος «δίδασκει» και τους αρχαίους Έλληνες (ήθος και αξίες) γι' αυτό σε όλη την αρχαιότητα αποτελούσε μόνιμο διδακτικό αντικείμενο για τους μαθητές.</p> <p>-Διαμορφώνουν αξιολογικά αισθητικά κριτήρια.</p> <p>-Δουλεύουν διαθεματικά κινούμενοι με ευχέρεια από το ένα λογοτεχνικό κείμενο στο άλλο, αναγνωρίζοντας τις ομοιότητες, αλλά και τις διαφορές στον χώρο και στον χρόνο.</p> <p>-Παρατηρούν την αντιπαράθεση ασιατικού-ελληνικού κόσμου.</p> <p>-Αντιλαμβάνονται την έννοια των διακειμένων που διαπλέκονται και να φτάσουν έτσι στην αισθητική αποτίμηση και την απόλαυση.</p> <p>-Κατανοούν τον μύθο στην ποιητική του μετάπλαση και την πλοκή.</p> <p>-Κατανοούν το θεολογικό σύμπαν των αρχαίων Ελλήνων και τη σχέση των ανθρώπων με τους θεούς.</p> <p>-Αναγνωρίζουν στοιχεία που επιβιώνουν στην ποίηση και στη λογοτεχνία από τον Όμηρο έως τη σύγχρονη δημοτική</p>	<p>να μπορούν διακειμενικά και περικειμενικά να παρακολουθήσουν την εξέλιξη της ανθρώπινης σκέψης μέσα από το έργο ενός συγγραφέα που έγραψε με διαφορά 3 αι. από τον Όμηρο, αλλά κινείται οριζόντια στους τότε γνωστούς τόπους, ενώ καταγράφει συνήθειες και αντιλήψεις διαφορετικών λαών και πολιτισμών.</p> <p>Κοινά θέματα προς ανάδειξη και διδασκαλία:</p> <p>-η αντιμετώπιση του ξένου</p> <p>-ο επεκτατικός πόλεμος</p> <p>-οι θεοί</p> <p>-οι φορείς της εξουσίας και ο τρόπος που την ασκούν: Οι αντιλήψεις των βασιλέων και των τυράννων διαφόρων λαών και πολιτισμών.</p>	<p>Σπαρτιάτισσας, της Ελληνίδας γυναίκας στις αρχές του προηγούμενου αιώνα και σήμερα.</p> <p>-Κάνουμε λόγο για το τυπικό της φιλοξενίας στον Όμηρο σε αντιπαράβολή με τη φιλοξενία όπως την προσέφερε ο Λυδός βασιλιάς Κροίσος στο Φρύγα Άδραστο, ο οποίος τελικά έμελλε να του σκοτώσει το γιο. Ο Κροίσος όμως δεν μετάνιωσε για ό,τι είχε κάνει στον Άδραστο. Σύγκριση ασιατικού-ελληνικού κόσμου (Μήπως και ο Όμηρος το ήξερε και προσπαθούσε και αυτός να «διδάξει»).</p> <p>-Τα θέματα να τίθενται σε συζήτηση υπό μορφή ερωτήσεων και όχι με τελειωμένες απαντήσεις.</p> <p>-Οι στίχοι ή οι ραψωδίες που δεν διδάσκονται αναλυτικά μπορούν α. να ακούγονται σε «αγώνες ανάγνωσης» στις οποίες θα συμμετέχουν όλοι οι μαθητές, και στη συνέχεια, χωρισμένοι σε ομάδες, οι μαθητές καλούνται να γράψουν περίληψη ανά 50</p>	<p>Τόποι και άνθρωποι</p> <p>Και βεβαίως χρησιμοποιούμε επιπλέον:</p> <p>-Ηλεκτρονικά λεξικά</p> <p>-ηλεκτρονικό ταχυδρομείο</p> <p>-διαδικτυακές μηχανές αναζήτησης και βάσεις δεδομένων (εικόνες, clipart, ήχους, βίντεο κ.ά.)</p> <p>-Εργαλεία Web 1.0 (ιστοσελίδες εστιασμένης θεματολογίας, πλατφόρμες εκπαιδευτικού υλικού κ.ά.)</p> <p>-Εργαλεία Web 2.0 (σελίδες κοινωνικής δικτύωσης, e-blogs, wikis κ.ά.)</p> <p>http://digitalschool.minedu.gov.gr/courses/DSGYM-A115/</p> <p>http://digitalschool.minedu.gov.gr/courses/DSGYM-A105/</p> <p>http://digitalschool.minedu.gov.gr/courses/DSGYM-A113/</p> <p>Λογισμικά πολυτροπικής παρουσίασης, εργαλεία δικτυακής δημοσίευσης, δυνατότητες σύγχρονης και ασύγχρονης επικοινωνίας που επιτρέπουν στους μαθητές να περάσουν από την ανάγνωση και πρόσληψη στη γραφή και δημιουργία.</p>
---	---	--	---

<p>ποίηση.</p> <p>-Αντιλαμβάνονται ότι η συλλογική μνήμη διατήρησε αλλά και μετασχημάτισε τις επικές ποιητικές μορφές, το ύφος και τους αρχαίους μύθους σε σύγχρονες μορφές ποίησης και λαϊκής λογοτεχνίας.</p> <p>-Διερευνούν τη δομή της Οδύσσειας, ώστε να γνωρίζουν λογοτεχνικές και αφηγηματικές τεχνικές (εγκιβωτισμός, ευθύς λόγος, διάλογος, μονόλογος, πρωτοπρόσωπη/δευτεροπρόσωπη/τρίτο πρόσωπη αφήγηση), τη λειτουργία του χρόνου ως προς την τάξη (αναδομή, προοικονομία) ως προς τη διάρκεια (διαστολή και συστολή - επιβράδυνση), εκφραστικές τεχνικές, σχήματα λόγου, μοτίβα λογοτεχνικά (άστοχα ερωτήματα, τυπικά επαναλαμβανόμενα υς στίχους) αιτιολογώντας τον λειτουργικό τους ρόλο.</p> <p>-Ανάλογα να μπορούν να κινηθούν και με το κείμενο του Ηροδότου (διείσδυση στα πολιτιστικά στοιχεία, ερμηνευτική ανάλυση περιεχομένου,</p>		<p>στίχους. β. εναλλακτικά (σπανιότερα) να δίνονται –κατά την κρίση του καθηγητή– σε περιληπτική μορφή.</p> <p>Επιπλέον:</p> <p>-Επιλογή διαδραστικών προγραμμάτων, εργασιών με τη μέθοδο project.</p> <p>-Θεατρικής ανάγνωσης, δραματοποίησης, υπόδυσης ρόλου.</p> <p>-Κατασκευή κόμικς.</p> <p>-Διαγωνισμοί ομιλιών.</p> <p>-Σχεδιασμός αφίσας.</p> <p>-Διερεύνηση πηγών, βιβλιογραφίας και πλοήγηση στο διαδίκτυο και άντληση υλικού (πληροφοριακού ή εικονιστικού περιεχομένου) από αυτό.</p> <p>-Κατασκευή πρωτότυπου υλικού με τις δυνατότητες που παρέχουν οι νέες τεχνολογίες (ομαδική εργασία).</p> <p>-Δημοσιοποίηση του παραγόμενου υλικού στην κοινότητα.</p>	
--	--	---	--

<p>καταβύθιση στη συγχρονία και συνεξέταση λαών, πολιτισμών και εποχών).</p> <p>Σημειώνεται ότι προτείνεται αναλυτική διδασκαλία επιλεγμένων αποσπασμάτων της Οδύσσειας καθώς και ανάγνωση και περιληπτική αναδίγγηση των στίχων που δεν θα διδαχτούν αναλυτικά.</p>			
--	--	--	--

4.6.2.2 Β΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα	ΟΜΗΡΟΥ ΙΛΙΑΔΑ ΚΑΙ ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ ΚΕΙΜΕΝΑ (της αρχαιότητας, της νεότερης Ελλάδας, αλλά και του σύγχρονου κόσμου)	Ενδεικτικές Δραστηριότητες	Εκπαιδευτικό υλικό (από το υπάρχον υλικό τι παίρνουμε;)
<p>Οι μαθητές με τη διδασκαλία του δεύτερου Ομηρικού έπους επιδιώκεται να:</p> <p>-Ενισχύσουν τη γνώση που απέκτησαν για τον Όμηρο και τα δημιουργήματά του στην Α΄ Γυμνασίου.</p> <p>-Αντιληφθούν γιατί το έργο, παρά το ότι προηγείται χρονικά, διδάσκεται δεύτερο στο σχολείο.</p> <p>-Εμπεδώσουν τη σημασία του επιτεύγματος του Ομήρου και να αντιληφθούν την πρωτοτυπία του: το έργο, ενταγμένο σε μια μακρά ποιητική παράδοση προφορικής σύνθεσης, αποτελεί το πρώτο μνημείο της αφηγηματικής τέχνης και το πρώτο θεμέλιο της</p>	<p>- Αναλυτική διδασκαλία επιλεγμένων αποσπασμάτων της Ιλιάδας</p> <p>-Ανάγνωση και περιληπτική αναδίγγηση των στίχων που δεν θα διδαχτούν αναλυτικά</p> <p>Στις ενότητες που διδάσκονται με αναλυτικό τρόπο θίγονται, ανάλογα με την περίπτωση και το προσφερόμενο υλικό της, τα θέματα που συνιστούν τον</p>	<p>-Τα θέματα να τίθενται σε συζήτηση υπό μορφή ερωτήσεων και όχι με τελειωμένες απαντήσεις.</p> <p>-Οι στίχοι ή οι ραψωδίες που δεν διδάσκονται αναλυτικά μπορούν είτε να ακούγονται σε «αγώνες ανάγνωσης» στις οποίες θα συμμετέχουν όλοι οι μαθητές, και στη συνέχεια χωρισμένοι σε</p>	<p>ΠΡΩΤΙΣΤΗ ΑΝΑΓΚΗ ΝΑ ΕΠΙΣΤΡΕΨΟΥΜΕ ΣΤΟ ΟΛΟΚΛΗΡΟ ΒΙΒΛΙΟ</p> <p>Το κύριο ζήτημα με το υφιστάμενο υλικό είναι η παρωχημένη και δύσκολη για τους μαθητές μετάφραση του Ι. Πολυλά. Προέχει η αντικατάστασή της. Προτείνεται η μετάφραση του Δ. Μαρωνίτη. Επιπλέον είναι σημαντικό το κείμενο να περιληφθεί χωρίς περικοπές και να</p>

<p>αφηγηματικής τεχνικής.</p> <p>-Κατανοήσουν την <i>Ιλιάδα</i> ως ποιητική ανθρωπογεωγραφία με ιδιαίτερο σύστημα αξιών, ιδεών και αντιλήψεων.</p> <p>-Κατανοήσουν ότι ο ποιητής, αν και καθιστά την <i>μήνιν</i> του Αχιλλέα <i>έναρξη</i> αλλά και θεματικό κέντρο της πλοκής, στο έργο του αντικατοπτρίζει την προϊστορία και το τέλος του πολέμου και μετατρέπει την <i>Ιλιάδα</i> σε έπος του δεκαετούς Τρωϊκού πολέμου.</p> <p>-Εκτιμήσουν τη <i>μετάπλαση</i> του τρωϊκού μύθου σε επικό ποίημα με κεντρικό θεματικό πυρήνα και δευτερεύοντα επεισόδια.</p> <p>-Διαπιστώσουν ομοιότητες και διαφορές της <i>Ιλιάδας</i> και της <i>Οδύσσειας</i> σε κάθε επίπεδο.</p> <p>-Εμπεδώσουν την τεράστια επίδραση που άσκησε ο Όμηρος – ως λογοτεχνικό αρχέτυπο– τις μεταγενέστερες εποχές μέσα από τον τρόπο της πρόσληψής του.</p> <p>-Γι' αυτό το λόγο αξίζει να αναγνωρίζουν τις τεχνικές (πρόληψη/ προοικονομία, ανάληψη, εξωτερική/εσωτερική αφήγηση) μέσα από τις οποίες ο Όμηρος επιτυγχάνει να ενσωματώσει σε μια φαινομενικά ευθύγραμμη αφήγηση τις πληροφορίες που του χρειαζόνταν, αλλά να δώσει και ένα άρτιο εκφραστικά αποτέλεσμα.</p> <p>-Διακρίνουν τα εκφραστικά (λέξεις, φράσεις, στίχους) από τα θεματικά στερεότυπα (επαναλαμβανόμενα μοτίβα, τυπικές σκηνές) και να αντιλαμβάνονται τη λειτουργία της στη διαδικασία της σύνθεσης του έπους.</p> <p>-Αναγνωρίζουν τα στοιχεία της προφορικότητας του έργου.</p> <p>-Εντοπίζουν και να ερμηνεύουν της αναχρονισμούς.</p> <p>-Συνειδητοποιήσουν τον λόγο για τον οποίο η <i>Ιλιάδα</i> θεωρείται η μήτρα του τραγικού είδους.</p>	<p>κόσμο και την ποιητική τεχνική του Ομήρου:</p> <p>επική προφορική παράδοση</p> <p>αφηγηματικές τεχνικές</p> <p>εκφραστικά μέσα</p> <p>ομηρικές παρομοιώσεις</p> <p>αναχρονισμοί</p> <p>άνθρωποι-θεοί ανθρωπομορφισμός. Θεϊκή επιφάνεια, κοινωνία των θεών// κοινωνία των ανθρώπων</p> <p>οργή του Αχιλλέα, βουλή του Δία</p> <p>ομηρικές-ηρωικές αξίες: <i>τιμή, ἀρετή, αἰδώς, κλέος, δόξα, κῆδος.</i></p> <p>Πόλεμος, μάχη, μονομαχία, μοίρα, ἄτη, ὕβρις- τίσις- νέμεσις,</p> <p>έργα της ειρήνης, ανθρώπινες συνήθειες και θεσμοί,</p> <p>ομιλία εταιρική, συζυγική, εχθρική,</p> <p>σύγκριση με την Οδύσσεια</p> <p>-Παράλληλα κείμενα από τη μεταγενέστερη αρχαία ελληνική λογοτεχνία σε μετάφραση (λυρικούς ποιητές, Ηροδότου Ιστορίες (:για τις αξίες, τις πολεμικές τεχνικές, τους στόχους του πολέμου σε διαφορετικούς λαούς, πολιτισμούς</p>	<p>ομάδες καλούνται να γράψουν περίληψη ανά 50 στίχους.</p> <p>Εναλλακτικά μπορεί να δίνονται –κατά την κρίση του καθηγητή σε περιληπτική μορφή. Επιπλέον οι μαθητές/τριες μπορούν να:</p> <p>-ομαδοποιούν θέματα και στίχους που τα προβάλλουν (λ.χ.: συγκέντρωση και παρουσίαση των ενοτήτων που ενσωματώνουν πληροφορίες για την προϊστορία και τη συνέχιση του έπους με έμφαση στις τεχνικές της αφήγησης).</p> <p>-παρουσίαση των ομιλιών των πρωταγωνιστών, θεματική κατάταξή τους και σχολιασμός των πολλαπλών λειτουργιών τους.</p> <p>-συγκέντρωση και παρουσίαση των ομηρικών παρομοιώσεων και άλλων εκφραστικών μέσων του ποιητή.</p> <p>-ερμηνεία των αναχρονισμών και των στοιχείων νεωτερικότητας του έπους (οι αναδυόμενοι πολιτειακοί</p>	<p>έγκειται στην ευχέρεια του διδάσκοντος η επιλογή ενοτήτων που πληρούν τους στόχους του μαθήματος.</p> <p>Τα παράλληλα κείμενα και ο σχολιασμός να μπουν στο βιβλίο του καθηγητή, για να μην προκαλούν σύγχυση στους μαθητές.</p> <p>Εναπόκειται σε εκείνον να επιλέξει ανάλογα με τη δυναμική της τάξης του τι από αυτά θα ζητήσει και πώς. Ανάλογα ισχύουν και με τις προτεινόμενες δραστηριότητες, που είναι προτιμότερο να μεταφερθούν στο βιβλίο του καθηγητή, ενώ οι χρήσιμες πληροφορίες και τα θέματα της ομηρικής φιλολογίας που διευκολύνουν τους μαθητές στην κατανόηση πρέπει να παραμείνουν στο σχολικό εγχειρίδιο ως αντικείμενο μελέτης.</p> <p>Και βεβαίως χρησιμοποιούμε επιπλέον:</p> <p>-Ηλεκτρονικά λεξικά</p> <p>-ηλεκτρονικό ταχυδρομείο</p> <p>-διαδικτυακές μηχανές αναζήτησης και βάσεις δεδομένων (εικόνες, clipart, ήχους, βίντεο κ.ά.)</p> <p>-Εργαλεία Web 1.0 (ιστοσελίδες εστιασμένης θεματολογίας, πλατφόρμες</p>
---	--	---	---

<p>-Αντίληφθούν ότι, αν και κύριο θέμα της <i>Ιλιάδας</i> είναι ο πόλεμος, πρόκειται για ένα βαθιά αντιπολεμικό έπος, στο οποίο κυριαρχεί η αντίληψη ότι ο πόλεμος επιδεινώνει την έτσι και αλλιώς τραγική φύση του ανθρώπου. Υπό την έννοια αυτή να μπορούν να κατανοήσουν το ρόλο των <i>όμιλιων</i>, που αποτελούν μη πολεμικές ή αντιπολεμικές παύσεις του έπους.</p> <p>-Αναγνωρίζουν τα στοιχεία των δύο πολιτισμών που συμφύρονται στο έπος και κατανοούν την αιτία της ύπαρξής της.</p>	<p>και εποχές) τραγωδία, Πλάτωνα, Αριστοτέλη, ελληνιστικούς συγγραφείς), τη νεότερη ελληνική (Σολωμός, Καβάφης, κ.ά.) και την ευρωπαϊκή λογοτεχνία.</p> <p>-Παρουσίαση και συγκριτική θεώρηση λαϊκών θρύλων, παραμυθιών που συναντώνται και σήμερα στα δημοτικά τραγούδια.</p>	<p>θεσμοί)</p> <p>-η δράση των θεών</p> <p>-κλέος-σήμα (ταφικά έθιμα και μεταθανάτιες αντιλήψεις)</p> <p>-έπος και τραγωδία (οι ομηρικοί ήρωες- πρωταγωνιστές στο δράμα, μετάπλαση ομηρικών θεμάτων στους τραγικούς ποιητές)</p> <p>-συγκριτική μελέτη των δύο ετών του Ομήρου</p> <p>-ο οπλισμός των ομηρικών ηρώων- συσχέτιση με την τέχνη της ηρωικής και αρχαϊκής εποχής</p> <p>-η επιβίωση των ηθών και εθίμων της ομηρικής εποχής στον λαϊκό ελληνικό πολιτισμό</p> <p>-Διεξαγωγή στην τάξη ρητορικού αγώνα λόγων με θέμα «η Ιλιάδα πολεμικό ή αντιπολεμικό έπος;»</p> <p>-αναζήτηση στοιχείων που να τεκμηριώνουν τη θέση: Όμηρος πηγή έμπνευσης για τους ζωγράφους όλων των εποχών ή</p> <p>-η πρόσληψη του Ομήρου μετά</p>	<p>εκπαιδευτικού υλικού κ.ά.)</p> <p>-Εργαλεία Web 2.0 (σελίδες κοινωνικής δικτύωσης, e-blogs, wikis κ.ά.)</p> <p>-Το εγχειρίδιο <i>Αρχαίοι Τόποι και άνθρωποι</i> μπορεί να λειτουργήσει ως παράλληλα κείμενα. Τα αναζητούμε διαδικτυακά στα: Ψηφιακό Σχολείο: Διαδραστικά σχολικά βιβλία</p> <p>Πανελλήνιο Ψηφιακό Αποθετήριο Εκπαιδευτικών Βίντεο (Φωτόδεντρο)</p> <p>Ψηφιακό εκπαιδευτικό υποστηρικτικό υλικό τέως Παιδαγωγικού Ινστιτούτου:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Ομηρικά έπη ▪ Ηροδότου Ιστορίες / Αρχαίοι Τόποι και άνθρωποι <p>Λογισμικά πολυτροπικής παρουσίασης, εργαλεία δικτυακής δημοσίευσης, δυνατότητες σύγχρονης και ασύγχρονης επικοινωνίας που επιτρέπουν στους μαθητές να περάσουν από την ανάγνωση και πρόσληψη στη γραφή και δημιουργία.</p>
---	--	---	--

			<p>τον «Όμηρο» ή</p> <p>-ο Ε. Σλήμαν και ο Μ. Πάρρυ: η συμβολή τους στην ομηρική φιλολογία</p> <p>Επιπλέον: -Επιλογή διαδραστικών προγραμμάτων, εργασιών με τη μέθοδο project, θεατρικής ανάγνωσης, δραματοποίησης, υπόδυσης ρόλου</p> <p>-κατασκευή κόμικς</p> <p>--σχεδιασμός αφίσας</p> <p>-διερεύνηση πηγών, βιβλιογραφίας και πλοήγηση στο διαδίκτυο και άντληση υλικού (πληροφοριακού ή εικονιστικού περιεχομένου) από αυτό</p> <p>-κατασκευή πρωτότυπου υλικού με τις δυνατότητες που παρέχουν οι νέες τεχνολογίες (ομαδική εργασία)</p> <p>-δημοσιοποίηση του παραγόμενου υλικού στην κοινότητα</p> <p>-επισκέψεις σε μουσεία και αρχαιολογικούς χώρους σχετικούς με το έπος</p>	
--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

4.6.2.3 Γ΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ	56 ΔΙΑ. ΩΡΕΣ + 4 ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ	ΕΙΣΑΓΩΓΗ: 3 ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ	Εκπαιδευτικό υλικό (από το υπάρχον υλικό τι παίρνουμε;)
<p>Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα</p>	<p>Διδακτικό περιεχόμενο ΕΥΡΙΠΙΔΟΥ ΕΛΕΝΗ ΚΑΙ ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ ΚΕΙΜΕΝΑ</p>	<p>Ενδεικτικές Δραστηριότητες</p>	
<p>Με τη διδασκαλία της δραματικής ποίησης επιδιώκεται οι μαθητές/τριες να:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Ερθουν σε επαφή με ένα καινούριο γραμματειακό είδος που όχι μόνο εμφανίστηκε πρώτη φορά στην Αθήνα του 5^{ου} αι. π. Χ. αλλά έφτασε και σε ανυπέβλητο ύψος ποιοτικής απόδοσης. -Αντιληφθούν τη σχέση δραματικής ποίησης και δημοκρατίας. -Παρακολουθήσουν την εξέλιξη της ελληνικής σκέψης και λογοτεχνίας και να παρατηρήσουν τη διαχρονικότητά της. <p>Με τη διδασκαλία της <i>Ελένης</i> του Ευριπίδη επιδιώκεται να:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Απολαύσουν ένα μύθο σε μια παραλλαγή που ανατρέπει την - έως τότε γνωστή τους-αφορμή ενός μεγάλου πολέμου ορίζοντας εκ νέου τα αίτιά του. 	<p>Ο μύθος να ειπωθεί όπως αναπτύχθηκε και στους:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Όμηρο, Οδύσσεια, δ -Στησίχορο, Παλινωδία -Ηρόδοτο Ιστορίη, 2.120 -Γοργία, Ελένης Εγκώμιον, - Γ. Σεφέρη, Ελένη -Γ. Ρίτσο, Ελένη <p>Θέματα προς ανάπτυξη</p> <ul style="list-style-type: none"> -δράμα -γυναίκα-τιμή-προσβολή-επινοητικότητα-πρωτοβουλία -ηθική-συζυγική πίστη-τιμιότητα -φιλία-συμπαράσταση (ο ρόλος του συνόλου των γυναικών στην τραγωδία) -ειρήνη-πόλεμος// παραλογισμός -αιτία-αφορμή -απάτη-αυταπάτη-«φαίνεσθαι»-«είναι» -εξουσία: η θέση του ισχυρού σε σχέση με την προσωπικότητα: είναι αυταξία το αξίωμα; -ξενιτεμός -πολιτισμοί: οι συγκρούσεις τους: ομοιότητες-διαφορές 	<p>Ελεύθερος σχολιασμός της σκέψης του Ευριπίδη αναφορικά με το κατά πόσον ήταν πρωτοποριακός σε σχέση με την εποχή του</p> <p>Κριτική της επιλογής του συγκεκριμένου θέματος από τον ποιητή, προκειμένου να καταδείξει τη ματαιότητα του πολέμου</p> <p>Αντιπαραβολή με το του Ηράκλειτου: «πόλεμος πατήρ πάντων» (απ. 53) και με το κεφ. «πολιτικές υποθήκες» από το <i>Ανθολόγιο Φιλοσοφικών κειμένων</i>)</p> <p>-Αντιπαραβολή του ρόλου και της θέσης της Ελένης στη συγκεκριμένη τραγωδία και στην ομηρική ποίηση: διαπίστωση της αντίληψης του Ευριπίδη για τη θέση της γυναίκας στην</p>	<p>Το σχολικό εγχειρίδιο <i>Ευριπίδη Ελένη</i>, των Ν. Δεσύπρη, Δ. Παπαγεωργάκη, Χ. Ράμμου, Κ. Τσενέ κρίνεται ικανοποιητικό και δεν προτείνεται η αλλαγή του. Όμως χρειάζεται να εμπλουτιστεί με μια εισαγωγή στο γραμματειακό είδος της δραματικής ποίησης (με υποκεφ: η έννοια του δράματος, πώς προέκυψε, πού παιζόταν/ διδασκόταν, ποιες οι πιο γνωστές αρχαίες τραγωδίες και οι δημιουργοί τους, πού-πώς παίζονται σήμερα), ώστε οι μαθητές/τριες να αποκτήσουν αντίληψη του είδους, της αξίας, της ειδοποιού διαφοράς του συγκεκριμένου λογοτεχνικού είδους και της προσφοράς των αρχαίων Ελλήνων στον σύγχρονο κόσμο. Για το σκοπό αυτό προτείνεται να ενσωματωθεί στο σχολικό βιβλίο το</p>

<p>-Αντιληφθούν τη σχετικότητα των ανθρωπίνων πραγμάτων και τη λειτουργία των στερεοτύπων στη ζωή και στην ανθρώπινη σκέψη.</p> <p>-Πορευτούν με τον άνθρωπο και τη μοίρα του και να δουν να την αποδέχεται και να την παλεύει.</p> <p>-Κινηθούν διακειμενικά και να δουν πώς προσλαμβάνεται ο μύθος της Ελένης-Μενελάου στο σύνολό του ή στα επιμέρους στοιχεία του από συγγραφείς της αρχαιότητας που διακονούν μάλιστα σε διαφορετικά λογοτεχνικά είδη (Όμηρος, Γοργίας, Ηρόδοτος), αλλά και σύγχρονους λογοτέχνες (Σεφέρης).</p> <p>-Αντιληφθούν τη διαφορά του «φαίνεσθαι» από το «είναι».</p> <p>-</p> <p>Συνειδητοποιήσουν το βαθύ αντιπολεμικό μήνυμα του έργου σε συνδυασμό με τον ιστορικο-κοινωνικό χωρόχρονο στον οποίο συνετέθη.</p> <p>-Συναισθανθούν τα αισθήματα των ηρώων και να εμπλακούν στο έλεος και το φόβο, να συμμαριστούν την αγωνία, ώστε να μπορέσουν να φτάσουν στην</p>		<p>κοινωνία και σύγκρισή της με τη θέση που κρατά για κείνη ο Πλάτωνας στην ιδανική πολιτεία (Α. Φ. Κ.:76-80)</p> <p>-Αντιπαραβολή της κατάστασης γνώσης-άγνοιας Ελένης-Μενελάου με τις έννοιες «γνώση-αλήθεια» από το ομώνυμο υποκεφ. των Φιλοσοφικών κειμένων (σ. 22-25), για να καταλήξουμε στη «σχετικότητα της γνώσης» (σ. 46-49)</p> <p>Ομαδικές εργασίες για τον ρόλο τόσο της Ελένης όσο και όλων των γυναικείων προσώπων της τραγωδίας αναλογικά και συγκριτικά με άλλες γυναικείες μορφές της αρχαιότητας, αλλά και νεότερων περιόδων της ελληνικής ιστορίας έως των σύγχρονων: ανάδειξη των πολλαπλών όψεων των προσωπικοτήτων των ηρωίδων</p> <p>-Αντιπαραβολή της Ελένης με τις Πηνελόπη, Κλυταιμνήστρα, Μήδεια, Αρετούσα (συσχετισμός με την προσωπικότητα του άντρα-</p>	<p>κεφ. για τη δραματική ποίηση (στο σύνολό του ή επιλεγμένα αποσπάσματα) από το βιβλίο <i>Ιστορία της Αρχαίας Ελληνικής Γραμματείας</i>, των Α. Στέφου-Εμμ. Στεργιούλη-Γ. Χαριτίδου, που είναι προορισμένο να λειτουργήσει ως κείμενο αναφοράς και για τις 3 τάξεις του Γυμνασίου (σ. 63-82 και 88-96) Ως κείμενα αναφοράς χρησιμοποιούμε επιπλέον:</p> <p>-<i>Ανθολόγιο φιλοσοφικών Κειμένων (ΑΦΚ)</i>, Γ' Γυμνασίου</p> <p>-<i>Ομήρου Οδύσσεια</i></p> <p>-<i>Ηροδότου Ιστορίες</i></p> <p>Τα αναζητούμε διαδικτυακά στα:</p> <p>Ψηφιακό Σχολείο: Διαδραστικά σχολικά βιβλία</p> <p>Πανελλήνιο Ψηφιακό Αποθετήριο Εκπαιδευτικών Βίντεο (Φωτόδεντρο)</p> <p>Ψηφιακό εκπαιδευτικό υποστηρικτικό υλικό τέως Παιδαγωγικού Ινστιτούτου:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Ομηρικά έπη ▪ Ηροδότου Ιστορίες / <p>Και βεβαίως χρησιμοποιούμε επιπλέον: -διαδικτυακές μηχανές</p>
--	--	---	--

<p>κάθαρση.</p> <p>-Παρακολουθήσουν τη δομή μιας τραγωδίας: περιπέτεια, αναγνώριση, κορύφωση και λύση.</p> <p>-Αντιληφθούν τις ιδιαίτερες εκφραστικές τεχνικές της τραγωδίας, την εναλλαγή επικών-λυρικών μερών, αιτιολογώντας το λειτουργικό τους ρόλο.</p> <p>-Μπορούν να εντοπίσουν σκηνοθετικές λεπτομέρειες στο κείμενο του θεατρικού ποιητή, αξιοποιήσιμες στην παράστασή του.</p>		<p>συντρόφου)</p> <p>-αξιολογική αποτίμηση του συνόλου του έργου και κατάταξή του στις τραγωδίες ή στις κωμωδίες</p> <p>Επιπλέον:</p> <p>-Επιλογή διαδραστικών προγραμμάτων, εργασιών με τη μέθοδο project, δραστηριοτήτων ομαδικής έκφρασης</p> <p>Θεατρικής ανάγνωσης, δραματοποίησης, υπόδυσης ρόλου, σκηνικής αναπαράστασης του συνόλου του έργου, επιλεγμένων μερών του ή και επιμέρους στίχων του</p> <p>-παρακολούθηση μιας παράστασης αρχαίας τραγωδίας στα θέατρα όπου παιζόταν (εφόσον είναι δυνατό) ή έστω μέσω DVD ή από το διαδίκτυο</p> <p>-διερεύνηση πηγών, βιβλιογραφίας, πλοήγηση στο διαδίκτυο και άντληση υλικού (πληροφοριακού ή εικονιστικού περιεχομένου) από αυτό.</p> <p>-κατασκευή πρωτότυπου υλικού με τις δυνατότητες που παρέχουν οι νέες τεχνολογίες</p>	<p>αναζήτησης και βάσεις δεδομένων (εικόνες, clipart, ήχους, βίντεο κ.ά.)</p> <p>-Εργαλεία Web 1.0 (ιστοσελίδες εστιασμένες θεματολογίας, πλατφόρμες εκπαιδευτικού υλικού κ.ά.)</p> <p>-Εργαλεία Web 2.0 (σελίδες κοινωνικής δικτύωσης, e-blogs, wikis κ.ά.)</p>
--	--	--	--

		(ομαδική εργασία) -δημοσιοποίηση του παραγόμενου υλικού στην κοινότητα.	
--	--	--	--

ΣΥΝΑΦΗ ΨΗΦΙΑΚΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΑ

Ψηφίδες για την ελληνική γλώσσα:

- [Αριάδνη](#). Μορφές και Θέματα της Αρχαίας Ελληνικής Μυθολογίας.
- Εγκυκλοπαιδικός Οδηγός της ΑΕ Γραμματείας. Μελέτες και πολυμεσικοί πόροι για βασικά γένη και είδη της αρχαίας ελληνικής γραμματείας και τους κύριους εκπροσώπους τους.
- [Αρχαιογνωσία-Αρχαιογλωσσία στη Μέση Εκπαίδευση](#). Ψηφιακή έκδοση 7 των εγχειριδίων της ομώνυμης σειράς (για την ιστορία της ΑΕ γλώσσας, της ΑΕ γραμματείας, της ΑΕ ιστορίας κτλ.).
- [Μνημοσύνη](#): Ψηφιακή Βιβλιοθήκη της Αρχαίας Ελληνικής Γραμματείας. Σώματα κειμένων από σημαντικούς αρχαίους Έλληνες συγγραφείς (στο πρωτότυπο και σε δόκιμες νεοελληνικές μεταφράσεις).
- Ανθολογίες αρχαιοελληνικών κειμένων, [από την αρχαϊκή εποχή έως και την ύστερη αρχαιότητα](#) [Ψηφίδες για την ελληνική γλώσσα] και [Ανθολόγιο αττικής πεζογραφίας](#) [Πύλη για την ελληνική γλώσσα].

Άλλοι αρχαιογνωστικοί δικτυακοί τόποι που λειτουργούν ως ψηφιακές βιβλιοθήκες, που εξασφαλίζουν άμεση πρόσβαση σε άφθονες γραμματειακές και αρχαιολογικές πηγές.

Μουσεία και εικονικές περιηγήσεις. π.χ.

- [Ψηφιακές συλλογές Υπουργείου Πολιτισμού και Τουρισμού](#)
- [Αποθετήριο Εκπαιδευτικού Περιεχομένου για την Ακρόπολη](#)

Ψηφιακό Αρχείο της Δημόσιας Τηλεόρασης

Λογισμικό Ι. Ε. Π. (Ομήρου Οδύσσεια, Ηροδότου Ιστορίες, Ευριπίδη Ελένη, άλλες αρχαίες τραγωδίες, Ανθολόγιο φιλοσοφικών Κειμένων, Γ΄ Γυμνασίου) και Ψηφιακού σχολείου: λ.χ.:

<http://digitalschool.minedu.gov.gr/courses/DSGYM-C112/>

<http://digitalschool.minedu.gov.gr/courses/DSGYM-C116/>

<http://digitalschool.minedu.gov.gr/courses/DSGYM-C119/>